

לקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת נח

לקראת שבועת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 246

פנינים לפרשת נח

כמעט כל יום הייתי זוכה לראות את מרן, כשאנשים ביקשו ממנו להיות סנדק והזמינו אותי להיות המוהל. יום אחד היה קר מאד. באתי למול, ומרן פנה אלי: "רבי ראובן! היות והיום קר - אל תשתמש במגבונים הלחים הרגילים. הם לחים וקרים, ולתינוק יהיה קר... כמו כן תחמם את ידיך בהבל פה הם, כדי שהתינוק לא יסבול מידיים קרות". רבותי! איזו רגישות!

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על הענווה וחסד

שמע זאת הגאון רבי עקיבא איגר ואורו עיניו, ניכר עליו כי הוקל לו. 'ברוך ה', מה שכבדוני בעליה, אין זה מחמת שחשבו אותי לגאון יותר גדול, גם הם יודעים ומבינים שהגאון מליסא גדול ממני. כעת יכול אני לעלות לתורה בלב שקט'....
כמה מוסר השכל ניתן ללמוד מסיפור זה, עד היכן הרחיקו החכמים את עצמם מהגאווה ומהכבוד, כל אחד החשיב את חברו כיותר גאון ויותר חכם, עד כדי כך שרבי עקיבא איגר התעלף מעצם הדבר

בעיקר מה שהיה חסר בדור המבול, הוא המידות הטובות. דרכם המושחתת של בני האדם, הביאה את כל ההרס והחורבן לעולם.
דוגמא למידות טובות נוכל ללמוד מהסיפור הבא:
שני גאוני הדור - הני תרי צנתרי דהבא, חמדת ישראל הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל ואביר המעיניים הגאון רבי יעקב לוברבוים מליסא זצ"ל, בעל ה"ישועות יעקב" וה"חוות דעת" - הזדמנו פעם ביחד לעיירה פלונית, כדי לתקן בה תקנה.
ביום שני, כשהוציאו ספר תורה, ביקשו ראשי הקהל לכבד את הגאון רבי עקיבא איגר לעלות שלישי, אולם מיד כשקראו "יעמוד רבי עקיבא שלישי", נפל הרב על הארץ והתעלף.
נתהם פל הָעִיר. נבהלו מתפללי בית הכנסת, הביאו מיד מים, העירוהו מעלפונו ושאלו לשלומו.
הגאון מליסא, שהיה נוכח באותה עת בבית הכנסת, אמר למתפללים שאין להם מה לדאוג, הוא ידבר עם הגאון רבי עקיבא איגר והכל יסתדר.
ניגש הגאון מליסא לגאון רבי עקיבא איגר ואמר לו בלחש: "אני יודע שהתעלפת בגלל שחשבת שמכבדים אותך לעלות לתורה, עקב היותך גאון יותר ממני, ונבהלת מהדבר. אבל זה לא נכון. אל תחשוב שהזמינו אותך לעלות שלישי בגלל שאתה יותר גדול ממני, אלא זה רק בגלל שאתה רב בעיר פוזנא, שהיא גדולה יותר מהעיר ליסא בה אני מכהן כרב..."

הרב בניזרי שהוא מכיר אותם, ומשתדלים לעזור להם ולשלוח להם מוצרי מזון באמצעות ארגון 'קו החסד'. אמר לו מרן: "אני רוצה שכל חודש תזכיר לי, לאחר שאני מקבל את המשכורת, לתת שיק על סך אלף ש"ח למשפחה הזאת", וכך עשה מרן מידי חודש בחודשו.

זו היתה הבעיה הגדולה של אנשי דור המבול: לכל אחד ואחד היה שפע רב, אך הם רצו שיהיה להם יותר מאשר לחבריהם, כדי שיוכלו להתגאות בכך.

כל הרואה אותו מתרפא

לפנינו סיפור נוסף שהתרחש לפני כעשרים שנה, ואני זוכר עדיין היטב את המקרה: ילדה אחת אושפזה בבית החולים עקב מחלה. הרופאים בדקו את הילדה וקבעו שהמחלה הזו, בר מינן, גורמת לשיתוק הרגליים, והילדה לא תוכל ללכת על רגליה ותזדקק לכיסא גלגלים, ה' ירחם. לאחר שבעה חודשים של בדיקות וטיפולים בבית החולים - אושפזה נכדתו של מרן באותה מחלקה, לאחר שלא חשה בטוב והוצרכה לעבור ניתוח. מרן הגיע לבקר את נכדתו, שם הוא פגש את אביה של הילדה החולה. הלה ניצל את ההזדמנות וסיפר למרן את המקרה, ואת חוות דעתם של הרופאים שאמרו שאין מה לעשות, והילדה לא תוכל ללכת על רגליה. מרן בקש לדעת היכן החדר בו היא שוכבת, ניגש למיטתה, ואמר כי בעזרת ה' היא תלך על רגליה, ולא תהיה צמודה לכסא גלגלים. "זה יכול לקחת שלוש, ארבע, ואפילו חמש שנים", אמר מרן, "אבל כעבור הזמן הזה היא תתרפא ותלך על רגליה!". אותה ילדה מספרת, שכיום ברוך ה' היא רצה על רגליה, והכל מכוח רחמנותו, אהבתו, תפילתו וברכתו של מורנו ורבנו זצוק"ל. לבו היה חם בקרבו לעזור ולסייע, להתפלל ולברך, כל יהודי שבעולם.

איך אוכל לישון כשיהודי בצער

מרן זצוק"ל היה רגיל לספר בשיעוריו, על הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, שהזדמן לעיר אחת לצורך השתתפות בחתונה. באותה עיר התגורר בחור מסכן, שהיה ספק אם יכול לבוא בקהל. כששמע החבור שגדול הדור הגיע למקום, אמר: 'זו הזדמנות פז, אלך ואשטח לפניו את השאלה, ואת התשובה שכתבו דיני העיר בנידון'. בא לאכסניה של הרב. היה זה בשעת לילה מאוחרת. הרב היה עייף ויגע, אחרי הנסיעה בעגלה וטלטולי הדרך, ושמתח החתונה. עם כל זאת, קיבלו הרב בסבר פנים מאירות, והתייחס לענין במלוא הרצינות. "בסדר גמור. תן לי את השאלה, רק אמור לי היכן אתה גר". אמר לו את הכתובת והלך לדרכו. מיד כשיצא, התיישב הרב לבדוק את העניין לעומקו, ואחר עיון ממושך כתב תשובה ארוכה שהוא מותר לבוא בקהל ה' והריהו כישראל גמור. כשסיים לכתוב את התשובה, השעה היתה כבר שלוש לפנות בוקר. מיהר הרב לביתו של אותו בחור ודפק בדלת. "כן, מי שם?" "עקיבא איגר. תפתח בבקשה..." הבחור נבהל. קם מיד, פתח את הדלת וראה מולו את דמותו של

עיקר תולדותיהם - מעשים טובים

אברך אחד שלא היו לו ילדים, ניגש לכ"ק האדמו"ר בעל ה"לב שמחה" מגור זצ"ל, ושאל מה עליו לעשות כדי שיזכה לפרי בטן. השיב לו האדמו"ר, שיעסוק הרבה בגמילות חסדים, ובעזרת ה' יזכה לפרי בטן. והביא ראיה לדבר מפרשתנו, שנאמר בה: "נַחַ אִישׁ צְדִיק פְּמִים הָיָה בְּדוֹתָיו" ופירש רש"י: "ללמדך שיעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים". הסביר האדמו"ר את דבריו ואמר, ששמע בשם האדמו"ר הקדוש רבי שמחה בונים מפשיסחא זיע"א, שבשמים ישנם היכלות רבים - שערי ברכה, שערי חן וחסד, שערי פריה ורביה, שערי גמילות חסדים ועוד, וההיכל של הפריה והרביה נמצא ליד היכל החסדים. ואם רואים שהשער של הבנים סגור, אין ילדים, מה עושים? נכנסים דרך השער הסמוך אליו שהוא שער גמילות חסדים. וזהו שרמזה התורה: "אלה תולדות נח" - עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים. התולדות יבואו בעז"ה על ידי המעשים הטובים, ומי שלא זכה לתולדות - יעסוק בחסדים ומעשים טובים ויזכה לתולדות, לבנים.

מדת החסד בהליכותיו של מרן

מרן רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל, מלבד שקידתו העצומה על התורה הקדושה, ומלבד גדלותו העצומה בידיעתה, והפצתה בכל העולם - היה מפורסם במידת החסד המופלאה שלו. היה דואג בכל לבו ונפשו למשפחות נצרכות, ליתומים ולא למנות, ופעמים רבות היה תומך בהם מכספו האישי. מרן קיים בעצמו מאמר חז"ל (סנהדרין צח ע"ב): "הרוצה להינצל מחבלו של משיח - יעסוק בתורה ובגמילות חסדים".

הכתוב (שמואל ב ח, טו) אומר: "וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מְשֻׁפֵּט וצָדֵק לְכָל עַמּוֹ". דוד המלך, מלבד שהיה עושה משפט, מתוקף תפקידו כמלך, יחד עם זאת היה גם עושה צדקות וחסדים, וכך בדיוק היה מרן זצוק"ל "עֹשֶׂה מְשֻׁפֵּט וצָדֵק לְכָל עַמּוֹ".

סיפר לי יהודי שאביו נפטר בגיל צעיר, והשאיר אחריו אלמנה ושבעה יתומים. לאמו האלמנה לא היה כסף לשלם את דמי שכירות הדירה, והבעלים רצו להוציאה משם. באותו זמן מרן היה מקבל משכורת מבית הדין, ובה פרנס את שלוש-עשרה נפשות ביתו. עם כל זאת, לקח מרן על עצמו בכל חודש לשלם את שכירות הדירה של אותה אלמנה, ומדי חודש בחודשו היה שולח לה שיק בסך דמי השכירות.

עוד מסופר, שפעם אחת ניגש אדם למרן זצוק"ל, ואמר לו שבשכונה מתגוררת משפחה ענייה שאינה מצליחה להסתדר. מרן קרא לרב שלמה בניזרי שליט"א ושאלו אם הוא מכיר את המשפחה. אמר לו

באחת הפעמים שעליתי לביתו של מרן הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל, הרחתי ריח עז של תבשיל חרוך. היות וכבר הרחתי פעם אחת בבית מרן את אותו ריח שרוף, שאלתי את נאמן ביתו המסור הרב אברהם ישעיה קרליץ הי"ו: "האם זה מה שהרב יאכל עכשיו?", והשיב לי: "כן". שאלתי, "האם מאכלו כל כך מסובך שהוא לא מצליח ונשרף?"...

הדיין הגאון רבי אברהם אטיאס שליט"א, מספר על מרן הגאון רבי ניסים קרליץ זצ"ל

"נח איש צדיק" (בראשית ו', ט')

היכרותי עם רבי ניסים היתה מילדותי, כשגדלתי ברמת אהרון והתפללתי בבית מדרשו. מה שתמיד הרגשתי במחיצתו, זה שתמיד התשובה ניתנה לשואל בנועם ובסבלנות, שהשואל חש שהוא ושאלתו הכי חשובים, ויש לרב בשבילו את כל הזמן שבעולם. זאת בזמן שהוא היה מהאנשים העמוסים בעולם, ת"ח ומתמיד עצום שדקותיו מדודות, ובכל זאת 'תלפיות' - תל שכל פיות יהודי העולם פונים אליו ומצפים להכרעתו, אם בהבנת עומק העיון בסוגיה מסוגיות הש"ס, אם בהלכה בכל חלקי השו"ע, ואם בהליכות הקהל והפרט היהודי באשר הוא בעולם.

מידותיו הנפלאות הטעוני מצעירותי לחשוב, שגם עבורי יש לו זמן וזמנים טובים, ולכן במשך השנים ההן, זכיתי ללוותו פעמים רבות מביהמ"ד לביתו לאחר תפילות ש"ק, ולפעמים אף לעלות לביתו, ולנצל זמן זה לברור שאלות בסוגיות הגמ' וסוגיות הלכתיות שונות. מאור פניו והנועם המופלג בהם השיב לי, גרמו לי לאט לאט להעז יותר ויותר, ולשואל גם מה הנימוק המלא לתשובתו, אולי אפשר לשאול עוד שאלה, מה נכון לנהוג במצב זה ובמצב אחר וכו'.

תוכלו לספר מעשה אחד מעניין מאותה תקופה?

אחד?! יש הרבה... אספר לכם משהו מאפיין: באחת הפעמים שעליתי לביתו לשאול שאלה, הרחתי ריח עז של תבשיל חרוך. היות וכבר הרחתי פעם אחת בבית מרן את אותו הריח השרוף, ניצלתי רגע של המתנה עד שאכנס לרב, ושאלתי את נאמן ביתו המסור, הרב אברהם ישעיה קרליץ הי"ו: "הריח השרוף הזה, מוכר לי, חבל שזה נשרף, האם זה מה שהרב יאכל עכשיו?". והשיב לי: "כן". שאלתי, "האם מאכלו כל כך מסובך שהוא לא מצליח ונשרף?", והראה לי שמאכלו של הרב פשוט במיוחד וקל להכנה - דומני דיסת קוואקר מבושלת בחלב, והסביר: "הרבה פעמים אחרי יום עמוס, כאשר סוף סוף אני מצליח לגרום לכך שהרב כבר יתיישב לאכול את מנתו, נשמעות דפיקות בדלת, ואז הרב מצווה עלי לסלק משולחנו בוריוזות את הדייסה ולהכניס מיד את השואל, כביכול הוא רק המתין לו ולשאלתו.

"הרבה פעמים השאלה מתארכת, כך שהאוכל התקרר לגמרי, ואז כשפלוני הולך, אני מחממו שוב ומהר כדי שהרב לא יודיע לי שהוא מוותר, וכבר לא צריך לאכול או שמספיק מה שכבר טעם. קורה לא פעם ששוב נשמעות דפיקות וחוזר חלילה. וכשמחממים דייסה שכזו שוב ושוב, או כשמשאירים אותה על האש בתקווה ששוב ניתן יהיה להגישה, זו התוצאה, דייסה חרוכה..."

שאלתי: למה לא להכין לרב תבשיל חדש, זה חרוך בצורה קשה וריחו נודף כשרוף ולא אכיל? וענה לי: "אתה חושב שלא ניסיתי? הרב אסר עלי ואמר לי שהוא אפילו מעדיף את זה ככה, שרוף". הודעתי שאני הולך ואבוא בפעם אחרת. אמר לי הרב אי"ש קרליץ, שזה כבר לא יעזור. "אמרת לי שאתה כאן, והוא לא יאכל כעת עד אחרי שתסיים. עדיף שתכנס ותשאל את מה שיש לך לשאול". בלית ברירה נכנסתי לרב שקיבלני במאור פניו, והטמנתי את שאלתי הארוכה והמסובכת אותה התכוונתי לשאול, ובמקומה שאלתי שאלה קצרה ופשוטה, וקבלתי תשובה ברורה כתמיד. כאב לי מה שראיתי עם התבשיל, חשבתי להיות קצת 'חכם' והעזתי ושאלתי את הרב שאלה עקיפה: "מה הדין באחד שהכין תבשיל, ותבשיל זה נחרך קשות וריחו נודף וכנראה לא אכיל, אבל מכיוון שהוא מאוד עמוס או לא רוצה להטריח אחרים למענו, הוא אוכל זאת כך כשהוא

חרוך - האם אפשר לברך עליו על אף הטעם השרוף העז?
הרב חייך את חיזוכו הבלתי נשכח, והמלמד שהבין היטב את כוונתי הנסתר - והשיב לי במילותיו המדודות שנצרכו כמכווה בתודעתי: "תלוי מה הסיבה שאדם אוכל. אם אוכלים גם בגלל שזה טעים, זה דבר אחד, אבל אם אין כל עניין באוכל כשלעצמו, ואוכלים רק לקיום הגוף לעבודת השי"ת, אזי אין כבר יחס לטעם וריח ואין שאלה..."
ואז הוא שואל אותי: "מה היתה השאלה האמיתית שבגללה הגעת?" עם דמעות בעיניי ביקשתי את סליחתו, והתנצלתי על כך שלא ידעתי כלל שהרב דחה את ארוחתו בגללי ובאתי בלי תיאום, בקשתי שהרב יחוס עלי ושלא נדון כעת על הנושא הסבוך, ואשוב בהזדמנות אחרת, ובס"ד הוא הסכים. מאז השתדלתי להגיע רק בשעות שאין בהם 'חשש סעודה' או בת'אום.

המצב שאליו הורגלתי במשך שנים לשאול את הרב בפרוטרוט, והנועם והחן בהם השיב לי, גרמו לכך שגם לאחר שנים, כשנהיית לדיין בבית דינו הגדול, המשיך לאפשר לי להגיע, לשאול וללבן פס"ד שונים, כמו גם לבאר לי טעמן של הנהגות שונות שהנהיג בביה"ד ובענייני הקהל, בהן התגלו לפניי ובמלוא הדרן, מידותיו הנפלאות וחכמתו העצומה יחדיו - הכל כמובן לפי הבנת הכלי הקטן שלפניו.

מה למשל שמעתם על סדרי בית הדין?

הוא הסביר לי פעם בעקבות מאורע שאירע בביה"ד - מדוע בביה"ד שלנו אין שולחן נפרד לדיינים ושולחן נפרד ומרוחק יותר למתדיינים, וכפי שנהגו בהרבה מקומות? הכי חשוב זה להגיע לחקר האמת ולנסות להשכין שלום בין הניצים - כשיושבים בריחוק זה יותר ניכור, והסיכוי להשיג את האמור - קטן. כשיושבים בקירוב, הסיכוי גדל ומרוויחים עוד כמה דברים:

כדי שירגישו 'היימיש', שהרי ביה"ד זה דבר מלחיץ, ויש אנשים שמעמד זה גורם להם להתבלבל בטענותיהם, אבל כשיושבים מסביב לשולחן אחד בנעימות כמו בסלון בבית, זה הרבה יותר נעים - שהרי כולנו יושבים לברר יחד את ההלכה ואת רצון ד' - כך גם גדל משמעותית הסיכוי להשכין שלום בין הצדדים - דבר שאכן קורה לא מעט במסגרת ביה"ד.

זאת ועוד, כשאדם מרגיש 'היימיש', הוא גם מספר דברים שתכנן להסתיר ולא לספר, פשוט נעים לו, דבר שלא ייתכן כאשר הוא מרגיש במקום קר ומנוכר.

דבר נוסף לפעמים הדיינים מרגישים שהסיפור לוט בערפל, או שמישהו מסתיר משהו, הניסיון מראה שלפעמים בלהט הדברים - הצדדים מתעמתים גם ישירות ביניהם בביה"ד, והם לוחשים סודות כלפי הצד שכנגד, תדע לך שאני יודע שכך וכך... הרבה פעמים בכך טמון פתרון התעלומה, זה מועיל לדיין רק אם הוא קרוב אליהם דיו, ואם הם אכן מדברים.

וכממתיק סוד הוסיף רבי ניסים: "בשביל זה כדאי לפעמים לדיין אפילו קצת להתנמנם..." ואז הלה לא יפחד לגלות סודותיו. כמה חכמה, כמה ענווה וכמה חתירה לאמת יש כאן, מי יודע מה חשבו בזמנו אותם בעלי דינים שראו את רבי ניסים מנמנם קמעה? טוב

שלפחות עכשיו הם ידעו...

אתן לכם דוגמא נוספת: בעקבות מקרה מסובך נוסף שלובן בביתו, אמר לי: "כדאי שבכל הרכב יהיה גם דיין שבתבעו הוא 'גלאט במחשבתו' וממש לא 'מסולסל ומפולפל במחשבתו' - לפעמים יש מי מהצדדים שבאמת הוא 'גלאט בטבעו ובמחשבותיו', ואם יישבו לדין רק דיינים שבקיאים בסלסולים ובחשבונות רבים, ייתכן שלא יאמינו לו ויחפשו מה היו חשבונותיו, הגם שייתכן שלא היו כאלו, ולזה כדאי שיהיה לפחות דיין אחד שהוא 'גלאט במחשבתו', כך שיאמר דברי פלוני אינם מופקעים כלל ואל לכם לחשדו, גם אני הייתי עושה כך וכו'".

וכאן חוזר הגר"א אטיאס שליט"א לנושא הערכאות:

היה בביה"ד מצב דברים אחד, בו באופן קבוע ראו שהדברים אצל רבי ניסים שונים לחלוטין וזה - הליכה לערכאות!

כשראה שעומד מולו אדם שמתעקש ללכת לערכאות, או שהלך כבר חלילה ומסרב לחזור בו, אזי צבע פניו הנעים השתנו באחת, החיוך והרוך התמידי נעלמו וגוון פניו סמקו - כשאני כשלעצמי

פירשתי את הדברים לפי הבנתי הדלה, שהיה זה מכאב ומבושה: 'כאב' - על עוון המרידה, שאדם חרדי, לכאורה, בוחר לחלל ולעזוב כבוד שמים וכבוד תורתנו הקדושה, ולהמירה בחוקי הבל ובורות נשברים, של ערכאות אסורות אשר לא יכילו המים. ו'בושה' - על שהגענו בדורנו למצב שכזה, בו אדם בוחר בחוקי השפחה הבזויה והנמאסת - ערכאות, וממליכה תחת חוקי הבירה הגבירה - חוקי תורה"ק, חוקי חיים ואמת שניתנו לנו ולאבותינו מהקב"ה בסיני ושמסרו נפשם עליה, ונמצא כבוד האדם נזר הבריאה מתחלל לפניו! התפעלתי תמיד לראות איך השקט והשלווה המופלגים בכל עת - התהפכו, ועוצמה נשגבת של האדם השלם, שהוא ראה יהודי ההולך לערכאות על כל המשתמע מכך - ואת כל זאת, נפשו השלמה והעדינה, אבל האמונית וההלכתית היוקדת - לא יכלה לסבול. ראו זאת מיד על פניו והכאב גם פרץ החוצה.

יש פן שהרבה פחות ידוע בציבור הרחב על חומרת הערכאות, והוא: על אף הרושם החיצוני, שלכאורה יושבים בערכאות אנשי משפט מלומדים, הרי שעומק נגיעתם, טלאי חוקיהם וכלליהם המעוותים, כמו גם ה'עם-ארציות' וחוסר יכולת ניתוח והבנה בסיסית של הסיפור, אותנו יודע לעשות יותר טוב כל בן ישיבה מוצלח שעמל רבות בעיונו בים התלמוד - גורמים לא פעם לחוכא ואתלולא כזה, שצריך להיות 'קרומער' של ממש כדי לחשוב שכדאי ללכת לשם - שלא לדבר על השנים הבלתי נסבלות שעד לפסק שלהם, והעלויות האדירות הכרוכות בכך.

מה ראיתם אצל רבי ניסים עוד בהקשר לערכאות?

היה מצב מיוחד, שבו תמיד פני רבי ניסים הפיקו הנאה מרובה - כשהיו מספרים לו על 'שטות נכבדת' של שופטי הערכאות, או על מבוכה גדולה שהייתה למי מהם בשיקול דעתו וכו'ב, או אז היה נראה עליו כעין מה שמסופר על מרן ה'חפץ חיים' זצוק"ל, כי בעת

ואז שאלה אותי שופטת הערכאות: "הרב אטיאס, אני יודעת שיש אצלכם מושג של רוב, ואם כן מדוע לא תבין שרוב חייה של הגב' היא חיה כחילונית והולכים אחרי הרוב?"...

"מה דעתך?" - הוא שאל אותי.

"לדעתי הפועל צודק", השבתי, "סביבתו יהודית וראוי לאפשר לו זאת, אלא שחברי הדיינים חולקים עלי". "אני מתפלא עליך", אומר לי שופט הערכאות, "כיצד זה עולה על דעתך לתת לו את ימי החג של היהודים, והרי הוא מסולמי ומה לו ולחגי היהודים? כנראה שזה רק משום שחגי היהודים רבים יותר..."

לתשובתו זו בדיוק המתנתי - "הלא הגדרת את עצמך כאתאיסט רח"ל, כזה שאינו חוגג שום חג יהודי, וכיצד זה תגדיר את עצמך כאדם הגון וישר בממונות, הגם שהנך מקבל בתלושי המשכורת המכובדים מאוד שלך, את כל ימי החגים היהודיים בהם אינך מכיר כלל?". הוא נבון מאוד והשיב: "מעניין, לא חשבת על כך". השבתי: "אני מניח שכעת תבקש מחשב השכר שלכם, שיחשב כמה ימי מועדים קיבלת במשך כל השנים, ותורה לו לקזז זאת ממשכורתך הבאות, ובוודאי שתמליץ כך גם להמוני חבריך שדעותיהם זהים לדעותיך, ואני בטוח שזה יעשה הרבה רעש ונקרא על כך בעיתונות..." לא

אשכח את הנאתו וחיוכו הרחב של רבי ניסים למשמע הדברים. אסיים בדוגמא נוספת: לפני כמה שנים התפרסם, ששופטת ערכאות אחת ביטלה את הדוחות שעיירית ת"א חילקה לעסקים שהיו פתוחים בליל ש"ק רח"ל, בקבעה, כי לא כתוב בחוק מתי נכנסת השבת ומשכך, יש ללכת לפי התאריך הכללי, כלומר ששבת נכנסת וחלה רק מחצות ליל ש"ק, כלומר מ-12 בלילה ומשכך, כל הדוחות שחולקו קודם לכן בטלים!

הגר"א אטיאס שליט"א מסיים: ודאי זה לעילוי נשמתו של רבי ניסים זצוק"ל לחזק נושא זה. היתה לי מחשבה איך לחזק דבר זה אצל היראים, גם בכך שבכל עת ומקום בו נאלצים אנו להזכיר את בתי המשפט הערכאות שלהם, או את שופטי הערכאות ופסיקותיהם, ולרבות בעיתונות החרדית - נצמיד לכך תמיד את התואר 'ערכאות': שופט הערכאות פסק שכו"כ, בית משפט הערכאות פסק כך וכך וכו' או סתם להסתפק במילה 'ערכאות', כגון: 'ערכאת המחוזי פנתה היום וכו' - דבר זה ייצור חייץ בדיבור וממילא גם במחשבה.

(מתוך - יתד נאמן, סוכות תשפ"א)

שהיה לומד בעיון את עשר המכות שהקב"ה הביא על המצרים, היה שרוי בשמחה ובהנאה מרובה - שהרי במיעוט כבוד הערכאות מתרבה כבוד שמים ובמיעוט כבוד השפחה, מתרבה כבוד גבירתה, וזה עוד סימן ברור ומובהק לאהבת השי"ת שפיעמה במרן זיע"א.

תוכלו לתת לנו דוגמא?

יש רבות: פעם הופיעו בביה"ד זוג בעלי תשובה שעמדו להתחתן, ובקשו שביה"ד יערוך ביניהם הסכם. מניסיון - אני מבקש שקודם כל הם ינסחו בעצמם הסכם כרצונם ובכתב ידם, ורק אח"כ אנו נשפר אותו כך שיחול קניינית וכו', כך אכן נעשה גם במקרה זה, כאשר סעיף מרכזי בו שניהם חפצו הוא: שבכל מצב וזמן - חינוך הילדים ומקומות לימודם יהיו חרדים בלבד. הם התחתנו, נולדה להם ילדה והם נהגו כחרדים לכל דבר, לרבות שליחתה לגן או ביי"ס חרדי. לאחר כמה שנים האישה חזרה, לצערינו, לסורה, חפצה להתגרש ותבעה אותו בערכאות, שם התגלע ויכוח מר, מכיוון שהאם חפצה לשלחה לחינוך חילוני, והבעל לא יכול היה לחשוב על כך - מה עוד שהרי ישנו הסכם מפורש!

הג' טענה 'כנהוג' שההסכם נכפה עליה ע"י ביה"ד, ושופטת הערכאות קפצה על המציאה והזמינה אותי לדיון פעם ופעמיים. בהוראת רבותיי ובראשם מרן רבי ניסים, נאלצתי להופיע שם, וכשמעתי את הטענות, הצגתי את כת"י של המתלוננת ובו היא דורשת זאת וכו', ותיארת איך שהיא דרשה זאת בתוקף אף יותר ממנו וכו', ולכן לדעתי זכותו של הבעל לדרוש חינוך ואופי חיים חרדי מובהק.

ואז שאלה אותי שופטת הערכאות: "הרב אטיאס, אני יודעת שיש אצלכם מושג של רוב, ואם כן מדוע לא תבין שרוב חייה של הגב' היא חיה כחילונית והולכים אחרי הרוב?"... בס"ד השבתי מיד: "האם מקובל עליכם שחילל בן 19 כבר נוהג ויורה בנשק ובטנק ומפציץ במטוס? הכיצד? והרי רוב חייו הוא היה קטין? וברור שמה שקובע הוא מועד קבלת ההחלטה ודעתו השלמה שהיתה אז". (היו אז עוד אנקדוטות משעשעות, המשקפות בורות ושיקול דעת תמוה, אותם תיארת בפני רבי ניסים - לא אשכח את הנאתו וחיוכו למשמע הדברים).

דוגמא נוספת:

פעם התקילו אותי עו"ד שניהלו בפני בוררות מורכבת, בה חלק מהנושא היה איסור פנייה לערכאות, והעמידו אותי בפני מצב רגיש, בו שוחח אותי שופט ערכאות בכיר ואמר: "שמעתי עליך, ואני מתפלא מדוע הנכם סוברים שאסור על פי הדין לבוא אלינו, ושיש בכך גול, בעוד שאני סבור שעל אף שהנני אתאיסט, בכ"ז אני אדם ישר והגון ממונית עד מאוד".

העברתי נושא ופתאום שאלתי אותו: "הגיע אלינו לביה"ד פועל מוסלמי שתבע את מעסיקו היהודי. אחת מתביעותיו היו, שהיות וכל חבריו בעבודה ובסביבת מגוריו הינם יהודים, הוא רוצה לקבל מהמעסיק את חופשות החג שלו במקביל לחבריו היהודים, פסח, סוכות וכו'".

יום אחד בעוד הנער יושב ולומד כדרכו, הגיע אליו שליח מרבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, שראש הישיבה מבקש לראותו. סכנת המלחמה שהלכה והתמשכה, הביאה את רבי איסר זלמן לתור אחר "סגולה" לשמירה, והגה ברוחו לאכסן בחור ישיבה במעונו הצר - כדי שזכות התורה של אותו בחור וזכות הכנסת האורחים, תגן עליו...

כשמרן הגרא"ז לוקח כסגולה את מרן הגרא"מ שך להתארח בביתו

"נח איש צדיק" (בראשית ו', ט')

יום אחד בעוד הנער (אליעזר מנחם שך) יושב ולומד כדרכו בעזרת הנשים, הגיע אליו שליח מראש הישיבה רבי איסר זלמן זצ"ל, ומסר לו שראש הישיבה מבקש לראותו. סכנת המלחמה שהלכה והתמשכה זה שנה וחצי, הביאה את רבי איסר זלמן לתור אחר "סגולה" לשמירה. מגודל חביבות התורה ובני התורה, הגה ברוחו לאכסן בחור ישיבה במעונו הצר - כדי שזכות התורה של אותו בחור וזכות הכנסת האורחים, תגן מכל צרה וצוקה.

"אירוח" מסוג זה לא היה קל כלל ועיקר. באותם ימים, היה ערך המטבע הרוסי בשפל המדרגה. המשכורת שרבי איסר זלמן קיבל, לא הספיקה אפילו לכדי רבע מן ההוצאה, הדברים הביאו לכך שיו"ר ועד הקהילה - הד"ר שילדקרויט, הורה לשמש לקרוא לאסיפה של נכבדי הקהל, זאת, על מנת שיחליטו להעלות את משכורתו של הרב.

השמועה על אודות האסיפה, גונבה לאוזניו של רבי איסר זלמן. כאשר שמע מפי השמש על קיום הכינוס ומטרתו, נחרד כולו. ר' אשר ליפשיץ, מבני הישיבה, היה אותה שעה בביתו. רבי איסר זלמן פנה אליו ובקשו ללכת איתו לד"ר שילדקרויט. בהגיעם אל הבית פנה ליו"ר ועד הקהילה ואמר לו: "שמעתי שהורית לכנס את נכבדי הקהל לאסיפה. זה אכן טוב מאד! אסיפה זו הינה דבר בעיתו, ובאמת יש בכך צורך דחוף! אולם הנני מבקש ממך בכל לשון של בקשה: יש לטכס עצה כיצד אפשר לעזור לאותם המוני הפליטים, הרעבים ללחם. על משכורתית אין מה לדבר, שכן אני, ב"ה, אינני רעב ללחם!".

הד"ר שילדקרויט הופתע. הוא ידע היטב את מצוקתו של הרב. משום כך הפציר בו, שירשה לדבר גם על ענין משכורתו. רבי איסר זלמן עמד נחרצות על דעתו: "יש לי מספיק למחיית ודבר לא חסר לי!".

כך אמר. אולם בפועל, היה מצבו הגשמי של רא"ז דחוק מאוד. רעייתו, הרבנית ביילא הינדא, היתה אופה לחמניות במשך כל הלילה, לצורך פרנסה. ובבוקר היתה מוכרת אותן לנשים, שהתפרנסו ממכירת דברי מאכל לאנשי הצבא שבעיר. ולמרות זאת, עדיין לא

היה לו לרא"ז כדי מחייתו. לצורך השלמת פרנסה, הוא השכיר חלק מביתו לר' לייב רוזובסקי מלאכוביץ, אשר בא לסלוצק כפליט עם כל בני משפחתו.

ה"נפטי" שריכך את השיער

על אף דחקו, ראה כאמור רבי איסר זלמן צורך להכניס בן ישיבה שידור בביתו, הויאבויילניקר מתמיד - שהשתכן בבית המדרש, היה מי שנבחר לשמש כ'סגולה'. משהגיע הויאבויילניקר אל ביתו, נוכח רבי איסר זלמן לראות עד כמה קלע אל המטרה. אל מול עיניו נתגלתה ה'סגולה', בכל הודה והדרה: בגדים בלויים מחוררים וקרועים, מכנסיים שברכיים מבצבצות מתוכן, נעליים בלויים וקרועות שאצבעות הרגליים בולטות מתוכן וחבלים דקים קושרים את סולייתו. גוו צנום ופנים חיוורות, עליהן נסוך חיוך רחב. רינה של תורה.

הרבנית ביילא הינדא לא האמינה למראה עיניה, בפקודת בעלה הגדול, רכשה הרבנית חליפה חדשה, שנועדה להחליף את מקבץ הטלאים שעטה הויאבויילניקר. לימים סח מרן זצ"ל: "כשהביאני המלך חדריו, בבואי לביתו של רבי איסר זלמן, חששתי שמא הוא טועה בי. מסתמא סבור הוא כי הנני עליו השקוע בתלמודו, עד כדי שאיננו משים אל ליבו שבגדיו קרועים ובלויים. אולם משהעניק לי

בבוקר נכונה לבחור המתמיד הפתעה גדולה. הוא לא ידע את נפשו מרוב אושר. מבין השיטין האירו כמרגליות הארות והוספות, אלה היו חרוטות בחרט "אבן האזל". כתב ידו של רבי איסר זלמן, אשר עיטר את המחברות בהערותיו המחכימות

"גודלתי וחונכתי על ידו"

כאמור היה מרן זצ"ל חוזר תדיר ומדגיש כי מעולם לא נמצא אדם גדול בתורה, שלא קדמה יראתו לחכמתו. ובנידון זה סיפר דברים ששמע מרבי איסר זלמן בשם אחד מהגדולים. היה זה כאשר הציעו פעם באוזני אותו גדול, סברא ישרה וטובה בשם אדם שסר מהדרך. אותו אדם גדול דחה את הסברא, אף שבשמיעה ראשונה נשמעה הגונה וישרה. "לא יעלה על הדעת שאדם שיצא לתרבות רעה, יכוון אל האמת" - הבהיר ר"א. לכן יגע את מוחו וצלל בעומקה של סברא, עד שמצא את סתירת הדברים והוכיח שבטעות יסודם.

למדותיו הנאצלות של הגרא"ז, כמעט ולא מצא אח ורע. מדי דברי בו המו מעיו, והיה קולו נשנק נשנק מבכי: "ר' איסר זלמן היה מיוחד. הוא היה 'אדם' בעצם!". עוד אמר: "מי שהכיר את ר' איסר זלמן, לא יוכל להיות שלעכטער..."

בכל פעם שיחד דברים לזכרו של רבי איסר זלמן זצ"ל, הדגיש את צדקותו הרבה לצד גדלותו התורנית "ובייחוד" - כתב לימים - "גודלתי וחונכתי על ידו כאב את בנו כמה שנים בביתו, ויודע אני גודל צדקותו וענוותנותו, ואשר לא ידע גבול למידת טובו לאנשים, לקבלם בסבר פנים יפות, שעל ידי זה נתרבה כבוד שמים ונתאהב כבוד שמים על ידו".

בהזדמנות אחרת שב על הדברים: "מורי ורבי גאון ישראל ותפארתו... שאין מילים בפי לתאר גדלותו בישר שכלו, בהבנתו הישרה... ולא רבים יחכמו כמותו בטובו, בענוותנותו ובהרבה מידות שמנו חכמים בקניין תורה... ואני הקטן זכיתי שקרבני וכאב את בנו למד אותי..."

בשוחחו אודות יושר ואמת - "גלאכקייט" ו"ערלעכקייט", נתן מרן זצ"ל דוגמא: "שמעתי מר' איסר זלמן, שאם לצורך הכנת שיעור מעיינים בספר 'אור שמח', ומתוך העיון בדברים מתוודעים לגמרא

במתנה חליפה חדשה נחה דעת: רבי איסר זלמן יודע את האמת. הוא הבין כי אינני אלא בחור עני מרוד..."

כך הפך הנער לדייר קבע בביתו של ר"א. באחד מהחדרים הוקצתה עבורו פינה, בה עמדה מיטה ועל ידה כוננית קטנה. שם הניח את רכושו היקר מכל, שעליו שמר כבבת עינו, מחברות חידושי התורה... באישון ליל, עת עלה הבחור על ערש יצעו ושקע ב'מתוקה שנת העובד', נכנס רבי איסר זלמן בלאט לחדר ועלעל במחברותיו של המתמיד.

בבוקר נכונה לבחור המתמיד הפתעה גדולה. הוא לא ידע את נפשו מרוב אושר. מבין השיטין האירו כמרגליות הארות והוספות, אלה היו חרוטות בחרט "אבן האזל". כתב ידו של רבי איסר זלמן, אשר עיטר את המחברות בהערותיו המחכימות.

לא בכדי ראה מרן זצ"ל לנכון, לקבוע לימים דברי הודאה אלו בפתח ספרו:

"וחובה עלי להזכיר את דודי מו"ר, הגאון הגדול מרן ר' איסר זלמן מלצר זצוק"ל... ודודתי הרבנית מרת ביילא הינדא ז"ל... אשר כהורים היו לי מצעירותי"

כל מה שראיתי נבלע בדמי

יום כניסתו להיכלו של רב האי גאון וצדיק רבי איסר זלמן זצ"ל, ראוי להיחשב כציון דרך מרכזי בחייו של מרן זצ"ל.

כמו לכל אורך שנות גדלותו, השכיל להתבונן וליטול לקח מכל אורחות רבותיו. כמעט בכל ענין וענין, היה מרגלא בפומיא ממה שראה ושמע מרבי איסר זלמן. תמיד היתה נשורת בדבריו אמירה בשם ר' איסר זלמן: "ר' איסר זלמן פלעגט זאגן", "פלעגט טאהן"... "כל מה שראיתי אצל רבי איסר זלמן, נחקק בליבי ונבלע בדמי עד היום. כל סיפור ועובדה, עשו עלי רושם ועמדו לי להבין ולהשכיל מהן בכל תקופות החיים" - התבטא מרן זצ"ל לימים.

לימים נכנס זקן אחד משרידי תלמידי סלוצק, להיכלה של ישיבת פוניבז' בב"ב, ובפיו משאלה: "רצוני לפגוש את הרב שך, ידידי מנוער, אמרו לי שהוא גדול הדור. רוצה אני לראותו!". מתוך הערצה מופלגת למרן זצ"ל, החל הלה לספר אודות ימי בחרותו של מרן, כשהוא מציין שבסלוצק היה בולט מכל בני הישיבה - "לא מש מתוך האוהל והיה דבק למאוד ברבי איסר זלמן, עד שהפך להיות 'א שטיק ר' איסר זלמן'".

אישיותו השלימה של רבי איסר זלמן, היתה לו למופת ולמטרה אליה יש לשאוף. צביון קומתו הרוחני של רבי איסר זלמן, שהיה בה גאונות אדירה בתורה לצד יראת שמים ומידות נשגבות, היה ממעצבי ההשקפה הנוקבת של מרן זצ"ל, אותה תבע כל ימיו, לפיה אין "למדן" שיראתו ומידותיו אינם מתוקנות.

כך סיפר: "שאלתי פעם את רבי איסר זלמן, מדוע המציאות היא שישנם בחורים צעירים שניתן להצביע עליהם כמי ש'עדיים לגאון ולתפארת', ובסופו של דבר לא רבים הם שצומחים לגאון ולתפארת - היכן כל אותם גאונים? רבי איסר זלמן השיב תשובה נוקבת: 'חלקם נפלו בגיל הנעורים, וחלקם נפלו בגלל מידות לא טובות!'".

משראה חמיו כי רבינו אכן מתכונן לעלייתו ארצה, ניסה לשכנעו: "השאר נא את אשתך וילדך כאן, והיה אם תראה כי התנאים מאפשרים מגורים בארץ ישראל, יעלו גם המה ארצה בעקבותיך", הציע לו. ברם רבינו אמר לו כי על פי ההלכה, הרי שהוא מחוייב לדאוג לאשתו, ומכיוון שהוא רואה סכנת חיים דווקא בהישארות בפרשבורג, על כן בדעתו לסרב להצעתו

כך החליט מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל, בעל ה'שבט הלוי', לנוס מהמבול הנאצי שהתקרב לאירופה

"וַאֲנִי הִנְנִי מְבִיא אֶת הַמַּבּוּל מֵיָם" (בראשית ו', י"ז)

מצב זה לא יאריך ימים. הוא חש כיצד האדמה מתפוררת תחת רגליו, ומחשבותיו נדדו אל מקום אחר ורחוק.

ימי הדמדומים של יהדות סלובקיה

שלהי שנת תרח"צ לא בישרה טובה ליהודים בכל רחבי אירופה. קול צחצוח החרבות שבקע מגרמניה הנאצית, ניסר והדהד בחללו של עולם, והתגבר ביתר שאת עם סיפוחה השקט של אוסטריה, במסגרת ה'אנשלוס' הנודע, מה שחשף בפני עולם ומלואו את יד הברזל של הגרמנים, שדבר אינו עומד בפניהם בדרך להגשמת חלומות הרייך השלישי.

היהודים היו הראשונים לטעום מנחת זרועם של הגרמנים. עם סיפוחה של אוסטריה לגרמניה, חלו על יהודי אוסטריה באחת, חוקי נירנברג הנתעבים שעד אז היו נחלתם של יהודי גרמניה בלבד, יהודי וינה כמו אחיהם ביתר ערי אוסטריה, החלו חשים על בשרם את מה שחוו אחיהם בגרמניה, בשלוש השנים האחרונות. תיכף לאחר הסיפוח הנאצי, החלה שורה של רדיפות והצקות נגד היהודים. והיהודים ביתר הארצות עקבו בדאגה ובחשש גובר, אחר הדיווחים מאוסטריה, ולא יכלו שלא לחוש באיום הקרב והולך.

כשנה לאחר נישואיו של רבינו, בחודש סיון תרח"צ, נולד לרבינו ולרבנית ע"ה בנם בכורם למזל טוב, אשר נקרא שמו בישראל חיים מאיר שיבדלח"ט, הוא הגאון אב"ד "זכרון מאיר" וריש מתיבתא דישיבת 'חכמי לובלין'. ממשיך דרכו וממלא מקומו של רבינו.

רבינו השתוקק בכל ליבו, כי הרך הנולד יקרא על שמו של רבו ומאורו, הגאון רבי יהודה מאיר שפירא זצוק"ל מלובלין. אך מכיוון ששנה קודם לכן הסתלק הגה"ק רבי חיים אלעזר שפירא זצוק"ל, בעל 'מנחת אלעזר' ממנוקאטש, ומאחר וחמיו רבי מרדכי גלבר זצ"ל היה מחסידיו הנלהבים, נהג רבינו כבוד בחמיו, וקרא את שמו בישראל "חיים מאיר", לזכרם של שני המאורות הגדולים.

תיכף לאחר לידתו התקדרו שמי צ'כוסלובקיה בעבים. אוסטריה השכנה כבר היתה נתונה למרסם בידי הנאצים, לאחר סיפוחה ב'אנשלוס' הנודע שאירע בחודש אדר תרח"צ. הקשר עם וינה - מקום מגורי הוריו של רבינו - כבר לא היה כבתחילה, והדאגה לשלום היהודים שם כרסמה בכל לב.

נהר הדנובה שזרם בפאתי ברטיסלבה, לא רחוק מהאזור היהודי וממקום מגוריו של רבינו, היה למעשה הגבול שחצץ בין אוסטריה שבשליטת הגרמנים לצ'כוסלובקיה, שהיתה עדיין עצמאית כלפי חוץ. מעבר לנהר שעטו סרדיוטות הגרמנים ממקום למקום. למרות שאוסטריה לא היתה נתונה במצב מלחמתי, הדי השלטון האנטישמי החדש, שלא חדל להתנכל ולהציק בברוטאליות ליהודים, יחד עם ריחות אבק שריפה של מלחמה קרבה שנישאו באוויר, כמו חצו את הנהר ריחפו כענן קודר ענק על הקהילה היהודית.

רבינו שהה באותם ימים בנייטרא, מכיוון שלא יכול היה לשאת את מועקת המלחמה, כפי שנשקפה מחלונות ביתו שהשקיפו אל הדנובה. הנסיעה לוינה כבר לא היתה אפשרית בעת ההיא, עקב המצב המלחמתי.

בין יום הכיפורים לסוכות של שנת תרצ"ט, שב רבינו עם משפחתו הקטנה לפרשבורג, שהייתה שלוה יחסית, אולם ליבו ניבא לו כי

אך לא הרי יהודי פולין כיהודי צ'כוסלובקיה. אלו האחרונים שמעו השכם והערב את דרישתה של גרמניה הנאצית, לסיפוח חבל הסודטים שעל גבול גרמניה וצ'כוסלובקיה, ואת הרפיסות שהעולם מגלה נוכח תוקפנותה, והבינו כי במקדם או במאוחר יגיע גם תורם. אמנם איש מהם לא שיער אז, עד כמה תרדפם ידה האכזרית של גרמניה.

במהלך הקיץ של שנת תרצ"ז הורה היטלר ימ"ש לוורמאכט, להתכונן לפלישה לצ'כוסלובקיה.

'הסכם מינכן' שנחתם בין כסה לעשור של שנת תרצ"ט בין גרמניה למעצמות, 'קרע' את חבל הסודטים מצ'כוסלובקיה. עוד באותו שבוע הכריזה מפלגת העם הסלובקי, על אוטונומיה של כל אזור סלובקיה, תוך שהיא מתנתקת כמעט כליל מהממשל בפראג.

צעד זה לווה בטונים צורמניים של אנטישמיות ושנאת ישראל, שהיתה טבועה בדמם של חברי המפלגה ומנהיגם יוזף טיסו ימ"ש. משמרות ה'לינקה גרדה' של המפלגה הפאשיסטית, שהטילו חתתן על כל תושבי סלובקיה, גויסו לפעול כנגד האוכלוסייה היהודית, ועד מהרה נעשו צעדי היהודים צרים מלכת, בעקבות הגזרות וההגבלות שהוטלו על ידי הממשל החדש, אשר התנהל באופן עצמאי לגמרי. "יש להשמיד את הפשפשים היהודים", זעקו הצעירים הסלובקיים בגרונות ניחרים, כשהם מתרגמים את האיומים הלכה למעשה, ביחסם המשפיל והתרת דמם.

כיסופי ארץ ישראל

ערב אחד באותה תקופה, צעד רבינו ברחובות פרשבורג באישון לילה, והנה מגיע לאזניו קול המון חוגג שבקע מן עברו השני של נהר הדנובה, אשר שימש כגבול בין אוסטריה לסלובקיה. היו אלו חיילים גרמנים הוללים, שהתאספו במועדון מקומי ושתו לשכרה. קול מצהלותיהם הגיע עד לגדה השנייה, אל רחובות הרובע היהודי של פרשבורג. רבינו הזדעזע כשומעו את הקולות - כפי שכתב ברשימה מזכרונותיו: "ושמענו וראינו תעלולי השונא הגרמני" - והוא ראה בכך מבשר רעות. למחרת שמע רבינו גוי מקומי משיח באוזני חברו לפי תומו כי "היהודים הם אוכלי לחמנו". באותו רגע גמלה בלבו החלטה לעזוב את אירופה ולעלות לארץ ישראל.

לימים סיפר בכמה וכמה הזדמנויות, כי כבר בימי בחרותו היה מתפלל תמיד שיזכה להרביץ תורה בארץ ישראל, זאת למרות שהיחסים בין היהודים לגויים היו טובים בדרך כלל, והאנטישמיות טרם הרימה אז את ראשה.

הד פלאי מתשוקתו זו לארץ ישראל, נשתמר בין שיטי איגרת שכתב רבינו בל"ג בעומר תרצ"ה, לאחד מקרובי משפחתו שהתגורר אז בירושלים. ואלו הם דבריו:

"ומאוד גדלה תשוקתי לעלות למקום גבוה מכל הארצות, עיה"ק ירושלים, אך כי בעיקר מצוות א"י יש מבוכה רבה כידוע, אבל אין לזה כלום, כי לב כל ישראל מושך את שורש הראשון אשר נלקח משם. ומי יתן שנזכה לראות בקרוב בירושלים בבנינה, ירושלים דדהבא, עיר של זהב..."

עם בואו הביתה שח את אשר עם ליבו עם הרבנית ע"ה, והביע בפניה את רצונו לעלות לארץ ישראל כמה שיותר מהר. הרבנית הסכימה לדבריו, למרות הקושי הכרוך בעזיבת הוריה ומולדתה, אלא שהוריה היו אלו שניסו לעכב בעדו ולמנוע ממנו לבצע זאת. "עברנו מצבים קשים מאלו במשך השנים, וגם גל זה יעבור בעזרת השם", אמר לו חמיו. אולם רבינו היה נחוש בדעתו לעלות.

לימים, סיפר רבינו כי אחד הטיעונים בהם ניסה חמיו לשכנעו היה, שגופו הקדוש של ה'חתם סופר' זי"ע טמון בפרשבורג, ולבטח תגן זכותו של האי צדיק בעד יהודי העיר מפני הגרמנים. אולם הוא דחה את דבריו באומרו, כי גם בפרנקפורט דמיין היו גאונים וצדיקים, אך הפוגרומים שהתחוללו בעבר בעיר מלמדים, כי כאשר נגזרה הגזירה משמיים - מאום לא עמד בפניה.

משראה חמיו כי רבינו אכן מתכונן לעלייתו ארצה באופן מעשי, ולא ניתן יהיה כבר להניאו מכוונתו, ניסה לשכנעו כי על כל פנים יותיר ולו באופן זמני את בני משפחתו: "הן לא תוכל להתאקלם בארץ ישראל הענייה", טען כנגדו, "השאר נא, אפוא, את אשתך וילדך כאן ועלה בגפך ארצה, והיה אם תראה כי התנאים מאפשרים מגורים בארץ ישראל, יעלו גם המה ארצה בעקבותיך", הציע לו.

ברם רבינו כבר גמר אומר לצאת לא", ואמר לו כי על פי ההלכה, הרי שהוא מחויב לדאוג לאשתו, ומכיוון שהוא רואה סכנת חיים דווקא בהישארות בפרשבורג, על כן בדעתו לסרב להצעתו. יחד עם זאת, הסכים רבינו כי בנוגע לבנו הפעוט, הרי שתנאי הדרך הקשים והמייגעים עלולים להזיק לו, על כך החליט, אפוא, כי בשלב זה יעלה יחד עם הרבנית, וכאשר יבשילו התנאים אזי יעלה גם את בנו הפעוט ארצה.

כמוצא אחרון, החליט חמיו לבוא יחד עם רבינו בפני הגאון רבי מרדכי יהודה דונט הי"ד, שהיה איש צדיק ותלמיד חכם מופלג ומחשובי הקהל בפרשבורג, על מנת שיברור ביניהם. רבינו הסכים והם ניגשו אליו יחדיו. לאחר ששמע הלה את טענות שני הצדדים, צידד בידי רבנו באמרו כי "הכל מעלין לארץ ישראל", וכי אי אפשר לעכב בידי מי מלעלות לארץ ישראל.

צרו צעדנו מלכת

אם היה צריך רבינו הוכחות נוספות לאדמה הבערת מתחת לרגליו, סיפקו לו זאת בשפע הימים הבאים, בהם נעשה המצב גרוע מיום ליום.

היה זה יום רביעי ח' חשוון תרצ"ט, כאשר התבשר מיקלוש הורטי, שליט הונגריה האנטישמי ובן בריתו של היטלר ימ"ש, על זכייתה של מדינתו בשטחים נרחבים שנותקו מדרום סלובקיה, בהתאם להבטחה מוקדמת שניתנה לו ועוגנה בהסכמי וינה הראשונים. הונגריה קיבלה לידיה את העיר הגדולה 'קושיצה', היא 'קאשו' בשפת היהודים, על מחוזותיה, וכן חלק גדול מ'קרפטרס'.

המהלך עורר זעם רב בקרב הסלובקים, שכבר קודם לכן רתחו מזעם בגין סיפוח חבל הסודטים לגרמניה. את הזעם העיקרי הפנו כמובן נגד היהודים. יהודים הותקפו ברחובות, וחנויות שהיו בבעלות

אורך הנסיעה, לבל ייווצר חלילה קשר כלשהו בינו לבין סביבתו הקלוקלת.

פיקדון יקר

"כאשר עלה בדעתי לעזוב את ארץ העמים ולעלות לארץ ישראל, ישבתי ממש בכבודו של עולם, אברך צעיר אחרי החתונה, בעיר פרשבורג, כבר אז הייתי מרביץ תורה לתלמידים ולרשותי עמדה דירה נאה והכל התנהל על מי מנוחות" ... כך, במילים אלו, גולל רבינו לימים בעת שסיפר את נס הצלתו מאימי המשטר הנאצי, במהלך מסיבת ההודיה שהיה נוהג לערוך מידי שנה בנר שני של חנוכה, היום בו דרכו רגליו על אדמת ארץ ישראל לאחר נסיעה רצופת ניסים.

ואכן, כפי שמעיד רבינו, לא היה קל עבורו לעזוב הכל מאחוריו, ולעלות ארצה בחוסר כל, ללא מקורות פרנסה כלשהם וללא סביבה משפחתית תומכת. מה גם שאיש בפרשבורג לא הבין את החלטתו שהיתה נראית אז כה תמוהה ובלתי מובנת, היתה בכך מידה מרובה של נועזות ומסירות נפש, אולם רבינו שמאז ומעולם ניווט את דרכיו אך ורק על פי רצון התורה ורצון ה', גמר בדעתו כי כך נכון לנהוג לפי ההלכה, ועל כן לא השגיח במאום. כי אם יצא בנחישות ובצעד נמרץ לעבר הבלתי נודע. "מהר מאוד הבינו הכל בפרשבורג את הצעד שעשינו, עם התגברות הרדיפות שהחלו תקופת מה לאחר עזיבתנו", סיפר רבינו לימים.

את עוללם הקט הפקידו בידי הורי הרבנית למשמרת וכעצת ר' מרדכי, מתוך תקווה כי בקרוב יוכלו להתאחד עמו ולאמץ בשנית אל חיקם. אלא שהיתה זו פרידה ארוכה וממושכת שהסתיימה לבסוף רק כעבור שבע שנים, אז עלה ר' חיים מאיר שליט"א לארץ ונפגש עם הוריו בפעם הראשונה מאז נפרדו ממנו.

משך קרוב לשלוש שנים שהה הפעוט בבית סבו וסבתו, אולם משנוכח ר' מרדכי בראשית שנת תש"ב כי כלתה הרעה אל יהודי פרשבורג, הבין כי לא יהיה זה נכון מצדו להותירו כך בריש גלי, על כן שלח את הילד בן השלוש יחד עם ילד קטן נוסף שהיה לו בבית, הוא הרבי ר' יוסף אליעזר גלבר ז"ל, אחי הרבנית, שהיה אז כבן שבע, לעיירה סומבטה"י, היא סאמבאטה-עלי - כפי שנהגתה בפי היהודים, אל משפחת הרה"ח ר' יעקב דייטש ז"ל, שם שררו עדיין תנאים טובים יותר.

כשאוצרם בידיים נאמנות ולאחר שנפרדו חפוזות מקרוביהם, יצאו רבינו וזוגתו הרבנית עם מעט מטלטלים למזח הספינות של נמל ברטיסלבה על חופי נהר הדנובה.

את שהיה אז עם לבבו, ביטא רבינו לימים באמרת שפר קולעת ויקרה מפז. וכך שאל פעם רבינו לאחד ממקורביו: "הידעת מדוע נקראים המסעות שבפרשת 'מסעי' בנגינה מיוחדת?", הוא מותיב והוא מפרק מיניה וביה: "אז ווען צ'פארט קיין ארץ ישראל זינגט מען" - כאשר נוסעים לארץ ישראל אזי משוררים ומנגנים...

(מתוך 'אבי ההוראה')

יהודית נפרצו. דברי גנאי ועלבון הוטחו כלפי היהודים, והמנהיגים הסיתו השכם וערב לפגיעה ביהודים.

יומיים לאחר מכן, בערב שבת פרשת לך לך ובכל מהלך השבת, פשטה המשטרה הסלובקית על בתי אלפי יהודים בסלובקיה, שהיו בעלי נתינות הונגרית או בעלי נטיות פרו-הונגריות, ובצעד אכזרי גרשום לגבול עם הונגריה, תוך שהם מאשימים אותם בבגידה במולדת. יהודים אלו היו אומללים ביותר, שכן ההונגרים מצדם לא אבו לקבלם תחת חסותם, ואילו הממשלה הסלובקית לא אפשרה להם לחזור לבתיהם. כך נותרו משך שבועות אחדים תחת כיפת השמים, מופקרים לגורלם, בתנאי מזג אוויר קשים וללא מזון ושתיה.

יהודי פרשבורג נרתמו אמנם לטובת אחיהם, ואף הוקמה ועדה מיוחדת שדאגה להקל את ייסוריהם ככל הניתן, כשבהמשך סודרה להם האפשרות לעלות ארצה, בקבוצות מעפילים שהתארגנו אז, אולם סבלם שהיה קשה מנשוא, לחלל לכל שכבות האוכלוסייה היהודית, שהחלו גם הם חוששים לעתידם.

אם לא די בכך, באותו שבוע ביום רביעי ליל ט"ז חשון, פרצו מהומות 'ליל הבדולח' בכל רחבי גרמניה ואוסטריה, בהן עלו באש מאות בתי כנסת, בתי יהודים וחנויותיהם נפרצו ונשדדו. יהודים רבים אף נרצחו בידי הגרמנים באותו לילה נורא. קרבתה של ברטיסלבה, מקום מגורי רבינו, אל קו הגבול עם אוסטריה, הביאה את השמועות הקשות מוינה ומחוזות אוסטריה הסמוכים לאוזנם של יהודי העיר, ואלו העלו את מפלס החרדה בקרב היהודים. היה ברור לכל כי מדובר רק בראשיתו של גל פרעות נורא, שאת סופו מי ישורנו.

רבינו ראה את כל זאת, והמתין לשעת הכושר בה יוכל לעלות ארצה. באותם ימים ארגנה תנועת 'בית"ר' הרביזיוניסטית עליות בלתי ליגאליות לארץ ישראל, באמצעות ספינות שרכשה, ויהודים רבים בקשו להצטרף למסעות אלו, למרות חוסר הוודאות הכרוך בהן, והחשש שמא יתפסו בידי הבריטים. רבינו לא היסס ורשם את עצמו ואת זוגתו הרבנית לאחת העליות.

על פי התכנית, היה אמור לצאת מסע שכזה מנמל ברטיסלבה, ולהפליג משם על פני הדנובה עד לנמל 'סולינה' שלחופי הים השחור ברומניה, ומשם לנמל 'קונסטנצה'. בתקופה ההיא שימש הנמל כשער היציאה היחיד ממזרח אירופה. וממנו יצאו אניות המעפילים לעבר חופי ארץ ישראל. כל שנותר עתה לרבינו היה, להמתין בדריכות להודעה על ההפלגה הממשמשת ובאה, ולהיות נכון ליציאה בעת שייקרא.

כמוצא אחרון, היו מי שניסו לדבר על לב רבינו ולשכנעו לסגת מן הרעיון, בהצביעם על מארגני העלייה הנוערים מכל רגש של אידישקייט, ככל התנועות החלוציות שהיו באותה תקופה. לימים העיד רבנו כי אכן היה ממש בטענה זו, אך הוא דבק בהחלטתו בעיקשות, 63 כשהוא גומר אומר בדעתו להיכנס בתוך עצמו לכל

אני יליד בריסק, והייתי ילד כאשר שמענו שהמלבי"ם בא לבקר את ה'בית הלוי', והכל מיהרו למקום. גם אני הייתי ילד אמיץ, ונדחפתי ועמדתי בין שני הגדולים, ושאלוני 'מה אתה רוצה?', אמרתי: 'ברכה!'. וכל אחד לא רצה לברך לפני השני, וכך ארך קצת עד ששניהם בירכו ביחד: 'שיהי' לך אריכות ימים טובים'...

משיחותיו של הגאון רבי אליהו מן עם מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי שליט"א, בענין רוח הקודש בדורות האחרונים

"נח איש צדיק" (בראשית ו', ט')

הוכרח לצאת לפני יום כיפור לכיוון לסלוצק, וביו"כ התאכסן בעיירה בדרך. הרבנית דיסקין נתנה עמו חצי עוף שיהי' לו לאכול בערב יו"כ, אך הוא לא רצה לאכול. שאלו איש אחד "האם אינו אוכל כיון שזה לא טרי? הרחתי ובדקתי שזה טרי!". הבית הלוי לא השיב אך נמנע מלאכול. וביום כיפור הגיע מברק, שבחצי העוף שנשאר היתה עליו שאלה, ואי אפשר לאכול, ואמר מהריל"ד: "היה לי ברור שהבית הלוי לא יאכל, אבל ההלכה שצריכים להודיע, ולכן שלחתי להודיעו". עוד סיפר הגרמ"ד שליט"א, שסיפר לו ר' ניסן לב טוב (מזכיר ישיבת 'תפארת ישראל' בחיפה): היה יהודי בחיפה כבן ע' שנפל ושבר את הירך, הרופאים אמרו שצריך ניתוח, אבל בגילו זה כבר קשה, ולא רצו אפילו לדבר איתו על זה, שמא הפחד מהניתוח יזיק לו. הזדמן שם הגה"צ רבי דב מאיר רובמן זצ"ל, והתייעצו איתו. אמר הרב רובמן: "אני אדבר איתו". הוא דיבר והזקן אמר: "בודאי, אם רוצים וצריך - יעשו ניתוח! אין לי שום פחד ויהיה בסדר בע"ה!", וביאר וסיפר: "אני יליד בריסק, והייתי ילד כאשר שמענו שהמלבי"ם בא לבקר את ה'בית הלוי', והכל מיהרו למקום. גם אני הייתי ילד אמיץ ונדחפתי ועמדתי בין שני הגדולים, ושאלוני 'מה אתה רוצה?'. אמרתי: 'ברכה!'. ואחד הביט בעיני השני, וכל אחד לא רצה לברך

אמרתי קמיה רבינו: בחוהמ"פ תשס"ט הייתי בביקור בבית מו"ר הגרמ"ד סאלאוויציק שליט"א, דיברתי על רוח הקודש בזמן הזה, ושאלתי האם הזדמן אצל אבא (הרב מבריסק) לראות דבר כזה. אמר הגרמ"ד ס': "הנה עתה סיפר לי אחד, שאביו היה מתפלל כל שבת מנחה אצל אבא, ומעולם לא שאל אותו על ענייני הפרטיים, ופעם אחת בשבת פנה אליו והתעניין 'מה עם אברמ'ל שלך?', ובאותו לילה היה עומד להיות אירוסין שלו"...

עוד סיפר הגרמ"ד ס' כי בעידנא חדא בא יהודי להגר"ח זצ"ל, שאשתו יושבת על המשבר, והגר"ח לא ענה לו, אלא אמר לו שימתין. הוא המתין שם כחצי שעה, והנה בא יהודי אחר שאשתו יושבת על המשבר, והגר"ח נתן לו ברכה וביקש ממנו שמיד יבוא להודיעו. חלפו עשרה רגעים והגר"ח נתן ברכה לראשון, וגם ביקשו שמיד שיוולד לו - יגיד לו מה היה. לאחר זמן שניהם באו ביחד שעתה נולד לשניהם והכל בסדר.

אמרו להגר"ח, הנה זה מופת, שידע שהראשון לא יולד מיד - ונתן ברכה בעת שהיה צריך להיוולד, והשיב להם הגר"ח: "זה לא שום מופת, הראשון הוא בן תורה ותלמיד חכם, וכדרכו של ת"ח מיד שמתחיל משהו מלידה כבר רצים לרב, והבנתי שעדיין יש זמן, והשני הוא מודרני - ואצלם כל זמן שלא מוכרחים ממש לא באים לרב, והבנתי שזה כבר ממש הלידה. ואין כאן שום מופת"...

עוד סיפר מו"ר מעשה מה'בית הלוי': הוא היה קונה כל שנה חיטים אצל אחד. שנה אחת אמר למוכר כי בשנה זו אינו קונה אצלו. המוכר מאד תמה והתעצב על כך, ונאלץ למוכר לאחרים, וכשהגיע לסוף החיטים למטה - מצא שם חמץ גמור, ואז הבין את הדבר, ובאמת נשאלת השאלה כיצד הגיע חמץ גמור לחיטים? הנה אז היתה גזירת הקומוניסטים, וילד אחד שרצה לקחתו ברח והתחבא במרתף, ואכל שם חמץ.

רבינו התרגש מאד מהדברים הנ"ל.

עוד סיפר הגרמ"ד שליט"א: ה'בית הלוי' היה פעם בדרכו, ונכנס לבית המהרי"ל דיסקין בבריסק, וכדי שיחוג את חג הסוכות בביתו -

וכך עבר הילד הצקות ופגיעות במשך כל היום. הוא קיבל כשלושים עד ארבעים פקודות, כולם צעקו עליו. לאחר שסיים את היום, הילד מגיע הביתה ובמקום שהאמא תתעניין בו 'איך היה בחיידר?', תתקרב ותחבק אותו, מתחיל שוב מסע צעקות: 'היכן הצעיף שקנינו לך?'... 'מדוע נקרעו המכנסיים?'... מה רוצים מהילד הזה? אף אחד לא היה רוצה שיצעקו עליו ארבעים פעמים ביום!

כ"ק האדמו"ר מנדבורנא שליט"א, בשיחה חינוכית מיוחדת, ביחס לנסיבות התקופה

מאת: הרב טוביה פריינד

"וילד נח שלשה בנים" (בראשית ו', י')

"עומדים אנו כעת בתקופה קשה. בחודשים האחרונים נפשם העדינה של הילדים טולטלה והזדעזעה. אנשים חושבים שילדים הם 'עציצים', אם חפצים מניחים אותם בסלון, אם רוצים שמים אותם במטבח, נותנים להם פקודות, ושוכחים שנפש הילד הינו דבר רגיש מאוד. כמה יש להיזהר בתקופות לא שגרתיות לנהוג בעדינות עם נפש הילד. להשקיע את הזמן בלהיות קשור אליו."

מעלה עוד הרבי מנדבורנה שליט"א בשיחה חינוך מטלטל, ומביא דוגמאות על הנהגות הורים שלא היו ראויות, אלו השפיעו על נפש הילד לדורות:

"ישנם ילדים שגדלו עם כאב, משום שאבותיהם לא ידעו איך לדבר ולתקשר נכון עמם, ועד היום נושאים בלבם את הכאב, ויש מילדים אלו שהם סבים לנכדים.

"רבות ניתן להאריך על הדבר, אבל אספר על מקרה שממש הזדעזענו: אברך אחד נכנס לאחר הולדת בתו הרביעית, כדי לשאול איזה שם לתת. שאלתיו בעדינות: 'תורו של מי כעת לתת את השם? האם מצד משפחת האב או שמא מצד משפחת האם?' האברך השיב ואמר, שכעת תורה של ננו"ב לתת את השם, אך היא אינה חפצה לתת את שם אמה לבתה שנולדה, משום שאינה יכולה למחול לה! "הנכם מבינים במה המדובר? אם שגידלה את בתה, והיא כבר בעולם האמת והבת עדיין לא מחלה לה, משום שאינה יכולה למחול לה" - מסקנת הדברים, שהאם הציקה לבתה עד שלא רצתה ליתן את שמה לבתה, ואכן לא נתנה את השם! וזה אינו מובן בשכל האנושי, כמה אפשר לטעות אם לא מבינים את נפש הילד. אם מתבוננים - בואו ונראה איזה נזק יכול לצאת מכך."

אופן הענישה בצורה רגישה

"עוד נושא נרחב בחינוך הבנים הוא דרכי הענישה לילד שלא נהג כראוי. ישנן פעמים שהאב מאבד עשתונותו כשהילד אינו מתנהג

כשורה, או האם מתמלאת כעס, אך אין זה אומר שהתגובה צריכה להיות עם קפידא וכדומה. הנזק יכול להימשך שנים רבות, וכלל לא מרגישים שעושים נזק גדול, וכל זה נהיה מחוסר תשומת לב, כי לא חושבים מה קורה בנפש הילד. נכון שברגע הראשון האב רותח על מה שילדו עולל, אבל דווקא באותו רגע נדרש ליישוב הדעת ראוי, לחשב היטב מה לעשות ואיך לעשות.

"לעומת זאת, ישנם אבות ששוקלים היטב לא רק טרם מענישים, אלא מחשבים כראוי איך בנו יקבל את העונש, האם הוא יעכל את זה, או שיתבייש בזה, אולי מגזים קצת בתגובה, אך חושבים לפחות, ומחפשים דרך. ואם מתחיל לחשוב מה טמון בנפש הילד, הרי הוא עושה דברים המועילים לו, וכך הוא בונה קשר טוב עם האב. ומה שלא ילמד בחמש שנים, ילמד כשיגיע לגיל עשר שנים... כי הקשר יהיה קשר טוב ומועיל.

"ומי שאינו חושב מה עובר וקורה בנפש הילד, אלא רק נותן פקודות, הרי שהילד בעודו בן עשר - אין לו ברירה, הוא מבצע את הפקודות כי האב יצעק ויכעס עליו, אך לאט לאט הוא מחפש דרכי מילוט להשתחרר ממנו, ועושה מה שרוצה. הוא לוקח דברים כשהאמא אינה רואה, הרי כל הבעיה שהאמא רואה, ולכן הילד מחפש להשתחרר. וכשמגיע לשיבה קטנה, הוא כבר 'בעל דעה'

"האב צריך להבין, שאת הבן צריך לאהוב, אפילו שלא נהג כשורה, ואף אם מגיע לו עונש יש לדעת איך לתת את העונש, יש להיזהר שלא לביישו בפני אחרים, יש הרבה חלקים איך מטפלים בנפש הילד"

טרוד על המחיה ועל הכלכלה בהבאת הפרנסה, והוא גם כן לחוץ, וכשהילד מרגיז אותו הוא 'נכנס בו' בכל הכח. אך מאידך אם האב יקדיש לילדיו כמו שמקדיש בשאר מצוות, כגון הנחת תפילין, תפילה וכדו', ויפנה לעצמו עשר דקות כדי לתת תשומת לב לילד, לשאול אותו: 'איך היה בחיידר? מה אומרים החברים? במה משחקים?' - אז הבן יפתח אליו, יספר לו ישתף אותו במה שעבר עליו.

"האב יחמיא לו על המעשים הטובים שעשה, כמו אם ויתר לחברו, או שאר מעשים טובים, והאב ייתן לו הרגשה שהוא שווה, אז יהיה לו חשק להמשיך ולוותר, ייתן לו מיני מתיקה, או אם עשה דבר גדול, יקנה לו מתנה, וכך הוא יקבל חום וחשק ומוטיבציה מהאב להתנהג טוב ולהיות בעל מידות, ודבר זה שייך אך ורק לאב ולאם. הם האחראים הישירים לעיצוב דמותו של הילד בהמשך דרכו. שכן כישירונות הם משמים, ובזה לא יועיל כלום מה שילמדו האב עם הבן. זה דבר טוב שאבא לומד עם הבן ומדרבנו. אך לגבי מידות טובות ובין אדם לחברו - הרי שאם הילד רואה שהוא מרוויח מכך, הוא לומד להתנהג במידות נאצלות.

"מאיפה נלקחות כל החולשות? כי לא חושבים על נפש הילד! בעל ה'מסילת ישרים' מביא בהקדמה, שאינו אומר דברים חדשים, אלא מביא דברים שמרוב הידיעה אין מרגישים בכך. עוד מבאר שם, שתפקיד היצר הרע בכל אדם למנוע ממנו ההתבוננות, לא להתבונן, לא לעשות חשבון הנפש, להימנע מלחשוב היכן הוא עומד. אף שהוא עושה כל מיני דברים טובים, אך היצה"ר אינו מניח לו להתבונן. בזוהר הקדוש הדבר קרוי 'מרא דחושבנא'. כל אברך אפילו בן תורה, היגע על תלמודו משך שעות רבות, אם נבדוק האם עושה חשבון הנפש, ניווכח שלא! מדוע? כי אין לו זמן! וכך יכולים לחיות שלושים ארבעים שנה ולא מרגישים, והילדים רואים הכל, וגדלים על הדרך הזאת, וזה רח"ל בור ברשות הרבים".

(מתוך עיר על תילה גליון א)

וחייבים להתחשב בו, ובישיבה גדולה בכלל מי יאמר לו מה לפעול ולעשות... וכל זה כי לא בנו את הקשר טוב עם הילד בעודו צעיר לימים. ומשום כך יש להתבונן מה הן החולשות בילד, כדי שיוכלו לתקנו ולבנותו בנערותו, כשעוד קל לתקן ולהשתנות. בחור וכל שכן אברך, כבר קשה לשנות, אך ילד - בדברים קטנים אפשר לשבות את לבו ולשנותו.

"האב צריך להבין, שאת הבן צריך לאהוב, אפילו שלא נהג כשורה, ואף אם מגיע לו עונש יש לדעת איך לתת את העונש, יש להיזהר שלא לביישו בפני אחרים, יש הרבה חלקים איך מטפלים בנפש הילד".

הוספתי לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, שזקני הגה"צ רבי נטע פריינד זצ"ל, גידל וחינך לגיונות של תלמידים למעלה משישים שנה בישיבת 'עץ חיים' ובישיבת 'בית יוסף צבי דושינסקי'. עד כדי כך נושא החינוך היה טובוע בעצמותיו, שבצוואתו הביא מה שאמר הרש"ב, שיש לכל אבא להשקיע ולעסוק כל יום בחינוך הבנים לפחות חצי שעה. עכ"פ בעניין דרכי הענישה, היה מייעץ להורים - טרם הולכים להעניש ילד, להתיישב לומר קאפיטל תהילים, ורק לאחר מכן לתת את העונש, באופן כזה יהיה לו יישוב הדעת ולא יעשה נזקים בענישתו.

הילד אינו שק חבטות

המשיך הרבי שליט"א בשיחת קודש המיוחדת: "ישנה עוד נקודה נוספת: זכורני מילדותי כאן בבני ברק, 'סדר-היום' של ילד: היו צריכים לקום בשעה שבע בבוקר, ובשעה שבע ועשרים ה'טנדר' - ההסעה לתלמוד תורה כבר היה מגיע ונוסעים. זה דבר רגיל כמעט בכל בית. אם הקשר עם הילדים הוא באופן בריא, הכל הולך כשורה. הילד קם בזריזות, מתלבש מכין עצמו, שותה כוס קפה ויורד להמתין בסבלנות להסעה.

"אבל אם הקשר עם הילד לא יהיה באופן בריא, הסדר יתנהל בערך כך: בשעה שבע מעירים אותו, אך הוא לא קם מיד, וכך מעירים אותו כמה וכמה פעמים, ומשלא קורה דבר, מתחיל הצעקות שבדרך כלל יהיו מלוות בפגיעות ועקיצות: 'נו, מדוע אתה לא אז? עצלן שכמותך...' ועד כהנה. אחרי הצעקות רץ הילד לתפוס את הטנדר. אח"כ בנוסעו בטנדר הוא מתחיל לקבל את מנת הנהג: 'ילד מדוע אתה לא יושב?... תמיד אתה שובב!'.

"בחיידר פגע בו המנהל. אח"כ הוא מקבל מנה אחת אפיים מהרבי בכיתה, שלפעמים הם נגד שאר ילדי הכתה. וכך עבר הילד הצקות ופגיעות במשך כל היום. הוא קיבל כשלושים עד ארבעים פקודות, כולם צעקו עליו, לאחר שסיים את היום, הילד מגיע הביתה ובמקום שהאמא תתעניין בו איך היה בחיידר? תתקרב ותחבק אותו, מתחיל שוב מסע צעקות: 'היכן הצעיף שקנינו לך?... מדוע נקרע המכנסים?... מה רוצים מהילד הזה? אף אחד לא היה רוצה במקום עבודתו ש'בעל הבית' יצעק עליו ארבעים פעמים ביום, בעוד שעל אחרים הוא צועק רק עשר פעמים..."

"ובכן יכולים לבוא בטענות על האב, אך מה יועילו בכך, הרי האב

בוקר אחד מתקשר ת"ח אל אחד מבניו של הגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל, ואומר לו בבהלה: "בוא מהר, אני חושב שקרה משהו לאביך". הבן נבהל גם הוא, וכיון שהשעה היתה שעת-התפילה הקבועה של האבא ב'דברי שיר' (במניין של 6.45), רץ מיד אל בית הכנסת...

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על המשימה הקשה מכל: חסד ונתינת-כבוד בתוך הבית

שנעזר בו לא מכבר. בקיצור: משרה שלימה, לכל 24 שעות היממה, בחסד ובעזרה לזולת. כל כך יפה! כל כך מרשים! לא כן?

משוועים ליד תומכת

פעם מתקשר אליו העסק השכונתי, במקום שבו הוא מתגורר, ובפיו בקשה לעזרה: אחת המשפחות בשכונה שלנו, משוועת לעזרה. האמא נמצאת אחרי לידת ילדה השביעי, היא תשושה מאוד, 6 ילדים קטנטנים מסתובבים בבית, והבית עצמו מוזנח והפוך מאין כמוהו.

העסקן שלנו, כמו מובן מאליו נרתם מיד לעזרה, ומבטיח לעסקן השכונתי שהוא מגיע מיד לעזור ולהטות שכס בסיוע למשפחה.

מיד עם סיום השיחה, הוא משים את פעמיו אל הבית הנזכר, אבל ככל שהוא מתקרב אל הכתובת, הוא מתפלא על כך שהבית הזה מוכר לו מאיזשהו מקום...

עד שהדבר הופך לעובדה ברורה: הבית הזקוק לעזרה, הוא ביתו-שלו! האשה שאחרי לידה, היא אשתו שלו, גם 6 הילדים הקטנים - הכל עצמו ובשרו. וכולם ממתנינים לעזרה משוועים ליד תומכת ומלטפת.

גם הם מצפים לתמיכה מאותו עסקן המשיב ברצון לכל פונה, ורק את ביתו-שלו הוא שוכח...

המקום הקשה ביותר לעשיית חסד אמיתי, הוא בין ארבעת כתלי הבית, ומכאן - חשיבותו של חסד זה.

אדם מוכן לרחם על חברו, לתת לו חנינה, למסור נפשו עבור זולתו; הכל טוב ויפה. אבל לכבדו, ולו רק בדיבור גרידא, ועל אחת כמה וכמה להרגיש כלפיו כבוד אמיתי, זה כבר קשה לו. ממש קשה.

ונראה, שהסיבה לכך היא, שכדי לכבד את השני באמת, הרי צריך להשתעבד במידת-מה כלפי המכובד. מחובתי לחשוב על כל מילה טרם שאפתח עימו בשיחה; איני רשאי להרים עליו את קולי, ועוד כמה וכמה שיעבודים. הכלל הוא, שאין המכבד יכול לעשות כל שלבו חפץ כלפי מכובדו. אחרת, במה הוא מכבדו?

וזה מהדברים הקשים ביותר עבור בן-תמותה. אנחנו מוכנים לעשות למען זולתנו הכל-מכל-כל, עד כדי כך שבמקרים מסויימים נמסור גם את נפשנו עבורו, אבל בתנאי אחד - שלא יהיה בכך שיעבוד קבוע...

זה הסוד.

נרחם עליו באופן חד-פעמי, נמסור את נפשנו עליו באופן חד-פעמי; אבל להתמכר אליו, להשתעבד לרצונותיו, אפילו בדברים קלים, זה כבר לא!

ואם כן, בביתנו-שלנו, בתוך ד' אמותינו, שם אנחנו נכנסים יוצאים, נכנסים ובים, ובכל רגע נפגשים עם בני הבית, הרי זה השיעבוד הגדול ביותר! והנה מצאנו את הסיבה שעשיית חסד ונתינת כבוד בתוך הבית - היא המשימה הקשה מכל!

הספור ה'מצחיק'...

יש סיפור ידוע המתגלגל מאדם לרעהו, ויש לנו את כל הרצון להאמין שאין הוא אמיתי, אם כי מציאות בשטח אינה רחוקה כלל וכלל מהמסופר.

מעשה שהיה בעסקן גדול, שבמשך כל שעות היממה היה מתרוצץ מכל מקום לכל מקום, כדי לסייע לאנשים ולהושיט עזרה לכל הנצרכים. כל מי שהיה זקוק לתמיכה בכל תחום שהוא, ידע את כתובתו של העסקן, וידע גם שימצא אצלו אוזן קשובה, ורבים הסיכויים שהבעיה שישטח בפניו תיפתר בתוך זמן קצר.

תמיד ראו אותו מתנשם ומתנשף, הסלולארי שלו לא נח לרגע. כאן הוא מבטיח לסייע לאדם שמעבר לקו, וכאן הוא מקבל תודה ממי

קצת משעמם...

נשמע מצחיק? מעציב? - אולי. אבל מי שמודע למצב בו אנחנו נמצאים, יודע שהדבר יכול לקרות במשפחות הכי טובות. הרבה יותר קל לעזור למי שאין אנחנו מכירים, מאשר לתמוך במי שבא אתנו במגע יומיומי.

לא תמיד זה קל להכין בבוקר את הסנדוויץ' ולחייך בסבלנות אין-קץ, לילד שרק שעה קודם הפך את כל הבית מקיר לקיר, וגם לא שמע בקול ההורים. וגם כשתעזור לו, הוא לא בדיוק יאיר לך את פניו במבטי-הערכה ותודה.

לפעמים גם קשה לעשות חסד ולהושיט עזרה בתוך הבית, בסיטואציה החוזרת על עצמה עשרות פעמים ביום! זה קצת משעמם...

הרבה יותר קל, וגם 'מושך' מבחינה ציבורית, לעמוד באופן חד-פעמי לימינו של אדם זר, כזה שגם יאמר לך 'תודה רבה' בפנים כל כך מאירות על העזרה שהושתת לו!

אבל לבני המשפחה ולידידי המעגל הקרוב, הרבה יותר קשה להתנהג במטבע דומה של חסד. וגם אם נתאמץ להתחסד עימם, זה יהיה במבט קפוא. לא כך?

מי כמונו מכיר את כל מעלותיהם וגם את חסרונותיהם ופגמיהם, מה שלא תמיד נותן לנו את החשק לרוץ לעברם ולסייע להם...

לשם מה להתאמץ...

כי גם הם, בני המשפחה הקרובים מכירים אותנו... ויודעים שהעזרה לא באה תמיד מתוך כוונה טהורה, אז למה שיגידו 'תודה'?... הכל מוכר עד כאב, רגיל ושגרת. האם תשואות-התודה שלא תנשאנה בסיומה של הושתת העזרה, הן הן אלו המאריכות את הדרך אליה? הרי לפעמים העזרה הזו לבני הבית נראית כל כך פשוטה, קרובה, ואפילו מזערית. כל כך בלתי מורגשת, עד שאנחנו מוותרים עליה בעליל.

לרגע עולה במחשבתנו ה'תמיהה', לשם מה כדאי להתאמץ, שהרי מי יראה, מי יזכור? לעומת זאת, עזרה לאדם אנונימי, תיתפס בקרב הרואים כמעשה הירואי ומעורר השראה!

אין ספק שגם העזרה לאנשים אחרים יפה היא ואף מוכרחת, ושכרה בצידה. אבל בל נשכח: יש עוד אנשים, הרבה יותר קרובים, הרבה יותר מוכרים, שגם הם מצפים לנו ממש פה, ליד. לא פחות מהאחרים ואולי יותר.

וגם אם אף אחד לא יגיד תודה אחר כך, וגם אם העזרה הזו חוזרת על עצמה עשרות פעמים מידי יום ביומו, והיא משעממת ונדושה, אין ספק שהיא שווה יותר. וכך גם מסתכלים עליה בשמים, על העזרה הזו.

פתח נרחב של הרחבת הדעת

לאיך גיסא הווי אומר, שאם בא אדם להתאמן בגמילות חסד,

וברצונו להגיע לדרגה היותר נשגבה של מצוה זו, הרי שאין מקום ראוי לכך יותר מביתו הפרטי, שכן זו היא ההשתעבדות האמיתית, וממילא גם החסד האמיתי.

ברם, אל דאגה. אין מקום לחשוש משיעבוד זה. ברבות הזמן יחזירו בני הבית בכפלי-כפליים, בהעריכם את התנהגותו המופתית עימם. הכרת-הטוב הזו תורגש בעיקר מצד עקרת הבית, הנוטה מטבעה לגמול חסדים ולהשיב בכפל-חיבה לכל מי שמיטיב איתה. יחסי הגומלין של בני הבית, יפתחו בפני האיש פתח נרחב של הרחבת הדעת ומנוחת הנפש.

הגר"פ שרייבר הלך לתפילה בלי 'פראק', כדי לא להעיר את הרבנית

ספר עב-כרס אפשר לכתב על הנהגותיו של הגאון המופלא, רבי פינחס שרייבר זצ"ל, שהיה דבוק כל כולו בתורת השם בצורה שאין לה אח ורע. הגר"פ היה אחד האישים התורניים שלא היה לו בעולמו כלום, לבד מעוד דף גמרא ועוד דף, ועוד דף.

נספר כאן רק סיפור אחד שילמדנו מוסר ויאלפנו דעת, על כך שלמרות שהגר"פ היה שקוע כל כך בלימודו, ובהיותו יושב ליד הסטנדר הקבוע בביתו לא הבחין כלל מי נכנס ומי יצא, למרות הכל לא שכח מעולם את חובותיו כלפי בני ביתו.

בוקר אחד מתקשר ת"ח אל אחד מבניו של הגר"פ, ואומר לו בבהלה: "בוא מהר, אני חושב שקרה משהו לאבין". הבן נבהל גם הוא, וכיון שהשעה היתה שעת-התפילה הקבועה של האבא ב'דברי שיר' (במנין של 6.45), רץ מיד אל בית הכנסת.

מה התברר?

באותו בוקר הבחין הת"ח ההוא שהגר"פ הולך להתפלל בלי ה'פראק' שלו. הוא חצה את רחוב חזו"א, מביתו ל'דברי שיר', עטור בטלית ותפילין, ללא 'פראק'. הת"ח היה בטוח, אפוא, שקרה לו משהו...

גם הבן חשב כך, אבל משניגש לאביו ושאלו מה קרה, חייך הגאון זצ"ל וסיפר לו דברים כהווייתם:

כאשר השכמתי הבוקר ורציתי ללכת לתפילה, הבחנתי שה'פראק' נמצא במקום כזה שאם אקחנו משם, אצטרך להעיר את אמא, לכן החלטתי ללכת לתפילה בלי ה'פראק', העיקר שלא אגרום לה צער ולא אעיר אותה.

שוו בנפשכם: הרי לא היה מדובר בשעה כ"כ מוקדמת בבוקר; אחרי הכל השעה היתה כבר בסביבות 6.30, ובכל אופן מעדיף הגר"פ לבזות את עצמו וללכת לתפילה בלי פראק, העיקר לא להעיר את הרבנית.

כך נראה תלמיד חכם שהתורה מלווה אותו בכל דרכיו, ומייעצת לו על כל צעד ושעל מה לעשות וכיצד לפעול, על מנת לגרום נחת רוח להקב"ה.

(מתוך הספר 'שמחה בבית', בעריכת הר' משה מיכאל צורן)

המבצע הגדול חוזר לתקופה מוגבלת

תרום 22 ש"ח לחודש למשך 12 חודשים
סך כל התרומה 264 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'משנה ברורה'
של 'דרשו' 6 כרכים
וספר 'דרש דוד'
על המועדים או על מסכת אבות

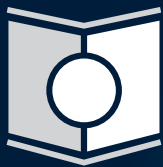

תרום 18 ש"ח לחודש למשך 10 חודשים
סך כל התרומה 180 ש"ח

וקבל מיידית
סט 'לקראת שבת'

סט הספרים שנקרא בשקיקה בכל העולם היהודי,
5 כרכים עם אלפי סיפורים מרתקים ומחזקים
לפרשת השבוע מלוקטים מהמבחר של עלוני
'לקראת שבת' של 'דרשו'.

המבצע לזמן מוגבל

Dirshu
 דרשו ד' ועוזו
 קרן עולמית לחיזוק
 ועידוד לימוד התורה

לרגל החזרה להיכלי התורה, 'דרשו'
 ו'אחינו' יוצאים במבצע מיוחד של תורמים
 וזוכים. תורמים לחיזוק מאות ואלפי
 התלמידים שבארגון 'אחינו' וזוכים בספרי
 'דרשו' שכבשו את העולם היהודי.

תרום 28 ש"ח לחודש למשך 15 חודשים
 סך כל התרומה 420 ש"ח

וקבל מיידית
 סט 'משנה ברורה'
 סט 'לקראת שבת'
 סט 'דרש דוד'
 חמשה חומשי תורה

*משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים, 'דרש דוד' - על התורה
 3 כרכים / חמשה חומשי תורה בכרך אחד מהדורת 'דרשו'

תרום 24 ש"ח לחודש למשך 15 חודשים
 סך כל התרומה 360 ש"ח

וקבל מיידית
 סט 'משנה ברורה'
 סט 'לקראת שבת'
 וספר 'דרש דוד'

*משנ"ב - 6 כרכים, 'לקראת שבת' - 5 כרכים,
 'דרש דוד' - על המועדים / מסכת אבות

02 - 5609000

כשהייתי ילד, התקיימה פעם בבארא פארק אסיפה, בהשתתפות רבנים וראשי ישיבות. לאחר האסיפה הבחנתי בגאון האדיר רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת', שיוצא מהאסיפה. ניגשתי אליו, ורציתי לעשות ממנו תמונה. אמר לי רבי יעקב שאמתין דקה...

הגאון רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א, אב"ד סאנטוב ליקווד, על 'זיי א מענטש' - להיות 'בן אדם'

"נח איש צדיק" (בראשית ו', ט')

רבי מיכל - כמעט ודבקה לשונו לחכו מרוב השתוממות, ומיד אמר לרבי, שהוא יכול להיות סמוך ובטוח שהוא יקבל אותו לישיבתו, אך הרבי לא הרפה, ושוב שאל אותו: "אתה מבטיח לי שיהיה מסודר?". אמר לו רבי מיכל: "רבי! הבחור כבר בפנים, הכל מסודר עצהיו"ט", ורק אז נכנס הרבי לחדר הניתוח...

מסופר, שפעם אחת השתתף רבה של ירושלים, הגאון הגדול מרן רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל בשמחת 'שלום זכר', ולידו ישב יהודי שהתהדר בכמה 'פרומקייט'ן, וכאשר הבעל שמחה כיבדו ב'ארבעס' - שהמנהג לאכלם בעת ה'שלום זכר', אמר הלה: "איני אוכל 'ארבעס', כי איני יודע אם בדקו אותם היטב מתולעים, ורק בביתי אני אוכל - שם אני משגיח היטב שלא יתערבו תולעים... כמובן שהבעל שמחה נפגע מאוד מדבריו אלו שנאמרו בקול, שכן דבריו נשמעה כעין אי נאמנות כלפיו - כאילו שאינו נאמן שבדק את הארבעס מתולעים כדבעי, אלא שאז אמר מרן הגאון רבי יוסף חיים זצ"ל לבעל השמחה: "שכחת לכבדני בארבעס, והרי המנהג לאכול עכשיו ארבעס!", מיד התעשת הבעל שמחה, והביא את הארבעס לרבי יוסף חיים זצ"ל, וכמובן שאחר שרבה של ירושלים טעם מזה, כבר לא עשו עסק מה'פרומקייט' של אותו יהודי, ואף אחד לא חשש מתולעים וכדומה, והכל חזר על מקומו בשלום.

אנו אומרים כל בוקר: "לעולם יהא אדם ירא שמים", ולכאורה למה הקדים "אדם" ל"ירא שמים", והלא תחילת כל דבר הוא יראת שמים, וכנאמר בפסוק (תהלים קי"א, י'): "ראשית חכמה יראת ה'", ברם, אמרו חכמי המוסר, אכן הדבר הראשון שהאדם צריך להיות הוא "אדם" - זיי א מענטש - ורק לאחר שאתה בן אדם, אז תהיה ירא שמים, זה לא חכמה להיות ירא שמים על חשבון אנשים אחרים, קודם כל תהיה בן אדם - "לעולם יהא אדם", ורק אח"כ "ירא שמים"...

כשהייתי ילד, התקיימה פעם בבארא פארק אסיפה, בהשתתפות רבנים וראשי ישיבות. לאחר האסיפה הבחנתי בגאון האדיר רבי יעקב קמינצקי זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת', שיוצא מהאסיפה. ניגשתי אליו, ורציתי לעשות ממנו תמונה. אמר לי רבי יעקב שאמתין דקה, וסידר את הכובע ואת העניבה שלו, ואז אמר לי: "עכשיו אתה יכול לעשות תמונה"...

מספרים, שאחד בא עם בנו אל הגאון האדיר מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א שיברכנו, ואמר היהודי להגר"ח שליט"א שהוא רוצה לעשות תמונה איך שהוא מברך את בנו. אמר לו הגר"ח: "בסדר - אך בוא ועמוד בצד האחר - כך תצא התמונה טובה יותר"...

הגה"צ רבי יחיאל מיכל דסקל שליט"א, ראש ישיבת 'צמח צדיק' וויז'ניץ בארא פארק, סיפר לי סיפור נפלא:

לפני כמה שנים עבר כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען זי"ע ניתוח קשה, ואמרו תהלים לרפואתו בהרבה מקומות, ובישיבתו - בישיבת וויז'ניץ - גם אמרו תהלים.

והנה בהגיע היום שבו היה הרבי אמור לעבור את הניתוח, לפתע מקבל רבי מיכל טלפון מאת המשב"ק של האדמו"ר מסקולען זי"ע, ואמר לו שהרבי רוצה לדבר עמו. רבי מיכל השתומם מאד, ושאל אותו: הלא הרבי עובר ניתוח היום, ומה לו לדבר עמו היום? ופתאום שמע את קול הרבי בטלפון. שאל את הרבי ברוב התרגשות: "מה ראה הרבי כ"כ דחוף, להטריח עצמו להתקשר אלי בדיוק היום?"

אמר לו הרבי: "אני לא רגוע - הלא ישנו בחור אחד שהוא רוצה מאוד להיכנס לישיבתך, ואתה לא רוצה לקבלו, והדבר לוקח לי את בריאותי, אני יודע שמאוד טוב לבחור ללמוד בישיבתך, ודע לך - אינני יכול ללכת לניתוח, בלא לדעת שאתה מכניס את הבחור לישיבה"...

נעילת החג - וראיתי בעיני איך שהוא עומד במטבח, ובעצמו שוטף את כלי האכילה...

פעם נכנסתי אליו ל'קוויטל צימער' - שם הוא מקבל את הקהל לעצה ולברכה - היה שם שולחן ישן וכסא ישן והרבה ספרים... וראיתי עומד ליד המזגן [עגה קאנדיש"ן] שהיה מלוכלך מפירוורים ודומיהן, והוא מנקה את זה. מיד ניגשתי אליו ועזרתי לו, אך הוא הסתכל עלי במבט תמה ושאלני: "אתה חושב באמת שאני כזה יהודי זקן?"...

חסידים הראשונים היו מחדדים בזה נקודה עמוקה וחשובה: הנה ידוע מצדיקי בית בעלזא, שלפיכך מתחילים להניח תפילין דרבינו תם תיכף לאחר החתונה, ולא לפני החתונה, לפי שאחר החתונה הלא יש עוד אדם בבית, הלא היא 'האשה אשר נתת עמדי', ובאים להראות ולהורות לחתן: דע, בכל דבר יש שני צדדים, יש רש"י ויש ר"ת, עד היום היית פלג גופא וחשבת רק מעצמך, עכשיו צריכים לחשוב מעוד מישהו, כי יש עוד צד...

ונתנו רמז נפלא בלשון הפסוק: "לא טוב היות האדם לבדו", ס'איז נישט קיין גוטע זאך אז דער מענטש לעבט פאר זיך - אליינס (זה לא טוב שהאדם חי לעצמו - לבדו), שהאדם חושב רק מעצמו, יש עוד אנשים בעולם מלבדו, וכך בביתו, יש עוד צד, גם אשתו נמצאת בביתו עמו, גם לה מגיע משהו, גם לה יש זכות לומר ולהביע דעה, וכך בעניין החומרות שיש לו לאדם, אכן עניין נפלא הוא לאדם שיהיה לו חומרות וכדו', אבל לא על חשבון אנשים אחרים, לא טוב היות האדם לבדו, אל תחשוב רק מעצמך...

סיפר לי חתני הרב יצחק האגער שליט"א, שזקנו הגה"צ רבי אברהם יונה שווארץ שליט"א גאב"ד ווינא יצ"ו, שהה פעם במחיצת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי זי"ע, ובאמצע התפילה הבחין איך שמוציאים את הרבי כמה פעמים לחוץ. כידוע שהרבי היה יוצא כמה פעמים באמצע התפילה ועריכת השולחן - אך דבר אחד היה לו לפלא, שכל אימת שהרבי יצא, הוא התאנח מקירות לבו, והכה על לבו כאילו אומר "על חטא". והדבר הפליא אותו ביותר, ושאל את אחד הגבאים על כך, למה הרבי מכה על לבו כל אימת שהוא יוצא? ואמר לו הגבאי, שלרבי כואב הדבר שהוא צריך לצאת, ולעכב את החסידים הנשארים וממתנינים לשובו, ועל כן הוא מכה על לבו מכאב...

והמשיך הגבאי לספר, שכאשר ניסה פעם להרגיע את הרבי, שהרבי אינו צריך לדאוג, שכן בחדרים הסמוכים לבית המדרש מתקיימים מניינים לתפילה וקריאת התורה, ומי שממהר, מתפלל שם וחוזר לביתו, ומי שרוצה להישאר בבית המדרש ולהמתין על הרבי, הוא עושה כן על דעת עצמו ומרצונו. השיב הרבי לגבאי: "ס'איז דא אזעלעכע וואס מיינען אז ס'פאסט זיי נישט ארויס צו גיין" [יש כאלה שחושבים שלא מתאים להם לצאת]...

(קטעים מלוקטים מתוך 'נועם שיח', בהוצאת מכון אפריון לשלמה' בראשית תשפ"א)

כשנך הסערה, פנה הגאון רבי יוסף חיים לאותו יהודי, ואמר לו: "הנה גם אני אינני אוכל ארבעס בשום מקום מלבד בביתי, ואכן מטעמי כשרות כמון, אמנם, מאוד מאוד הנני נזהר שלא יהא זה על חשבון מישהו אחר, שיכול חלילה להיפגע עקב חומרא זו, שכן אם יהיה זה על חשבון אדם שיפגע כבודו מחמת כן, כל חומרא זו כבר אינה חשובה, ולעבירה גדולה תיחשב!"

והוסיף רבי יוסף חיים ואמר לו: "הנני מפרש את מה שאמר דוד המלך בתהלים (כ"ב, ז'): 'ואנכי תולעת ולא איש', 'ואנכי תולעת' - אני מעדיף לאכול תולעת - 'ולא איש' - מאשר לאכול איש, והנני נזהר מאוד שלא יפגע איש מחמתו!"...

סיפר לי הרה"ח ר' אלי' ניימאן ז"ל מחשובי חסידי וויזשניץ-מאנסי, ששמע דבר נפלא מאחד המשמשים בקודש של כ"ק מרן אדמו"ר מוויזשניץ-מאנסי זי"ע, וכך סיפר:

פעם אחת בערב פסח לאחר אפיית המצות מצוה, ביקש הרבי זי"ע ממני שאמחול בטובתי להביא לו סכין. לאחר שהבאתי את הסכין, ולאחר בקשת מחילה, ביקש הרבי ממני להסיר מהנעליים שלו את פירורי הבצק שנדבקו עליו, שלא יהא חשש חמץ בפסח. והרבי התחיל להתחנן ולתרוץ את עצמו למה הוא מבקש את זה ממני, ואמר הרבי דברים נפלאים, וכך אמר:

"בדרך כלל אני עושה את זה בעצמי כל שנה ושנה, כשאני חוזר מאפיית המצות לביתי, ברם השנה שנפלת לי"ע (היה זה לפני כמה שנים שהרבי נפל, וידיו כאבו לו ביותר, ולא היה לו כמעט כח אפי' ליתן שלום לחסידיו), והידיים שלי כואבות לי מאד, אזי אין לי כח לעשות כן בעצמי, אז במטותא מינך עשה זאת אתה עתה בשבילי"...

והנה הדבר מפליא ביותר, שעכשיו נתגלה שבכל שנה הרבי עושה את זה בעצמו, ממרומי גילו למעלה משמונים, ולא עלתה על דעתו כלל לבקש מכל ה'הויז בחורים' שמסתובבים אצלו, או מאחד מילדיו או מנכדיו, רק עשה את זה בעצמו, ורק עכשיו כשכאבו לו ידיו, וממש לא היתה לו ברירה אחרת, הוצרך להטריח את משמשו שיעשה זאת תחתיו...

כ"ק האדמו"ר מראחמיסטריווקא-ארה"ב שליט"א היה רגיל להוריד את שקית האשפה מביתו בעצמו. לאחרונה הוא כמעט לא יכול ללכת בכוחות עצמו - אבל כל השנים היה הוא בעצמו עושה כן. פעם העיר לו אחד, שלא מתאים שרבי בעצמו יוריד את הזבל, אמנם הוא בכלל לא הבין מה הוא רוצה ממנו...

פעם אחת הייתי בביתו נאוה קודש במוצאי שמחת תורה, היה זה אחר יום ארוך של עבודת ה' - עבודתו בעריכת ההקפות והטיש של

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

אבי מורי שליט"א זכה להיות מבאי ביתו של מרן ה'חזון-איש' זצ"ל, ומהמתפללים הקבועים במניין ה'שחרית' שהתקיים מידי יום בביתו. הוא רגיל תמיד לחזור באוזנו כך: "ה'מוטו' המרכזי שהרגשנו ומששנו בבית ה'חזון-איש' הוא - 'זיין אַגוּטער מענטש'...' ['תהיו אנשים טובים'...]

מאוצרותיו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

הלובשים בשבת את הלבוש המכובד יותר. בהזדמנות מסויימת הרהיב עוז אחד התלמידים לשואלו על כך, והוא השיב בענווה מפעימה: "הלוא 'הפראק' אינו אצלי אלא כבגד עבודה, מכורח היותי משמש בראשות ישיבה, אך בשבת שאינני משמש במשרה, יכול אני ללבוש חליפה כמו כולם...". ואציין דבר נפלא מהליכותיו, שנזכרתי בזמנו כשגרנו בירושלים בשכונת עם הרב מועלם:

פעם הייתי זקוק לשוחח עימו בהקשר לענין ציבורי כל שהוא, דפקתי על דלת הבית, והרבנית פתחה ואמרה שהרב כעת במנוחה. כמובן שנסוגתי לאחור, אך ביקשתי מהרבנית שתמסור לרב את שמי ואת הענין לשמו אני זקוק לדבר עימו. והנה אך יצאתי מהבית, עדיין לא הספקתי להתרחק הרבה, אני שומע את הרבנית קוראת בשמי שאשוב, כי הרב קורא לי. לא היה לי נעים להפריע את מנוחתו, אולם לא יכולתי לסרב לאדם גדול. משנכנסתי לביתו הבנתי למפרע באיזו 'מנוחה' מדובר. הרב היה עסוק בעומקה של סוגיא במסכת יבמות... השתוממתי להיווכח מה היא שעת המנוחה שלו!

'נח לשמים ונח לבריות' - 'נח' אותיות 'חן'

הרה"ג הלל קופרמן שליט"א, כותב בספרו הנפלא 'שובי נפשי', כי שאל פעם את מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל, על

התורה מעידה בנח: "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו". כתב על כך רש"י (במסכת עבודה זרה ו, א): "תמים - עניו ושפל רוח". הרי שהענווה היא סיבה שבגללה זוכים למצוא חן ולהיות אהובים בעיני השם!

כך כותב בספר 'קב הישר' בשבח הענווה:

"ואשרי האדם המתדבק במדת הענווה וההכנעה. מדה זו נאה היא ומשובחת ומביאה את האדם לחיי עולם הבא, ומצלת אותו מחיבוט הקבר, כי אין לך מידה המטהרת ומלבנת האדם הגשמי כמו מידת הענווה. כי העניו מודה על האמת, ומקבל תוכחה, ודיבורו בנחת, אהוב למעלה ונחמד למטה".

הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל, היה נוהג תמיד להזכיר בערגה מיוחדת את השיחות שזכה לשמוע מפי גאון המוסר רבי איצ'לה פטרבורגר זצ"ל, מגדולי תלמידיו של אבי תנועת המוסר מרן רבי ישראל מסלאנט זצ"ל. הוא עלה לארץ ישראל מרוסיה בערוב ימיו, והתגורר כשלוש שנים 'בחצר שטרויס' הידועה, עד לפטירתו ביום י"א מנחם-אב תרס"ז.

מידי שנה כשהגיעו ימי הרחמים והסליחות, היה דורש בחצר ביתו שיחת מוסר ודברי התעוררות לפני אנשי ירושלים. המונים היו מתאספים לשמוע את דבריו בצמא ובתשוקה עזה. הדברים עשו רושם כביר על השומעים, ורבים נמשכו מכך לשיטת המוסר. אחד הבאים היה זה כאמור רבי אריה.

רבי אריה ציין ששיחה אחת חרוטה בזיכרונו באופן מיוחד. היא השיחה שעסקה בענין מצייאת חן בעיני הקדוש ברוך-הוא. כשבסוף השיחה הפטיר רבי איצ'לה: "כיצד זוכים למצוא חן בעיני השם יתברך? שלמה המלך מגלה לנו את הסוד: 'ולענוים יתן חן' (משלי ג, לד), מי שאינו מתגאה במעלותיו ובמידותיו, ונוהג בענווה ובהכנעה הוא הוא הזוכה למצוא חן בעיני השם יתברך!..."

אחד מגדולי מרביצי התורה של בני עדות המזרח בדור האחרון, היה הגאון רבי יהודה מועלם זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף'. גברא רבה שזכה להרביץ תורה והוראה עשרות בשנים, ולהעמיד אלפי תלמידים, אשר במקום שאתה מוצא את גדולתו שם תמצא את ענוותנותו. כל ימיו הלך בצידי דרכים והתנהג בפשטות וצניעות שאין לה אח ורע.

זכורני בשנים הקדמוניות יותר, שנהג ללבוש בימות החול איצטלא דרבנן - 'פראק', ואילו בשבת לבש חליפה קצרה. היפך מנהג העולם

דברי רש"י המובאים בפרשה. רש"י כותב על הפסוק: "קץ כל בשר בא לפני" - "כל מקום שאתה מוצא... ועבודה זרה אנדרלמוסיה באה לעולם והורגת טובים ורעים".

לכאורה משמע מלשון רש"י: 'והורגת טובים ורעים', שגם בדורו של נח, היו עדיין אנשים שלא היו ראויים להימחות במבול יחד עם שאר בני דורם, ובכל זאת הם מתו עם החוטאים. אם כן מדוע דווקא נח ניצול מן הגזירה? במה היה עדיף נח על כל יתר האנשים הטובים שמתו במבול?

הרב שטיינמן השיב לו כמעט בלשון הזה:

"אתם יודעים למה דווקא הוא ניצול? כי הוא היה איש נח! חן ונח הם אותן אותיות. חז"ל הרי דרשו במדרש 'אלה תולדות נח - נח לשמים ונח לבריות'. אכן, היו עוד אנשים טובים בדורו של נח, אבל הם לא היו נוחים כמוהו!

"אתם מבינים זאת מסתמא?!", המשיך הרב שטיינמן לומר, "ישנם הרבה אנשים קשים שכל הזמן מנסים לעשות מריבות על כל דבר, אנשים כאלו לא זכו להינצל מן המבול... נח זכה להינצל משום שהיה נח לבריות. כפי המבואר במדרש, הוא היה נח בדיבורו במעשיו ובהלכותיו...".

אדם שהוא נח לבריות, זוכה למצוא חן בעיני השם! משמעות הדבר של אדם נח, הוא ההולך בתום לב. אין הוא רוטן על שום אדם, אין לו טענות ואין לו קפידות. אינו שונא ואינו שנאו, מחפש להיטיב עם הבריות ובורח בכל מאוודו ממחלוקות וקטטות. זה הוא 'נח לבריות'. וכבר אמרו חז"ל (אבות ג, י): "כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו!"

דודי הגאון רבי אריה פינקל זצ"ל, ראש ישיבת מיר-ברכפלד, נשאל פעם כיצד מסוגלים אנו לומר בברכת 'המעביר שינה': "ותתננו היום ובכל יום לחן לחסד ולרחמים בעיניך ובעיני כל רואנו". כיצד שייך להשוות במשפט אחד בין הקדוש ברוך-הוא לבין הבריות?

רבי אריה השיב על אתר מיניה וביה: "היא הנותנת, הרי חז"ל אומרים: 'כל שרוח הבריות נוחה הימנו רוח המקום נוחה הימנו, וכל שאין רוח הבריות נוחה הימנו אין רוח המקום נוחה הימנו'. אם כן, אדרבה, מציאת חן ואהבה אצל הקדוש ברוך-הוא תלויה ועומדת במציאת חן אצל הבריות, כאשר האדם אהוב ומוערך על הבריות, שמטיב ונח הוא עימם, דווקא אז הוא מוצא חן בעיני הקדוש ברוך-הוא".

אבי מורי שליט"א זכה להיות מבאי ביתו של מרן ה'חזון-איש' זצ"ל ומהמתפללים הקבועים במניין ה'שחרית' שהתקיים מידי יום בביתו. הוא רגיל תמיד לחזור באוזנו כך:

"זאת שה'חזון-איש' החזיק בכך שאסור להשתמש בחשמל בשבת - כולם יודעים. זאת שהוא סבר שצריך לעשר כל דבר ולא להסתמך על אחרים, ושהחמיר שלא יטלטלו בשבת - גם כן כולם יודעים. נו מה בכל זאת זכינו לשמוע ולחוש בביתנו? או יותר נכון מה היה

ה'מוטו' המרכזי שהרגשנו ומשגשגנו בבית ה'חזון-איש'? המוטו הוא - "זיין אַגוטער מַענטש"..." ["תהיו אנשים טובים"]. נוחים לבריות! בשפתו העשירה והייחודית הגדיר ה'חזון-איש' את האדם הנח לבריות בלשון זה: "ומה נכבד זה האיש, אשר בעבודתו המתמדת עלתה בידו לקבוע רסן על פי מידות הגסות עדין לבלום. אין כעס ואין רוגז, אין שנאה ואין איבה, אין נקימה ואין נטירה, אין שאיפה אחר כבוד ואין תאוה לשעשועי הבלים".

כך ממש היתה האוירה הקבועה בביתו נאוה קודש של ה'חזון-איש! וזה הוא תיאור קולע לדמותו של איש נח, שמנעים את השעות סביבותיו. איננו דורש מאומה לעצמו, ואינו מפנה אצבע מאשימה כלפי שום אדם, נוהג במידות ישרות והגונות. זו היא הדרך הקלאסית הנתונה בידי אדם, דרכה יזכה למצוא חן בעיני השם.

'תלמידי חכמים מרטיבים מעשים טובים כשושנים'

התחושה הזאת של 'נח לשמים ונח לבריות', מורגשת בעיקר אצל תלמידי חכמים שאכן זכו לרסן את מידותיהם, וספגו לתוכם תורה, מוסר והכנעה, וכל מי שבא בסביבתם חש ברוגע ובשלוה האופפת אותם. הנוחות, הסלחנות וטוב הלב שמביעים כלפי הבריות - ניכרו בכל מגע איתם.

שלמה המלך אומר בשיר השירים: "נופת תיטופנה שפתותיך כלה דבש וחלב תחת לשונך וריח שלמותיך כריח לבנון" (ד, יא). ה'ספורנו' מפרש ש'ריח שלמותיך' היינו מידותיהם הטובות של בני אדם, שמפיצים ריח טוב כלבנון. ריח הוא דבר שבטבעו מתפשט לכל הסביבה, כך גם המידות הטובות גורמות להשפעה טובה ונעימה לכל הסביבה. ועל ידי המידות טובות הופך האדם להיות רצוי בעיני אלוהים ואדם.

הגאון רבי משה סולובייצ'יק זצ"ל, ראש ישיבת לוצרן בשוויץ, היה מטעים היטב את כוונת רש"י, על הכתוב בתהילים (מה, א): "למנצח על שושנים" - "לכבוד תלמידי חכמים יסדו השיר הזה, שהם רכים כשושנים ונאים כשושנים ומרטיבים מעשים טובים כשושנים".

במתיקות רבה הסביר רבי משה מה פירוש הדבר 'מרטיבים כשושנים'? מה שייך כל זה לתלמידי-חכמים? הוא אמר כך:

כשקמים לפנות בוקר ויורדים לגינה של שושנים, השושנים נודפות ריח מבושם וחזק. כל מי שרק מתקרב אל סביבות הגינה, יכול להריח היטב את הריח החזק והנעים שמיתמר ועולה מהשושנים. מהיכן נובע ריחן הטוב?

זאת מאחר והטל ירד בלילה, והליחה שלו נספגה בתוך השושנה, ובשעות הבוקר, כאשר השמש זורחת על השושנה ומייבשת אותה, עולים אדי הטל ומדיפים את הריח החזק והמקסים לכל הסביבה.

אולם אף שבכל עץ ובכל אילן נבלע הטל באותה מידה, אך כשהשמש מייבשת אותם וגורמת לטל לצאת החוצה ולהתפשט בסביבה, אז מורגש חילוק בין אילנות הסרק ודומיהם לבין פרחי השושנים. אילנות הסרק מוציאים את הטל עם אותנו ריח שהוא נקלט 'כבולעו כן פולטו', ואילו אצל השושנים שונה הדבר - ככל שהשושנה סופגת

"פעם, כשהייתי בלוס אנג'לס הוזמנתי ע"י הגאון רבי שמחה למסור שיעור בישיבתו. לפני שיצאתי למסור את השיעור, התקשר אלי רבי שמחה ובקול חלוש התנצל שאינו יכול לבוא לשמוע את השיעור, והטלפון נותק..."

פנינים, עובדות וליקוטים על הגאון רבי שמחה וסרמן זצ"ל

וראה זה פלא! הכיצד יכלו האנשים בתיבה להצטופף שם במשך שנה שלמה, ולסבול את הדחוק הרב? אין זה אלא כי הם ידעו מה מתחולל מחוץ לתיבה, מבול שמשחית את כל היקום ואת כל מי שלא זכה להצטופף בתיבה. הידיעה שהתיבה, צפופה ודחוקה ככל שתהיה, מצילה אותם מלהיסחף במבול אל מותם, היא זו שהרוויחה להם את השהות בתיבה... "בחורים יקרים!" - אמר רבי שמחה באהבה - "אכן בית המדרש צפוף ולא כל כך נוח, אבל הביטו מהחלונות אל מחוץ לבית המדרש, ראו את המבול הרוחני שמשתולל שם, ותבינו ממה אתם ניצולים ע"י השהיה בבית המדרש, הלא היא ה'תיבת נח' של ימינו, ממילא הצפיפות לא תקשה עליכם..."

לא רק מסר תורני היה בדבריו, גם דאגה ואהבה לתלמידיו הקרינו מהם... בימים נוראים היו הרב והרבנית מתארחים בישיבת 'אור אלחנן'. פעם בסיום סעודת ליל ראש השנה, אמר רבי שמחה להגאון רבי משה חדש זצ"ל: "אין צורך לומר 'יה'ר שתחדש עלינו שנה טובה ומתוקה' דווקא על תפוח בדבש, אפשר לומר זאת על כל בחור ובחור בישיבה..."

המבט האופטימי הזה של רבי שמחה, לא היה רק כדי להרגיע את אהוביו, בני הישיבה, כל הליכות חייו התנהלו כך, ומידותיו המופלאות יעידו.

הרב ישראל ליוש

שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אָמָה אַרְךָ הַתֵּבָה חֲמִשִּׁים אָמָה רָחְבָּהּ... (בראשית ו, ט"ו)

ביום ב' בחשוון, חל יום היא"צ של הגאון רבי שמחה זצ"ל, בנו בכורו של הגאון רבי אלחנן וסרמן הי"ד. רבי שמחה נולד בשנת תרנ"ח וגדל על ברכי אביו בישיבתו ב'ברנוביץ' ולאחר מכן בישיבות 'נוברדהוק', 'טלז' ו'קלצק'. כבר בצעירותו מסר שיעורים בישיבתו של אביו בברנוביץ, ובשנת תרצ"ג גלה לצרפת לפתוח את הישיבה הראשונה שם 'ישיבת התורה אור לצרפת'. לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, נקרא ע"י אביו לאמריקה לעזור לו בפעילותו למען הישיבה, בציווי אביו נשאר שם, וכך ניצל מגזירת השואה האיזומה.

פעל רבות ונצורות למען הקמת עולה של תורה באמריקה, הקים מוסדות תורה רבים, ובראשם ישיבת 'אור אלחנן' בלוס אנג'לס. בשנת תשל"ט עלה לארץ ישראל, הקים את ישיבת 'אור אלחנן' בירושלים יחד עם המשגיח הגאון רבי מאיר חדש זצ"ל, ובנו שעמד בראשות הישיבה הגאון רבי משה חדש זצ"ל. לא השאיר אחריו זרע של קיימא, אך רבים תלמידיו שהיו כבניו. נלב"ע בשנת תשנ"ג, ואחר ימי השבעה, הלכה לעולמה גם רעייתו שהיתה שותפה עמו בכל מפעלותיו, הנאהבים והנעימים בחייהם ובמותם...

מקום מנוחתם בהר המנוחות בירושלים. זמן אלול תשמ"ג. הצפיפות בהיכל ישיבת 'אור אלחנן' טרם עברה למשכנה החדש, היתה רבה, ועל הבחורים היה להצטמצם במקומותיהם כדי להותיר מקום אף לחבריהם...

ראש הישיבה הגאון רבי שמחה וסרמן זצ"ל, שטובת הבחורים תמיד היתה לנגד עיניו, ואהבתו אליהם לא ידעה גבולות, נזקק ב'שיעור פתיחה' לתנאים הלא נוחים של הבחורים, וכך הוא אמר להם: ארכה של תיבת נח היתה שלוש מאות אמות, ורחבה חמישים אמה. לקומה אחת נכנסו שמונה בני אדם עם ציוד רב שיספיק להם לשהיה ארוכה בתיבה. לקומה נוספת נכנסו חיות ובהמות רבות, שנים מכל מין טהור ושבעה מהמינים הטמאים. הצפיפות בשתי הקומות היתה רבה, כלשון הכלי יקר: (ו טו) 'פרט לנו הכתוב מדת ארכה ורחבה וקומתה... להודיע לנו גודל הנס שהחזיק המועט את המרובה, כי היו שם בריות גדולות פילים וראמים'.

אשורית ובלשון ארמי, ביררו להם לישראל כתב אשורית ולשון הקודש".

ובהמשך (כב א) אומרת הגמ': "ולמה נקרא שמה 'אשורית'? שעלה עמהן מאשור!"

עפ"י דברי רש"י הנ"ל, הבין רבי שמחה וסרמן, בזכות מה זכתה 'אשור' שממנה עלה כתב שניתנה בו התורה לישראל, והכתב אף נקרא על שמה, מפני שאשור יצא מן הפלגה ולא נשמע לנמרוד, לכן זכה לכך שהתורה ניתנה בכתב שלו.

רבי שמחה כיבד את זולתו בצורה מופלאה ביותר, את כל גאונותו רתם לחשיבה על הזולת, כפי שיעידו הסיפורים שסיפורו כאן ועוד רבים אחרים, אך יחד עם זאת, כאשר הדבר נגע לרוחניות, שמירת ההלכה ונטירת התורה בטהרה, הם ורק הם עמדו לנגד עיניו...

משפחתי, כאמור, התגוררה בשכונות עם הרב והרבנית וסרמן. בימים עברו בעקבות מחסור בקווי טלפון, קו הטלפון שלנו היה משותף עם הקו של הרב וסרמן, רק אחד מאיתנו היה יכול לדבר בו זמנית. עקב גילם המבוגר, פעמים קרה שהם לא הניחו את הטלפון על כנו, ואז לא יכולנו לדבר בטלפון.

פעם קרה שכמעט יומיים לא היה לנו קו, נאלצנו לרדת לרב וסרמן ולבדוק מה ארע, האם הם אכן מדברים בטלפון כל הזמן, או ששוב הוא לא הונח כראוי. כשהובהר להם ששוב השפופרת לא הייתה מונחת טוב, ושזה כך כבר הרבה זמן, הם מאוד התנצלו. אך לא היה די בכך, כעבור כמה דקות עלו הרב והרבנית לביתנו, ממרום גילם, כבר הרבה אחרי ה-80, ובידם מתנות לכל הילדים... יותר מהמתנות, היה זה עבורנו שיעור מאלף מהי פשטות, מהי ענווה ומהו כבוד הזולת...

סיפר הגאון רבי הלל זקס זצ"ל: "פעם, כשהייתי בלוס אנג'לס הוזמנתי ע"י הגאון רבי שמחה למסור שיעור בישיבתו. לפני שיצאתי למסור את השיעור, התקשר אלי רבי שמחה ובקול חלוש התנצל שאינו יכול לבוא לשמוע את השיעור, והטלפון נותק... "כשהגעתי לישיבה", סיפר ר' הלל, "שמעתי שר' שמחה לקה בליבו, ולפני שאנשי הרפואה טפלו בו, ראה צורך להתנצל בפניי על שלמרות שהזמין אותי, הוא לא ישתתף בשיעור..."

ומנגד, כאמור, בענייני הלכה והשקפה, לחם בעוז את מלחמת התורה...

קבוצת בחורים שהגיעו לייסד את ישיבתו ב'לוס אנג'לס', ביקשו מממנו שיידבר עם פטרוני הישיבה שיביא 'חלב ישראל'.

כשר' שמחה ביקש זאת ממנו, הוא אמר לו: "תגיד להם שזה 'חלב ישראל'..."

"מה...!?! - הזדעזע רבי שמחה - "שקר...!?! ומיד החליט לנתק כל

זכיתי בבחורות לגור בבניין בו דרו רבי שמחה ורעייתו, ותמיד ראינו שלמרות שלא זכו להיפקד בזרע של קיימא, הם הפגינו אהבה מיוחדת לילדים, אף לבני השכונה שלא הכירו אותם.

בענוותנותו הקדים שלום לכל אדם, אף לילדים קטנים ממש... הוריי מספרים כי מעת לעת היו ממלאים את העמק מתחת לביתם בפסולת עפר, משאיות נכנסות ויוצאות במשך היום כולו ושופכות עפר וחול לעמק. הרעש והאבק הפריעו והטרידו מאוד את מנוחת השכנים, ובפרט את הרב והרבנית וסרמן שגילם עלה על גיל שאר השכנים.

לאחר תקופה ארוכה של עבודות, במהלכה הספיקו בני הזוג וסרמן לטוס לאמריקה, כשחזרו נגלה לעיניהם פארק גדול שהוקם היכן שמילאו את העפר, לרווחת ילדי השכונה. הם כל כך שמחו שיש לילדים היכן לשחק, רבי שמחה הפטיר: "היה שווה כל הסבל הזה, כדי שהילדים יהנו..."

וַיִּחַל נַח אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטֵּעַ כֶּרֶם (בראשית ט', כ')

עשה עצמו חולין, שהיה לו לעסוק תחלה בנטיעה אחרת [רש"י]

איזה חטא או שגיאה, שאל ר' שמחה, יש בנטיעת כרם? הרי אחר משבר המבול, דווקא יין יכול מאוד לשמח את נח, כמו שכתוב: 'תנו שכר לאובד ויין למרי נפש'!

אלא, מיישב ר' שמחה, הטענה על נח היתה, הכיצד יתכן שהוא רואה לנגד עיניו את העולם חרב, והוא עסוק בנטיעת כרם?! הדבר הראשון שהיה עליו לעסוק הוא בשיקום ובניית העולם מחדש, ולשם כך לא היה עליו ליטוע כרם לצורך עצמו, אלא נטיעות אחרות, כגון חיטה, שיועילו ליישוב העולם כולו.

רבי שמחה היה נאה דורש ונאה מקיים, ואחרי המבול שעבר דורו, הלא היא השואה האיומה, יצא יחד עם הגאון רבי אליעזר סילבר זצ"ל בראש 'ועד ההצלה', לבקר במחנות העקורים ברחבי אירופה. לשם כניסה למחנות שהיו עדיין מוגדרים כשטח צבאי סגור, היה עליהם ללבוש מדי צבא אמריקאים, ורבות ונצורות פעלו במחנות אלו.

אחד המבצעים הגדולים שהתפרסם במיוחד, היה ארגון רכבת מיוחדת עם 400 ילדים ניצולים, שהעביר לעקסלאבן בצרפת. כבר בשנת תרצ"ג גלה לצרפת להקים שם ישיבה, עובדה זו גרמה לקשרים הדוקים שנקמו לו עם ראשי השלטון בצרפת, ובזכותם, אחר המלחמה, סידר לאלפי יהודים אשרות כניסה לצרפת.

מִן הָאָרֶץ הַהִוא יֵצֵא אִשׁוּר וַיִּבֶן אֶת נִינְוָה... (בראשית י', י"א)

כיון שראה אשור את בניו שומעים לנמרוד, ומורדין במקום לבנות

המגדל, יצא מתוכם. [רש"י]

הגמרא (סנהדרין כא ב) אומרת: "בתחילה ניתנה התורה לישראל בכתב עברי ובלשון הקודש, ובימי עזרא חזרה וניתנה להם בכתב

יהודי שומר מצוות, נכנס עם אחיו, דוקטור לפיזיקה באוניברסיטה מפורסמת בארצות הברית, למרן הרב שטיינמן זצ"ל. הדוקטור פנה לר' אהרון לייב וטען בפניו: "חיפשתי את הקדוש ברוך הוא ולא מצאתיו"... ומה ענה לו ר' אהרון לייב?

לחיות אמונה בכל דבר ודבר הקורה אתנו!!

הרב בנימין בירנצוויג

"וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ הֲבֵה נִלְבְּנָה לְבָנִים" (בראשית י"א, ג')

זה לחיות אמונה: כשמרן ר' אהרון לייב זצ"ל היה בגיל 104, כששכב בתקופת מחלתו האחרונה בבית החולים, באחת הפעמים כשמצבו טוב, לפליאת כל הרופאים וכלל ישראל, בזכות התפילות הרבות שנאמרו לרפואתו, כשהוא פקח את עיניו אמר לו הרופא שטיפל בו: "הרב חי בנס!". מיד ענה לו ר' אהרון לייב בשנינות אופיינית: "גם אתה!"...

משפט זה דובר אז בכל העולם היהודי! לאמור - אנחנו לא 'חיים אמונה'! אנחנו מסתובבים בעולם בהרגשה שאנחנו חיים כי אנחנו חיים, ורק זקן בן 104 שכבר כמעט שהיה שם... וחזר להכרה, זה נס! כאן רואים רבנו של עולם! והאמת שבחינו אנו צריכים לראות נס ואמונה!

משפט נוסף ומכונן אמר מרן ר' אהרון לייב זצ"ל, כשיהודי שומר מצוות נכנס עם אחיו, דוקטור לפיזיקה באוניברסיטה מפורסמת בארצות הברית. הדוקטור פנה לר' אהרון לייב זצ"ל וטען בפניו: "חיפשתי את הקדוש ברוך הוא ולא מצאתיו"...

ענה לו ר' אהרון לייב: "חפש אותו בבטן ותמצא! הקב"ה אינו משהו גשמי שצריך לחפש אותו במיקרוסקופים שבמעבדה שלך... אין צורך לנדוד למרחקים, התבונן כאן בגופך ותמצא את הקב"ה, הבריאה מעידה על הבורא! הבגד מעיד על אורגו!".

מסופר על רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל, שנסע פעם לרבו רבי שמעלקא מניקלשבורג זצ"ל לתקופה ארוכה. כשהוא חזר שאלו

תמיהה גדולה העלה מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל על באורו של פסוק זה!

הרי התורה אומרת כי חטאם של אנשי דור הפלגה היה: "ויאמרו איש אל רעהו הבה נבנה לנו עיר מגדל וראשו מגיע השמימה". המרידה במלכות שמים. וא"כ מה באה התורה לספר לנו באיזה לבנים הם בנו וכיצד נעשו הלבנים? מה זה קשור לחטא המרידה במלכות שמים? שאלה זו העלה הרב זוננפלד בפני נשיא צ'כוסלובקיה, פ. מסריק, שהיה מחסידי אומות העולם, בפגישתו עימו בביקורו בארץ בשנת תרפ"א. הרב זוננפלד דיבר איתו על הרגשת 'כוחי ועוצם ידי', המתפשטת בעולם בעקבות התפתחות הטכנולוגיה, ואז אמר לו הרב זוננפלד את היסוד שכתוב בתורת האלוקים.

בהסבירו לו את תרוצו לקושיא זו אמר הרב זוננפלד, שהתורה באה לומר לנו, שהתפתחות הכפירה של דור הפלגה לא היה בעצם בניית המגדל, אלא זה התחיל מטיפוח הכח העצמי של האדם, ומהצורך להתנתק מטובותיו של הקב"ה, ואם הקב"ה הכין לאדם אבנים שהוא חומר המוכן לבנייה, עליהם להפגין כח כי הם יכולים לייצר בעצמם את חומרי הבניה שהם זקוקים להם, ולפיכך אמרו "הבה נלבנה לבנים" - אנחנו יכולים הכל בכוחות עצמנו, ואין אנו צריכים לאבניו של הקב"ה, ומטיפוח השקפה כפרנית זו, הם הגיעו לעיקר חטא המרידה במלכות שמים של "הבה נבנה לנו מגדל וראשו מגיע השמימה!"

ומזה נלמד לכל בעיות באמונה, שמתעוררות בלבות בני אדם, תחילתן בכך שאיננו מתבוננים בדברים הקטנים המתרחשים לעיננו, כי כולם מאיתנו יתברך, רק כשאנו רואים נס גדול אז אנו מתעוררים לאמונת ה', וכשהוא לא קורה אז אנחנו נופלים בחוסן אמונתנו. באם נתבונן ונראה בכל תהליך, בכל נשימה, בכל הקורה סביבנו, יד ה' ואין בלתו, הרי שנתחזק באמונת חוסן באופן התמיד.

אם נחיה אמונה בכל דבר שקורה, אז האמונה תהיה חלק מאתנו לבלתי תתפוגג ח"ו!

ועד כמה אנחנו רחוקים מלהבינה ולהשכילה לתוך חיינו? נראה מה

**פעם אחת בצאתו מבית החזו"א
אמר לו החזו"א: "לייזר לייזר!
אתה באמת חושב שאת הכיפה
זורקים בפעם אחת? זהו
תהליך איטי מאד שרק בסופו
מורידים את הכיפה!". נבהל
ר' אליעזר מאד: מדוע החזו"א
חושד בו עד כדי כך בכפירה?**

אמר לו רבי אליעזר כשהוא פורץ בבכי: "איני מבין מה רצה ממני הרב אתמול? וכי נחשדתי ח"ו במשהו לא הגון שעשיתי?!"
אמר לו החזו"א: "ח"ו! לא חשדתי בבחור יקר כמון! רק רציתי לומר לך כיצד נראה יהודי טוב: הוא מתפלל שחרית בכוונה גדולה, לאחר התפילה הוא מגלגל את התפילין, ניגש לפרוכת של ארון הקודש מנשק, ממלמל כמה מילות תפילה לזכות ליום של סיעתא דשמיא, ואז הוא נפרד מהקב"ה למשך הזמן, עד שמגיע זמן תפילת מנחה ושוב מתפלל בכוונה. מסיים התפילה, ונפרד מהקב"ה עד תפילת ערבית, וחוזר חלילה!"
והמשיך החזו"א בדברו בלהט: "לא זו הדרך הנכונה לעבוד את ה'! יהודי חייב לקחת את הקב"ה איתו מבית הכנסת לכל מקום שהולך! אין הפסקות בחיבור שלנו עם הקב"ה בכל דבר ודבר שאנו עושים, צריכים להרגיש שהוא אתנו והכל ממנו! זה יהודי מאמין!"

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג,
כתבו ל: bdirshu@neto.net.il

חותנו: "הרי גם לפני שנסעת היית מלא בתורה ויראת ה', ומה השכלת בנסיעה ארוכה זו אצל רבך?". ענה לו רבי לוי יצחק: "למדתי לדעת שיש בורא לעולם!"

שאל חותנו: "וכי בשביל זה היית צריך לנסוע למרחקים? בוא ותראה שגם כאן אפשר לדעת זאת!". הוא קרא למשרתת שלו ושאלה: "אמרי לי, היודעת את שיש בורא לעולם?", השיבה לו המשרתת: "ודאי!". חזר החותן ושאל את רבי לוי יצחק: "ומה תאמר אתה?", ענה לו: "ההבדל ביני לבינה שהיא אומרת שיש בורא לעולם. ואני יודע! שיש בורא לעולם..."

יש אמונה שמסתכמת באמירה, שידועים אנו שיש בורא לעולם! ויש ידיעה שהיא הכרה אמיתית! לחיות את הידיעה שיש בורא לעולם! ישנה אמרה מעניינת מאד מהגאון רבי שרגא פייבל מנדלוביץ זצ"ל, מגדולי התורה באמריקה: פעם הבחינו תלמידיו שהוא עומד ליד החלון, מסתכל החוצה, ונהנה. שאלוהו תלמידיו: "למדנו רבינו, מה יש בהבטה זו החוצה? מה ההנאה ממה שקורה בחוץ?". ענה להם: "אני אינני מביט החוצה, אני מביט פנימה- לתוך תוכה של הבריאה הנפלאה, אני מתפעל ונהנה מבריאתו של הקב"ה!"
צריך רק להסתכל החוצה, וכבר אנו מביטים פנימה, עמוק עמוק לתוך הבריאה!

רבי אליעזר צדוק טורצין זצ"ל, זכה לחבר יחד עם מרן ר' חיים קנייבסקי שליט"א את הספר 'שונה הלכות'. בבחרותו למד בישיבת 'חברון', והיה מקורב מאד למרן החזו"א, והיה מדי פעם מגיע לביתו בבני ברק לדבר איתו בלימוד.

פעם אחת בצאתו מבית החזו"א אמר לו החזו"א: "לייזר לייזר! אתה באמת חושב שאת הכיפה זורקים בפעם אחת? זהו תהליך איטי מאד שרק בסופו מורידים את הכיפה!"

נבהל ר' אליעזר מאד: מדוע החזו"א חושד בו עד כדי כך בכפירה? הוא חזר לשיבה כשפניו נפולות, וכשסח לחבריו את אשר אירע, אמרו לו שהוא חייב לנסוע חזרה לחזו"א לברר עמו את אשר אמר. אולי נפלה טעות? אולי שמע עליו דבר לא טוב וראוי לתקן זאת? הוא נסע למחרת לבית החזו"א, והנה מיד כשנכנס אמר לו החזו"א: "לייזר! למה ברחת אתמול? הייתי באמצע לומר לך משהו ולא סיימת..."

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

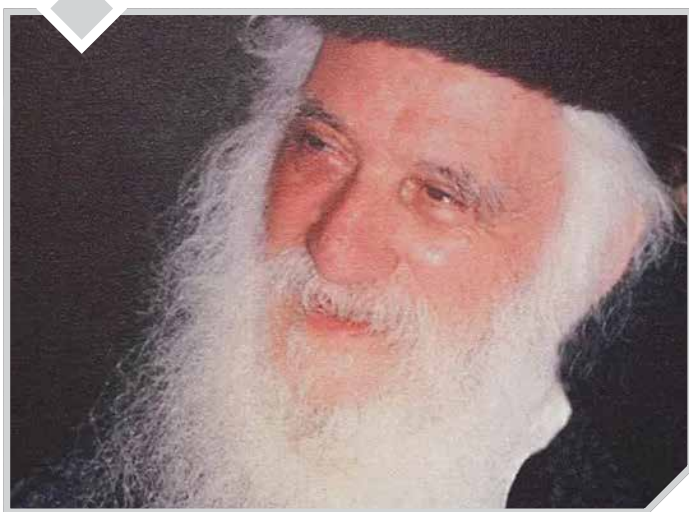
dirshu@dirshu.co.il

**הפורתח
בכל יום..**

המייל היומי של 'דרשו'.

באחד מימי השישי, עלה השיפוצניק לביתו של רבי אשר, ערך עמו את החשבון, והנה - הסתבר שעלות השבוע החולף היתה גבוהה מהרגיל. רבי אשר חיטט בכיסו, אך לא מצא בו אלא כמה מאות דולרים בודדים, רבי אשר מחפש גם בארונות, במגירות, ועם כל חיפוש שהסתיים באכזבה - השיפוצניק שלצידו הלך ונלחץ. היטב הבין כי הוא חייב מיד את הכסף, לבל יאונה לו רע מהפועלים הערבים הממתינים בחוץ...

איך קיבלו הערבים את כספם ברגע האפס?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"והנה עלה זית טרף בפיה" (בראשית ח', י"א)

החיים שלנו, של כל אחד ואחד מאיתנו, הינם מסע ארוך בין תחנות שונות, טובות ופחות טובות, נעימות לצד כאלה שאינן קלות. כולנו חולפים ביעף על פני צמתים שונים בחיים, לפעמים עלינו לקבל החלטות הרות גורל, ולפעמים אנו צריכים להתמודד בהתמודדויות לא פשוטות. זה המצב וזו המציאות אצל כל בני האדם, אך גם בנקודה הזו - זכה העם היהודי בזכיה מיוחדת שאינה מובנת מאליה, זכיה שמשנה את התמונה לחלוטין, מעניקה אופטימית, מעודדת, מבטיחה את העתיד.

הזכיה הזו, היא הזכיה להאמין ולדעת שיש בורא לעולם, והבורא הזה הוא אבא שלנו, הדואג לכל מחסורנו ועינו צופיה להבטיח את דרכינו ולהיטיב את חיינו. לא רק להאמין בו ולדעת שהוא קיים, אלא לבטוח בו באמת, להישען עליו בעת צרה, לדעת שהוא לצידנו בכל מצב ובכל תנאי, ולבטח הוא ינהלנו על מי מנוחות.

זו לא עוד הבנה, אלא תובנה שמשנה חיים, מפקסת את המבט, מרגיעה, מעודדת, תומכת ונוסכת ביטחון אמיתי. כשאדם יודע שאביו הוא מלך העולם, ומלך העולם - הוא ולא אחר - דואג לו וחפץ בהצלחתו ובטובתו, הוא לוקח את כל מה שעובר עליו בפרופורציה הראויה, לעולם אינו נבהל, נבוך ותוהה, הוא יודע שהוא בידיים הטובות ביותר ובטוח בכך!

הראיתם פעם נסיך מבולבל? האם בנו של ראש הממשלה עלול לחוש אבוד?! - אפילו בנו של עשיר ממוצע, חש ברוב המקרים רגוע ושליו. גם אם יש לו דאגה כלשהי, הוא בטוח שאביו העשיר בוודאי ידאג לכל מחסורו, יפעיל עבורו את קשריו, יפתח לו את הדלתות. וזאת, כאשר היכולת של מלך או עשיר מוגבלת מאוד, אין לו כל יכולת השפעה על הבריאיות, על מצב הרוח, אפילו על המצב הכלכלי - הוא לא בהכרח שולט...

לא כן בבנו של מלך מלכי המלכים, ביהודי. יהודי הוא בנו של המלך החזק בעולם, שמנחה, מנווט ומשגיח בעין פקוחה וברחמים על

כל באי עולם. הוא רואה את מה שעובר עלינו, הוא מעניק לנו את ההתמודדויות עימן נתמודד, והוא נותן לנו את הכח לעבור אותן בשלום ולצאת מהן מחוזקים. עלינו רק לבטוח ולהאמין בישועתו, ולהישען עליו בכל העוצמה.

פרשת השבוע חושפת את המאפיין הזה, בדברי היונה בשובה אל התיבה לאחר המבול: 'והנה עלה זית טרף בפיה'. חז"ל מוגלים משמעות נסתרת במסר הטמון בעלה שבפי היונה: ככלות ימי המבול ולאחר שבמשך כשנה הוא שדאג למזונה, היא בוחרת ומעדיפה מזון מר כלענה מידו הטובה והרחומה של בורא עולם, על פני מזון מתוק כדבש מידי של נח!

זה לא שיש לה משהו אישי נגד נח, הלא הוא שהגיש לה את מזונה במשך ימי המבול. אבל זו בדיוק הבעיה - היא לא רוצה מזון מידי של בשר ודם, היא לא רוצה אוכל מתוק מידי של בן אנוש. היא מעדיפה מזון שכולו ביטחון בה, הישענות עליו, קשר קרוב אתו. 'יהיו מזונותי מרורים כזית בידי של הקדוש ברוך הוא, ואל יהיו מתוקים כדבש בידי בשר ודם!' - קובעת היונה, מעדיפה את העלה המר של ה' על מעדני מלך...

ובכל זאת, גואה ועולה שאלה מהותית: מדוע באמת הביאה עלה מר

השיפוצניק מתעודד קמעא, אך הזמן מוסיף לחלוף, וכסף אין. רבי אשר מסרב להילחץ, אף עננה קלה של דאגה לא נראית על פניו המאירות. 'אין עוד מלבדו, אפס זולתו!' - הוא קורא בהתרגשות, 'בורא עולם בוודאי רוצה שיגיעו עשרות האלפים הדרושים לנו!' - הוא קובע בביטחון ובאמונה, 'ולכן בוודאי ישלח אותם'

מהרגיל. רבי אשר חיטט בכיסו, אך לא מצא בו אלא כמה מאות דולרים בודדים, הרחק הרחק מעשרות אלפי השקלים הנדרשים. רבי אשר מחפש גם בארונות, במגירות ובכל פינה נסתרת, ועם כל חיפוש שהסתיים באכזבה - השיפוצניק שלצידו הלך ונלחץ. היטב הבין כי הוא חייב מיד את הכסף, לבל יאונה לו רע מהפועלים הערבים הממתנים...

הדקות מוסיפות וחולפות, רבי אשר מחייך את חיוכו הטוב, ומתחיל לדבר דברי אמונה וביטחון. 'הלא בורא עולם יודע היטב כי אני זקוק לכסף הזה' - הוא מסביר לשיפוצניק במאור פנים, 'ואין לו כל בעיה לשלוח לי את הכסף כאן ועכשיו. כל שעלינו לעשות הוא להתחזק באמונה ובביטחון בבורא הכל יכול, ותיכף נראה כי הסכום החסר יבוא גם יבוא...'

השיפוצניק מתעודד קמעא, אך הזמן מוסיף לחלוף, וכסף אין. רבי אשר מסרב להילחץ, אף עננה קלה של דאגה לא נראית על פניו המאירות. 'אין עוד מלבדו, אפס זולתו!' - הוא קורא בהתרגשות, 'בורא עולם בוודאי רוצה שיגיעו עשרות האלפים הדרושים לנו!' - הוא קובע בביטחון ובאמונה, 'ולכן בוודאי ישלח אותם. עלינו רק לבטוח בו ולהאמין בישועתו!'

חלפו כחמישים דקות, שעת חצות התקרבה, ולפתע - נקישה בדלת. בפתח עמד יהודי נשוא פנים מבני ברק, ממקורביו של רבי אשר, ומיד בכניסתו הוא מוציא מחיקו מעטפה תפוחה ובה עשרות אלפי שקלים, אותם הוא מושיט לרבי אשר. 'גביר פלוני מבני ברק שלח זאת אל הרבי', אומר המקורב, 'באתי במיוחד מבני ברק להביא את הכסף...'

עיניו של רבי אשר נרגשות, שוב ראה כי ישועת ה' כהרף עין,

של זית? - אם אדם נהנה מידי הטובות והמעניקות של בורא עולם, מדוע לא יהיה מזונו מתוק ואהוב, למה שיאכל מזון מר כלענה? אם בפיה מסר כה עמוק ומחזק על הביטחון והאמונה בבורא עולם, מדוע לא יבוא המסר הזה על מצע עלים מתוקים ורעננים? הסכיתו לגילוי מדהים, אותו חשף הרה"ק בעל ה'דברי ישראל' ממודז'יץ זי"ע, וכדאי להפנימו אל הלב. הפסוק מציין 'והנה עלה זית טרף בפיה' - היא טרפה את העלה, היתה לחוצה אם תמצא אותו אם לא... נכון, היא מעדיפה עלה מר מידי של בורא עולם על כל מזון מידי של בשר ודם, אך עדיין יש בה לחץ אם תצליח למצוא עלה כזה, אם תזכה בו בקלות...

לכן העלה היה מר, כי ניכרו ביונה אותות הלחץ, היתה בה מן הדאגה. לו היתה סמוכה ובוטחת, רגועה ושלווה, יודעת שיימצא העלה גם אם לא תחפש ו'טררוף' אותו מיד, גם אם לא תיכנס ללחץ ודאגה - בורא עולם היה מסדר לה מזון מתוק וטעים, משביע ונעים, שאין בו בדל מרירות. אך הלחץ שלה, הדאגה שלה, רצונה 'לטררוף' את הדבר הראשון שמצאה כי מי יודע אם תמצא מזון - אלו גרמו למזונה להיות מרים כלענה, ולא מתוקים כדבש.

את המסר הזה כדאי שניקח עימנו מפרשת השבוע, כי כולנו חווים לעתים רגעי משבר ודאגה, לחץ ומבוכה. לפעמים בעיה רפואית מלחיצה, לפעמים נוחתת צרה לא צפויה, לפעמים מצב הפרנסה לוט בערפל. כל יהודי מאמין שה' יפתח לו את השערים, אך אם הוא באמת יבטח בה' וישען עליו, יעשה את ההשתדלות שלו מתוך רועה ושלווה - זה יבוא מהר, מתוק ונעים מהצפוי!

אחים יקרים, מה לנו דאגה, מנין לנו הלחץ? - יהודי יודע שבכל מה שעובר עליו, בכל התמודדות, בכל מצב בחיים - אבא שבשמים לצידו, חפץ בהצלחתו ופועל למענו. הבה נישאר רגועים ושלווים, סמוכים ובטוחים, אין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים!

50 דקות מהפכניות!

מדמויות ההוד בירושלים של מעלה, היה הגה"צ רבי אשר פריינד זצ"ל. דמות מופת רחמימית של צדיק נשגב, שעסק במסירות נפש בקירוב יהודים לאביהם שבשמים ובמעשי חסד נאצלים, שאת רובם עשה הרחק מעין רואים. הוא נהג לקרב יהודים קשי יום, לדאוג לכל מחסורם, להרעיף עליהם טללי עידוד ונוחם, ולסייע להם להתפרנס במלאכה המתאימה להם.

אחד מאותם יהודים שקירב, הפך לקבלן השיפוצים האישי שלו. למען הסר ספק, רבי אשר לא נזקק לשיפוצניק תמיד, ביתו היה חף מכל גינון של שיפוף או הדר. תפקידו של השיפוצניק היה לגשת לבתי אלמנות ונזקקים, לתקן את הדרוש תיקון, לצבוע, לסייד, להתקין, להחליף ולחדש. אחת לשבוע, ביום ששי לפני חצות, היה מגיע השיפוצניק ליטול את שכר עבודתו ועבודת הפועלים הערבים בגין עמלם באותו שבוע, שאם לא כן - הרי זו בחינת סכנת נפשות ממש מהפועלים...

ויהי באחד מימי השישי, עלה השיפוצניק לביתו של רבי אשר, ערך עמו את החשבון, והנה - הסתבר שעלות השבוע החולף היתה גבוהה

לראות בישועתו ובטובתו במו עינינו, בקרוב ממש!

פגישה בארץ, שיק מאמריקה...

היה זה בימי מלחמת העולם הראשונה. מוסדות עולם נעו גם זעו, גבולות היטשטשו, הכלכלה התרסקה, ובעקבות כך פסק זרם התרומות שהחזיק את עניי ירושלים, ורבים מתושביה חוו חרפת רעב מוחשית. אחת המשפחות העניות בירושלים היתה משפחתו של הצדיק רבי אריה לוי זצ"ל, ולנוכח המצב הכלכלי הקשה - הפך הרעב לאורח קבוע בבית, ולבני המשפחה לא היה מה לאכול - כפשוטו ממש.

רבי אריה הביט בצרתם, האזין לקרקורי בטנם המשוועת לאוכל, ואין לאל ידו להושיע. הכסף אזל עד הפרוטה האחרונה, ועתה - עוללים שואלים לחם ואין. בליט ברירה, החליט לפנות אל אחד מעשירי ירושלים - במושגי אותם ימים, להפקיד בידיו כמה ספרי קודש עתיקים כמשכון יקר, וליטול ממנו הלוואה קטנה שתאפשר לו לקנות מעט מוצרי מזון להחיות נפש משפחתו.

רבי אריה לא ציפה לאכזבה שכזו, לתשובה כה חצופה. אותו יהודי אמיד סירב להלוות לו כסף, וגם הסבר נאה היה בפיו לפשר הסיורב: 'הלא כל בני ירושלים באים ללוות ממני, ואני מלווה להם כסף - כי חוששני שאם לא אלווה להם יכעסו עליי וישנאו אותי. לא כן אתה, הלא מידותיך כה טובות, טוב ליבך כה רב, גם אם לא אלווה לך - בטוחני שתישאר אוהבי כמקדם. אין לי סיבה להלוות לך!' - פסק הלה את פסוקו בעזות מצח.

לבו של רבי אריה חישב להישבר. אם עד עתה האמין שלפחות יוכל להיעזר באותו יהודי - מתברר כי הלה משענת קנה רצוץ, ועוד תירוץ מקורי שכזה בפיו... הוא אכן צדק - העשיר הירושלמי, שכן רבי אריה באמת לא כעס עליו, הוסיף לאהוב אותו וכתחילה. הוא שב לביתו וסיפר לרבנית בקול נכאים את הקורות אותו, ולהפתעתו הרבה, עיניה של הרבנית נדלקו בזיק של תקווה, והיא השיבה ואמרה: 'מה לך נשבר בעלי היקר? הלא חובתנו לדון את כל האדם לכף זכות, והרי לא נצליח לדונו לכף זכות... ולפיכך אין לנו אלא להסיק כי היתה זו פקודת הבורא ממעל, שפקדה עליו לקפוץ את ידו ולסרב לתת לך הלוואה, בלי סיבה אמיתית. ואם כן' - המשיכה הרבנית ושטחה את טיעוניה - 'הלא ברור כי בורא עולם לא רוצה שנגווע ברעב, יש לו מטרה אחרת, כנראה מטרתו לחזק אותנו באמונה ובביטחון בישועתו!'

'השלך על השם יהבך והוא יכלכלך!' - הוסיפה הרבנית ואמרה, 'הרי המסר של בורא עולם עבורנו ברור ושקוף, שגם מי שמלווה לכולם - לא יעזור לנו, כדי שנישען רק עליו, ונבטח בו. הבה נעשה זאת בשמחה ובטוב לבב, הבה נישען עליו חזק ובכל הכח, הבה נאמין בו ונבטח כי הוא ידאג לכל מחסורנו, ודורשי השם לא יחסרו כל טוב!' רבי אריה התחזק מדברי הרבנית, ויחדים ישבו ודיברו דיבורי חיזוק של אמונה וביטחון שעה ארוכה, עד שלפתע נקישה על הדלת, ובפתחה עמד שליח הדואר ומעטפה בידו. 'זה עבור לוי' - קרא לחלל הבית, השליך את המעטפה פנימה והמשיך לכתובת הבאה.

הוא סמך על בורא עולם - ובורא עולם אכן שלח את הכסף. הוא סופר את הסכום, מוסיף את כמה מאות הדולרים שהיו בידו קודם לכן, והנה - זהו הסכום המדויק הדרוש לתשלום עבור השיפוצים השבוע, שקל לא יותר ושקל לא פחות!

רבי אשר נפעם, ומושיט את צרור הכסף התפוח לידי השיפוצניק, שממהר לצאת ולשלם לפועליו. ואז, פונה רבי אשר למקורבו ושואל, 'אמור לי בבקשה, מה טעם באת דווקא בשעה לא שגרתית זו, ובנסיעה מיוחדת מבני ברק? האם אותו גביר ביקש להעביר את הכסף דווקא היום, דווקא עכשיו?'

'לא ולא!' - משיב המקורב ומספר, כי פגש את אותו גביר כבר בליל אמש, והלה העניק לו את הסכום וביקש שיעבירו לרבי אשר. 'חשבת לי לעצמי', הוא מוסיף ומספר, 'שהרי ממילא אני עולה לירושלים בשבוע הבא, אעביר אז את הכסף. ולפתע, היום, פתאום תקפוני נקיפות מצפון קטנות. אולי סכום כה גדול יכול לסייע בדחיפות, למה לעכב את העברתו בכמה ימים? ולפיכך, ולמרות המאמץ המיוחד הכרוך בכך, גמרתי אומר לעלות לירושלים במיוחד ולמסור את הכסף כאן ועכשיו!'

רבי אשר מקשיב וחיוכו מתרחב, ואז הוא שואל: 'אולי תוכל לשער, מתי בדיוק התעורר בך הספק, שאולי כדאי להזדרז ולהעביר את הכסף מיד?'

רבי אשר שם אוזניו כאפרכסת, הנה מגיעה ה'תגלית הבטחונית' המרעישת, עד כמה מידת הביטחון חוללה מהפך: 'לפני כחמישים דקות!' - משיב המקורב ואומר, 'ממש עכשיו, דקות לפני שיצאתי חשבת על זה ומיד יצאתי לדרך, שאורכה כחמישים דקות נסיעה!' 'לא יאומן!' - רבי אשר נרגש עד כלות הנפש, 'הלא בדיוק לפני חמישים דקות הבנו את עומק הבעיה, אז הבנתי שחסר לי בדיוק את הסכום הזה כדי לשלם לפועלים. יכולתי לדאוג ולהילחץ, אך הנה גילוי שמימי מדהים - שזה היה פשוט מיותר ולא מועיל... ההיפך, ברגע שהתחלנו להתחזק בביטחון בבורא עולם, ברגע שהחילוננו לעסוק דיבורי אמונה והישענות על אבא שבשמים - באותו רגע נפתח שער הישועה והמחשבות עוררו בכך את הרצון לקום ולנסוע לירושלים!'

וסיפור נפלא זה, אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, מאיר לנגד עינינו עד כמה גדול כוחה של מידת הביטחון, עד כמה עוצמתה. הנה כי כן, בכל עת של לחץ ודאגה, אם אנו נתקלים בהתמודדות או בקושי לא פשוט, נראה לנגד עינינו את המעטפה תפוחת המזומנים היוצאת לדרך מבני ברק לירושלים באופן כה לא צפוי ובמאמץ כה גדול, רק כי יהודי התחזק בביטחון שה' ישלח לו את הישועה - ואז ה' באמת שלח את ישועתו!

יהודי יקר! מה לך דואג, מה לך נבוך, מדוע אתה תוהה ומבולבל? נכון, כשעומדת לנגד העיניים שאלה קיומית, חרדה לופתת, בעיה רפואית סבוכה או מינוס חסר תקדים, הדאגה עלולה להשתלט, הלחץ עלול לקנות שביטה. אך דווקא ההישענות על בורא עולם, האמונה בו והביטחון בישועתו - הם שמבטיחים את הישועה האמיתית, הם שמקרבים אותה אלינו בצעדי ענק. הבה נבטח בה' בכל עת, ונזכה

וגם כשהאופק חשוך לחלוטין, וגם כש'תוכנית ההצלה' האחרונה נגנזה, וגם כשהאור העמום בקצה המנהרה כבה - גם שם בורא עולם איתנו, לו רק נבטח בו, נאמין בו, נדע שבאמת יש לו תוכנית סדורה וטובה. 'בטחו בהשם עדי עד!' - בורא עולם עימנו, רואה אותנו, משיגה עלינו. ולו נזכה, רק נבטח בו בכל הכח, נישען עליו ורק עליו. אם נזכה ל'זה השם קיוינו לו', אם נבטח בו ונאמין רק בו, אזי 'נגילה ונשמחה בישועתו'!

הסגולה לאמונה שלימה

כולנו חפצים להתחזק באמונה, כולנו חפצים לחיות בביטחון, כולנו מאמינים שזו האמת. ועדיין, לא פעם זה קשה, נסיונות החיים עושים את שלהם, אנו מחפשים עצות ודרכים איך להתחזק במידת האמונה והביטחון, להפוך את תובנת הביטחון למשהו מובנה בתוכנו המנחה את דרכנו.

הנה סגולה, תגלית מרוממת, שעתה היא עונתה וזה הזמן לאמץ אותה: ה'חפץ חיים' זצ"ל חושף, כי סגולה לאמונה - ללמוד את ספר בראשית, העוסק בסדר בריאת העולם, ומחדד את ההכרה בכך שיש בורא לעולם, המנחה ומנווט את העולם כולו והמתרחש בו. וכך בעצמו נהג בשנות חייו המאוחרות, ללמוד מדי יום בספר בראשית, כדי לחזק את עצמו במידת האמונה והביטחון!

הבה נאמץ את הסגולה הזו, עודנו בראשית ספר בראשית, זה הזמן לעסוק בלימוד ספר זה ולחזק את מבועי האמונה והביטחון שבתוכנו. כך ייקל עלינו להתמודד עם אתגרי החיים השונים, זה מה שיתן לנו את הכח להתמודד, ולהחזיק בעוז ובגאון, באמונה ובביטחון!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

המשך מעמוד 11 | הגאון רבי אליהו מן

ברגל להקביל פניו, והגר"א היה שקוע בעיונו ולא ראה והוא המתין והמתין, עד שהגר"א שם לב שהוא שם, וגם נבהל מהמצאו במקום ושאל 'מה זה?' ענהו בחד: 'רק באתי להקביל פני רבו ברגל'. אמר לו הגר"א 'תאריך ימים'. וחי בדיוק מאה).

סיפר רבינו וסיים את מוה ששמע: מובא על ה'בית הלוי': אשה אחת בעלה נעלם וחשבו שאולי מת, או הלך לגויים והשתמד, ובאה ל'בית הלוי' להתאונן, אמר לה 'מהיכן שאני אדע?' ושאלה אותו - 'מכל מקום שהרב יאמר לי האם הוא חי!', והשיב: 'כן!'. היא שאלה: 'האם השתמד?', אמר: 'לא!'. שאלה: 'האם הוא יחזור?', אמר: 'כן!'. ובאמת חזר אחרי כמה ימים, ושאלו את ה'בית הלוי' מנא ליה? וענה היא שאלה האם חי - הרי יש חזקת חיים, האם השתמד - הרי יש חזקת כשרות, וכאשר שאלה האם יחזור, הרי אם הוא חי וכשר למה שלא ישוב?...

(מתוך הספר 'כל משאלותיך')

רבי אריה ניגש אל המעטפה ומוציא ממנה מכתב קצר ותכליתי, המגיע מאפטרופוס הממונה על עזבונו של יהודי אמריקאי, שכתב בצוואתו את הדברים הבאים: לפני שנים פגש בפתח תקווה את רבי אריה לוי, והואיל והוא מכירו ומוקירו - אותו ואת אחד מסביו, הוא מבקש כי עשרה דולרים מירושתו יינתנו ביום השנה שלו לאותו רבי אריה לוי. ולמעטפה זו - מצורפת המחאה על הסכום האמור, חתומה באותיות אנגליות גדולות ועגולות...

עשרה דולרים היו באותם ימים סכום גדול. רבי אריה נרגש, עיניו נישאות אל על בהודאה לה' הטוב, בתודה על כך שגם הפעם הביטחון בו לא איכזב. הוא נוטל את המחאה ופורט אותה אצל חלפן כספים מקומי, ומסכום זה - שבורא עולם סידר שיום השנה של אותו יהודי אמיד יחול בסמוך למועד הרעב הגדול - היה מזון לו ולמשפחתו למשך תקופה!

וכל ימיו היה רבי אריה אומר בענוותנותו, כי מידת הביטחון שלו - כמו מידות טובות אחרות בהן זכה, הן מכח אשתו הרבנית ע"ה. כי חייה אמונה, דיבורה אפוף ביטחון, מילותיה מלוות תמיד בצליל אופטימי שלא יטוש ה' את עמו ונחלתו, ויעזור להם להתגבר כל משבר וקושי. ואכן, כפי שקרה גם הפעם, בכח הביטחון והאמונה שרדו את המשבר הכלכלי והרעב הקשה, ובשעת ההתחזקות בביטחון הגיעה המחאה שהצילה את המצב.

ולא נועד סיפור זה, שהופיע בגיליון 'בקהילתנו' - פרשת כי תצא, אלא כדי ללמדנו: חושב לו היהודי מחשבות, מהרהר, מתכנן. בסופו של דבר, תוכניותיו נגנזות, מחשבותיו מתנפצות, הרהוריו מעלים חרס. ברגע האמת, בכל עת קושי או צרה, כדאי להתחזק רק באמונה ובביטחון, להאמין באמת שה' רואה ומשיגה, הוא ששלח את ההתמודדות הזו, והוא שיוציא אותנו ממנה, לפי תוכניתו האלוקית.

לפני השני, וכך ארך קצת עד ששניהם בירכו ביחד: 'שיהי' לך אריכות ימים טובים', ואם כן אני בטוח שיהי' בסדר". עשו את הניתוח והצליח והבריא, ואח"כ אחרי שנעשה בן תשעים שוב נפל ושבר הירך, ומזה נפטר.

(מרוך הגר"ח שליט"א): סיפר לי הגאון רבי מאיר קרליץ זצ"ל, שפגש בוילנא יהודי, שהיה למעלה מתשעים ונחלה ורצו להביא רופא, אמר שאין צריך רופא ויהיה בריא, וסיפר כשהיה ילד, היה בבית הכנסת, והגר"א רצה ליטול ידיים לתפילה ולא היו מים בחבית, והלך מהר והביא לו כוס מים לנטילת ידיים, אמר לו הגר"א וברכו - 'תחיה 100 שנה', וכך הווה חי בדיוק מאה שנה.

(כשספרתי את הנ"ל למרן הגרא"ל זצ"ל, אמר שזה לא רבותא על הגר"א, כי כזאת גם היה אצל החזון איש', ואפשר שגם ה'קהילות יעקב'.

עוד סיפר הגר"א ווינטרוב זצ"ל: פעם אחת נכנס אחד להגר"א

הלוואות לנזקקים

סיפר משב"ק מרן, רבי צבי חקק הי"ו:

בין הדפים של מרן מצאנו מכתב, בו כתב שהלווה לחתן מאה שלושים וארבע אלף שקל. לא הבנו במה מדובר וכיצד יתכן הדבר.

נטינו לומר שאולי הכוונה לשקלים ישנים...

ניגשנו אל החתן כדי שישביר במה דברים אמורים, והלה סיפר:

אביו התחייב את הסכום הזה לצורך חתונתו. בעמל רב הכין את כל הסכום והניחו בבית. דא עקא, שריפה פרצה בביתם וכל הכסף נשרף וירד לטמיון. בשל כך, החתונה עמדה להידחות בשנה, פרק הזמן המינימאלי שהיה דרוש לאבי לשוב ולאסוף סכום כזה, וזה עוד במקרה הטוב. במקרה הפחות טוב השידוך עלול היה, חלילה, להתבטל לחלוטין.

החתן בא לפני מרן וסיפר לו את כל העניין, ומרן פסק: "לא דוחים חתונה! ובאשר לכסף? אני נותן את כולו בהלוואה!"

זה היה פשר השטר שנמצא!

וכמוהו היו רבים! אנשים לקחו הלוואות, כתבו שטר, ולא פרעו את חובם. מרן ידע זאת מראש. הוא נתן להם את הכסף בתורת הלוואה בשטר רק כדי שירגישו בנוח, שירגישו שהם אינם מקבלים תרומה או צדקה, אבל מראש ויותר להם על הפירעון.

הלוואי ונזכה להמשיך את דרכו, להגביר חסדים האחד עם השני, להרבות אהבה ואחוה שלום ורעות בין אדם לחברו, ובין איש לאשתו.

(מתוך הספר 'משכני אחריו')

הרב הדומה למלאך.

"כבוד הרב, במה העניין?"

"מזל טוב, ברך ה' מותר לך לבוא בקהל. הנה התשובה, תן אותה לרבנים!"

"אבל מדוע טרח הרב להגיע בשעה כזאת ולא המתין עד הבוקר?" אמר לו רבי עקיבא איגר: "איך אוכל לישון כשיהודי שרוי בצער? הרי אתה אפילו בחלום חושב על מצבך המצער, ואם אני יכול לשמח יהודי - היאך אמנע עצמי מכך?" ...

תחמם את הידיים...

כמעט כל יום, ולפעמים גם פעמיים ביום, הייתי זוכה לראות את מרן, בתפילת שחרית ובמנחה, כשאנשים ביקשו ממנו להיות סנדק, והזמינו אותי להיות המוהל. יום אחד היה קר מאוד. באתי למול, ומרן פנה אלי: "רבי ראובן! היות והיום קר - אל תשתמש במגבונים הלחים הרגילים. הם לחים וקרים, ולתינוק יהיה קר... כמו כן תחמם את ידיך בהבל פה חם, כדי שהתינוק לא יסבול מידיים קרות..."

רבתי! איזו רגישות!

ראשו של רבינו הרי היה בשמים. כולו גאונות. ראשו משוטט בהיתר עגונות, בפסקים הרי גורל, שכל הדיינים עומדים משתאים, לנוכח השליטה המדהימה בכל הפוסקים וספרי השו"ת השונים, ועם כל זה ראשו נתון גם בתינוק הקטן הזה, שלא יהיה לו חלילה קר...

"פִּי רֶם ה' וְשִׁפְלֵי יִרְאֶה" (תהילים קלח, ו). "תחמם את הידיים, רבי ראובן"...

המשך מעמוד 21 | הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

יותר מהטל, כך היא מוציאה מאוחר יותר ריח חזק ומבושם יותר. אומר רבי משה: זו היא המידה אצל תלמידי-חכמים. תלמיד חכם סופג וקולט אל תוכו כל העת תורה וחכמה, ורוכש באמצעותן מידות טובות, והן נבלעות בדמו ובעצמותיו. ככל שהוא קולט יותר ויותר טל של תורה אל קרבו, כך הוא יותר מיישר את אורחותיו, בונה את עצמו, ומעצב את אישיותו.

וכדוגמת שושנה זו, שאחרי ספיגת הטל היא נותנת את ריחה הטוב לכל סביבותיה, כך גם תלמיד חכם - אחרי שנבלע הטל של תורה בדמו ובעצמותיו - או אז כשיוצא לזמן מועט מבית המדרש - מתחיל ריחו הטוב לנדוף ולהתפשט בכל העולם, וכולם נהנים ומושפעים ממנו. כולם רואים על ידו את ה'דרכיה דרכי נועם' של התורה הקדושה, את יופיה וזיוה.

זה הוא הדימוי של תלמידי-חכמים לשושנים. המציאות שלהם היא נעימות ונוחות. כל מהותם היא הבעת רגישות ונתינת לב לצרכי הזולת. הם דומים לשושנים ברוחתם וביופיים, בעדינותם ובאצילותם המורגשת בכל דיבור ובכל הנהגה. ההתבשמות בקרבנותם היא כאותה הרגשה נפלאה ומרגיעה שחשים בסמיכות לשושנים, בשעה שנודף מהן ריחן הטוב האצור והאגור בתוכם.

פלאי פלאים!

בשכונתו של הגאון רבי ישראל סולוביצ'יק זצ"ל בקרית אונסדורף בירושלים, התגורר אחד מהמאורות הגדולים שהעמידה יהדות המזרח בדור האחרון, הלוא הוא הגאון רבי בן-ציון אבא-שאול זצ"ל, ראש ישיבת 'פורת יוסף', אשר כידוע בד בבד עם גדלותו העצומה בתורה בקנה מידה בלתי מצוי, היה פשטן וענוותן מופלא.

אביו הגאון רבי משה סולוביצ'יק זצ"ל, כשהיה מבקר בארץ ישראל היה שוהה בבית בנו, ופעם התבטא כי אחד התענוגים הגדולים שלו לבקר בארץ ישראל, הוא לחזות במראה המפעים של רבי בן-ציון מוריד מגדלותו, נכנס בערב שבת קודש למכולת השכונתית, ונעמד לבדוק את טיב האבטיח, כמסתפק אם לרכוש אותו אם לאו.

רבי משה אמר כמשתומם: "הרי בכל העולם לא מצוי מראה נדיר כזה, שאדם גדול בענקים כמו רבי בן-ציון, ירד למכולת לבדוק את טיב האבטיח".

"אין לי ספק", הוסיף רבי משה לומר, "שהאבטיח כלל לא מעניין אותו, הוא פשוט רוצה להנעים לבני הבית, ולהראות את החיבה שלו לשבת קודש. לראות תלמיד חכם שמרטיב מעשים טובים כשושנים, היא סיבה מספקת ונעימה עבורי כדי לבוא לשם כך במיוחד משוויץ"...

(מתוך סדרת ספרים 'אוצרותיהם אמלא')

ההלכה, משום שזו היתה חנופה לאותו בן אדם שאליו הוצרכת ללכת. חקרתי וראיתי שעל פי ההלכה אוכל לעשות זאת, רק באופן שלא ייחשב שחלקתי כבוד לאותו אדם.

'המשכתי להתלבט - האם אוכל לעשות זאת מבלי לחלוק כבוד? מצד שני עומד הסיכוי לעזור ליהודי והחיוב לעשות זאת, כיון שאם לא אצליח לעזור, מכל מקום לא אזיק. ישבתי ובררתי לעצמי איך ומה לדבר, והחלטתי שמכיוון שישנה דרך להיענות לבקשה באופן המותר, שוב הנני מחוייב לעשות את השליחות. עתה, ביקש ממני רב איסר זלמן, במטותא, בא והתלווה עמי בדרכי.'

"התלוויתי אליו. במשך כל הדרך מלמל: 'רבונו של עולם, יודע אתה שכל כוונתי לעזור ליהודי'. בדרך חזרה החל ר' איסר זלמן לבכות באמרו לי: 'האמן לי שהיתה לי עגמת נפש נוראה מכל העניין. אולם לפחות עתה הנני רגוע, ביודעי שעשיתי את חובת ההשתדלות. מי יודע אם לא היו תובעים אותי בעולם האמת, על הימנעות מחובת השתדלות למען אותו יהודי...'".

עוד סיפר, כי פעם צעד רבי איסר זלמן לחתונה שהוזמן אליה. אולם בטעות נכנס לאולם שמחות אחר. משהבחינו בעלי השמחה בבואו, חרדו לקראתו וביקשוהו לשבת בראש. רבי איסר זלמן הבחין בטעותו. למרות כן ישב בקרב בעלי השמחה ושאל למעשיהם של המחותנים. רק לאחר זמן מה כשטעותו כבר לא בלטה, קם להמשיך לדרכו.

(מתוך: מרן הרב שך)

מסויימת הקשורה לנושא, הרי שבעת מסירת השיעור עשויים להזכיר את הגמרא שלא בשם ה'אור שמח' שהרי גמרא מפורשת היא. ולא היא! מידת היושר מחייבת לציין ש'האור שמח' מביא את הגמ' הזו. שכן בלעדיו לא היה מגיד השיעור שם לב לשייכות הענין של אותה גמרא! זוהי גלייכקייט", סיים.

יסורי הנפש של רבי איסר זלמן

מדי דברו אודות מידותיו הנאצלות של רב"ז, סיפר מרן: "פעם בא יהודי ובכה לפני רבי איסר זלמן זצ"ל. בדמעות ביקש את עזרתו להכניס את בנו להנהלת מוסד ידוע. לפי מידת היושר והצדק, אכן היה זה מן הראוי לצרפו להנהלת אותו מוסד. משום כך ביקש שרא"ז ישוחח עם אחד האנשים הקובעים בעניין זה. רבי איסר זלמן לא נעתר. את סירובו נימק בכך, שאין לו כל השפעה על אותו אדם ולא יוכל לדבר עימו".

"כשהגעתי לרבי איסר זלמן", סיפר מרן, "מצאתיו נסער ונאנח. הוא סיפר לי על דבר הבקשה של אותו אב ועל תחנוניו שנגעו ללבו. אחר כך הוסיף ואמר לי: 'לכתחילה חשבתי שאין לי סיבה ללכת ולבקש עבורו, הואיל ולא רק שלא אצליח לעזור, אלא עוד אזיק בעניין. אולם עכשיו, אחרי לבטים נוספים, סבורני שאם כי אמנם לא אעזור, אולם מכל מקום גם לא אזיק. אם כן, מצדי הנני מחוייב בחובת ההשתדלות.

'מאיך גיסא התחלתי לחשוב, האם מותר לי לעשות את הדבר לפי

הילדים שם על טהרת הקודש...

"אילו היה סיכוי שעוד יהיו לנו ילדים" - אמר רבי שמחה - "אבא לא היה שולח אותי לשם... אם הוא שלח אותי לשם, כנראה שאבדה כל תקווה..."

מרן ראש הישיבה הגאון רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל, סיפר שבני הרב שלמה לורנץ זצ"ל, שהיה חברותא של רבי שמחה, ספרו לו שאביהם, ר' שלמה, קנה בתחילה חלקת קבר בהר הזיתים. לימים מכר חלקה זו וקנה תחתיה חלקה בהר המנוחות, והסביר שהוא רוצה להיקבר ליד החברותא רבי שמחה, כי מאחר ואין להם ילדים, כאשר יעלו בניו על קברו, יפקדו גם את קברו של רבי שמחה... ובכן, רבי שמחה נפטר בב' בחשוון והרב לורנץ נפטר בא' בחשוון, ומכיוון שלא עולים לבית קברות בראש חודש, אזי כשיעלו בני הרב לורנץ לפקוד את קבר אביהם בב' בחשוון, יפקדו גם את קבר רבי שמחה ביום היא"צ שלו...

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

קשר עם אותו פטרון. החלטה זו עלתה לרבי שמחה ביוקר רב, הוא הפך מאוהב הישיבה לאויב הישיבה, והערים מכשולים רבים בדרכו של רבי שמחה, אך כל זה לא השפיע כהוא זה על החלטתו של רבי שמחה.

שתי עובדות מעניינות, הקשורות לכך שהרב והרבנית וסרמן לא זכו להיפקד בזרע של קיימא:

לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה, רבי שמחה התגורר בצרפת, שם הקים את הישיבה הראשונה באזור. אביו הגאון רבי אלחנן הי"ד, היה אז באמריקה ועשה למען ישיבתו ב'ברנוביץ'.

הוא יצר קשר עם בנו רבי שמחה, וקרא לו לעזוב את צרפת ולבוא אליו לאמריקה, לעזור לו בפעולותיו למען הישיבה. רבי אלחנן צפה שהירות הראשונות של מלחמת העולם יתחילו בצרפת, ולכן הורה לבנו לעזוב שם...

כששמע רבי שמחה את הוראת אביו לבוא לאמריקה, היה זה כבר אחרי כמה שנים מנישואיו, ועדיין לא זכו לפרי בטן, אמר רבי שמחה לעצמו כי אם אביו שולח אותו לאמריקה, כנראה לא יזכו יותר לילדים... והסביר: "בימים ההם המצב הרוחני באמריקה היה בכי רע, רבים פרקו שם עול תורה ומצוות, ורבי אלחנן חשש מאוד מחינוך

◆ **האם צריך לעשות 'עירוב חצרות' ליום טוב?**

◆ **פתחו את המקרר בשבת והתגלה כי הנורה נדלקה - האם ניתן להשתמש במוצרים שבמקרר?**

◆ **איזה סולם אסור בטלטול בשבת וביום טוב?**

מהלכות 'עירוב חצרות'

- שלמה המלך עליו השלום גזר שלא יטלטל אדם מרשות היחיד שלו לרשות היחיד של חברו, או לרשות היחיד משותפת; ותיקן היתר לאיסור זה, על ידי 'עירוב חצרות'.
- נחלקו ראשונים, אם תקנת 'עירוב חצרות' היתה גם בנוגע ליום טוב. השולחן ערוך פוסק כדעת המקלים, והרמ"א פוסק כדעת המחמירים.
- שעון יד - אין בו איסור הוצאה ביום טוב, כיון שיש לאדם צורך לדעת מהי השעה; אולם, יש אומרים, שאם הולך למקום שיש בו שעון, ואינו זקוק לשעון בדרכו, אסור להוציאו.

מהלכות 'מוקצה' בשבת וביום טוב

- דבר 'מוקצה' המונח במקום שהולכים בו רבים, ויש חשש משמעותי שיינזקו ממנו, מותר לטלטלו על מנת לסלקו משם. ואם אין היזקו מצוי, אין לטלטלו כרגיל, אלא ב'טלטול מן הצד'.
- דבר מאוס המונח במקום שבני אדם שוהים בו, וגורם להם אי נעימות משמעותית, כגון שהוא מדיף ריח רע - מותר לטלטלו כדי להוציאו החוצה, אף אם הוא מוקצה. היתר זה מכונה 'גרף של רעי'.
- מותר לטלטל מוקצה ביום טוב לצורך 'אוכל נפש', אבל אסור לאכול מאכל שהוא מוקצה, למרות שאין לך צורך אוכל נפש יותר מהאכילה עצמה.
- בהמה שמתה ביום טוב - אם נטתה למות בערב יום טוב, וניתן להאכיל את בשרה לבעלי חיים, אין נבלתה מוקצה.
- 'מוקצה מחמת איסור', פירושו - חפץ שאסור לטלטלו מחמת איסור מסוים, ומשום כך נוסף בו איסור 'מוקצה'. ואף אם במהלך השבת סר מעליו האיסור הראשון, נשאר עליו איסור מוקצה.

- אדם שפתח את המקרר בשבת, והתברר לו ששכח לנתק את הנורה שבמקרר בערב שבת - המוצרים שבמקרר מותרים לשימוש בשבת.

מהלכות מלאכת 'הסותר'

- אחת מל"ט מלאכות האסורות בשבת, היא מלאכת 'הסותר'. מדאורייתא, האיסור הוא רק ב'סותר על מנת לבנות', כיון שהסותר שלא על מנת לבנות, הריהו 'מקלקל', ואסור רק מדרבנן.
- קורות עץ שהוצמדו לסוכה על מנת לעבות את דופןה, אף שאינן מחוברות לדופן, יש בנטילתן איסור 'סותר'. ובמקרה שהושענו על הדופן על מנת לתומכה - נחלקו הפוסקים אם יש בנטילתן איסור סותר.
- המסיר סכך מעל גבי סוכה בשבת וביום טוב, על מנת להניח סכך אחר במקומו - עובר על איסור 'סותר' מן התורה. ואם אין בכוונתו להניח סכך אחר במקומו, האיסור הוא רק מדרבנן. ברם, אם אם הניח את תוספת הסכך למטרה אחרת, כגון שהניחו שם לאחסון; או שהסכך התלחלח ופרס אותו על גבי הסוכה כדי לייבשו - יש מן הראשונים שסובר שאין איסור סותר בהסרתו, ויש חולקים.

מהלכות יום טוב

- סולם המיועד למלאכת איסור, וחזותו מוכיחה עליו שכן הוא - אסור לטלטלו בשבת וביום טוב אפילו בתוך הבית, כיון שנראה כאילו נוטל את הסולם על מנת להשתמש בו למלאכת איסור.
- אף המלאכות שמותר לישראל לעשותן ביום טוב שלא לצורך אוכל נפש, אסור לעשותן עבור גוי, או עבור בעלי חיים.

סיפורי צדיקים

גליון 436
שנה י' תשפ"א

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

בוא תראה מה עשה אוהבך הקב"ה כשהיו גבאי הצדקה רואים את רבי אלעזר איש ברתותא היו בורחים ממנו, כי כשהיה פוגש אותם היה נותן להם את כל הכסף שברשותו. יום אחד הלך רבי אלעזר לשוק לקנות לביתו נדוניה לחתונה. כשראו אותו גבאי הצדקה כהרגלם ברחו ממנו אבל הוא רדף אחריהם ואמר להם: "אני משביע אתכם שתגידו לי לאיזה מטרה אתם אוספים כסף. אמרו לו: "אנחנו אוספים כסף לנישואי יתום ויתומה" אמר להם: "העבודה! (לשון שבועה) הם קודמים לבת שלי" ונתן להם את כל מה שהיה לו, חוץ מדינר אחד שקנה בו קצת חיטים לצורך חתונת ביתו, והניח אותם במחסן. אשתו של רבי אלעזר אמרה לבת: "מה הביא אביך?" השיבה הבת: "כל מה שהוא הביא הוא הניח במחסן" הלכה למחסן לבדוק מה הביא אביה, וראתה שהמחסן מלא חיטים עד כדי כך שהם היו יוצאים מתחת לדלת. הלכה ואמרה לו: "אבא, בוא תראה מה עשה אוהבך הקב"ה" אמר לה רבי אלעזר: "העבודה! (לשון שבועה) החיטים הם הקדש (לבית המקדש) ואין לך בהם אלא כאחד מעניי ישראל".

(תענית כ"ד ע"א)

פרשת השבוע

מראדומסק זיע"א, שהיה נוהג לפזר מעות על קניית י"ש ומדגנות לחסידים. והחסידים חיבבו וכיבדו אותו מאד. פעם שאל יהודי אחד את הרבי: וכי מה חשיבותו של עשיר זה שככה חולקים לו כבוד? השיב הרבי: בתורה הקדושה יש שתי פרשיות אשר מתחילות ב"אלה תולדות" "אלה תולדות נח" ו"אלה תולדות יצחק", בשלמא יצחק אבינו בוודאי ראוי הוא שתיקרא פרשה על שמו, אך נח שנטע כרם ושתה, במה זכה? אלא מן הסתם חילק ממשקאותיו לרבים ומשום כך זכה שתיקרא פרשה בתורה על שמו.

ויום ולילה לא ישובו (ח' - כ"ב)
מסופר על רופא לא דתי שביקר פעם אצל הגה"ק ה"החפץ חיים" זיע"א. שאל אותו ה"חפץ חיים" איך אתה יודע שמחר תזרח השמש? ענה לו הרופא: הרי ידוע שבכל יום זורחת השמש, מדוע עלינו לחשוב שמחר לא תזרח השמש? אמר לו הח"ח לא בגלל זה חייבת השמש לזרוח, המחייב הוא, הפסוק בתורה "ויום ולילה לא ישובו", בתורה כתובה מציאות, ולכן לא יתכן שהשמש לא תזרח מחר.

נח איש צדיק תמים היה בדורותיו (ו' - ט')
פירש רש"י, יש מרבתינו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר. ויש שדורשים אותו לגנאי, לפי דורו היה צדיק, ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכולם.
הרה"ק ה"סבא" משפולי זיע"א היה אומר: אלה שדרשו לגנאי עשו בזה טובה גדולה לישראל, כי ראו ברוח קדשם, אשר כמעט כל הצדיקים שעמדו לישראל תקום עליהם התנגדות, ומי לנו גדול ממשוה רבינו שחשדוהו במה שאין בו, והנה הצדיק הראשון שנוכר בתורה, היה נח, ואילו היו הכל דורשים אותו לשבח, היו למדים ממנו כל הצדיקים העתידיים לבוא, שאם תהיה עליהם התנגדות ממי שהוא, סימן שאינם צדיקים, לכן יש שדרשו בכוונה את הצדיק הראשון לגנאי, להורות כי התנגדות אינה סימן מובהק לפגם, כי בכל זאת הרי נאמר "ונח מצא חן בעיני ה'".

אלה תולדות נח (ט' - ו')
מספרים על חסיד עשיר אחד מחסידי הרה"ק ה"תפארת שלמה"

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:34 ת"א: 6:36 ר"ת: 7:11

פרשת נח

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:22 ת"א: 5:37

“באשר לפלוני הגביר”, אמר לבסוף, “הרי זו ברכה לבטלה. כילי וקמצן הוא ואינו נוהג לשאת בעול עם הציבור”.

מיהר הצדיק לסיים את השיחה עם הרב ונפרד מעליו לשלום. הוא סימן למשמשו לעלות על העגלה והורה לעגלון לצאת מן העיירה. בהגיעם לעיר הסמוכה, ביקש רבי נחום ממשמשו לשכור למענם כרכרה מפוארת. המשמש השתומם לנוכח הבקשה הבלתי שגרתית, אך כמובן ציית לה בלי לומר מילה. בהגיע הכרכרה, עלה אליה רבי נחום עם משמשו והצביע לנסוע לכיוון העיירה שזה עתה יצאו ממנה. “אל ביתו של פלוני הגביר”, הפטיר רבי נחום לעבר העגלון, בנוקבו בשמו של הגביר הקמצן. הגביר של העיירה לא נמנה עם החסידים וגם לא עם החרדים לדברי חכמים. לא-פעם אף ביטא את זלזולו בכל אותם “חסידים שוטים” בעיניו, המקדשים כל מילה וכל תנועה של רבם. ואף על פי כן, בראות הגביר את הכרכרה המפוארת עוצרת ליד פתח ביתו והצדיק מטשערנוביל יורד ממנה, התפעם מן המראה מעורר הכבוד ומיהר לצאת ולהקביל את פני האורח. הגביר הופתע מאוד מהכבוד הלא-צפוי שנפל בחלקו, בבחירת הצדיק להתארח בביתו. בתוך שעה קלה התפרסם בכל העיירה דבר בואו של רבי נחום ותושבים רבים החלו לצבוא על פתח ביתו של הגביר, בציפייה להיכנס פנימה ולחזות בפני הצדיק. עובדה זו הגדילה עוד יותר את תחושת הסיפוק וקורת-הרוח של הגביר. שעה ארוכה ישב הצדיק בחדר המיוחד שהקצה לו הגביר ועסק בענייניו.

בהתקרב שעת תפילת המנחה, שלח רבי נחום לקרוא לגביר, כדי לשוחח עמו “בעניין חשוב ביותר”. כשנכנס הגביר לחדר, היה רבי נחום שקוע בספרו. פניו נהרו באור עילאי והגביר הביט בו בהתפעלות. עתה, כשהתבונן בצדיק מקרוב, הבין טוב יותר לליבו של הקהל הרב שהמתין בחוץ. “חכמת אדם תאיר פניו”, חלף בו הרהור. הגביר נטל כיסא והתיישב בפנינת החדר, מביט בדממה ברבי נחום המוסיף להתעמק בתלמודו בלי שיחוש כלל בכניסת מארחו. מבעד לחלון גברו קולות הציבור שציפה להיכנס פנימה לבית. לפתע הבזיקה מחשבה במוחו של הגביר “אוהו!... מה רב חלקו של הרבי בעולם-הבא. בדמיונו החל מפליג בהערכת גודל השכר השמור לצדיק בגן-עדן. הוא לא יכול היה לשער כי הצדיק היושב מולו הוא אשר גורם לו לחשוב מחשבות אלה. כשהרים הצדיק את עיניו מהספר והבחין בגביר היושב בפנינת החדר, כבר הגיעה שעת תפילת המנחה. “במחילה מכבודך”, התנצל רבי נחום, “הבה ניגש עתה להתפלל מנחה ואילו את השיחה החשובה בינינו נקיים מיד לאחר מכן”.

לכבוד יומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם נחום בעל ה"מאור עיניים" מטשערנוביל זיע"א, י"א מרחשון

הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל בעל “מאור עיניים” נולד בשנת ת"צ, לאביו רבי צבי בן רבי נחום גאון בגארניסק (פלך וואלין). בעודנו ילד נתייתם מאביו, ובחינוכו טיפל דודו רבי נחום, אחי אביו. דודו הכיר בכשרונותיו המעולים של הנער ושלחו ללמוד תורה באחת הישיבות המהוללות בליטא, בה הצטיין ביותר והיה בין בחירי התלמידים. כשהתבגר ונשא אישה התפרנס ממלמדות, שאפשרה לו גם להקדיש מעותותיו לתורה, להרחיב את ידיעותיו ולקנות בה שלמות. רבי נחום לא מצא את סיפוקו בלמוד הנגלה, נפשו נמשכה אחר תורת הרז. התעמק בקבלת האריז"ל הקדוש זיע"א ותלמידיו, ואף התחיל לנהוג כמותם בחיים, בענייני גופו ובסיגופיו.

כשנתפרסם הבעש"ט הקדוש זיע"א, ושיטתו החדשה נודעה ברבים, נסע למעזבוז בכדי לתהות על קנקנו. מאז בקורו הראשון הפך לתלמידו, ועם פטירת הבעל שם טוב, קיבל עליו את מרות המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א. רבי מנחם נחום נקרא בשם טווערסקי. על מקור השם מספרים חסידים סיפור זה: בתקופתו חיבה ממשלת רוסיה את נתיניה לקבוע לעצמם שמות משפחה. בשעה שבאו נציגי השלטון לביתו של רבי נחום לבחור לו שם משפחה, היה מכוון ליבו לטבריה הקדושה, שבה נטעו תלמידי המגיד ממעזריטש ובראשם הרה"ק רבי מענדל מוויטבסק זיע"א, את אילן החסידות בארץ ישראל, והמגיד מטשערנוביל כינה עצמו על שם המרכז החסידי החדש “טווערסקי”.

מסופר: באחד ממסעותיו הרבים הגיע רבי נחום לעיירה אחת באזור פודוליה-וואלין. כדרכו נכנס תחילה לבית הרב כדי לשמוע ממנו על מצב היהודים במקום ועל הדרוש תיקון. הוא עשה זאת כדי לדעת באילו עניינים עליו לעורר את היהודים אשר ישחרו לפתחו, להתברך מפיו. הרב תיאר באוזני הצדיק את מצבו העלוב של המקווה הקטן והחרב, היחיד בעיירה. “חובה עלינוה במעלה היא לבנות מקווה נאה ומבודר ולרומם את קרן הטהרה”, אמר הרב ואנחת צער נפלטה מפיו. “ומדוע אין התושבים עושים יד אחת למען מטרה נעלה זו?”, תמה רבי נחום. “אהו!”, נאנח הרב פעם נוספת, אנחה המשברת חצי גופו של אדם. “תושבי העיירה עניים הם והוצאה זו למעלה מכוחם היא”, אמר. “ובאשר ל..”, המשיך הרב והשתק לפתע, מהסס אם להשלים את המשפט אם לאו.

צִיּוּן וְנִמְשָׁל

להתבונן באמונת השם יתברך

משל המעורר התבוננות באמונת ה', ללא התבוננות רואים רק את המתרחש בעולמנו החומרי, התבוננות מביאה למסקנה שה' הוא המכוון והוא השולט בכל.

משל לאדם המגיע בפעם הראשונה בחייו לתחנת רכבת, רואה שזמן קצר לפני צאת הרכבת לדרכה משמיע אדם מסוים קול שריקה חדה, מיד עם השמיע השריקה נראים הרבה בני אדם נחפזים להיכנס אל תוך הרכבת, זמן קצר אחר כך נשמעת שריקה שנייה, ואז ממחרים גם אלה שלא הזדרזו עד עכשיו, יודעים הם שזמן צאת הרכבת קרוב מאד, בהישמע השריקה השלישית כבר נמצאים כולם על מקומותיהם, והרכבת יוצאת לדרכה מבלי להמתין לאף אחד, ואפילו לאדם הנכבד ביותר. עומד לו אותו אדם וצופה במחזה בפעם הראשונה בחייו, הוא מתמלא הערכה כלפי אותו פקיד הממונה על המשרוקית, הוא מחליט כי בודאי הוא המנהיג והמוליך את תנועת הרכבות, לדעתו אין ספק כי איש זה קובע את זמני הנסיעה, על פיו תיסענה הרכבות ועל פיו תעצורנה. ועם מחשבה זו הוא ניגש אליו, נותן לו את הכבוד הראוי למנהלי חברות חשובות, ושואל אותו שאלות על מהלך הרכבות, בעל המשרוקית אינו מבין כלל את פשר הכבוד שנפל בחלקו, הרי מעולם לא כיבדו אותו כל כך, ואף פעם לא נשאל שאלות שרק המנהל יודע להשיב עליהם, לכן הוא פונה אל השואל ואומר לו: את שאלותיך עליך להפנות למנהל הרכבת, עונה לו השואל הלא כבודו הוא המוליך והמביא, פורץ הפקיד בצחוק ואומר לו: אני רק פקיד זוטו שמקבל את ההוראות מגבוה, מנהל הרכבת אינו מסתובב כאן על הרציף עם משרוקית, הוא יושב לו על כורסתו למעלה במשרד, ומשם הוא מעביר את ההוראות לפקידיו, אנו רק המבצעים.

הנמשל: רוב בני אדם טועים, בחושבם כי הסיבות לכל הנעשה בעולם, נהירות ופשוטות להם, למעשה טעות גדולה הם טועים, הסיבה לכל מה שקורה, זוהי גזירת עליון שהוא גבוה מעל גבוה ושומר ונסתר ונעלם מעין כל, מה שנראה לבני האדם כסיבה אינו אלא המסובב מאת השם יתברך, כשם שגם בעל המשרוקית אינו אלא המבצע של ההוראות שניתנו לו מגבוה.

(בשם הגד"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

הגביר התאכזב במקצת, אך כשזכר בקהל הרב הצובא על ביתו, התנחם. הוא ניגש לדלת הבית ופתחה לרווחה. "היכנסו ובואו לטרקלין ביתי הגדול, להתפלל מנחה עם הצדיקו", הזמין באדיבות לא-אופיינית את ההמון שבפתח.

כל הציבור כבר סיים זה מכבר תפילת 'שמונה עשרה', מלבד שניים - רבי נחום והגביר. בתמהון ובהשתאות עקב הקהל אחר הגביר הקמצן, השקוע בתפילתו. ניכר היה בו כי סערה פנימית פוקדת אותו. והסערה גברה והלכה מרגע לרגע. בהגיעו לברכה השישית "סלח לנו", השתהה ארוכות במילותיו. ובהכותו פעמיים על חזהו, נראה היה כי חרטה אמיתית מציפה את ליבו. בהמשך תפילתו אפילו פרץ בבכי חרישי. שעה ארוכה ניצב על מקומו, ראשו שפוף, גופו רוטט ועיניו מגירות דמעות. כל אותה העת האריך גם הצדיק רבי נחום בתפילתו. הוא עמד בעיניים עצומות, בדבקות רבה, גופו נע בתנועות קצובות, אנה ואנה. כשסיים הצדיק את תפילתו, פסע גם הגביר שלוש פסיעות לאחור.

בתום התפילה פנו רבי נחום והגביר יחדיו והסתגרו להם לבדם בחדר, איש לא הבין מדוע בחר הצדיק להתארח בביתו של הגביר המנוכר לצורכי הקהילה, כשם שאיש לא ידע להסביר את פשר ההתעוררות הפתאומית שאחזה באחרון בזמן התפילה. על אלה נוספה עתה גם חידת סודותיהם המשותפים של הצדיק והגביר הקמצן. ובעוד הכול מבקשים לעמוד על פשרם של דברים ומעלים השערות שונות, נראו לפתע הצדיק והגביר יוצאים יחדיו מן החדר הסגור. הצדיק השתהה קלות כדי ללחוץ את ידי הנוכחים לשלום ולהעניק להם את ברכותיו, ואחר-כך פנה לדרכו. ואילו הגביר, שרושם בכיו בתפילה ניכר עדיין על עיניו האדומות, נראה מאושש ואף מחויך. עד מהרה נאות הגביר עצמו לפתור את החידה, ולו גם אם באופן חלקי בלבד. הוא הוציא מכיס חליפתו המהודרת מגילת נייר קטנה, שעליה נכתב בזה הלשון: "הריני מוכר לפלוני הגביר את חלקי בעולם-הבא ובתמורה לכך מתחייב הוא להקים בעיירה זאת מקווה-טהרה חדש ומפואר, ולשאת כל ימיו בעלות הפעלתו". על החתום - "נחום מטערנוביל". "תסכימו איתי", אמר הגביר בחיוך מבווייש משהו, "כי לעסקה שכזו, אפילו אני לא יכולתי לסרב". הגביר עמד בהתחייבותו וכעבור זמן לא-רב הקים בכספו מקווה-טהרה נאה ומהודר, במרכז העיירה. עם הקמת המקווה, נכנסה רוח של טהרה גם בליבו של הגביר והוא השתנה לבלי הכר.

צ'ין אדם לחברו

הדאגה לזולת

פעם באמצע תפילת שבת חמק רבה של ירושלים הגה"ק רבי יוסף חיים זוננפלד זיע"א מבית הכנסת ובושש לחזור. יצאו לחפשו ומצאוהו עומד ליד פתח ביתו של יהודי ערירי, ופורץ בגרון את הדלת. כשזו נפרצה, מצאו את האיש על מטתו ללא רוח חיים. התברר שר' יוסף חיים הבחין בהעדרו של אותו גלמוד, שהיה קובע בהיכל מקום לתפילתו. משלא בא, נתעורר בלבו חשש שמא אינו מרגיש טוב. דפק בדלת, ומשלא נענה, פרץ אותה, וחששו התאמת.

מידת הוותרנות

משפחתו של הגה"ק רבי אליהו לאפיאן זיע"א גדלה, והיה צורך לעבור לדירה גדולה יותר. באותו זמן קשה מאד היה להשיג דירות, ורק לאחר יגיעה רבה עלה בידם סוף כל סוף למצוא דירה מתאימה במחיר לא גבוה. שכרו עגלון והטעינו את כל רהיטיהם ומטלטליהם על העגלה שתעבירם לדירתם החדשה. בהגיעם לפתח הדירה החדשה, פנה אל רבי אליהו, שנראה מותש, אדם ואמר לו: דע לך ר' אליהו, את בתי אני עומד להכניס לחופה, חיפשתי דירה בכל העיר ולא מצאתי דירה אחרת אלא את זו בלבד. והנה באת אתה והקדמת אותי. דע לך, אם אתה נכנס לדירה, אצטרך לעכב את החתונה. בני הבית ששמעו את הדברים, החלו לטעון על עזותו, משפחה מרובת ילדים מצאה לה דירה, גמרו וסיכמו עם המשכיר, מה לו כי ילין עלינו? אך רבי אליהו שמע את הדין והדברים, ולאחר דקות מספר הפר את שתיקתו, פנה לעגלון וציווה עליו:

בבקשה, לא לפרק את המטענים, עליך להסיענו חזרה לדירתנו הישנה.

הכרת הטוב גם לאחר 120

מסופר: אחד מנאמני ביתו של הגה"ק מטשעבין רבי דב בעריש ווידענפלד זיע"א היה בחור יתום מאב ואם מילדות. לאחר שרבינו הסתלק לבית עולמו החל אותו בחור לשמוע הצעות שידוכין, והפריע לאנשים עובדת היותו יתום מאב ואם. באחד הימים הוא הוצע לאחד מנכבדי ירושלים אשר חפץ לקחתו לחתן, אולם התלבט מאד בגלל יתמותו. ולבסוף החליט שהוא עושה את השידוך. לבני הבית סיפר שרבינו הופיע בחלומו וזרוו לעשות את השידוך, וברכו בברכות חמות להצלחת השידוך, ואכן הבית נבנה ונעשה בית גדול וחשוב.

למונע צער מאבא

הגה"ק רבי רפאל ברוך טולידאנו זיע"א בהיותו בן תשע, חלה במחלה קשה. הוא שכב במיטתו, מתפתל בכאבים עזים, בוכה וגונח מרוב יסורים. לפתע נכנס אביו לחדר, לבקר אותו, בו ברגע פסק הנער מבכיו. הידק את שפתיו וחייך אל אביו. באותה שעה שהה שם ידיו ורעו, הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל, שנדהם למראה השינוי הכביר שחל בו. לאחר שהאב יצא מהחדר, שבו הגניחות והאנחות. שאל אותו רבי יוסף: כיצד יכולת להחריש, אחר שסבלך רב כל כך? ענה הנער בן התשע: "לא רציתי לצער את אבא, האם לא די בכך שאני סובל? לא רציתי שגם לאבא יכאב."

תפילת דצדקיא

שבת קודש ו' מרחשוון

הרה"ק רבי שלמה דוד יהושע הי"ד מסלונים ב"ר אברהם (תש"ד)

יום ראשון ז' מרחשוון

הרה"ק רבי שמעון אשכנזי אב"ד דאבראמיל ב"ר אברהם (נחלת שמעון – תלמיד ה"חווה – תקס"ד)
הרה"ק רבי יהודה צבי אייכנשטיין מראזאלא ב"ר משה מסאמבור (תר"ח)
הרה"ק רבי נתן דוד משידלאבצי ב"ר ירחמיאל (תרכ"ו)

יום שני ח' מרחשוון

הרה"ק רבי דוד מיאגליניצא ב"ר נתן (תקנ"א)
הרה"ק רבי מרדכי טווערסקי מסקווירא ב"ר דוד (תר"פ)

יום שלישי ט' מרחשוון

רבי אשר בן יחיאל (הרא"ש – ה"א פ"ח)
הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר צבי מפשעווארסק (תקנ"ג)

הרה"ק רבי יוסף הלוי אוטנברג אב"ד קאזיווע (חתן העט"צ – תרי"ד)

הרה"ק רבי שמואל טייטלבוים מגורליץ ב"ר אלעזר ניסן (תרמ"ט)

יום רביעי י' מרחשוון

גד בן יעקב משבטי יה (ב' אלפים – שכ"א)
הרה"ק רבי אריה לייב אויערבאך מסטאניסלוב ב"ר מרדכי (תק"י)

יום חמישי י"א מרחשוון

משותלח בן חנוך רחל אמנו בנימין בו יעקב משבטי יה – הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל ב"ר צבי (מאור עיניים תקנ"ח)
(הרה"ק רבי אברהם ב"ר יצחק מתתיהו מסלונים (יסוד העבודה – תרמ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הבן רבינו רבינו שליט"א
מח"ס "גם אני אדון" רפורם יוסף הר"ם על המצוות.

דיני עניית אמן (ח')

א) אם השליח ציבור מאריך הרבה בשאר ברכות בסופה, באיזה ניגון, לא יענה אמן, כל זמן שלא סיים את עצם התיבה של הברכה. (משנה ברורה סימן קכ"ד ס"ק ל"ה)
ב) השומע קטן שהגיע לחינוך שמברך ברכה, צריך לענות אחריו אמן. (שו"ע או"ח סימן רט"ו סעיף ג')
ג) בברכות הודאה, כגון ברוך שאמר, ישתבח, גאל ישראל, וכדומה, יכולין בליבו בעניית אמן, שאמת היא הברכה שברך המברך, ואני מאמין בזה. (שו"ע או"ח סי' קכ"ד ס"ו, ובמ"ב ס"ק כ"ה)

לע"נ

הרה"ח ר' דוד אריה ב"ר שמחה לינדנפלד ע"ה
נלב"ע א' מרחשוון תשפ"א תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות רשת חנויות

גל פז

שידוכים

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת נח - דור הפלגה

"וַיֵּרַד ה' לְרֹאשׁ אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם" (בראשית י"א, ה')

מי שלא מזדרז לחטוף את הרגע ולחזור בתשובה, איך אפשר יהיה לסלוח לו על הגדשת הסאה?

על פי זה מבאר האדמו"ר רבי יהודה אריה לייב אלטר מגור (ה'שפת אמת' זיע"א) את הפסוק: "וַיֵּרַד ה' לְרֹאשׁ אֶת הָעֵיר וְאֶת הַמְּגִדָּל" (בראשית י"א, ה').

לכאורה צריך להבין: מהיכן ירד בורא עולם ולאן? הרי כל הארץ מלא כבודו!

אלא, כאשר הכל חוטאים ואין איש שם על ליבו בתשובה ולבקש מחילה מאיתו יתברך, בורא עולם אומר: "אמציא את עצמי אליהם, אולי בכל זאת, כאשר יראו אותי יתעוררו ויעשו תשובה".

אבל אחרי כן, אם למרות כל האפשרויות שה' נותן לחוטאים לחזור בתשובה הם אינם שבים, אז מכה אותם הקב"ה ומענישם, כמו שהפיץ את דור הפלגה בכל העולם והרחיק אותם איש מעל רעהו.

וכך גם אמר בורא עולם לגבי סדום: "אֲרָאָה נָא וְאֲרָאָה" (בראשית י"ח, כא). כלומר, אולי אם ארד אליהם בעצמי יחזרו בתשובה. ואם חלילה גם לאחר שארד לא יחזרו בתשובה- אענישם בעונש חמור של כליה חלילה.

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

בגמרא (יומא פז). מסופר על טבח אחד שפגע בכבודו של רב, ולא בא לבקש ממנו מחילה.

עד ערב יום כיפור המתין לו רב שיבוא אליו הטבח לפייסו. כיוון שלא בא, הלך אליו רב בעצמו כדי להתפייס איתו.

בדרך ראה רב הונא את רב. שאל אותו רב הונא: "להיכן הולך הרב?". ענה לו רב: "לפייס את הטבח". אמר רב הונא: "רב הולך להרוג נפש!".

הגיע רב אל הטבח. באותו הזמן אחז הטבח סכין גדולה בידו ומנקה את ראש הבהמה. כשראה הטבח את רב, אמר לו: "אין לי שום עסק איתך", והמשיך להכות בסכין.

אלא שאז- חתיכת עצם מראשה של הבהמה התעופפה הישר אל ראשו של הטבח, חדרה אל מוחו והרגה אותו.

הסביר הגאון רבי איצלה בלזר זצ"ל כך: כל זמן שרב לא הטריח את עצמו אליו ולא השפיל את כבודו לחזר אחריו, עוד ניתן היה לסבול את התנהגותו של הטבח ולגלות כלפיו יחס סלחני.

אך כאשר רב המציא את עצמו אליו, היה על הטבח לנצל את ההזדמנות, ולבקש את סליחתו ולהתפייס איתו. ומאחר שלא עשה כן, חמור הדבר פי כמה, ולכן נגזר דינו למוות. וזו היתה כוונת רב הונא.

זאת הסיבה שאוחז פחד את האדם ואף את המלאכים בימים הנוראים, מפני שבימים אלו ממציא הקב"ה את עצמו אל בראיו.

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה דוד עומרי בן יהודית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית שמעון בן שולמית אנאל חביבה בת שולמית אורן בן נעמי שושנה שירה בת סילביה מיטל בת שושנה סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו נזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר דרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית נועה בת מזל טוב משה מנחם בן רחל דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחיה- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה רחל בת רחל ברכה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל רחל ברכה בת פדילה דליה רותית בת סבריה קנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלמה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלמה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן ארייס וליילד אורי חיים בן שלי

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי

הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב

לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שנת אבות			ש"ס
ש"ס	ש"ס	ש"ס	ש"ס
19:10	18:34	17:23	ש"ס
19:07	18:31	17:40	ת"א
19:07	18:31	17:40	מ"ב
19:10	18:33	17:42	כ"ג

שואל ומשיב בהלכה – בשולי גוים - חלק ה

האם יש בישולי גוים גם כאשר יהודי וגוי מניחים את הסיר עם המאכל בתוכו על גבי האש?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א:

תשובה: !

הניחו ישראל וגוי ביחד סיר עם מאכל על גבי האש, התבשיל מותר גם לדעת מרן השולחן ערוך אפילו אם היה יכול הגוי לעשותו לבדו. **מקורות:** שו"ת 'דברי דוד' ח"א (יו"ד סימן ח) על פי דברי מרן השו"ע (יו"ד סימן קכה ס"ג) לעניין יין נסך, שאם כח ישראל וגוי מעורבים יחד כגון, ששניהם עירו ביחד מותר בדיעבד, ואפילו אם היה הגוי יכול לבדו לערות בלא סיוע ישראל. ועיין שו"ת 'שבט הקהתי' ח"ד (סימן קצז) אודות מפעלים גדולים, ששמים את המאכל בתוך עגלות גדולות וכבדות, והפועלים דוחפים את העגלות לתוך התנור, שמועיל שהמשגיח ידחוף יחד עם הגוי. וכ"כ הרב להורות נתן בספר 'נועם הלכה' (סימן יט ס"ד) באופן ששניהם מניחים יחד את הקדירה, שפיר דמי גם לדעת השו"ע. וראה עוד בקובץ 'בית הלל' (אלול תשס"ט עמוד נט) מה שכתב בזה ידידי הרב אליהו בוחבוט שליט"א.

בישל ישראל את המאכל שלישי בישול, וסילק את הסיר מעל האש, ובא הגוי והחזיר על האש וגמר בישולו, מותר התבשיל באכילה. **מקורות:** שו"ע שם. וכן אנו מורים במסעדות מהדרין שהמשגיח עושה את שלישי בישול הראשון, ולאחר מכן מכניס למקרר, וכאשר יש ביקוש, הגוי יכול להוציא ולהמשיך את הבישול כל צורכו.

אם הניח ישראל את הסיר עם התבשיל במקום שיכול להתבשל, אף שהגוי מזיז את הסיר ממקום למקום בתוך התנור מותר, כל זמן שהגוי לא הוציא את הסיר מחוץ לתנור.

בישל הגוי תבשיל שלישי בישול וסילקו מעל האש, ולאחר מכן החזיר ישראל את התבשיל עד שהתבשל כל צורכו, המאכל נאסר באכילה, אלא אם כן מדובר בערב שבת או שיש הפסד מרובה. **מקורות:** שו"ע (שם ס"ט). וע"ע בספר 'הליכות עולם' ח"ו (עמוד נו, עב) בגדר הפסד מרובה.

הניח ישראל תבשיל על גבי שלהבת אש נמוכה, או על גבי גוף חימום בחום נמוך וזמן בישולו ארוך, ובא הגוי והגביה את האש וקיצר את זמן הבישול, התבשיל מותר. **מקורות:** שו"ע (שם ס"י).

אולם אם ללא הסיוע של הגוי, המאכל לא היה מתבשל שלישי בישולו, המאכל נאסר. **מקורות:** שו"ע (שם ס"י).

כָּל מֵאֵן דְּעֵבִיד רַחֲמָנָא - לְטַב עֵבִיד

להלן סיפור המעובד מתוך 'באר הפרשה', שסיפר המשפיע הרה"ג ר' אברהם אלימלך בידרמן שליט"א ובו ניתן לראות כי לעיתים האדם עלול לחטוף מכה קשה כשאינו יודע כי בכך טמונה הצלתו. בארה"ב התגורר הרה"ח רבי ברוך פרנקל, אשר הוא וכל משפחתו חייבים את חייהם לשותף שעשה להם עוולה מאין כמוה...

הסיפור התרחש בשנת ה'תרפ"ט. באותה שנה עלה ר' ברוך מאירופה לארה"ב יחד עם חברו. הם הגיעו לניו-יורק והקימו עסק בו היו שותפים. הם עבדו קשה מאוד כדי להרוויח כסף רב. בכל חודש הם הפרישו סכום כסף ושלחו לבני משפחתם שנשארו באירופה, כשאת שאר הכסף הם המשיכו להשקיע בעסק.

לאחר שלוש שנים הצליחו לחסוך סכום הגון והחליטו, כי הם רוצים לחזור למשפחותיהם שנשארו באירופה. לאחר החלטה זו הם כבר בדקו באיזה אוניה יוכלו לחזור לעיר בה הם מתגוררים. באותה תקופה נפטר אביו של ר' ברוך, ובלית ברירה, כשהבין שלא יוכל להספיק לחזור ולשבת 'שבעה' עם משפחתו, נאלץ לשבת 'שבעה' לבדו בניו-יורק.

במהלך 'השבעה' השותף הגיע לנחם את ר' ברוך. בנוסף הגיש לו מספר דפים וביקש ממנו לחתום בכמה מקומות לצורך הניהול השוטף של העסק. ר' ברוך שסמך על השותף 'בעיניים עצומות' וכן בשל המצב בו היה נתון באותה השעה חתם, ולא קרא את מה שכתוב במסמכים. כשקם מ'השבעה' גילה לחרדתו, שהשותף החתים אותו על הרשאה בה יכול הוא לבד לתת כל הוראה לבנק בחשבון המשותף.

השותף הוציא את כל הכסף שהיה בחשבון וברח לאירופה כשכל הכסף בידו. ר' ברוך נותר כעת בחוסר כל ועל כן הוא נאלץ להישאר בארה"ב ולעבוד קשה כדי להרוויח מטה לחמו, עד שבשנת ה'תרצ"ד, לאחר שחלפו חמש שנים קיבל מעמד של תושב בארה"ב והוא חזר לביתו.

כעבור מספר שנים פרצה המלחמה במלוא תוקפה. באותה שעה כל האנשים חיפשו דרך לברוח מאירופה. אולם ר' ברוך שהיה בידו תעודת תושב ארה"ב העביר את כל בני משפחתו לשם והשלטונות היו חייבים לקבל אותם, ובזה ניצלו חייהם ממוות בטוח. סוף דבר, אותו חבר שברח למקומו נרצח על קידושו ה' בשנות המלחמה הי"ד, ואילו זה 'המסכן' שנשאר 'תקוע' נשאר בחיים עם בני ביתו למשך שבעים שנה נוספות.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט?"

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חנים במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו'

נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

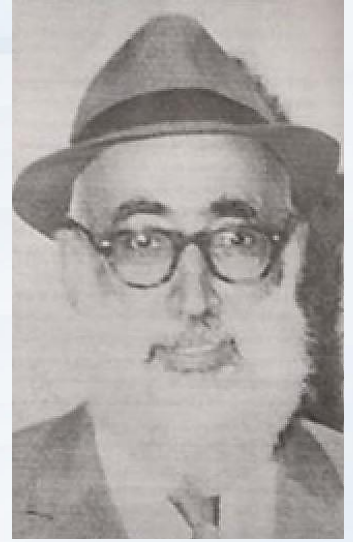
לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב שאול דוד חי מועלים זצ"ל

המקובל הרב שאול דוד חי מועלים זצ"ל - נולד בשנת ה'תר"ע (1910) בבגדאד. באותה התקופה מקובלים רבים צמחו שם. בצעירותו למד בת"ת שבעירו שייסד הגאון הגדול ריש גלותא רבינו עבדאללה סומך זצ"ל ותלמידיו הגדולים. בילדותו ובנערותו למד אצל ר' מנשה אלכאתב זצ"ל. עם סיום לימודיו התורניים רצה להינות מיגיע כפיו ולכן עסק בפקידות אצל סוחר בדים. בהמשך התמחה בחייטות.

בכל זמן פנוי שהיה לו שקד על התורה הקדושה. במשך שנתיים למד אצל המקובל האלוקי חכם יהודה פתיה זצ"ל שהיה מגדולי המקובלים בבגדאד באותם הימים ואף זכה ללמוד איתו ביחידות ביום שבת קודש ובמוצאי שבת. בשנת ה'תרצ"ה (1935) סמך ר' יהודה פתיה את רבינו לרב בטרם עלה לארץ. בשנת ה'תש"י (1950) עלה לארץ עם אשתו, שלושת בניו ושלוש בנותיו. הוא התגלגל ממקום למקום במעברות השונות, עד שהגיע למעברת תלפיות בירושלים. בשנים אלו עבד מעט בשעות המאוחרות של הלילה בצמצום הכרחי כדי לפרנס את משפחתו ושאר הזמן עסק בתורה הקדושה בנגלה ובנסתר.

עוד בנעוריו כיתת את רגליו לספריות הגדולות של רבני בבל והעתיק מהכתבים שהשאירו אחריהם. באופן זה הציל כמה חיבורים. בימי העניות הקשה, ששררה בארץ לקח על עצמו לערוך ולהדפיס את ספרי הגאון המופלא רבי אליהו מני כאשר ילדיו סייעו לו כשהגדול שבהם היה אז כבן י"ג שנה. רבינו הוציא לאור את הספרים 'מזכיר שלום', 'ברכת אליהו' ו'מעיל אליהו' וכן זכה להוציא את הספר 'שם משמעון' לגאון המקובל ר' שמעון אהרון אגסי ואת 'בן איש חיל' של מרן הגאון הגדול חכם יוסף חיים. הוצאת הספרים הייתה משימה קשה ביותר, כיוון שכתבים הרבים היו בכתב יד ללא טיפול ושמירה, מפוזרים ומופרדים והיה צריך להשקיע עמל רב ועצום יומם ולילה במשך חודשים רבים. את כל הוצאות הדפוס של ספר 'בן איש חיל' ח"ג וספר 'מלאך הברית' גייס בעצמו ובעזרת בניו.

עם יסודה של ישיבת 'פורת יוסף' בעיר החדשה הצטרף רבינו לקבוצה מצומצמת של גדולי המקובלים. שם למד כעשר שנים ועלה והתעלה בלימוד הקבלה. הצטיין ברוחב ידיעותיו בכל ספרי האריז"ל ומרן הרש"ש בהקדמותיו ובסידוריו והמפרשים ובספרים תורת חכם, יפה שעה, שמן ששון ובית לחם יהודה והיה זוכר את דבריהם בעל פה וכשהיו מתקשים בדבר מה, היה אומר בעל פה את התירוצים שנאמרו בספרי המפרשים. בשנת ה'תשכ"ג (1962) יסד ישיבה ללימוד הקבלה על שם מרן הגאון המקובל האלוקי כמוהר"ר יוסף חיים זלה"ה ישיבת 'בן איש חיל'. אף כשחלה, המשיך למסור את שיעוריו בישיבה עד יומו האחרון ממש.

אופיו היה עדין, שקט, נוח לבריות ולא הרים את קולו. תפילותיו ובקשותיו לא פסקו והחזיר רבים לאבינו שבשמיים. נפטר ב-ו' חשוון ה'תשל"ט (1978). חי כ-68 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

בנו: ר' יהודה. **מרבותיו:** המקובל ר' יהודה פתיה, המקובל ר' אפרים הכהן זלכה, ר' מנשה אלכאתב. **מספריו:** **ילחם אבירים** - פירוש על אדרא דמשכנא וספרא דצניעותא.

על ענותנותו העצומה ועל העובדה, כי רבינו הסתיר את ידיעותיו מכולם ואפילו מבני משפחתו ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא: בשנת ה'תש"ב (1942) נפטר רבו הנערץ, הגאון המקובל הרב יהודה פתיה זצ"ל בארץ ישראל. רבינו נשא הספד מר ביום השיבעה בבבל לפני קהל מתלמידי ומעריצי הרב. כאן התגלה ברבים לראשונה, כי רבינו חכם, מבין ובקי בתורת הקבלה. מכיוון שרבינו הצליח להצניע את עצמו בעבר אפילו מבני משפחתו, רבים התפלאו, כשנוכחו לדעת את גדלותו העצומה בתורה.

בשנת ה'תשכ"ג רבינו ביקש לייסד ישיבת מקובלים על שם מרן הגאון המקובל האלוקי חכם יוסף חיים. לאחר חיפושים רבים אחר מקום מתאים נקבע מקום הישיבה בביה"כ הגורג'ים ברחוב 'חפץ חיים' בשכונת 'זכרון משה' בירושלים. מקום זה שימש בעבר כישיבת מקובלים עוד לפני שנת ה'תש"ח. היתה זו משימה קשה ביותר בגלל קשיים כספיים שהיו לרבינו באותם הימים ובגלל הוצאות הישיבה. לאחר זמן הזדמן לו גביר, שהציע לו תמיכה כספית ניכרת והתנה זאת שהישיבה תיקרא על שמו.

היה זה ניסיון קשה לרבינו שהתקשה מאוד להחליט מה לעשות בעניין, מכיוון שהיה נתון בחובות אדירים באותה השעה. בלילה ההוא התגלה לו בחלום רשכב"ג הגאון מרן חכם יוסף חיים בכבודו ובעצמו והודיע לו שרצונו שיקרא את הישיבה על שמו ('בן איש חיל'). הבטיח לו שלא יחסר לו מאומה ויעלה בידו להחזיק את הישיבה. וכך התקיימה ברכת הצדיק שהתגלה בחלום והישיבה נקראה על שם חכם ר' יוסף חיים ישיבת 'בן איש חיל'.

בימי מלחמת ששת הימים ביקש לערוך תיקון מיוחד כפי שקיבל מרבו ר' יהודה פתיה זיע"א מדברי רבינו האריז"ל להצלחת ולהצללת עם ישראל במלחמה נגד אויביו. ידוע כי מי שמשותף במעשה זה, מסכן את חייו. ולכן מספר חכמים שפנה אליהם חששו להשתתף. בסיכומו של עניין התקיימה התפילה, ובה השתתפו גדולי המקובלים ביניהם רבינו, חכם ר' יוסף זארוק וחכם ר' יצחק כדורי. במהלכה לקחו כבד, לב וריאה וניקבו אותם עם מאה מחטי ברזל, שמו על פתיליה במשך שלושה ימים, ולאחר מכן זרק אותם רבינו באשפה כשהם שחורים לגמרי.

באותו הלילה רבינו חלם, והנה הוא נמצא בביתו ועבד אלנאצר שר"י מולו - ומראהו כלפיך אש והוא צועק: "תנו לי את האיש הזה (כשהוא מצביע על רבינו), שהוא שלי ואני אעזוב אתכם. **אדם זה איבד אותנו והרס אותנו!**" רבינו בחלומו צעק לעבר בנו, ר' יהודה שיעזור לו והוא סילק אותו. מיד לאחר מכן ניזוקו שניים מהמקובלים, שהשתתפו באותו מעשה - רבינו והרה"ג החסיד חכם ר' יוסף זרוק זצ"ל. שניהם לקו ברגליהם בסמוך לאותה התפילה. רבינו נפגע בתאונת דרכים ואושפז בבית-הרפואה בשל ניתוח ברגלו ור' יוסף זרוק זצ"ל השתתק ברגליו, ומכאובים רבים היו מנת חלקו (מעבר לעובדה שהיה סגי נהור).

זְהִירוֹת מִפְּנֵי גִזְלֵי

כאשר אדם נזהר בכך, יתכן שבגין מעשה זה אף ינצלו חייו. להלן סיפור המעובד מתוך 'מורשת אבות': העיר קלם הייתה עיר מרכזית. סוחרים רבים הגיעו אליה מהסביבה הקרובה והרחוקה.

המסחר הסיטונאי פרח בה. היו בה מחסנים גדולים עמוסים בסחורות. המגיד מקלם הירבה להוכיח את תושבי עירו, שישמרו את מצוות התורה בענייני המסחר. לא תמיד נפלו דבריו על אזניים קשובות.

בשווקי קלם התקיים מסחר גדול במלח. שני סוגי מלח נסחרו בהם. המלח הלבן והמלח האדום אשר היה יקר יותר. שני סוחרים גדולים אשר חיפשו דרך התעשרות קלה נהגו לצבוע מלח לבן בצבע אדום ולשווקו כמלח אדום.

כשנודע למגיד מתרמית זו, הוא נסער כולו ולא היסס לצאת במחאה תקיפה ורועשת נגד אותם סוחרים. בדרשותיו קרא למלח זה בשם 'מלח סדומית'. כלומר, סוחרים רמאים אלו הם כאנשי סדום.

רבי משה יצחק דרשן אף פרסם ברבים את שמות הסוחרים וחשף לעין כל את פרצופם האמיתי. אולם הוא לא הסתפק בכך. המגיד הזהיר אותם, שהוא יתייצב אישית בפתח חנותם כדי להזהיר את הלקוחות מפני בעלי החנות הזיפנים.

שני הסוחרים הרמאים החליטו לנקום בו. הם הצליחו לשכנע את השלטונות, שהמגיד ממריד את האוכלוסייה נגד השלטונות ומלהיב אותה להתקוממות. לא עברו ימים רבים והמגיד נאסר בעוון בגידה והוא הושלך לכלא. שני הסוחרים חגגו את ניצחונם. אולם לאחר ימים מספר הורה מפקד המשטרה לשחרר את היהודי האסור ולנהוג בו בכל הכבוד הראוי, כי הוא יהודי קדוש. הדבר היה לפלא.

לימים התבררה הסיבה לשחרור הפתאומי של המגיד. מנהג היה בידו להיכנס לעיתים קרובות לדואר. שם קנה בולים וקרע אותם. מנהל סניף הדואר הבחין, פעם אחר פעם, במנהג המוזר הזה. לבסוף ניגש ושאל לפשר מעשיו.

המגיד הסביר שהואיל ולעיתים רגיל הוא לשלוח דברי דואר באמצעות אנשים פרטיים ולא באמצעות הדואר, הרי בעצם הוא גוזל את המדינה. היא הרי קבעה סדרי משלוח ולמעשה מחייבת כל אחד לשלוח את מכתביו באמצעותה.

לכן הוא רוכש בולים לפי החבילות והמכתבים, שהוא שולח באמצעות שליחיו וקורע אותם. כך אוצר המדינה לא מפסיד. מנהל סניף הדואר היה ידידו של מפקד המשטרה ודיווח לו, מי היהודי שנעצר בעוון מרד נגד המדינה. המפקד התפעל מאוד, יצא מגדרו והורה לשחרר מיד את הצדיק.

להלן סיפור מצמרר, ומרגש המעובד מתוך 'בדידי הוי עובדא', ממנו ניתן ללמוד, עד כמה עלינו להיזהר, שלא נשאיר אחרינו חוב כלשהו, שכן למעלה אין מנוחה לנפטר החייב חוב כלשהו.

כתב הגאון רבי שמואל דוד הכהן פרידמן: "אמרתי לעורר את הלבבות, ממה שראיתי בעיני זה עתה (בשנת ה'תשס"ט) כשהייתי בעיה"ק ירושלים הלכתי בשכונת 'בית ישראל', יחד עם בני. ראיתי חנות אחת סגורה על מנעול ובריח, ובחלון החנות הייתה מודבקת מודעה, וזה תוכן המודעה:

בעל החנות נפטר לבית עולמו, ואחרי פטירתו בא לבני ביתו בחלום, והודיע להם, כי אין לו מנוחה בעולם העליון, מחמת שלא נזהר בממון. הוא חייב כסף לקונים, שבאו לרכוש בחנות והוא לא נזהר להחזיר עודף כראוי. יש לו צער ויסורים רבים מזה בעולם העליון.

בהתייעצות עם הרבנים פירסמו, שביקשו מכל מי שהוא חייב לו ממון, שימחל לו על החוב. הרבנים ביקשו, שכל אחד יאמר בפה מלא שמחל לו. עד כאן תוכן המודעה שהניחו בחלון החנות בני ביתו של הנפטר. והחי יתן אל ליבו, להיזהר בדיני ממונות, מכל נדנדוד גזל ואונאה ושאר איסורים התלויים בממון.

עד כמה רבותינו נזהרו מחשש לגזל. פעם אחת מרן הסטייפלר זצ"ל, הגאון ר' יעקב ישראל קניבסקי, שלח אדם שיתקשר עבורו למישהו. באותם הזמנים לא היה טלפון בבית אלא היו טלפונים ציבוריים ברחובות. רבינו מסר בידי אותו האיש מספר אסימונים.

כשחזר האיש, הוא סיפר לרב שהשיחה עלתה רק אסימון אחד. הרב התפלא מאוד והאיש הסביר: "דיברתי עשרים דקות בלי להוסיף אסימונים, כי האסימון הראשון נתקע".

כששמע זאת הרב, מיד יצא מהבית, הלך לסוכנות הדואר ושאל, מהי עלות של שיחה בת עשרים דקות. לאחר שבירר, קנה בולים בשווי שאמרו לו וקרע אותם לגזרים.

בסוף ימיו סבל רבינו מקשיי נשימה גדולים ובצקת ברגליים. בעקבות זאת היה לו סבל רב לעלות את מדרגות ביתו. שכניו הבחינו בכך, והם נרתמו וסללו כביש בגינה המשותפת של הבניין כדי שיוכל לשמש את הרב להגיע עם מכונית עד מרפסת ביתו. אך הרב עד יומו האחרון לא השתמש בכביש ועלה את המדרגות בסבל גדול.

כשנשאל הרב מדוע הוא לא משתמש בכביש, הרי כל השכנים עשו זאת בלב שלם ענה: "נכון, אבל יכול מאוד להיות שאחד השכנים חתם והסכים כי הוא התבייש ולא היה לו נעים לא לחתום, אך בליבו הוא לא שלם במעשהו, ואיך אתם מבקשים ממני לעבור בכביש שלא שלי".

לע"נ	תנצב"ה
הרב עובדיה יוסף בן גורג'ה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל זצ"ל ר' עזריאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרור יהושע בן ארץ מיוחס זצ"ל צדיק חכם בן חזלה זצ"ל דוד בר חסיבה זצ"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל זצ"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה זצ"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה זצ"ל	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב מנחם בן ויקטוריה בצרי זצ"ל אביבה בת איירון ע"ה אברהם בן יונה זצ"ל יצחק בן חביבה זצ"ל אהרון (אורי) בן רבקה זצ"ל דב בן יצחק זצ"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחתה זצ"ל יעקב בן סלימה זצ"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרהה ע"ה אברהם בן טובה זצ"ל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

נה

מכון
באר
האמונה

תוכן הענינים

פרשת נח

- א ..... ונח מצא – ישועת ה' מוכנת ומזומנת כבר מראש ומקדם.
- ב ..... לפקוח עיניים – נראה כרעה ואינה אלא לטובתו.
- ד ..... בעיני ה' – מצא חן כי העמיד את ה' לנגדו בכל עת.
- ה ..... חן ונח חד הוא – מציאת חן על ידי שהוא נח לבריות.
- ז ..... יראת ה' תוסיף חן – המתגבר על יצרו זוכה לחן.
- י ..... עולם חסד יבנה – קיום העולם רק בזכות מידת החסד.
- יג ..... ואני תפילתי – כוחה של תפילה ובפרט כשהיא למען כבוד שמו.
- יד ..... מרחשין שפוותיהו – להביא התעוררות הימים הקדושים לידי מעשה.
- טו ..... שלמד נח תורה – לעסוק בדברי תורה.

פרשת נח

שהאירה את האמונה שהבורא התקין את עולמו מקדם לכל יחיד ויחיד בעולם כפי הצטרבויותיו".

אמנם חסרון האמונה מונע את גילוי הישועה, שהנה פירש רש"י את האמור 'והנה עלה זית טרף בפיה', וז"ל, טרף - חטף, ומדרש אנדה לשון מזון וכו', אמרה יונה לפני הקב"ה יהיו מזונותי מרורים בזית בידו של הקב"ה ואל יהיו מתוקין כדבש ביד בשר ודם. עכ"ל. וכתב הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע, שלכאורה יש להקשות מדוע לא פירש רש"י שלפי פשוטו תיבת 'טרף' הוא לשון 'מזונות', וכדכתיב (תהלים קיא ה) 'טרף נתן ליראיו'. אלא, כי לכאורה קשה מה חטאה היונה שנודמן לה עלה מר בזית - וזכרבים מאתנו השואלים וכו' מה חטאתי שפרנסתי באה לי בקושי ומרירות גדול כל כך, לזה פירש 'טרף לשון חטף', וכמו שאמרו חז"ל (ברכות סד.) 'הדוחק את השעה שעה דוחקתו', דמפני שחטפה היונה ודחקה את השעה - מחוסר אמונה בה' שיזמין לה מאכלה בעתה הראוי לה, לכן נודמן לה עלה מר ולא מתוק, אך המאמין

ונח מצא - ישועת ה' מוכנת ומזומנת כבר מראש ומקדם בפרשתו (ה יא), 'ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה', ואיתא במדרש (תנחומא תצוה ה) 'מה היונה הביאה אורה לעולם אף אתם שנמשלתם כיונה הביאו שמן זית והדליקו את הנר', ולכאורה צריך ביאור, איזו 'הארת העולם' נעשתה על ידי הבאת היונה את עלה הזית. וביאר הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע (סוף פרשת פקודי) שהנה עלי הזית חזקים הם ביותר, כמו שאמרו חז"ל (מנחות נג:) 'מה זית זה אין עליו נושרין לא בימות החמה ולא בימות הגשמים', ולא נימוחו במבול אלא צפו על פני המים, וכשבאה היונה עם 'עלה הזית' רמוזה לו לנח לאמר - הבט נא וראה, מעת בריאת העולם ידע הבורא שיבוא יום שנח איש צדיק יישלחני מהתיבה לשוטט על פני היקום - לראות הקלו המים מעל פני האדמה, ולא יהיה לי אז במה להחיות את נפשי, על כן עשה בטבע הבריאה שיהיו עלי הזית חזקים שלא יאבדו במים רבים, ובזאת תשבע נפשי, וזהו אומרים 'היונה הביאה אורה לעולם'

א. מעשה היה בראשית שנת תשע"ו בעי"ת וויליאמסבורג יצ"ו, בבחור אחד שבנה 'סוכה' בעמדו על סולם גבוה, לפתע החל הסולם להתנדנד, משהרגיש הבחור בכך, והבין מה עומד לקרות עמו עמד והחזיק עצמו באיזה קורת ברזל שהיתה לנגד עיניו, אך דא עקא שמחוזק אחיזתו בברזל נפל עם הברזל יחדיו על הארץ (בגובה של כמה קומות הבנין), אמו של הבחור קראה מיד לאנשי ההצלה, והם החלו לומר לה שתגש ותבדוק על איזה צד בגופו נפל, נזדעקה האם - חושו מהר הנה ולא אבדוק מאומה - בחששה כי אירע לבחור... והנה עד שהגיעו אנשי ההצלה כבר הילך הבחור על רגליו כאחד האדם כלא היה, משבדקו נוכחו לדעת כי נפילתו של הבחור היתה על הר גבוה של פסולת גורן ויקב - עלי עצים קש ותבן - מדברים הרכים שבזה ניצלו חייו ממיתה וודאית. ושמא תשאלו מה להר פסולת ואשפה בחצר ביתם, כי בשבוע הקודם קראו השכנים לאיזה נכרי לנקות את חצר הבית לקראת חג הסוכות, ובא הלה לבקש את שכרו, ורק לאחר ששילמו לו גילו שלא פינה את האשפה משם... והייתה אמו של הבחור מלאה טענות כרימון על מי ששילם לגוי, מכיוון שהיא הייתה מ'זועד הבית' והייתה מקפדת שלא לשלם לגויים עד אחרי גמר עבודתם, ביודעה שבלא זה יברחו הגויים עם הכסף שבידם לפני גמר מלאכתם, ולמעשה לבסוף נתגלה כי 'מחסור' וקושי זה לא היה אלא הכנה להצלת נפשו של בנה - הבחור הנ"ל...

לדין ייאמר, פעמים נראה לאדם כי 'הר של אשפה', ברוח או בגשם, עומד לו בדרכו, ובאמת אין זה אלא הצלת נפשות עבורו...

ב. כיו"ב אומרים משם הרה"ק מקאצק זי"ע על דברי המשנה (ב"מ י) 'ראה את המציאה ונפל עליה, ובא אחר והחזיק בה, זה שהחזיק בה זכה בה', וביאר הרה"ק 'שלא קנה' מאחר שעשה השתדלות יתירה באופן שאיבד את כל שפיות דעתו מחמתה - עד שהסתער ונפלי על המציאה, ואילו הדרך הישרה שיבור לו האדם - שילך בנחת אל ה'מציאה' ויטלנה בלא שום פחד שמא אחר יקדמנו, שהרי אם נקצב לו הדבר מן שמיא הרי הוא ממילא יגיע לידו, וכן בכל עניני הפרנסה - לא יעסוק בצרכי פרנסתו אלא כפי חובת ההשתדלות ותו לא, אז יזכה לקנות את המציאה. וכך היה הרה"ק מנעשכ"ז זי"ע מבאר את דברי חז"ל (קידושין פב.) 'הריעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי' שדייקא משום שהרעותי את מעשי עשיתי מעשה רע בריבוי ההשתדלות וחסרון האמונה, דייקא בגלל זאת קפחתי את

(ב"ר נו ב, הובא ברש"י), 'אמר רבי יודן, מה טעם כל הדורות הולידו למאה שנה וזה לחמש מאות, אמר הקב"ה אם רשעים הם יאבדו במים ורע לצדיק זה, ואם צדיקים הם אמריח עליו לעשות תיבות הרבה, כבש את מעיינו ולא הוליד עד חמש מאות שנה כדי שלא יהא יפת הגדול שבבנינו ראוי לעונשין לפני המבול'. נמצא שרק לעיני בשר ודם היה נראה שהקב"ה נוהג עמו במידת הדין, אבל עפ"י אמת לא היה כאן אלא הצלה לבניו שלא יספו במבול. ומכאן ילמד כל איש לעצמו, בהיותו תמה על ענייניו, והנהגת ה' עמו ברוח או בגשם, בפרנסה או בזש"ק, בנחת או בכריאות, מה קשה חלקי וחבלי - מדוע עלי להתין כל כך הרבה לישועתי הבוששת מלבוא... כי באמת כל ההמתנה והייחול אינם אלא לטובתו הגמורה, ובבוא העת יזכה ויראה בישועתו הגמורה.

וסובל הכל יומתק לו כל ענייניו, בפרנסתו ושאר צרכיו.

לפקוח עיניים - נראה כרעה ואינה אלא לטובתו

בפרשתן (ו י), 'ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת', הנה, לא זכה נח ללדת אותם עדי הגיעו לגיל חמש מאות שנה, כדכתיב (ה לב) 'ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד... וכל המתבונן יתמה, מדוע נגזר על אותו צדיק שנאמר בו (ז א) 'כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה' להתהלך עירי חמש מאות שנה, והרי באותם הדורות כבר היו מולידים בהיותם בני שישים עד מאת שנה.

אמנם, המעיין בדברי רש"י יבין שאין כאן כל עונש, רק הכל היה לטובתו גרידא, וכדאיתא במדרש

פרנסתי (תולדות יצחק ליקוטי הש"ס קידושין). לאידך, כפי מיעוט השתדלותו כן תרבה פרנסתו, כדמצינו לה'יעב"ץ' (בביאורו לאבות ג ו) **שהממעט בעסקים יאכל וישבע, והרוזף אחריהם כל היום וכל הלילה יחסר לחמו**. בהראותו כי בוטח הוא ב'השתדלותו' ולא בכורא עולם.

כה ביאר הרה"ק מרוז"ין (עירין קדישין השלם, ח"ב עמו' תמא) בדברי הגמרא הנ"ל, וז"ל, דיודע, דחסרון הפרנסה בא מחסרון אמונה ובטחון בהשי"ת שהוא לבדו עשה ועושה לכל המעשים ומבין אל כל מעשיהם, ולפעמים נדמה להאדם שאם היה עושה מעשה זו או היה הולך בדרך זה היה מרוויח ממון, ומיצר על זה שלא עשה כן. ובזה תולה הדבר בעצמו ולא בהשגחות השי"ת שלו נתכנו עלילות, וזהו כוונת המשנה, שהריעותי את מעשי שנדמה לו שהרע לעשות - שאם היה עושה מעשה אחר היה מרויח, וע"כ קפחתי פרנסתי שאינו תולה שהכל וכל מעשה בני"א בהשגחת השי"ת.

ג. ויתבאר עוד, כי הנה אנשי דור המבול לקו בחסרון באמונה בהשי"ת, וכמו שביארו (חתן ישעי' בפרשתן, ועוד) את הנאמר על דור המבול (סנהדרין קח. הובא ברש"י ו יג) 'לא נחתם דינם אלא על הגזל', כי הגזל את חברו, הרי מעשיו מוכיחים שאין לו אמונה בכורא עולם כי הוא הזן ומפרנס לכל, וחותר חיים ומזון לכל חי. שהרי אם היה מאמין בכוראו היה יודע שלא ירויח מאומה מה'גזל'. על כן לא מצאו מנוח לנפשם, מדאגה ובהלה, ממקרי העולם והשגת פרנסתם וצרכיהם, מפחד משיגי גבול, מחשש מזיקים ואויבים. ועל כן נקראו בשם 'דור המבול' שהוא מלשון בלבול, שהיו מבולבלים בדעתם ושכלם מחוסר אמונתם בה'. אבל 'נח' הוא מלשון מנוחה, בו נתקיים 'על מי מנוחות ינהלני... ינחני במעגלי צדק' (תהלים כג ב-ג), כי באמונתו ובטחונו בה' לא חשש מדבר, בידעו שכל הנעשה עמו משמיא נעשה עמו, ואכן זכה ל'מי מנוחות' וניצל ממים הזידונים.

ד. כיו"ב למדנו עוד, שהנה נח הצדיק יושב כשנה תמימה סגור ומסוגר בתיבה סגורה וחתומה, בו תרמוש כל חיתו יער, חיות טובות ורעות, ועליו להאכילם ולהשקותם במשך כל היום והלילה, והוא ממש כיושב ב'בית האסורים' כשהוא משמש ב'עבודות שירות', ולכאורה כיצד נשאר שלם בדעתו ושכלו... וכל אחד יחשוב לעצמו, כיצד היה נראה אחרי שנה תמימה כזאת, והרי את מיטב רופאי הנפשות (פסיכולוגים) היו צריכים להזעיק אליו, וכולי האי ואולי... אבל האמת תורה דרכה, כי כל זה אינו אלא בזמנים כתיקונם, לא כן גבי נח, שידע היטב שהמבול משתולל בחוצות, כל העולם טובע במים הזדונים, ותיבה חתומה זאת היא היא 'מגן ומושיע' עבורו, בוודאי היה שש ושמח בכל רגע על ש'זכה' להיות חתום ונעול תחת מסגר וברית, וכל עבודתו ויגיעתו שמה היו לו למשיב נפש, בידעו כי רק כך תנצל נפשו... כיו"ב, יכירו בניו וידעו, כי כל מצב הנראה להם כ'בית האסורים' וקושי נורא, כל 'מסגר' ועמל אינו אלא לטובתם הגמורה, להצילם ממים הזדונים למען חיותם כהיום הזה וזכה ובכא.

וכן מצינו בעניינו של יצחק אבינו (כה כ-כו), 'ויהי יצחק בן ארבעים שנה בקחתו את רבקה אשתו... ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם', והנה, לעין הרואה נראה הדבר שהקב"ה נהג עמו במידת ה'דין', שהרי לא נולדו לו בניו רק אחר עשרים שנות ציפיה, אך באמת אם אך נפקח עינינו - ולא נביט בראיית בני האדם שאינם אלא 'קצרי רואי', נמצא שאין כאן אלא 'רחמים' פשוטים ומגולים, שהרי מנין 'ארבע מאות שנים' של

ה. דבר נפלא שמעתי לבאר בלשון הכתוב (שמואל א' א' ה) 'ויאמר לה אלקנה אישה, חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע לבבך הלוא אנכי טוב לך מעשרה בנים, אלא, כי במצוות האמונה נכללו ג' עניינים. א. שהקב"ה הוא בורא ומנהיג לכל הברואים והוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. ב. שאין רע יורד מן השמים וכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ואף אם קצרה בינתנו להבין מה טובה יש בדבר, אך ישראל מאמינים בני מאמינים שהכל לטובה. ג. האמונה בהשגחה פרטית, וכל הנהגת הבורא ית' עם כל אחד ואחד הרי היא 'מדודה' ומותאמת לפי צרכיו בדיוק נמרץ, וכמו שביארו בספה"ק בלשון המשנה (ברכות ט ה) 'דבר אחד בכל מאודך, בכל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לו במאד מאד', ש'מודד' היינו כבגד אשר החייט 'מודד' את מידות אורך ורוחב האדם ולפי"ז תופר עבורו את הבגד, ואחר גמר מלאכתו הבגד 'יושב' על הלובשו בדיוק נמרץ לא פחות ולא יותר, כן היא כביכול הנהגת הבורא ית"ש בעולמו, שהכל מדוד ומדויק עבור זה האדם...

וזהו שאמר אלקנה לחנה הלא אנכי, ר"ל, אם תתבונני בכל אותם ג' חלקי האמונה, שכל הנעשה עמך הוא מה'אנכי' ה' אלוך, וטוב - שהכל הוא לטובתך השלימה והגמורה, ולא עוד אלא ש'לך' - שהנהגה זו היא 'לך' ועבורך וכפי הצרכים האמיתיים שלך, הרי אמונה זו תנחמך ותחזק אותך יותר מעשרה בנים...

ואין הדברים אמורים רק לגבי דברים הנראים בעליל כי מאת ה' היתה זאת, אלא גם 'הנעשים בידי אדם' אף הם נסתבבו לו מן השמים להביא עליו את הטובה והברכה. וכך היה מעשה זה עתה ביום רביעי פר' בראשית (כפי ששמעתי מזקנו של בעל המעשה), אברך צעיר, כחודשיים לאחר נישואיו הוצרך להתאשפז בבית חולים מפני סיבה מסוימת, וקבעו הרופאים כי ביום רביעי יגיע זמנו להשתחרר מביה"ח בשעה טובה, בהגיע העת המיועד הגיעו ב"ב ללוותו, ושוחחו שניהם בחדר (כי עדיין לא נשלמו כל הסיפורים), באותה שעה הוכנס לאותו חדר איש יהודי שהיה צריך לעבור ניתוח מסוים, אותו איש רצה שינתחו אותו מיד, אלא שהרופאים אמרו לו שמתחילה עליהם לערוך בו כמה וכמה 'בדיקות', החל הלה להרעיש ו'להפוך עולמות' על שאין מטפלים בו מיד כראוי למע"כ... והרים טלפונים למחות על העוולה, ובתוך כדי כך קצף על האברך ועל ב"ב אשר הם משוחחים בחדר ומפריעים לו... ופקד עליהם לצאת מן החדר, וכמו שנאמר 'האחד בא לגור וישפוט שפוט'... השנים שתקו ולא השיבו לו כגמולו, אלא יצאו מן החדר, לא ארכו הדקות ונתגלה לפנייהם 'נס' שאירע להם, כי אחד מעובדי ביה"ח גילה את אזנם, נס היה לכם שיצאתם מיד, כי ברגעים הללו נתברר שהלה נדבק ב'ווירוס'... ואלמלא יצאתם מיד היה עליכם להישאר כאן למשך כשבועיים ימים... אתה הראית לדעת כי גם כשמאן דהו עושה לך עוולה שלא כדין הרי הוא שליח ההשגחה העליונה להציל אותך, ולטובתך גלגלו על ידו שיצעק...

ו. ודע, שע"י האמונה עצמה ממשיך האדם על עצמו את ישועתו, וכך כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (ד"ה ויבוא) בשם הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זי"ע לבאר במה שנאמר (ז ז) 'ויבוא נח... מפני מי המבול', ופירש רש"י, 'אף נח מקטני אמנה, היה מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים', והקושיא נודעת, כיצד אפשר לומר על נח שהיה 'צדיק תמים' שהוא מקטני אמנה ח"ו. ומבאר כי 'אמונה' הוא גם מלשון המשכה וגידול, וכמו שנאמר (אסתר ב ז) 'ויהי אומן את הדסה', וכלשונו, 'כי באמונה יש כח זה, שע"י האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא, היינו ע"י שהוא מאמין בהשי"ת ובוטח בו באמונה שלימה על שום איזה דבר אז נמשך הדבר ההוא ובא בשלימות', ועל כן לא רצה נח להאמין באמונה שלימה שיבוא המבול מים לשחת על הארץ שמא יגרום ע"י אמונתו שאכן יהיה המבול, וזהו שכתב רש"י 'מאמין ואינו מאמין', כי מצד אחד היה מאמין בשלימות בכל דברי הקב"ה, אך 'אינו מאמין' שהתיירא להאמין בדבר הזה פן יגרום על ידי אמונתו להמשיך את המבול.

ז. פעם שאל הגאון רבי יחזקאל אברהמסקי זצוק"ל את הגרי"ז מבריסק זצוק"ל (שהיה מחמיר לענין צאת השבת וכיו"ב, כשיטת רבינו תם) היאך אפשר להבין את שיטת 'רבינו תם' בעניין 'צאת הכוכבים', הרי אם נביט השמימה ניווכח לראות שהשמש שקעה זה מכבר, והיאך אפשר לומר שעדיין יום בזו השעה, ענהו הגרי"ז 'אין מביטים בשמים

באר הפרשה - פרשת נח

בעיני ה' - מצא חן כי העמיד את ה' לנגדו בכל עת
 בסוף פר' בראשית נאמר (ו ה) 'ונח מצא חן בעיני ה'', כתב ה'אור החיים' הק' זי"ע (שם) שאי אפשר לומר שנה ניצל ממי המבול עבור שהיה צדיק ולא חטא, דאם כן אף התינוקות שעדיין לא באו לכלל עונשין היו צריכין להינצל מן המבול, אלא בע"כ צריכים לומר שהקב"ה התחרט והתנחם כביכול על עצם יצירת האדם וכל העולם כולו, כמו שנאמר (ו ז) 'אמחה את האדם... כי נחמתי כי עשיתים'. וע"י מה ניצל נח מהמבול, ע"י - 'ונח מצא חן בעיני ה'', (ושלא תאמר שלא היה צדיק ולכן הוצרך לחן בכדי להנצל מן המבול) כי הגם שהיה צדיק לא תצילנו צדקתו - אלא בחינת החן, ועל ידי מה השיג החן - על ידי קיום איזה מצוות, 'כי יש לך לדעת שיש מצווה שתועלתה להמשיך חן על האדם, או בבחינת ג' או ד' מצוות ידועות, עיי"ש.

אלא, שלא מצינו בדבריו מהי הדרך שע"י יזכה למצוא חן ושכל טוב בעיני אלוקים, והרי כל בר דעת מבין וידוע עד כמה הוא זקוק לענין זה - למצוא חן וחסד לפני המלך, שיציל אותו ממי המבול השוטפים חן ברוח חן בגשם, מכל הקשיים הצרות והניסיונות...

גלות מצרים החלו להמנות מעת אשר הוליד אברהם את יצחק בנו, ואילו בפועל החל ה'שעבוד' בעבודת פרך רק משמת האחרון שבבני יעקב, הוא לוי שמת האחרון שבשבטים (שעוד חי במצרים עצמה צ"ד שנים), כדכתיב (שמות א ו) 'וימת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא' (ועיין בסדר עולם רבה פ"ג), ולפי זה נמצא שב' שנים אלו שאיחרו את לידתו של יעקב איחרו גם כן ממילא את לידת השבטים ואף את מיתתם, ובוה נפחתו עשרים שנים משנות 'שעבוד מצרים' הקשות".

ביוצא בזה מצינו אצל רחל אמנו שבעת לידתה את בנה יוסף, העתירה בתפילה 'יוסף לי ה' בן אחר' (להלן ל כד), אך הקב"ה לא נתן לה את בנימין עד כעבור כמה שנים. וכל זה היה מצד הנהגת רחמים גמורים. תדע, דאיתא בתרגום שני (אסתר ג ג) שהקב"ה 'שמר' שלא יולד בנימין עד הכנס יעקב לארץ ישראל - לאחר שכבר נפגש יעקב עם אחיו עשו, וכך יינצל בנימין שלא יצטרך להשתחוות לאותו רשע ורק בזכות זה נבנה בית המקדש בחלקו של בנימין (ולא אצל שאר אחיו), נמצא שאיחור לידת בנימין היה אך ורק לטובה - שיבנה בית המקדש בחלקו".

בכדי לקבוע את המציאות, אלא ב'שולחן ערוך', ואם שם נכתב שעדיין יום, עדיין יום הוא'. כמו כן לענייננו, בשעה שבאים ייסורים והסתרות ח"ו על האדם, לא יביט על הנראה לו בעיני בשר כי הכל 'צרות צרורות', אלא יביט ב'תורה' האומרת לאדם, כי באמת אין זו צרה כלל, אלא גם 'כי אשב בחושך ה' אור לי' (מלכה ז ח).

ח. ועוד, שהנה כתב רש"י (כה ל) שקיצר הקב"ה חמש שנים משנותיו של אברהם אבינו, בכדי שלא יראה את עשו בן בנו יוצא לתרבות רעה, שהרי הבטיחו הקב"ה שיהיה לו 'שיבה טובה' (טו טו), ומעתה אילו היה יצחק מוליד את עשו מקודם לכן אזי היו מתקצרים יותר שנותיו של אברהם, והתברר למפרע על שהיה זה לטובה שלא יהיו לו בנים עד שישים שנה...

ט. וכבר אמר הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע להגאון רבי שמריהו גריינימן זצ"ל 'אלע גייען א דארך די וועלט, דער גייט דארך לאכעדיג, דער וויינענדיג, קען מען דאך בעסער לאכ'ן - הכל עוברים את מסע החיים בעולם הזה, יש המקבלים את כל אשר יארע להם מתוך שמחה, ויש המקבלים אותם בעצב ובבכי. והנה הנגזר על האדם בין כך ובין כך לא ישתנה, אם כן מוטב שיחליט בנפשו לקבל הכל בשמחה ויחיה בטוב ובנעימים. (מעשה איש פ"א אמונה וביטחון עמ' קנ"ה).

וי"א בשמו, שאת 'פעקל' (חבילת הייסורים) נותן הקב"ה, אבל 'בתי עיניים' (משקפיים) - כלומר, כיצד יביט על מה שאירע לו - מזמין כל אחד לעצמו.

סיפר הרה"ק הרבי רבי העניך מאלכסנדר זי"ע, שבשנות ילדותו כשלימדו ה'מלמד' את פסוקי החומש, נתפסה פעם מחשבתו על דא ועל הא והוציא עיניו מהחומש, כראות זאת המלמד גער בו ואף היכהו על לחיו, באמרו, אם תביט בפנים החומש לא תוכה כלל. לימים סיפר הרבי רבי העניך עובדא זו בסיימו למען ידעו דורותיכם - כי כל יהודי באשר הוא, כשיתבונן 'בפנים' - בתוך הצרות וההסתרות דעו עליו לראות שם את ה', שוב לא יוכה, כי יראה שהכל רחמים רבים וחסדים מגולים.

הקדושים, עיי"ש), וכתב בזה"ל, ובוזה פרשתי בס"ד רמו הכתוב (תהילים פד יב) 'חן וכבוד יתן ה' לא ימנע טוב להולכים בתמים', כי אלו ההולכים בתמים יש להם מדת הבטחון, ובזכות הבטחון ימשך שפע חן ושפע טוב, וזהו חן וכבוד יתן ה' וגם לא ימנע טוב, וכל זה הוא להולכים בתמים הם בעלי הבטחון². עכ"ל.

חן ונח חד הוא - מציאת חן על ידי שהוא נח לבריות

כתב בספר 'החרדים' (פס"ו אות עה) אם רוצה אדם למצא חן בעיני ה', לא יבעוס, שנאמר 'ונח מצא חן בעיני ה'', ולא פירשו למה, אלא בשמו פירושו (היינו שסיבת נשיאת החן מרומז בעצם השם - 'נח'), שהיה נח בדיבורו ובמעשיו ובחילוקו (כדאיתא במדרש הנעלם - וזה"ק), לכן מצא חן, ח"ן ונ"ח חד הוא (היינו שאותיותיהם שוות), עכ"ל. כיוצא בזה איתא (פסחים קיג:) 'שלשה הקב"ה אוהבן, מי שאינו בועס, ומי שאינו משתכר, ומי שאינו מעמיד עצמו על מידותיו'.

ובתב הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע בפרשתן (בדיבור הראשון) שאיתא ב'ספר הישר' לרבינו תם דהגם שהבחירה נתונה בידי האדם לבחור בטוב או ברע, אולם אם ימצא האדם חן בעיני ה' מגביהו הקב"ה למעלה מן הבחירה - שיהא מוכרח מצד טבעו ומהותו

אמנם, מצינו לצדיקי הדורות שביארו, שעל כך מצא נח חן בעיני ה' - שבכל עת לא ראו עיניו אלא את ה'. הן כשהלך לו הכל למישרין זכר כי הוא הנותן לו כח לעשות חיל, ואף בעת הקושי והייסורים (מהנעשה בידי שמים) אמר 'גם כי אלך... כי אתה עמדי', ואף הנעשה לו בידי אדם - בגוף או בממון לא החשיבם כמריעים לו, אלא ראה את דבר ה' העומד ומצווים על כך. ויסוד הדברים כי האמונה והבטחון הם הממשיכים 'חן' על האדם'.

וכן כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' (ליקוטי הרי"ם בראשית ו ח) 'ונח מצא חן בעיני ה'', וצ"ב, כיצד 'מצא חן בעיני ה'' - והרי אין משוא פנים לפניו, אלא מבאר ה'חידושי הרי"ם' בזה"ל, איתא, שלשה מיני חן ישנם, ומהם יכול האדם ללמוד ולמצוא חן, האחד, חן אשה על בעלה... וזהו יען שאין לאשה מקום אחר והיא מתבטלת אליו. גם שאר מיני חן הנם דומים לבחינה זו, שכאשר האדם מתבטל אל הבורא יתב"ש, ויודע שאין לו חיות משום דבר רק מהבורא ברוך הוא, אז אף שאינו הגון וראוי הריהו מוצא חן, והשי"ת מסייעו להיות צדיק באמת. עכ"ל.

כיו"ב מצינו ב'בן יהודע' (ביצה טו. ד"ה אבל הלל) כי 'בטחון' אותיות 'טוב חן' (ומפרש בדרך הרמו בשמות

י. וכך מבואר גם בדברי הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (שמיה"ל שער התבונה פי"א), וז"ל... יתחזק מאד במידת הביטחון, כדי שלא ירע לו אם אחד יגע לו בעניניו (כלומר, אם יבוא אי מי ויפתח בסמוך לו 'בית מסחר' כשלו), ולא יבוא לספר בגנותו ולריב אתו ולקללו ולהלבין פניו ולהקניטו, ויבטח בה' שהוא יזמין לו ממקום אחר את החסר לו על ידו... כן הדבר הזה ממש בעינינו זה, הקב"ה שהוא מחלק מזון לכל ברואיו כדכתיב (תהלים קלו כה) 'נותן לחם לכל בשר', הוא אביהן של ישראל והם בניו כדכתיב (דברים יד א) 'בנים אתם', ורוצה בשלומם ואין רוצה במחלוקת... לכן כשאדם אחד נוגע בעסק של חברו ובקש מאתו שיתעכב מזה ולא רצה. ובא לפני ה' יתברך ומתחנן אליו שיתן לו מנה אחרת ולא יצטרך לריב עם חברו בוודאי ימצא עבור זה חן בעיני ה' יתברך עבור מדתו הקדושה, כמאמרם (חולין פט.) 'מאי דכתיב (איוב כו ז) תולה ארץ על בלימה, על מי העולם קיים על מי שבולם את פיו בשעת מריבה'. ועבור בטחונו בה' יתן לזה אפיים, עכ"ל.

יא. אגב אורחא, פעם קבל יהודי בפני הרה"ק רבי יחזקאל מקאז'מיר זי"ע על חברו שמצא חן בעיני הפריץ... ומצב פרנסתו שפר עליו, ושאלתו מפיו, מאחר שנזדמן לידו לעשות איזו פעולה שע"י יזכה גם הוא למצא חן בעיניו של הפריץ, האם יעשה כן אם לאו. ענהו הרה"ק, כתיב 'חן וכבוד יתן ה'' ולכאורה צ"ב, מה חידוש יש בדבר, וכי רק חן וכבוד מאת ה' הוא, הלא כל הבא לאדם מתנת שמים הוא, אלא ביאורו, דעל כל דבר וענין על האדם ל'השתדל' להשיגו, ובזכות ה'השתדלות' יזמן לו הקב"ה את חפצו לטובה, אך הנצרך לשאת חן בעיני חברו או לקבל איזה כבוד, אין לו ל'השתדל' ולפעול על כך, אלא 'חן וכבוד' נותן הקב"ה לראוי להם אף בלא השתדלות, אדרבה, חן הנקנה בהשתדלות אין לו כל חן וטעם...

יב. ובסוף דבריו כתב עוד וז"ל, 'ומי שהוא ירצה להיות מלא מכסף וזהב, או הכוונה שירצה שיבוא לו שפע ההצלחה וכו' יחזיק בבטחון שהוא אותיות חן טוב', עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת נח

לעשות אך ורק 'טוב', וכל זה בא לו לפי שעתיד לצאת ממנו זרע כשר וצדיק.

אבינו וכל צדיקי עולם, ממילא מצא חן בעיני ה' וזכה לכל טובה וברכה.

ומבאר ה'ישמח ישראל' דברי ה'ספר הישר' וה'חרדים' לדבר אחד נתכוונו כי הנזהר מכעס ורוגז והוא נח בדיבורו והילוכו ובמעשיו זוכה להיבנות בזרע כשר, וממילא זוכה לחן. וזוה מבואר הכתוב ונח מצא חן, שהנהגתו הייתה בנחת עם הבריות, והיה מעביר על מידותיו, לכך זכה שיצא ממנו זרע כשר - אברהם

ביו"ב מצינו לקמאי שביארו את הפסוק (תהלים מה ג) 'הוצק חן בשפתותיך', דלכאורה צריך ביאור מדוע נקט 'בשפתותיך', ולא 'בפיך', והרי על ידי השפתיים אין האדם הוגה כי אם ד' אותיות - בומ"פ, ואילו כל שאר האותיות מוצאם בחיך, גרון, לשון ושיניים, ואם כן מה ראה לשבח את הדיבור בשפתיים דייקא.

יג. ידועים הדברים, בעת אשר היה להרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע התנגדות גדולה בימים עברו (אודות עניי הכלל) והדבר היצר לו מאד ורצה בכל כוחו להשתיק ולהרגיע את הרוחות. ויהי בעת נסעו אל עיירת המרפא מארינבאד פגש את הרה"ק מנאוואמינסק זי"ע והפציר בו מאד שיפעל להרגיע את הרוחות הסוערות, ענה לו הרה"ק מנאוואמינסק, אנחנו מתייחסים אחרי מרן הבעש"ט הק' זי"ע ומקובל במשפחתנו בשמו שכל 'מנהיג' שאין עליו התנגדות לא יזכה להאריך ימים על ממלכתו, כשמוע ה'אמרי אמת' את דבריו נחה דעתו שהרי ע"י ההתנגדות יאריכו ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים.

עפ"י ביאר בנו הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע את דברי רש"י בריש פרשתו 'יש דורשין לשבח ויש שדורשין לגנאי', וכל הרואה יתמה מדוע היו כאלו הדורשים לגנאי, אלא, ש'דורשים' אלו גרמו בדרשתם לגנאי שנח יאריך ימים. ואכן מצינו שנח האריך ימים ביותר, שבעת המבול היה בן שש מאות שנה, ולאחר שיצא מן התיבה חי עוד שלש מאות וחמישים שנה, על אף שהארי הכישו בימי המבול בגיל מופלג שכזה (כי באותם דורות היו חיים רק לערך ארבע מאות שנה), וזכה לכל זה רק על ידי ההתנגדות שהייתה עליו, ואולי לזה כווננו הדורשין לגנאי - להאריך את ימיו יתר על המידה. ועלינו לקחת מוסר לנפשנו, שבעת שיש לנו 'מצירים' נבין שכל זה אך ורק לטובתנו, ונעביר על מידותנו שלא לכעוס עליהם ולהשיב להם כגמולם הרע.

זה עתה, ביום ד' פר' בראשית, כ"ו תשרי, נלב"ע בבני ברק הגאון רבי עזרא צ'ולק זצ"ל, איש זקן ושבע ימים בן תשעים וחמש שנה, ועד יומו האחרון ישב ועסק בתורה מתוך צלילות הדעת, שמעתי מבנו איש החסד הנודע הרב חנניה שליט"א מעשה נפלא, כי אביו למד בבחרותו לפני יותר משבעים שנה בישיבת 'קול תורה' בהתמדה מרובה ביחד עם ידידו הגאון רבי שרגא ראפ זצ"ל, פעם אחת שקעו בתלמודם וצללו במים אדירים עד לפנות הבוקר, וכשסיימו את הסוגיא שבה עסקו יצאו מן הישיבה, ובדרך לביתם ראה אותם הגה"צ רבי דוד בהר"ן זצ"ל משפירי ירושלים של מעלה, רבי דוד תמה לעצמו מה מעשיהם של שני בחורי ישיבה בשעה כה מאוחרת ברחובה של עיר, וחשד בהם שהגיעו ממקומות שאין רוח חכמים נוחה בהם, ועל כן שאלם, מאין אתם מהאצ"ל... מהלח"י (ארגונים שנלחמו בשלטון הבריטי ששלט באר"י, ולדאבון לב, רבים מבני ירושלים נפלו שם ופרקו מעליהם עול תורה ומצוות), השיבו לו כי הם חוזרים מן הישיבה אחר שעסקו במשנתם כל הלילה, מיד נצטער אותו צדיק על שחשדם לחינם וביקש מהם מחילה, והוסיף לומר כי מחויב הוא מדינת דגמ' לברכם (וכדאיתא בגמ' (ברכות לא): 'מכאן לחושד את חברו בדבר שאין בו שצריך לפייסו ולא עוד אלא שצריך לברכו'), ועל כן אברככם שתזכו לאריכות ימים ושנים טובות, ואכן הברכה נתקיימה במלואה, כשרבי עזרא נפטר בהיותו בן תשעים וחמש, ואילו רעהו נפטר בחודש ניסן תש"פ בהיותו בן צ"ד...

והנה, מלבד שיש להתעורר מכאן על קיום דברי הגמ' כפשוטו שהחושד בחברו בדבר שאין בו שצריך לפייסו ולא עוד אלא שצריך לברכו, הרי למדנו שהברכה עושה רושם... כי אותו הצער והבושה שספג הנחשד מעוררים עליו רחמים מרובים מלעילא...

יד. יש שפירשו בדרך צחות, כי פה הפתוח תמיד לדבר ללא הרף אין בו חן כלל... וכל ה'יופי' והחן הוא רק ממה שיש בו 'כח המעצור', עת לדבר ועת לשתוק, ומשום כך תלה הכתוב את החן ב'שפתיים' שבהם סוגר את הפה...

מענין לענין, בענין זה יש שאמרו לרמזו כן בפסוק (תהלים קטו ה) 'פה להם ולא ידברו' דמי שיש לו פה אכן 'לא ידברו', אבל מי ש'כן מדבר' אין לו פה, והוא ע"ד אמרתם השנונה של בני פולין בתפארתה - מי שמדבר יתר על

ממילא זוכה לנשיאות חן, ועל ידי מה נעשה הנפש מוזכך ונקי - בזה שיתגבר על הנסיונות ככל עניני 'קנאה תאוה וכבוד' המוציאים את האדם מן העולם.

בא וראה עד כמה אהוב וחביב לפני המקום ב"ה זה האיש המתגבר על יצרו, שהנה נאמר בפרשתן (הא) 'וירח ה' את ריח הניחוח ויאמר ה' אל לבו לא אוסיף עוד לקלל את הארמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעוריו', וכתב 'בעל הטורים', וירח - ב' במסורה, הכא, ואידך 'וירח את ריח בגדיו' (להלן כו), ומבאר הר"ק ה'קדושת לוי' ז"ע על פי מה שאמר כבוד אדוני אבי מורי ורבי, וירח ה' את ריח הניחוח, מהיכן בא ריח הניחוח לה' - מהאדם הקרוין מחומר, והטעם כי בקרבו שוכן יצר הרע המסיתו להדיחו מעבודתו יתברך, והוא מתגבר עליו לעבוד את ה', מהתגברות זו עולה ריח ניחוח אשה לה' טו. וזהו שאמר הקרא 'וירח את ריח הניחוח ויאמר ה' לא אוסיף עוד כי יצר לב האדם רע מנעוריו', כלומר, מאחר שהוא מעלה לפני 'נחת רוח', ע"י ש'יצרו רע מנעוריו' ונלחם בו להתגבר עליו טו, לכן 'לא אוסיף לקלל את הארמה'.

אלא, כי אכן, ה'חן' יבוא לאדם כאשר ימנע את עצמו מלהוציא דיבורים העומדים לו הכן בשפתיו, וכבר רוצה הוא להוציא... והוא מונע עצמו... בזה יוכה ל'חן', ומהאי טעמא שיבחה את השפתיים, כי דיבור שעדיין נמצא רק בין השיניים והשפתיים שהם כשתי חומות לשמור על הדיבורים היוצאים מפיו אינו כל כך שבח לנמנע מהם, כאותו הנמנע ברגע האחרון - כשכבר עומדים לו הדיבורים הכן על שפתיו, לדקור את רעהו כמדקרות חרב ואעפ"כ הנו מתגבר על טבעו, וחושק שפתיו זו לזו בשעת מריבה שלא ידברו את האסור להם, ע"ז זוכה לנשיאת חן בעיני אלוקים ואדם, ועל כן ברכך אלוקים לעולם.

יראת ה' תוסיף חן - המתגבר על יצרו זוכה לחן

עוד דרך לזכות על ידה בנשיאת חן הוא כדאיתא בגמ' (סוכה מט:) כל אדם שיש עליו חן בידוע שהוא ירא שמים, נמצא שע"י יראת שמים יוכה לחן. וכך כתב ב'שפת אמת' (תרנ"ו) כשהנפש מוזכך ונקי חל עליו הצלם אלוקים, ואחר שיש עליו צלם אלוקים

המידה, אין לו 'פה', אלא 'חור' מיותר בגולגולתו, משם נשפכין חוצה כל השטויות שבמוחו, ועל ידי דיבורו הוא מחורר חור אף במוחו של השומע אותו ומאזין לדברתו חסרת המחשבה.

עוד אמרו בדרך צחות, דלעולם תמיהה רבתי היא, לשם מה הללו דורשים יומם ולילה, ומדוע לא סגי להם לחשוב במוחם כל אלו ה'פנינים' היוצאים ושפועים מפיהם, אלא מאי תען ותאמר, כי ברצונם שרעיהם ישמעו וידעו 'הגיגיהם' מה הם - והרי הללו אינם יודעי מחשבות... מעתה עליהם לבקש את רשות של בידיהם האם הם מעוניינים לשמוע כל זאת...

טו. הקשה הר"ק ה'שפת אמת' ז"ע (תרנ"ב ד"ה אלה), הרי הכל גלוי וידוע לפניו ית"ש, וידע כי יחרב העולם במבול, אם כן היה לו לברוא את העולם רק מנח והלאה, אלא, שהבורא רצה להודיענו שגדולים מעשה צדיקים יותר ממעשה (בריאת) שמים וארץ (כתובות ה.), וראה נא שכשהוא יתברך ברא את העולם לא היה לזה קיום כביכול, ואילו כשנח מסר את נפשו לעבוד את ה' האלוקים נשאר יחידי וממנו יצאו כל באי עולם עד עצם היום הזה, ללמדך שכל העולם תלוי בעבודת האדם.

וכך אומרים בשם הגה"ק החפץ חיים ז"ע שה'נסיון' דומה הוא ל'מכרה זהב', היא חלקת קרקע המעורבים באדמתה גרגרי זהב, ועל הכורה להתעסק בבוץ, בחול ובעפר, לחפור ולחצוב בסלעים ולברר מתוכם את גרגרי הזהב, והגם שראשו על כרעיו על קרבו מתלכלכים בבוץ ושאר לכלוך, פניו משחירים כשולי קדירה, הרי הוא מלא 'ששון ושמחה' כמוצא שלל רב, ואם מישוהו ילעג עליו על מראהו לא ישית ליבו אליו כלל, כי יודע הוא שבכל רגע עולה ומתגדלת עשירותו לאין ערוך, כיו"ב, תאמר כלפי אותם העומדים בנסיונות קשים, עד שנראה שהם 'שחורים', אך אל ירך לבבכם, כי כל רגע ורגע שעומד בנסיון לבלתי לכת אחרי יצרו הרע הרי הוא עושה נחת רוח שאין למעלה הימנה, ועולה ומתעלה לאין גבול.

טז. ודע שאין לתאר ואין לשער גודל הנח"ר שיש לאבינו שבשמים מכל 'משוהו' ומשהו שמקריב מעצמו מתוך גיעה וקושי בהתגברות על היצר, וכבר כתב הר"ק ה'שפת אמת' ז"ע (לך תרל"ז ד"ה טעם) לבאר היאך זכה

באר הפרשה - פרשת נח

כי בקרבם שוכן היצר המדיחם מעבודת ה', והם כובשים אותו¹, מה שאין כן גבי המלאכים - כדאיתא בגמרא (שבת פט.) בתשובת משה רבינו למלאכים 'כלום יצר הרע יש ביניכם', על כן אין בעבודתם רבותא (חידוש) כל כך.

וזו הכוונה ב'מסורה' שכתב 'בעל הטורים', וירח ה' ריח הניחוח - וירח את ריח 'בגדיו', שהריח ניחוח שבא לו מהאדם הוא כביכול 'בגדיו' שמתלבש בו².

ומוסיף ה'קדושת לוי' להביא את דברי 'הצדיק ר' בער ז"ל' (המניד הגדול ממעוררש ז"ע) שלא זו בלבד שעבודת בני ישראל מעלה 'ריח ניחוח' לפני ה', אלא הריהו כביכול עושה לעצמו בגד מעבודתם, ומתלבש בו, ובוזו מבאר את הפסוק (ישעיה מט ג) 'ישראל אשר בכך אתפאר', ש'אתפאר' הוא מלשון 'התלבשות' כדכתיב (ג ז) 'ויתפרו עלי תאנה'. ולא עוד, אלא שאין הקב"ה מלביש עצמו אלא מעבודת עם בני ישראל ולא מעבודת המלאכים, והטעם שהם מעלים כל כך תענוג מעבודתם,

לוט להיות עם אברהם אבינו וממנו דוד המלך ומשיח - בזכות הרן אביו שמסר עצמו לשריפה באור כשדים למען שמו, והגם שלא היה זה לגמרי לשם שמים, מכל מקום אין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, ועל כל דבר קטן כגדול משלם הקב"ה שכר משלם.

יז. יש שהמשילו את העניין למלך רם ונישא שהיו לו שרים רבים יודעי נגן שהיו מנעימים לו תדיר בשירה ובזמרה, ולצידם הייתה לו ציפור שגם הייתה מזמרת לפניו, והנה כל הנאת המלך משירת השרים לא היתה מגעת לרוב הנאה וקורת רוח שגרמה לו הציפור, שאלוהו השרים הרי שירתנו עריבה עשרת מונים משירת הציפור ומדוע מתפעל המלך כל כך מהציפור, ענה להם המלך, בזה שאדם משורר אין כל חידוש בדבר, ולכן אין שירתו מביאה לידי ההנאה והתענוג שיש בשמיעת שירת הציפור שאין דרכו בכך. וכעין זה איתא מהרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע בספה"ק 'תורה אור' (פר' וישלח ד"ה והנה הקרבנות - במשל לציפור ה'מדברת'), ולדידן ייאמר, שירת ועבודת קרוצי חומר עריבה כביכול לפני הבורא יתברך עשרת מונים משירת המלאכים ועבודתם, כי הם 'אין בהם לא יצר ולא קנאה ולא שנאה' (עיין שבת פט.) ואין כל חידוש שעומדים ומזמרים לפניו יתברך, אבל אנו ששוכן בקרבנו 'יצר הרע המתגבר עלינו בכל יום' (סוכה נב.) למנוע מאיתנו כל זיקה של עבודת ה' ומתחזקים אנו שלא לשמוע לו אלא לעבוד את הבורא עבודה כזו מעלה קורת רוח מרובה לאבינו שבשמים, ומסיים שם ה'תורה אור', כי עינינו רואות שבאם יתענה האדם כמה ימים ייחלשו כל כוחותיו ולא יוכל לומר אפילו פרק אחד שבתהילים וכדו', וכן שאר מניעות שיש לאדם מקור וחום וכיוצא והנה אם אך יכניס אל פיו איזה דבר מאכל, מיד יחלו הכוחות לשוב אליו וכבר יוכל לרנן לבוראו, נמצא שאותם דברים הגשמיים הם הנותנים את הכח לעבודת ה', היש לך חיך גדול מזה קמי הבורא, שדבר גשמי מתרומם בכדי לזמר לו ולעבדו.

יח. מסופר על אחד שבא לפני הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע ושיבח בפניו בחור חשוב וכן עליה, כשתוך כדי דברי השבח אמר הלה על אותו בחור 'בחור זה אין לו יצר הרע כלל', ענהו ה'חזון איש', א"כ אינו אלא 'בעל מום'. כי זה כל האדם - שיש לו יצר והוא מתגבר עליו לעשות רצון קונו.

שמעתי מפי איש נבון וחכם משל נאה, לאחד שרצה לבדוק האם ה'זוינקר' (blinkers) שברכבו (פנסים קטנים הקבועים בצדי הרכב מימין ומשמאל, והנהג מדליק אותם כשעולה ברצונות לפנות לימין או לשמאל, כדי להזהיר את הנהגים שמאחוריו) פועל כתיקונו או שמא צריך להחליפו, ואמר לבנו הקטן שישב על ידו, צא החוצה ואמור לי האם הוא 'עובד' כראוי אם לאו, יצא הבן ועמד מלפני הרכב, הביט היטב, והכריז 'עובד, לא עובד, לא עובד, עובד לא עובד', וחוזר חלילה... נענה לו אביו, אוי, רק בן 'קטן' מדבר כך, הטרם תדע כי אם הפנסים נדלקים ונכבים וחוזרים ומאירים ושוב נכבים הרי זה מורה שאכן הוינקער עובד כראוי... ואדרבה, אם היו הפנסים דולקים ברציפות ללא הבהוב היה זה סימן על תקלה וקלקול... לדידן ייאמר, העליות והירידות הם חלק מכל מהותו של אדם, וסימן ברור הוא שהוא 'חי', וזה כל עבודת האדם בחיי חיותו, ורק 'מות' או 'מלאך' אין לו ירידה ואינו 'נכבה' לעולם...

הנה נהגו כשמכינים את הנרות לכבוד שב"ק, שמדליקים אותם ומיד מכבים (כמובא ברמ"א סי' רסד ס"ט), ובפשוטו הטעם, שעי"ז יהא נאחז האור יפה, אך רמז יש בה, כי עיקר העבודה 'והחכמה' להדליק נר שכבה... וללמדנו כי גם אם נכשל ונדמה לו כי נכבה נר ה' נשמת אדם, אך יתחזק להדליקנו מחדש, ואדרבה עי"ז יהא נאחז האור יפה. יט. מספרים על אברך שהתאונן בפני הרה"ק הרמ"מ מוויטעפסק זי"ע על יצרו הרע הנלחם בו ללא הרף ועד שעולה בידו לנצחו ולהתגבר על הניסיון האחד, מיד משית עליו היצר ניסיון חדש, ונענה האברך, רבי, כלו כל הקיצין

בפרשתן (ט כג), 'ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחורנית ויכסו את ערוות אביהם ופניהם אחורנית, וערוות אביהם לא ראו'.^{כא} והקשה ה'אלשיך' הקדוש, מדוע 'וילכו אחורנית', ואם מחמת שרצו לשמור את עיניהם מראות ברע, תסגי להו בסגירת ועצימת עיניים, ומדוע הפכו גם את פניהם אחורנית. אלא, שמראה שאינו מהור פוגע ב'צלם אלוקים' הנמצא לנגדו, אף אם אין עינו פקוחות.

יש שביארו שלכן ההולך במקום 'דאיכא דרכא אחרינא' נקרא רשע (ב"ב נז: ו) וכפירוש רש"י שנקרא רשע אף אם עצם עינו ולא נכשל, כי עצם המראות האסורות אף בלא ראיית עיניים מטמאות את הנפש.^{כב}

בעניין זה ביאר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע את הכתוב (ט כד) 'וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו

ועיקר הנחת רוח ו'הריח נוח' הוא ממה שמתייגע להתגבר על יצרו בקושי רב,^{כג} וכדכתיב בפרשתן (ו כ), 'מהעוף למינהו ומן הבהמה למינה וגו' שנים מכל יבואו אליך להחיות', וכתב הרמב"ן 'הודיעו כי מעצמם יבואו לפניו שנים שנים, ולא יצטרך נח לצודם בהרים ובאיים, אחרי כן הוסיף הקב"ה לצוותו (ז ב) שיקח מכל הבהמה הטהורה שבעה שבעה, ובאלה לא אמר שיבואו מעצמם אליו אלא שהוא יצטרך לחזר אחריהם ולהביאם לתוך התיבה, כי הבאים להנצל ולחיות להם זרע (להמשיך קיום המין בעולם) באים מאליהם, אבל הבאים להקריב עולות לא גזר שיבואו מעצמם לישחט', וטעם הדבר כתב הרמב"ן לקמן (ז ה-ט) כי הבאים לקיום המין לא הצריכו הבורא יתברך לטרוח על זה, אבל הבאים לצורך קרבן אדרבה יטרח במצוה, כי המצוה יפה ביותר כשהיא באה על ידי טורח בעמל ויגיעה.

וכבר אין בכוחי להלחם עמו, ענהו הרה"ק איתא שמעמידת בני ישראל בנסינות נעשה בגד להקב"ה, ומדרך העולם לשנות מפעם לפעם את בגדיהם, כי אחר זמן מה מתרגלים למראה הבגד וכבר אין נהנים ממראהו, כמו כן הבורא יתברך מחליף כביכול את בגדיו על ידי הניסיונות החדשים המשחרים לפתחו של האדם - יומם ולילה לא ישבותו, כי בהתגברות האדם נעשה לו בגד 'חדש' כביכול.

כ. וכדברי הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע על הפסוק בפרשתן (ח יא) 'והנה עלה זית טרף בפיה', ובגמרא (עירובין יח:א) אמרה יונה לפני הקב"ה, רבונו של עולם, יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין בידך, ואל יהיו מתוקין כדבש ותלויין בידי בשר ודם'. והכוונה היא שאפילו עלה קטן - מעט עבודה, אלא שהוא מרורין - שבא לאדם בקושי ובמריחות לעשות רצון קונו, דבר זה חשוב ומקובל לפניו ית', יותר מעבודות גדולות אשר הם בלא יגיעה אלא מתוקין כדבש. כא. מענין לענין, איתא ברש"י (ט כג) כאשר כיסו שם ויפת את נח אביהם - 'שם שנתאמץ יותר מיפת לכך זכו בניו לטלית של ציצית ויפת זכה לקבורה לבניו', לכאורה צריך ביאור מה 'נתאמץ' שם יותר מיפת, איזו התאמצות נצרך לקחת 'שמלה' לכסות את אביהם, אלא הכוונה ש'נתאמץ' לעשותה בזריזות בחיות ובהתלהבות, ועל כך זכה למצוות ציצית שהיא שקולה כנגד המצוות כולם. אך יפת שאכן עשה אותו מעשה המצווה כאחיו שם, אבל עשאה ללא כל חיות - כמות, לכן לא זכה כי אם לשכר מידה כנגד מידה, שיזכו בניו לבא לקבורה, כי המת נצרך לקבורה... מעין זה אמרו במליצה דבנזקי 'בור' כתוב בתורה (שמות כא לד) 'והמת יהיה לו', כי הלומד בלא חיות כמת ל"ע, נשאר 'בור' ועם הארץ...

כב. לדין ייאמר, כי אין די לאיש להימנע מהסתכלות אסורה באותם הכלים המאריים, אלא עצם הדבר שהוא מחזיק בהם פוגמת את הנפש...

והדרך הישרה להינצל מכל רע הוא על ידי שיגדור האדם את עצמו בגדרים וסייגים, להתרחק מן העבירה, לבל יוכל המשחית להתקרב לפתח ביתו, דהנה כששלח נח את היונה כתיב (ח יא) 'ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה'. ואיתא במדרש (ב"ר לג ו) רב בירי אמר נפתחו לה שערי גן עדן והביאה משם. והקשה הרמב"ן (שם), לפי שיטה זו מנין ידע נח שקלו המים מעל הארץ, והלוא בגן עדן לא היה מכול כלל, ותירץ 'ואולי היו שערי סגורים שלא יכנסו שם המים, וכאשר קלו המים נפתחו'. והרי שבעת אשר שולט מכול בעולם הרי אף הגן עדן מסוכן הוא להִקָּרֵב, ואין עצה ואין תבונה אלא לסגור שעריו מפני המים הזידונים. ולדרכנו יש ללמוד, שבעת אשר היצר הרע בוער בסערת אש ברחובה של עיר, והמים הזידונים מאיימים לשטוף את העולם, ביכולתם להחריב ח"ו בתי ישראל ואפילו בתי כנסיות ובתי מדרשות, ומן החובה להיות 'גודר גדר' לעמוד בפרץ בשמירה מעולה על הפתחים - מכל מיני כלים שונים והמבין יבין, ועל ידי זה יוכל לשמור על 'גן עדן' שלו כראוי.

בנו הקטן' ובגמרא (סנהדרין ע.) דרשו כי דברים נוראים ביצע חם באביו בעת שנתו, אך דברים אלו אינם מופיעים בתורה, ולפי פשוטו של מקרא כל רעתו של חם עליו קללו אביו ואמר (פסוק כה) 'ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו' לא היה אלא על 'זרא חם אבי כנען את ערוות אביו' ובעבור שטיפף נפשו בראיה אסורה נתקלל בקללה נמרצת זו לעולמים (הובא ביגדיל תורה).

איתא ב'ירושלמי' (ברכות א ה) אמר הקב"ה - אם אתה נותן לי את לבך ועיניך יי, הריני יודע שאתה שלי, ומי פתי לא ירצה להיות נמנה על 'אנשיו' של הבורא...

עולם חסד יבנה - קיום העולם רק בזכות מידת החסד בפרשתו 'אלה תולדות נח', ובמדרש (ב"ר ל ה, ניהא לעליונים ניהא לתחתונים) נח לשמים ונח לבריות יי,

בא וראה עד כמה צריך האדם 'לסגור' עצמו מכל השפעה רעה, שהנה דרשו חז"ל (סנהדרין קח.) מה שנאמר (ז כב) 'מכל אשר בחרבה מתו - ולא דגים שבים', והביא המהר"ל ב'גור אריה' מה שכתב הרא"ם, שלפי זה צריך לומר שה'דגים' לא השחיתו דרכם כמו שאר בעלי החיים, ומשום כך לא מתו. וצריך לבאר מדוע באמת דייקא הדגים שמרו על עצמם יתר משאר בעלי חיים (ופשיטא שאין להם יצר טוב גדול מהחיות והבהמות...) וביאר המהר"ל דבר נורא על פי מה שפירש רש"י הא דכתיב (ו ו) 'וינחם ה' כי עשה את האדם - נחמה היתה לפניו שבראו בתחתונים, שאלו היה מן העליונים היה ממרידן', וכתב המהר"ל 'מזה תלמוד כי האדם החוטא ממריד את כל השרויים במחיצה שלו', והיינו שאם היה האדם שרוי בעליונים הרי היה ממריד אפילו את המלאכים שיעשו כנגד רצון ה' ח"ו, ולפי"ז מבואר הטעם שלא חטאו הדגים אחר שאינם נמצאים עם האדם אלא חיים בים - ב'עולם' ובסביבה משלהם... אמור מעתה, הגודר עצמו בסביבה טובה כמה שפע רב ברוח ובגשם הוא מביא על עצמו.

וכלשון קדשו של הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע (סוף פרשת אמור) 'כי הרשע הזה מביא שורש פורה בקרבך וכו', וכאשר עינינו הרואות בעולם הזה כאשר יש ח"ו שינוי אויר על ידי איש אחד, שיש לו ח"ו מיחוש החולי, יכול ג"כ להזיק לאחרים, ה' ישמרנו ויצילנו מכל רע בזה ובבא', היינו שכשם שהחולה בגופו מדבק את הבריאים במחלתו, כמו כן בענייני רוחניות מדבק הרשע את הצדיק רח"ל.

מעשה בבחור שלא חש בטוב, משבא לפני הרופא נשאל הבחור מדוע הוא מעשן... ענה הבחור לא מיניה ולא מקצתיה, מעולם לא הכנסתי ציגערעט'ל (סיגריה) לפי, אמר לו הרופא, הרי הנני רואה ב'ציגערעט'ל שכל ה'ריאות' שלך שחורות מעשן הציגערעט'לעך, עד שנתברר כי אף שהבחור אינו מעשן מכל מקום כל סובביו מעשנים והוא 'נושם' יומם ולילה עשן פיח לתוך ריאותיו... ומכאן תלמד עד כמה גרוע היושב בסביבת חברים רעים אף אם אין לו כל שיג ושיח עמהם - דיו שהוא בקרבתם.

ואין עצה ואין תבונה אלא לעשות 'תיבה' לעצמו ולהתרחק מן הרע כמטחוי קשת, ועל אחת כמה וכמה שצריך להיזהר ולהישמר מחברים רעים שיכולים להורידו לשאול תחתית רח"ל.

כג. הרה"ק מנאסויד זי"ע שהיה פעם בקרון רכבת, ועלתה לשם זקנה אחת, ומחששו ליחוד ולשהיה עמה, קפץ תיכף במסירות נפש מעל הרכבת על אף שסיכן בכך את נפשו, שאלוהו תלמידיו, רבי וכי מפני זקנה זו אותה ירא. אמר להם, איני ירא ממנה אלא את האלוקים אני ירא, על כן אני בורח מכל ספק ספיקא של איסור..

מנהגו בקודש של הרה"ק המגיד מקאז'ניץ זי"ע היה שלא הרשה לנשים לפקוד את ביתו, פעם אחת לא עמד המשמש בקודש על משמרתו ליד הדלת, באותה שעה רצתה זקנה אחת להיכנס אל הקודש פנימה, וכיון שלא הכירה את מנהגי המקום נכנסה לפי תומה אל חדרו של המגיד, ויהי כאשר הבחין בה המגיד לא התמהה לרגע [ועל אף היותו בטבעו איש חלש מאד], וניגש תיכף אל החלון כדי לקפוץ משם, וברגע האחרון הספיק הגבאי להגיע ולמנוע בעדו מלעשות מעשה, ובשעת הכושר שטח את תדהמתו לפני המגיד, שלכאורה לא היה אז שום מקום מכשול, שהרי האשה זקנה היתה, ולאידך גיסא הרבי חלש וחולה, ומדוע א"כ היה מוכן ומזומן להסתכן ולקפוץ מן החלון, נענה לו המגיד בחריפות 'שוטה שבעולם, ווען דער יצר הרע קאמאנדיועט, ווערט זי יונג און איך געזינד...' [פירוש, כאשר היצר משתולל מתהפכת הזקנה לצעירה, ואני נהיה מחולה לבריא אולם], ללמדנו עד כמה ברחו צדיקים מן החטא.

כד. ידועה קושיית העולם על דברי חז"ל (עירובין יח: הובא ברש"י ז א) שבשעה שדיבר ה' אל נח אמר לו 'אותך ראיתי צדיק' ואילו בריש הפרשה כשדיבר עליו שלא בפניו אמר 'נח איש צדיק תמים' - מכאן שאומרים מקצת שבחו

הקב"ה מרחם וחונן אותם אעפ"י שעברו עבירות בינם לקונם, אבל עכשיו שלא עשו כן נחתם גו"ד שלהם יי. ובזכות החסד 'יבנה' העולם כולו יי, וגם 'העולם' הפרטי של זה שגומל חסדים. וכדאיתא במדרש (שוח"ט לו) ששאל אברהם אבינו את שם בן נח 'כיצד יצאת מן התיבה, אמר ליה בצדקה שהיינו עושים שם, אמר לו, וכי מה צדקה היה לכם לעשות בתיבה - וכי עניים היו שם, והלא לא היו שם אלא נח ובניו, אמר ליה,

ומבאר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (ד"ה נח איש) כי להיפך ממנו היו בני דורו, שהיו מושחתים בינם לבין הבריות מלבד מה שהשחיתו דרכם בינם לבין קונם, וזהו אומרו (ו יב) 'וירא א' כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ', שלא הלכו בדרכי השי"ת מה הוא רחום אף אתה רחום יי. וז"ל החת"ס, משום כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ, דרכו מוסב על אלוקים - שהשחיתו דרכי אלוקים, שהוא רחום וחנן, מה שראוי לאחוז בדרכיו ולהיות בין אדם לחברו חומל וחונן יי, ואילו עשו בן הי'

של אדם בפניו וכולו שלא בפניו, ולכאורה צ"ב, שהרי חזינן כאן שבפניו אומרים מחצית שבחו של אדם, ולא רק מקצת, כי שלא בפניו אמר ב' מעלות ובפניו אמר רק מעלה אחת. וביאר הרה"ק ה'מקור ברוך' זי"ע, כי אף איש הוא מעלה גדולה... נמצא שבפניו אמר רק מעלה אחת צדיק, ושלא בפניו שבחו בשלשה שבחים - איש, צדיק, תמים הרי שבפניו אמר רק מקצת.

כה. פעם באה אלמנה לפני הרה"ק רבי אהרן הגדול זי"ע, ודמעתה על לחיה כי בתה ה'כלה' יושבת בבית, ואין בידה פרוטה להשיאה, סייע לה הרה"ק בסכומים הגונים, לא ארכו הימים וזמן החתונה קרב ובא, שוב נכנסה האלמנה בפנים בוכיות, כי בתה הכלה נתקפה בשגעון ואיננה מסכמת להיכנס לחופה כל עוד שלא אקנה לה 'שטערן טיכל' (מטפחת העשויה בקשירה מסויימת) העולה הון רב, ובקושי הצלחתי להשיג עד עתה את המיעוט המוכרח להוצאות נישואין, מאין אקח עתה ממון לצורך אותה מטפחת, קם הרה"ק ממקומו, הוריד צרור כסף שהיה מונח ע"ג הארון שבחדרו, ונתנו לאלמנה למען תקנה בו את המטפחת הנ"ל. כשמוע הרבנית מה עשה בעלה הרה"ק שפכה לבה לפניו, בתמיהה גדולה, וכי לאשה אחת ניתן כל הסכום הגדול שהיה מונח לעת הצורך, ואם להעניקו לצדקה הרי היה אפשר לפרנס בסכום זה 20 משפחות לקראת שב"ק.

אמר לה הרה"ק, אף אני בקומי ממקומי - לקחת את הסכום הגדול בידי, מיד עלו מחשבות אולי עדיף לפרנס בהם 20 משפחות, אבל אמרתי לעצמי הרי המעות הללו מונחות במקומן זה כבר כעשר שנים, ומעולם לא על דעתי לחלקם למשפחות נצרכות, מדוע דייקא בזה הרגע באו בקרבי מחשבות כאלו, ללמדך כי כל אלו מניעות מצד היצר, ולא מצד הקדושה באו הנה.

כו. דבר נפלא מצינו במדרש (תנחומא ה) בזה"ל, נח איש צדיק, על שזן את בריותיו של הקב"ה נקרא צדיק. שני בני אדם נקראו צדיקים על שזנו את הבריות, נח ויוסף, שכך כתוב בו 'על מכרם בכסף צדיק (עמוס ב ו), וכתוב בו 'ויכלכל יוסף' (בראשית מז יב). עכ"ד המדרש. והיינו שלא מצינו בכך התורה מי שיעיד עליו הכתוב שהוא 'צדיק' זולת נח ויוסף, ופירשו חז"ל מעלתם היתירה שמשום כך זכו לזה - כי זנו את הבריות, ומכאן תלמד מעלתם הנשגבה של בעלי גמילות חסדים.

כז. מענין לענין באותו ענין, כתב הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע (חפץ חיים עשין ב), וז"ל, ולא לחנם כתבה לנו התורה מעשה דנח (ט כא-כב) 'וישת וישכר ויתגל וכו' וירא חם וכו' ושם ויפת כסו את ערות אביהם', וגם ספרה לנו התורה את הברכה שברכם נח ונתקיימה לבסוף, להראות לנו את גדולת המדה הזאת שצריך האדם לחפות על גנות חברו בכל כוחו כמו על עצמו, עכ"ל.

כח. איתא במדרש (בר"ר לג ב) מעשה שהיה בימי רבי תנחומא כשהייתה עצירת גשמים ובאו ואמרו לו יגזור נא רבינו תענית, וכן עשה, בהגיע יום השלישי לתעניתם (התענו כדת של תורה שני וחמישי ושני, ומעשה זה היה בשני' השני שהוא פעם שלישית לתעניתם) ועדיין לא ירדו גשמים, עלה רבי תנחומא ודרש לבני ישראל, בְּנֵי, התמלאו רחמים אלו על אלו והקב"ה מתמלא רחמים עליכם, ומובא שם מעשה באריכות על איש שנתן מעות לצדקה למי שעפ"י סדר העולם לא היה מעניק לו אפילו פרוטה אחת, אז הגביה רבי תנחומא פניו כלפי מעלה ואמר, רבון כל העולמים, מה אם זה שאין לה עליו מזונות ראה אותה בצרה ונתמלא עליה רחמים, אתה שכתוב בך (תהלים קמה ח) 'חנן ורחום', ואנו בני ידידיך בני אברהם יצחק ויעקב עאכו"כ שתתמלא עלינו רחמים, מיד ירדו גשמים ונתרווה העולם.

לבנים כדוגמת נח שהיה כבר בן חמש מאות שנים ועדיין לא זכה לפרי בטן, ורק בזכות שהחל לעסוק ב'זיכוי הרבים' זכה ל'ויולד נח שלשה בנים'.

בעניין זה ידועים דברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (הובא בכמ"ק שתלמידו הנאון מברדיב בעל הדברי אברהם אמר זאת לפניו וקילסו מאד), שהיה מבאר בכתוב (תהלים לו כו) 'כל היום חונן ומלווה וזרעו לברכה' - כי על ידי שהוא כל היום חונן ומלווה וגומל חסד^ט עם הבריות^ל, בשכר זאת יקויים בו 'זרעו לברכה', שיזכה לבנים טובים וכשרים^{לא}. גם יזכה לשאר מילי דמיטב ולרוב ברכה,

עשינו צדקה עם הבהמה, החיה והעוף. ולא היינו ישנים, אלא נותנים היינו לפני זה ולפני זה כל הלילה. באותה שעה אמר אברהם, ומה אילולי שעשו צדקה עם בהמה וחיה ועוף לא היו יוצאין, וכיון שעשו צדקה יצאו, אני אם אעשה עם בני אדם על אחת כמה וכמה, באותה שעה נטע אשל בבאר שבע, אכילה שתיה לוויה'.

וגם זוכים בעלי החסד לבניין עולמם הפרטי בבנים מהוגנים. וכן כתב ה'ספורנו' על הפסוק בפרשתו (ו י) 'ויולד נח שלשה בנים', מאז שהתחיל להזכיר בני דורו זכה לבנים. כי לא מצינו בתורה מי ש'המתין'

כט. ואף אם לא חננו הקב"ה בממון רב יוכל להיטיב לבריות במאמר פיו, וכבר אמרו שזה כל האדם - לחזק ולעודד את רעהו בדיבורים טובים, שהרי כך כתיב (בראשית ב ז) 'ויהי האדם לנפש חיה', ובתרגום - 'לרוח ממללא'. כלומר שעל שם כוח הדיבור נחשב ויהי לאדם. אמור מעתה למה נעשה כוחו של דיבור, וכי לעצמו הוא נעשה, והרי אין איש המדבר אל עצמו אלא אל רעהו... (כי העיניים משמשים את האדם לראות בעצמו, וכן באזניו 'הוא' שומע, ואילו הדיבור נעשה לדבר אל זולתו... ורק מי שמחזיק עצמו 'פיקח הדור' ידבר ויתיעץ עם עצמו כי אין לו עוד ידיד חכם כמוהו...), אלא וודאי עיקר בריאת האדם ועיקר מהותו הוא עבור השני וזכה כתיב ויהי האדם.

יש שרמזו שלכן אין מתחילים בבקשת הגשמים - ותן טל ומטר לברכה עד ז' חשוון 'כדי שיגיע אחרון שבישראל לנהר פרת' (שבזמן הבית הוצרכו עולי הרגלים לחזור לביתם אחר החג, והרי קושי הדרך מתגבר מאד בעת הגשמים ע"כ היו ממתנינים בבקשת הגשמים עד שיגיע האחרון שבישראל לביתו שבנהר פרת), וקצת צ"ב וכי עדיין שייכת סיבה זאת לגבי דידן, והרי לדאבון לב חרב הבית ובטלה העליה לרגל... אלא, כי אכן, זאת רצו חז"ל שלדורות עולם יזכרו שמעולם הנהיגו להמתין עבור האחרון שבישראל ולאחר הבקשה על הגשמים, והיו מעייניהם נתונים לחשב חשבוננו של פלוני - למען ייטב לו בדרכו...

ל. דבר נפלא כתב ה'משך חכמה' על הפסוק (ט כ) 'ויחל נח איש האדמה', וז"ל, במדרש (בר"ר לו ג) אמר רב ברכיה, חביב משה מנח, נח משנקרא 'איש צדיק' (ו ט) נקרא 'איש האדמה', משה משנקרא 'איש מצרי' (שמות ב יט) נקרא 'איש אלוקים' (דברים לג א). הענין, דיש שתי דרכים בעבודת השם יתברך, דרך אחד מי שמייחד עצמו לעבודתו יתברך ומתבודד, ויש מי שעוסק בצרכי צבור ומבטל עצמו בשביל הכלל ומפקיר נפשו עבורם, ולפי הנראה בעיני בשר תגדל מעלת המתבודד על מעלת העוסק בצרכי צבור, שהרי המתבודד מתעלה בעבודת הקודש מעלה מעלה, ואילו זה ירד ממדרגתו ל'עמך'... ובכל זאת מצאנו שנח התבודד, ולא הוכיח את בני דורו, לכן אמרו עליו שאף הוא היה ראוי לכליה, ורק מתבודד לעצמו היה, בכל זאת אחר שנקרא 'איש צדיק' ירד ממדרגתו ונקרא 'איש האדמה', ומשה נקרא (בתחילה) 'איש מצרי' - שהוכרח לגלות, שזה מורה פחיתות בנפש - מכל מקום, הואיל ומסר עצמו על ישראל בהריגת המצרי נקרא 'איש אלוקים', שהגיע לתכלית השלמות מה שיוכל האדם להשיג.

לא. ובאמת כן איתא להדיא בגמרא (ב"ב ט:) רבי יהושע בן לוי אמר, כל הרגיל לעשות צדקה - זוכה הויין לו בנים בעלי חכמה, בעלי עושר, בעלי אגדה, בעלי חכמה. ובכלל זה מי שלא זכה עדיין לבנים ודאי יזכה לבנים, ואף גם זאת שיהיו בניו בעלי חכמה וכו'.

הרה"ק רבי ברוך מזיכילין זי"ע הזכיר את חתנו שהמתין לישועה לזרע של קיימא לפני הרה"ק הרבי רבי הענין מאלכסנדר זי"ע ובפרשת נח הוה מעשה, אמר לו הרבי רבי הענין, הנה מתחילה כתוב 'אלה תולדות נח' ואיתא ברש"י הק' 'עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים', ובהמשך הכתוב - 'ויולד נח שלשה בנים את שם את חם ואת יפת', ולכאורה צריך ביאור מדוע פירש מתחילה 'תולדות נח' על המצוות ומעשים הטובים כשלפי פשוטו של מקרא קאי על לידת שלשת בניו הכתוב מיד בסמוך, אלא, בשמים ממעל יש 'שערי תולדה' אשר משם נשפע לבני האדם 'זרע של קיימא' והם עומדים בסמוך לשער גמילות חסדים. ופעמים ששערי תולדה סגורים וקשה ביותר לפתחן, אז העצה היעוצה להיכנס אל השער הסמוך ב'שער גמילות חסדים', ומשם אפשר בנקל לבקוע גם את 'שער

הוסיף על זה ב'ליקוטי חבר בן חיים' (ליקוטי בתר לקוטי פר' נח) וז"ל (בשנינו). כי כתב ה'טור' באו"ח כשאומרים ישראל בסוף התפילה עשה למען שמך וכו' נעשה רעש גדול למעלה. נראה הענין, כי בעוונותינו הרבים מיום שחרב ביהמ"ק ננעלו שערי תפילה (ברכות לב:), וזה הכוונה עשה למען שמך - שאנו מבקשים, אף אם לא הועילה תפילתנו אבל אנא ממך, עשה למען שמך, ולמען קדושתך ותורתך וימינך, הושיעה ימינך. ומזה נעשה הרעש למעלה.

והנה מה שאמרו שנעלו שערי תפילה למדוה במדרש איכה מדכתיב (איכה ג מד) 'סכות בענן לך', וזה רמזו בכתוב 'את קשתי נתתי בענן' - כשיהיה 'ענן' המעכב את התפילה מלעלות - נתתי לכם את קשתי כנגד ענן זה, כלומר שתתפללו עשה למען קדושתך ותורתך וימינך ותתקבל תפלתכם, ע"כ.

ומהאי טעמא תקנו לומר בסוף תפילת העמידה 'עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך'. כי אחר כל הבקשות שבתפילת 'שמונה עשרה' מוסיפים אנו לאמר, אבינו שבשמים כל אלה עשה לא למעננו, כי אם למען שמך הגדול.

וחייו יאריכו ויתברכו לאין ערוך לב, כי על ידי שהאדם גומל חסד הרי הוא גורם לקיום העולם כולו, וכדוגמת נח שבזכות שהתחסד עם כל החיות והבהמות זכה ש'עולם חסד יבנה' ובנה את כל העולם כולו.

ואני תפילתי - כוחה של תפילה ובפרט כשהיא למען כבוד שמו

בפרשתן (ו יח), 'ובאת אל התיבה אתה ובניך ואשתך ונשי בניך אתך', ביאר בה הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע (תורת המגיד פר' נח) כי כל מהותו של אדם תלויה בתפילה, כי ה'תיבה' מרמזת על תיבת התפילה, והכתוב מצווה ואומר ואת אל התיבה בא עם כל הכוח והכוונה אל תיבת התפילה, מתוך ידיעה אשר אתה - חיך, וחי בניך ואשתך ונשי בניך כל אלה נמצאים כעת אתך כי בכוח תפילתך תוכל להשפיע להם חיים וברכה. על כן יתפלל אל ה' בכל לבו וימלאו כל משאלותיו לג.

בפרשתן (ט יג), 'את קשתי נתתי בענן' רמזו בה הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (תורת משה פר' נח ד"ה את קשתי) כי קשתי ר"ת קדושתך שמך תורתך ימינך, ובקש"ת זו הבטיח הקב"ה שישב לא יבוא מבול לעולם, כלומר המבקש ומתפלל עבור כבוד שמים יתקבלו כל תפילותיו.

התולדה ולזכות לזרע קודש, וזה נמי היה אצל נח איש צדיק שהמתין חמש מאות שנה לזרע של קיימא, ועל כן עסק במצוות וגמילות חסדים, ומשם נפתח לו גם שער התולדה, ולזה כיוון רש"י 'עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים' שעי"ז זכה לוילוד נח שלשה בני' כפשוטו ממש.

לב. ומעניין לעניין באותו עניין, בפרשתן (ט ו) 'שופך דם האדם באדם דמו ישפך', כתב הרה"ק מקאמרנא זי"ע בחומש 'היכל הברכה' (ט ה) מכאן אזהרה רבה למקפח את פרנסתו של חברו ויורד לאמנות חברו הרי הוא כשופך דמים ממש. גם הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר זי"ע היה אומר שהמקפח פרנסת חברו הריהו ב'סכנה' עצומה, ומעשה היה בדידיה שאחד מחסידיו ירד לחיי הרב בקהילתו, קרא לו רבי יחיאל ואמר לו, דע לך, מקובלני מרבתי שכל היורד לאומנותו של חברו הרי הוא מקפח את חיי עצמו, וקרא עמו את הפסוק 'שופך דם באדם דמו ישפך' מילה במילה כמקריא את הסוטה, והזהירו מאד לבל ישוב לדרכיו הנלוזות, ואכן קיבל החסיד על עצמו תיכף להפסיק את כל פעולותיו נגד הרב בעירו, אך משחזר לעירו היטוהו חבריו הרעים אחריהם וחזר לסורו לירד לחייו של הרב, ותיכף לאחר מכן החל לירוק דם עד שיצאה נפשו. ומידה טובה מרובה למי שמסייע לחברו בפרנסתו עד כמה זוכה הוא לברכות עד אין קץ.

לג. ודע, כי כל יהודי באשר הוא יכול 'לשדד מערכות' בתפילתו ולפעול גדולות ונצורות. וכך הביא הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע בשם הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע לבאר במה שאמרו חז"ל (בר"ר לב ג, הובא ברש"י ז ז) על נח שהיה 'מאמין ואינו מאמין', שהכוונה שהיה 'מאמין' בהקב"ה 'ואינו מאמין' בעצמו שיש בכוחו לבטל את הגזירה. הוסיף ה'דברי שמואל' לבאר ביתר שאת, כי באמת מחשבה זו יש בה חסרון גם באמונה בהקב"ה, שהרי אין סוף לגדלותו ית', ובאמת גם עבודת הצדיקים ואפילו האבות הקדושים אין לה ערך לפי גדולתו, אלא שהקב"ה מקבל באהבה את תפילתם, ובאותה מידה הוא 'משוה קטן כגדול', ומקבל באהבה גם תפילת כל יהודי 'פשוט', ומסיים הרה"ק בזה"ל, ומכח אמונה זו יכול כל יהודי להפוך ולבטל גזירות בתפילתו.

באר הפרשה - פרשת נח

וירבו לבקש הן בבני הן בחיי הן כמוזני - 'אבי שבשמים, גלוי וידוע לפניך כי לכבודך רצוני לזכות בזרע חי וקיים, אנא ממך הסר ממני את עול הפרנסה כדי שאהיה פנוי לעבודתך, ותסיר ממני כל הייסורים וכל המניעות ברוחניות ובגשמיות, בכדי שאוכל לעבודך עבודה הישרה והמקובלת לפני כסא כבודך' תפילה כזו שיש בה כבוד שמים מתקבלת בכל עת ועונה.

מרחשין שפוותיהו - להביא התעוררות הימים הקדושים לידי מעשה

כתב הגה"ק החיד"א (מורה באצבע אות רח"צ) בזה"ל, אחר החג וחודש חשון יתאמץ ביראת שמים ותלמוד תורה לשמה, כי הוא תחילת השנה והוי סימנא טבא לכל השנה. ועתה כי קרוב הוא לעשרת ימי תשובה ליד צריך להורות ולהראות כי כל מה שעשה לא היה לפני ח"ו, ואם עתה יתחיל לפרוק עול ויתרשל מעבודת ה' לא לרצון יהיה ח"ו לה', לכן אדרבה יעשה סימן טוב לכל השנה ל', ירוץ כגבור בעסק התורה והמצוה ביד ה' הטובה עליו. עכ"ל.

והנה בפרשת שלח התפלל משה רבינו (במדבר יד יג) 'ויאמר משה אל ה' ושמעו מצרים... ואמרו הגוים אשר שמעו את שמעך לאמר מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה... ועתה יגדל נא כוח ה' כאשר דברת לאמר, ה' ארך אפיים ורב חסד... סלח נא לעוון העם הזה, ויאמר ה' סלחתי כדברך, וברש"י, 'סלחתי כדברך - בשביל מה שאמרת פן יאמרו מבלתי יכולת ה'... מכאן היה הגה"ק מטשעבין זצוק"ל מדייק כי המתפלל למען כבוד שם שמים מוכרחת תפילתו להתקבל. והרי לך ראיה, שהרי משה התפלל כאן בזכות שני דברים. א'. שלא יתחלל שם שמים - ואמרו הגוים מבלתי יכולת ה' להביא את העם הזה. ב'. - ה' ארך אפיים ורב חסד וכו'. וברש"י, (עיי"ש) ארך אפיים אף לרשעים. ואפילו הכי אמר לו הקב"ה סלחתי כדברך - על שאמרת מבלתי יכולת ה'. והיינו שגדולה כוחה וזכותה התפילה למען כבוד שם שמים יותר מהזכרת מידות הרחמים. היה מסיים הגאון גאב"ד טשעבין זצ"ל ואומר שמצווה רבה לפרסם דברי רש"י אלו - למען ידעו דור אחרון גדולתה של תפילה למען כבוד שמו באהבה,

לד. הנה מדרכו של היצר הרע לאחר שעברו ימים ורגעים גבוהים ונעלים וכיו"ב - להכניס קרירות בליבו, על ידי שמכניס בנפשו דמיונות שכבר התרחק והתקרר מאותה התעוררות וכבר אינו עומד בדרגא זו, ומעתה מה לו לכל אותה התעוררות... ועל כגון דא יש להסמיך את המעשה בעיר 'חעלם' הנודעת, שבשעה שהמציאו את הרכבת התאוה חכמי חעלם אף הם לרכבת שתפאר ותרומם שם עירם הנודעת, והביאו קרונות רכבת, אך לרוב כסילותם 'שכחו' להכין 'מסילות' שעליהם תנוע הרכבת, גם את ה'קטר' לא הכינו, מה עשו חכמים אלו, קראו לחמשה גבורי חיל מאנשי העיר וציוו עליהם לדחוף את הרכבת מאחוריה עד שתתחיל לנסוע, ואכן דחפו ודחפו ודחפו, ומרוב מאמץ התחמם גופם הרבה ונאלצו לפשוט את מעיליהם, והמשיכו בעבודתם לדחוף את הרכבת, בינתיים הגיע גנב זריז במלאכתו וגנב את כל המעילים מבלי שישימו לב, לאחר זמן הסתובבו ולא ראו את המעילים, התמלאו שמחה ואמרו ב"ה כה הצלחנו לדחוף את הרכבת למרחוק עד שכבר אי אפשר לראות את הבגדים שנשארו אי שם... ולא ידעו ולא הבינו, כי הם 'תקועים' באותו המקום, ומה שאין נראים המעילים כי כבר נלקחו משם... כיו"ב לדידן, היצר מערים 'לגנוב את הבגדים' ולהפיל את האדם במחשבת שטות שכבר התרחק מאותה התעוררות הרבה, ואינו רואה את האמת, שעדיין הוא 'קרוב' אל ההתעוררות - 'כי קרוב אליך הדבר מאוד', ורק 'נדמה' לו שהתרחק כי היצר הערים עליו.

לה. דבר נורא כתב ה'ספורנו' על האמור בפרשתן (ט כ) 'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם', וז"ל, התחיל בפועל בלתי נאות, ולכן נמשכו מזה מעשים אשר לא יעשו, כי אמנם מעט מן הקלקול בהתחלה יסבב הרבה ממנו בסוף, כמו שיקרה בחכמות מהטעות בהתחלה. עכ"ל. והרבה יש להתבונן בדבריו עד כמה צריך להיזהר על ה'ראשית' שתהיה בשלמות, הן ראשית השנה, או ראשית הזמן, וכן ראשית היום...

לו. כה אמר הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע בדרך מליצה על סדר הפרשיות ש'במשנה תורה', אלה הדברים אשר דיבר משה אל בני ישראל, ואתחנן, הנני מתחנן אליכם עם ה', עקב, בעקבו של שנה, היינו בימי חודש אלול, ראה שופטים, הביטו והתבוננו נא על זאת אשר מלך במשפט יעמיד ארץ, והנה יום הדין קרב ובא, והנה עוד מעט קט כי תצא שנה זו, בעת אשר השנה הבאה כי תבא עלינו לטובה, וכבר אתם נצבים היום, ביום הדין ונשפטים לפני

ונודע מאמרו של הרה"ק מרוו"ן זי"ע (עירן קדישין חודש חשוון) בביאור שם החודש 'מר חשוון', שהוא על דרך הא דאיתא בגמ' (מנילה כוז) שגם לאחר שמסיים האדם את תפילתו, אזי כל זמן שלא שהה שיעור מהלך ד' אמות 'תפלתו סדורה בפיו ורחושי מרחשן שפוותיה' - שעדיין שפתותיו מרחשות וממלמלות את התפילה, ועל דרך זה יש לומר, כי לאחר כל התפילות הרבות והנשגבות של חודש תשרי עדיין שפתותינו מרחשות גם בחודש מר חשוון באותם התפילות, וללמדך שעדיין יש לנו שייכות לעבודת הימים הקדושים שעברו עלינו לטובה ולכל אותם ההשפעות הטובות לה.

ומעלה יתירה בחודש זה - חודש מרחשוון המסוגל לסלק מאתנו לב אבן ולקבל לב חדש, וכמו שביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (שיה שרפי קודש, הובא באמרי הרי"ם לחודש מרחשוון) ש'חשוון' הוא מלשון הכתוב (תהלים מה ב) 'רחש לבי דבר טוב' - שבחודש זה יתעוררו לבות בני ישראל לטוב [ובזה מבאר מה שאמרו ז"ל (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ב) 'שמות החדשים עלו עמהם מבבל' - שבגלות למדו ענין החדשים, ולמה הם מרמזים].

וזאת תדעו, שבאם וילך אחרי שילכון אלו הימים עדיין האזינו יהא באזניכם ובקבלתכם את הרישומא דקדושא של אלו הימים אזי תבוא עליכם וזאת הברכה ותגן בעדכם.

לז. ומן העניין להביא מה שכתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (מועד לכל חי סי' כו אות ה) וז"ל, החודש הזה (חשוון) שבטו נפתלי כמו שכתב הרב 'עמודי שמים' (דף קמ"ד), וראוי לרוץ בו לדבר מצוה, כמידתו 'אילה שלוחה'. וביום י' לחודש שנוולד 'גד' כמו שכתוב שם, יהיה היום הזה למזל טוב לכל העושה דבר, וביום טובה יהיה טוב כי זכות גד חופף עליו כל היום ההוא.

לח. באופן נפלא המשיל זאת הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, לגלגל המתגלגל בארץ, כי כך הוא מציאות הדברים, שגם לאחר שניטל ממנו כח הדוחף, ופסק אדם המגלגל מלגלגו, ימשיך מאליו להתגלגל להלאה - כלומר, שהוא נמצא עדיין תחת השפעת הגלגול, כיו"ב, מכיוון שפינו הרבה לדבר דברי תפילה, שבח והודאה, בקשה ותחינה במשך הימים הקדושים, אף משתמו הימים, עדיין ניכרת ונמשכת השפעת הקדושה לחודש חשוון הבא לאחריו.

לט. דבר נפלא ששמענו בשם חכם וצדיק אחד לבאר 'בדרך צחות' ורמיזה, דאיתא בפרשתן שהוצרך נח לבנות שלוש קומות בתיבה, וכדכתיב (ו טז) 'תחתיים שניים ושלישים תעשה', ופירשו חז"ל (סנהדרין קח:) תנא, תחתיים לזבל, אמצעיים לבהמה, עליונים לאדם' (והובא ברש"י), ולכאורה יש להקשות לשם מה הוצרכו לבנות קומת מדור לבני האדם, והרי איתא בחז"ל (תנחומא ט) 'כל אותן שנים עשר חודש לא טעם טעם שינה לא נח ולא בניו, שהיו זקוקין לזון את הבהמה ואת החיה ואת העופות', ואם ממילא שהו בכל המעת לעת 'סביב' בהמות והחיות במדור המיועד להם, ומה צורך יש להם במקום מגורים שלא 'זכו' כלל לראותו... אלא שרצה הקב"ה שיזכרו היטב שאין זה 'מקומם'... שלא יטעו לחשוב שאכן הם כבהמות... אלא דעו היטב כי בני אדם אתם, ו'מקומכם' בין בני אדם... ואל תהיו כסוס כפרד...

המלך המשפט, אך זאת תדעו, שבאם וילך אחרי שילכון אלו הימים עדיין האזינו יהא באזניכם ובקבלתכם את הרישומא דקדושא של אלו הימים אזי תבוא עליכם וזאת הברכה ותגן בעדכם.

לז. ומן העניין להביא מה שכתב הגה"ק רבי חיים פאלאג'י זי"ע (מועד לכל חי סי' כו אות ה) וז"ל, החודש הזה (חשוון) שבטו נפתלי כמו שכתב הרב 'עמודי שמים' (דף קמ"ד), וראוי לרוץ בו לדבר מצוה, כמידתו 'אילה שלוחה'. וביום י' לחודש שנוולד 'גד' כמו שכתוב שם, יהיה היום הזה למזל טוב לכל העושה דבר, וביום טובה יהיה טוב כי זכות גד חופף עליו כל היום ההוא.

שלמד נח תורה - לעסוק בדברי תורה

בפרשתן (י י), 'ותהי ראשית ממלכתו בבל', הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע היה נוהג לבאר משם הרה"ק ה'אור לשמים' מאפמא זי"ע (פר' נצבים), שראשית קבלת עול מלכות שמים היא לעסוק

לח. באופן נפלא המשיל זאת הרה"ק ה'אמרי חיים' זי"ע, לגלגל המתגלגל בארץ, כי כך הוא מציאות הדברים, שגם לאחר שניטל ממנו כח הדוחף, ופסק אדם המגלגל מלגלגו, ימשיך מאליו להתגלגל להלאה - כלומר, שהוא נמצא עדיין תחת השפעת הגלגול, כיו"ב, מכיוון שפינו הרבה לדבר דברי תפילה, שבח והודאה, בקשה ותחינה במשך הימים הקדושים, אף משתמו הימים, עדיין ניכרת ונמשכת השפעת הקדושה לחודש חשוון הבא לאחריו.

לט. דבר נפלא ששמענו בשם חכם וצדיק אחד לבאר 'בדרך צחות' ורמיזה, דאיתא בפרשתן שהוצרך נח לבנות שלוש קומות בתיבה, וכדכתיב (ו טז) 'תחתיים שניים ושלישים תעשה', ופירשו חז"ל (סנהדרין קח:) תנא, תחתיים לזבל, אמצעיים לבהמה, עליונים לאדם' (והובא ברש"י), ולכאורה יש להקשות לשם מה הוצרכו לבנות קומת מדור לבני האדם, והרי איתא בחז"ל (תנחומא ט) 'כל אותן שנים עשר חודש לא טעם טעם שינה לא נח ולא בניו, שהיו זקוקין לזון את הבהמה ואת החיה ואת העופות', ואם ממילא שהו בכל המעת לעת 'סביב' בהמות והחיות במדור המיועד להם, ומה צורך יש להם במקום מגורים שלא 'זכו' כלל לראותו... אלא שרצה הקב"ה שיזכרו היטב שאין זה 'מקומם'... שלא יטעו לחשוב שאכן הם כבהמות... אלא דעו היטב כי בני אדם אתם, ו'מקומכם' בין בני אדם... ואל תהיו כסוס כפרד...

גאר הפרשה - פרשת נח

בתלמוד בבלי^מ, ומשם תבוא לו ארך - אריכות ימים, וגם הוא לשון רפואה^{מא}.

בפרשתן (ט ב), 'ויחל נח איש האדמה', יש שביארו, שהרי רש"י הביא לעיל (ז ב) מכאן שלמד נח תורה, והנה, ידוע הביאור בדברי המדרש (ויק"ר ריש פר' בחקת), 'חשבתני דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך' (תהלים קיט נט), אמר דוד רבונו של עולם, בכל יום ויום הייתי מחשב ואומר למקום פלוני אני הולך, והיו רגלי מביאות אותי לבית המדרש. והיינו שדוד המלך אמר, אך משים אני פעמי רגלי לבית המדרש ללמוד תורה, מיד בא אלי היצר ורצה למנוע אותי מלהלך לשם בתואנות שונות ומשונות... ארי בדרך... עיף אתה וכו', באותה שעה אומר אני לעצמי, הרי 'למקום פלוני' - לעסקי ממון וכדו', 'אני הולך' - ואיני מחשב את כל אלו החשבונות, אם כן אף לבית המדרש אלך בלא עייפות ועצלות^{מב}.

על זה הדרך מבואר מה שכינו את 'נח איש צדיק', שהיה איש אדמה כי כך היה דרכו של נח, בכל

עת שבא לידו נסיון בתורה ועבודת ה', היה מתבונן על פעלו בעבודת האדמה, ואומר, אם הייתי נצרך כעת לפנות לעבודת אדמה הרי היה לי 'כח זמון' למהר אל העבודה ולעשותה בשלימות, אם כן למה תגרע התורה הקדושה וקיום המצוות שלא אקיימם בזריזות בשמחה והתלהבות, ובמחשבות אלו נתעלה מעל כל המניעות.

על פי זה יש מבארים את דברי חז"ל (ברכות ה.) 'יפשפש במעשיו, פשפש ולא מצא יתלה בביטול תורה', כלומר בבואו לעסוק בתורה מיד נופלים בדעתו תירוצים מתירוצים שהיום אין בכוחו ללמוד וכדו', או יפשפש במעשיו, כלומר, בעניניו הגשמיים כפרנסה וכדו', ויראה שבהם אינו מוצא 'תירוצים' אלא הוא יוצא לעבודתו מבוקר עד ערב במסירות נפש ממש, ומדוע לא יקח מזה לקח לעצמו ללימוד התורה הקדושה לעסוק בדברי תורה.

ואף מי שאין 'תורתו אומנתו' יקבע עתים לתורה כ'חק ולא יעבור', מתאמרא בשם הרה"ק ה'קדושת יום טוב' זי"ע (י"א זה בשם החת"ס, עיי' ברך משה הושע נא נב) על

מ. וכך אמר הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע משמיה דהרה"ק ה'ינוקא' קדישא מסטאלין זי"ע, שהתורה הקדושה משולה ללחם (בר"ר ע ה, ועוד במדרש וכוזה"ק במקומות רבים), ואילו לימוד מוסר וחסידות הרי הם כחמאה בה מלפתים את הפת, והנה לחם ללא חמאה אינו ערב לחיך אך עדיין ניתן לאכלו כמות שהוא, אך האוכל חמאה ללא לחם הרי הוא מקיא את כל מאכלו. וכך על האדם לעסוק תמיד - בד בבד עם החסידות והמוסר יעסוק בלימוד גמרא ופוסקים.. וד"ל.

עוד היה מרגלא בפומיה של הרה"ק מלעלוב זי"ע לומר, ב'מוסר וחסידות' יש לעסוק עם הגבלת זמן מסויים כל חד בדליה, אך 'גמרא' יש ללמוד בלי גבול ובלי סוף.

ואילו משמיה דהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע אמרו שהיצר אינו חושש אפילו מלימוד 'חובת הלבבות', ורק מלימוד הגמרא יאבדו עשתונותיו ואין לו כל השגה איך להביטנו (יגד"ת).

מא. ו'אין ברכה כתורה', דהנה איתא בגמ' (ברכות כה:) בתפילתו של רבי נחוניא בן הקנה, 'מודה אני לפניך ה' אלוקי... שאני משכים והם משכימים, אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. אני רץ והם רצים, אני רץ לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת'. והקשו המפרשים שלכאורה האריך בתפילתו וכפל העניין, שאמר תחילה אני עמל ומקבל שכר, ואח"כ חזר על כך בשינוי לשון ואמר אני רץ לחיי העולם הבא, ששם הוא מקום תשלומי השכר. ומבאר ה'מעדני יו"ט' (על הרא"ש ברכות פ"ד ס"י יב אות ג) וז"ל, ולדידי מעיקרא לאו קושיא, דאע"ג דשכר מצוות בהאי עלמא ליכא, מ"מ תלמוד תורה כנגד כולם שאוכלים פירותיהן בעולם הזה, וא"כ מה שאמר תחילה אני עמל ומקבל שכר בעוה"ז קאמר, עכ"ל. והיינו, שאכן, לא כפל אמריו, אלא יש כאן הודאה כפולה על תשלומי 'כפל', ראשית דבר הודה על כך שמקבל שכר בעולם הזה, ואח"כ המשיך להודות על שהוא רץ לחיי העולם הבא.

מב. ידועה קושיית המפרשים מדוע כפל הכתוב לומר (בריית פרשתן) 'אלה תולדות נח איש צדיק', ולא אמר 'אלה תולדות נח איש צדיק', ומבאר הרה"ק רבי יעקב יוסף מאוסטראה זי"ע (בספרו רב ייבי) בדרך רמז, שהרי 'נח' מרמז למנוחה, וכבר אמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה) 'אם תעזבני יום יומיים אעזבך', שה'עוזב' את התורה יום אחד הרי התורה מתרחקת כנגדו, וזהו שאמר הכתוב אלה תולדות נח - התולדות והתוצאות של ה'מנוחה', הם נח, ר"ל 'מנוחה', כי מנוחה גוררת מנוחה, ואם בטל יום אחד ח"ו הרי הוא גורם לעצמו בידיים שהתורה תתרחק הימנו ח"ו.

באר הפרשה - פרשת נח

ז

הסמיכות בסדר ההושענות (בסדר המתחיל 'אום אני חומה')
'כבושה בגולה, לומדת יראתך', כי על פי דין, הכובש
דבר היתר בדבר איסור למשך כ"ד שעות נהפך
ההיתר להיות כגוף האיסור, כי שיעור כבישה הוא
מעת לעת, אך 'כבישה' לפחות מכ"ד שעות אינה
ולא כלום, לזה אמר היאך נשמור עצמנו שלא ליהפך
ל'גלות' בעצמותנו, ע"י לומדת יראתך בקביעות גמורה.
והיינו שבכל יום ויום יעסוק בתורה בקביעות של
שעה אחת לכה"פ, ונמצא שלא נכבש בגולה כ"ד
שעות ברציפות.
תתקבל צלותהון ובעותהון דכל בית ישראל, עושה
שלום במרומיו הוא יעשה שלום עלינו ונמצא
חן ושכל טוב בעיני א' ואדם מתוך שפע רב ברו"ג.

אגעד אנק

על פרשת השבוע

פרשת נח תשפ"א

כל הזכויות שמורות למו"ל. אין לקרוא בזמן התפילה וקריאה.

בס"ד, בכל ענייני הגיליון ניתן לפנות לדוא"ל: g.agedank@gmail.com

להיות שלם ולא חצי. וזה פירוש [דברים י"ח, י"ג] תמים תהיה עם ה' אלקיך:

ודומה לכפרי שחתנו היה תלמיד חכם, וקודם סוכות בקש חתנו ממנו כשיסע לעיר שילך להרב ויקנה עבורו אתרוג הדר, וכן היה, וכנסע בחזרה לביתו פגע בכפרי אחר מכפר הסמוך לו, וסיפר שהרב קנה עבור חתנו אתרוג הדר שאין דומה לו, ואמר לו השני גם לי נצרך אתרוג עבור חתני אשר לא פחות הוא במעלות מחתנך, ואמר לו כעת לא תשיג הדר כי האחרון אני קניתי בדמים מרובים, אמר לו איעצך עצה טובה, נחלק האתרוג לשנים ואקח אני החצי, כי שמעתי שיכולין לברך בשותפות על אתרוג אחד, העצה העמוקה נכנסה ללבו ועשה כן, ולקח חצי המחיר אשר שילם בעדו ונתן להכפרי השני החצי, וכשבא לביתו והראה לחתנו חצי האתרוג, מובן השחוק שהיה אז, הכפרי לא הבין מהחסרון אשר עשה, ורק חתנו נתן לו להבין כי יותר טוב אתרוג שלם אף כי אינו הדר כל כך מחצי הדר דפסול:

כן אם אחד מקיים כל המצות, הגם שאינו חסיד לפני משורת הדין, מכל מקום הוא "תמים" אלא שאינו מהודר, אבל המקיים חציו הוא רק חצי יהודי ונקרא חסר. וזהו שאמר נח איש צדיק תמים היה בדורותיו, בין אנשי דורו, אהוב בעיני הבריות יען שנהג אתם בתום ויושר, וגם את האלקים התהלך נח, קיים גם מצות שבינו למקום, ולכן ונח מצא חן בעיני ה':

(פרדס יוסף)

את האלקים התהלך נח (ו, ט)

ברש"י: "ובאברהם הוא אומר (לקמן כד) אשר התהלכתי לפניו נח היה צריך סעד לתומכו אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו". רבים מתמיהים מדוע לדרוש את נח לגנאי, והנראה, שכוונת חז"ל ללמדנו בזה יסוד גדול. בהקדם דברי הרמב"ם הידועים (הלכות דעות פרק ו הלכה א): "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר ריעיו וחביריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו, לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד כדי שילמוד ממעשיהם ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחשך כדי שלא ילמוד ממעשיהם הוא ששלמה אומר הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע" ואינו מובן איך הצליח נח לעמוד בצדקו בדרך שפל ומושחת כזה, שהוא ממש נגד הטבע, כדברי הרמב"ם. אבל, נח, מסר נפשו לעמוד מנגד ושלא להיגרר אחרי רשעות אנשי דורו, ובכך זכה לסיעתא דשמיא "סעד לתומכו", ואינו לגריעותא, כי אם למעלייתא שהרי אין באפשרות האדם לעמוד לבדו כנגד כל הדור ולהשאר בצדקו. ובזה למדנו יסוד גדול ש"אין עליך המלאכה לגמור" וכיון שהאדם מצידו מוסר נפשו לקיים רצון השי"ת זוכה לקבל סיעתא דשמיא מיוחדת.

(צינוני תורה)

ותמלא הארץ חמס (ו, יא)

כתב רש"י "לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל" מדוע דוקא בגלל הגזל נחתם גזר דינם? כתב בספר ילקוט הגרשוני, שידוע שאין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחילה, כמו שמוצאים אנו בנגעים שתחילה בא הנגע על ביתו ועל בגדיו ורק לאחר מ"כ בגופו. א"כ מדוע כאן אצל דור המבול לא פגע בממונם תחילה? מדוע נגזר עליהם להיאבד מן העולם? התשובה, כיוון שהממונ לא היה שלהם! הרי כל רכושם היה גזול, לכן לא היה אפשרות להענישם בדבר אחר וזולת בגופם. בזה מובן שלא נחתם גזר דינם אלא על הגזל, שבגלל הגזל נחתם דינם לכליה.

(ילקוט הגרשוני)

בספר "פרחי שושנה" (לגר"א אדלר, תלמיד הח"ח) הביא: שמעתי מפי הגאון הצדיק החפץ חיים זצוק"ל שהקשה הלא דור המבול עברו על עבירות חמורות כעבודה זרה ועריות שהן חמורות יותר מגזל ומפני מה נחתם גזר דינם דווקא על הגזל ותיירץ ע"פ מאמרם ז"ל סאה מלאה עונות מי מקטר בראש כולם גזל. וצריך טעם מדוע דוקא גזל, ואמר הטעם

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו (ו, ט) כאן מעיד עליו הכתוב "צדיק תמים" ולהלן (פרק ז, א) "ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה", וכבר כתב רש"י מהגמרא שמכאן שאומרים רק מקצת שבחו של אדם בפניו. בבית יוסף עה"ת, מבאר את השינוי כך: נח חי משך כמה דורות, היה בדור המבול, וגם בדור הפלגה, בדור המבול היה עיקר הניסיון עוון עריות ובדור הפלגה היה עוון כפירה בה'. מידת "צדיק" היא למי שגדור בעריות כמו שיוסף הצדיק נקרא כן עקב עמידתו בנסיון הקדושה. מידת "תמים" שייכת אצל ההולך בתמימות, - תמים תהיה עם ד' אלוקיך. בזה מבואר היטיב, כאן בתחילת הפרשה אומרת התורה "נח איש צדיק תמים היה בדורותיו" שהרי משך כל הדורות שבהם חי נח היה צדיק בדור המבול כשהיה גדור מעריות ותמים בדור הפלגה כשהיה גדור מכפירה. ואילו להלן בפרק ז' הרי היה כשה' דיבר איתו לפני כניסתו לתבה בדור המבול, אומר הכתוב "כי אותך ראיתי צדיק בדור הזה" כי בדור הזה - דור המבול - יש לו את התואר של צדיק.

(בית יוסף)

היה בדורותיו (ו, ט)

פירש"י יש דורשין לשבח ויש דורשין לגנאי וכו' כתב בחתם סופר (תורת משה) "ויש לפרש דשניהם אמת ומר אמר חדא ומר חדא ולא פליגי בוודאי אם ה' נח נשאר במדרגת צדקתו בימי אברהם לא ה' נחשב לכלום אבל מסתמא אם בדור הרע ההוא ה' במדרגה זו של צדקות בוודאי אם ה' בדורו של אברהם ה' נתעלה ויעלה במדרגת תמימותו וצדקותו". הגה"ק ה"חזון איש" ז"ע היה ממעט מאוד בדברי אגדה, וכמעט שלא נמצא ממנו כלל, ופעם שאלו הגאון מהר"ש וואזנער זצ"ל על מה ולמה לא יחבר ספר על התורה שבכתב, והשיב לעומתו הגה"ק החזון"א "כי הכוחות של הבן אדם מוגבלים", והיינו שהאיש מוגבל במה שיוכל לעשות, והוא כבר השתמש בכל כוחותיו כפי מה ששייך.

פעם בחוה"מ או שביעי של פסח, בעת שרבינו ה"אמרי חיים" ז"ע גר עדיין בתל אביב, היה קבוצת חסידי וויזניץ שגרו כבר בשיכון וויזניץ אשר בבני ברק, שעלו לביתו נאווה קודש של הגה"ק החזון"א והוא היה אז בדיחא דעתיה טובא, והיה רוקד אז בשמחה רבה, והיה שם אחד מהזקנים אשר אזר עוז והרשה לעצמו לבקש מהחזון"א שיגיד דבר תורה, נענה הגה"ק החזון"א ואמר לפרש את מאחז"ל "מילה בסלע משתוקא בתרי" אשר לכאורה לפי"ז עדיף היה לשתוק ולא להגיד כלום, אולם עדיין יש מקום להעדיף את האמירה מהשתיקה, כי אף שאמנם השתיקה שווה תרי סלעים והמילה אינו שווה כ"א סלע אחד, אך כאשר יגיד כמה וכמה מילים ודברים, הרי סוף כל סוף יעלו לחשבון של כמה וכמה סלעים, משא"כ כאשר ישתוק שאין בידו כל הזמן כ"א ב' סלעים ולא יותר, כך ביאר בקדשו החזון"א לתרץ את האומרים ד"ת, על אף שכאמור הוא ז"ל בעצמו לא היה דרכו בקודש לרבות בזה.

ובכאן על דברי רש"י ז"ל הנ"ל נמצא ביאור מהגה"ק החזון"א והוא מכוון ממש לדברי קדשו של החת"ס הנ"ל ב"תורת משה" דאין הכוונה שאילו היה נח חי בדורו של אברהם לא היה נח נחשב לכלום, רק דכידוע שהאוויר משפיע מאוד על האדם ולכן נח אף שהוא בעצמו היה צדיק גדול, אך באוויר מזוהם כזה שהיה בדורו ותקופתו היה השפעה גם על הצדיק ומנע אותו מלהתעלות ביותר וזהו הפי' "אילו היה בדורו של אברה לא היה נחשב" אותו המדרגה "לכלום" כי אברהם אבינו ע"ה קידש וטיהר וזיכך את האוויר בדורו, ובאוויר כזה היה ודאי נח נתעלה ביותר ויותר, וזהו שדרשו לגנאי לא על נח, כ"א על המדרגה שבו היה, שזה לא היה חשוב רק בדור ההיא שהיה האוויר מזוהם כ"כ.

(הגרא"ד פרידמאן)

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו (ו, ט) ובאופן אחר יש לומר, דהנה יש חרדים רק בינם לקונם, ויש להיפך עושים צדקה וחסד, ורק אינם מדקדקים בינם לקונם, אבל יהודי צריך

דאיתא במסכת אבות "העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעושה עבירה אחת קונה קטגור אחד", והמלאך שנברא מן המצוה או מן העבירה הוא נברא גם כן באותו מצב בו נעשתה הפעולה, כגון מצוה שנעשתה בזריזות נברא על ידה מלאך זריז והעושה בעצלתיים נברא מפעולתו מלאך עצל וכן בכל המצבים.

והנה פעולת הגזל בדרך כלל נעשית בחוצפה, ועל כן הקטגור הנברא מן הגזל אף הוא חצוף, ואפשר שבטאה מלאה עונות אף שיש בה קטגורים מקטגורים שונים בכל זאת אין אחד מהם קופץ בראש כדי לקטרג מפני שלא נברא במידת החוצפה, ורק המלאך החצוף שנברא מן הגזל הוא הקופץ בראש, וכך היה גם בדור המבול שהגזל קטרג בראש כולם ועליו נחתם גזר דינם ודפח"ח.

(פרחי שושנה)

צהר תעשה לתבה (ו, טז)

כתב רש"י: יש אומרים חלון ויש אומרים אבן טובה. ולעיל בפסוק צדיק תמים היה בדורותיו, הביא רש"י את המחלוקת הידועה מהגמרא (סנהדרין קח, א), שיש דורשין לשבח ויש דורשין לגנאי.

כתבו המפרשים, (ילקוט האורים, ועוד) ששני המחלוקות הנ"ל הא בהא תליא, לפי היש דורשין לשבח, היה נח צדיק גמור, ואילו לפי היש דורשין לגנאי היה נח צדיק שאינו גמור, והנה כשהקדוש ברוך הוא מציל צדיק גמור מרעה מותר לו לראות במפלת הרשעים כדכתיב (דברים ד' ל"ד) "אשר עשה לכם ה' אלוהיכם במצרים לעיניך", אבל צדיק שאינו גמור אסור לו לראות במפלת הרשעים, כמו שמצינו אצל לוט דאמרו לו "אל תביט אחריך" (בראשית י"ט י"ז) נמצא שהיש דורשים לשבח אומרים שהיה לו חלון בתיבה לראות בו מפלת הרשעים במבול, אבל לדברי היש דורשים לגנאי נמצא שהיה נח צדיק שאינו גמור והם אומרים שהיתה לו אבן טובה לראות לו לעצמו אבל לא להסתכל במפלת דור המבול. ואכן רבי יוחנן הוא דורש לגנאי והוא המ"ד בגמ' (שם) שאבן טובה היה.

(צינוני תורה)

צהר תעשה לתבה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התבה בצדה תשים תחתים שנים ושלישים תעשה (ו, טז)

צדיקים מהפכים מדה"ד לרחמים נגע – עונג, צרה – צהר, וזה "צהר תעשה לתבה", מתיבת "צרה" תעשה "צהר" והוא באופן זה, אשר 'אל אמה' ר"ת אלקים שזה מדת הדין, תכלנה מלמעלה' שיתהפך לרחמים, ופתח התבה' האות "צ" שהיא בפתח התבה של "צרה", "בצדה תשים" תנוח על מקומה בצדה, כי באות זה אין שינוי בין צרה לצהר, רק 'תחתים' אותיות "ר" ו"ה" שבתבת "צרה", 'שנים ושלישים תעשה', היינו האות "ר" שהיתה עתה אות שניה תבא כעת בתבת צהר להיות אות שלישית.

(ילקוט הגרשוני)

וישלח את העורב ויצא ושוב עד יבשת המים מעל הארץ וישלח את היונה לראות הקלו המים. (ח, ז-ח)

על ההבדל בין היונה לעורב שכאן כתוב "עד יבשת המים" וכאן "הקלו המים" יש לבאר.

דרך הנדיב לתת לאחרים כמה שיותר, בעוד שמסרב הוא ליטול מהם מאומה. לעומתו, האכזר אינו מוכן לתת משלו כלום וכל חפצו הוא ליהנות מזולתו ולנצל.

היונה רומזת לכנסת ישראל שתארה הוא "בת נדיב" (שיר השירים ו, ב), היא זו שאמרה (רש"י לעיל ח, יא) "היו מזונותי מרויחן כזית בידו של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם". לכן ידע נח כי ברגע שתמצא מנוח לכף רגליה, שוב לא תחזור אליו אל התבה להתפרנס מאתו. לכן מהיונה יכול הוא רק לדעת "הקלו המים", אבל אין הוא יכול לדעת אם הארץ כבר יבשה. לעומתה העורב האכזר, שכל רצונו הוא ליהנות מאחרים, אפילו ימצא מנוח על האילן, ישוב אל התבה כל עוד הוא יכול ליהנות מנוח. לכן העורב יצא ושוב "עד יבשת המים מעל הארץ"

(חתם סופר)

וירא חם אבי כנען וגו' ויגד לשני אחיו בחוץ... וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן: ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו: (ט, כב-כד)

הנה חם נתקלל ע"י נח "עבד עבדים יהי לאחיו". ובעבד כנעני ידוע שיוצא לחירות בשן ועין. ומדוע? כיוון שכל מה שנתקלל חם אביהם הוא מפני ש"וירא" "ויגד" שחטא בעצם הסתכלותו וגם במה שהגיד לאחרים על כך. ובכך יובן, שעבד זה שלקה בעינו או בשינו הרי כבר לקה בזה ושוב אינו צריך עוד עונש של להיות עבד...

(עפי"י ילקוט האורים בשם ברית אברם, והוא ממדרש רבה)

וישאר אך נח ואשר אתו בתיבה

ע"ד מאמר רבוה"ק ז"ל אהא שאחז"ל פסחים נג מה ראו דניאל חנניא מישאל ועזריה ומסרו עצמם על קדושת השם לכבשן האש נשאו ק"ו בעצמן מצפרדעים וכו' הכונה מה ראו איך נראו בעיני עצמם על עובדא גדולה כזו שהפילו עצמן לכבשן האש על קדוש השם ולא היה להם התנשאות כי נשאו ק"ו מצפרדע שאינם טובים יותר ממנה שגם היא נכנסה להתנור בשביל רצונו ית'

וכמו"כ אצל נח אחרי שרק הוא נשאר מכל הדור איך נראה בעיני עצמו לחשוב שהוא הכי גדול וקדוש מכל בני דורו לזה אמרה התורה 'וישאר אך נח' אך' הוא לשון מעוט ואשר אתו בתיבה היה בעיני עצמו שה' השאירו כמו שהשאיר "את כל החי אשר בתיבה" לקיום המין אחרי המבול כמ"כ השאיר גם אותו ולא בשביל צדקתו

(בית אברהם)

ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו: (ט, כה)

חז"ל שואלים (בראשית רבה פל"ז) למה נח קילל את בנו של חם ולא את חם עצמו, מה ההגיון? עונים חז"ל, כי כשנח ובניו יצאו מן התיבה הם קיבלו במתנה ברכה "ויברך אלוקים את נח ואת בניו" ובמקום שהקב"ה מברך לא יכולה לחול קללה. ולמה דוקא את כנען? מפני שחם מנע מנח את הבן הרביעי, ומן היושר לקלל את בנו הרביעי, שהוא כנען.

על בסיס דברים אלו, אומר ה'שיח יצחק' דבר מענין: כתוב בגמרא "כל מזונותיו של אדם קצובין לו מראש השנה עד ראש השנה חוץ מהוצאות שבת יום טוב והוצאות בניו לתלמוד תורה" (ביצה ט"ז). למה "הוצאות שבת" יצאו מן הכלל? מדוע עליהם לא חלה הקללה של "בזעת אפיך תאכל לחם"? מסביר ה'שיח יצחק' לפי דברי המדרש הנ"ל. כי השבת קיבלה ברכה מהקב"ה, ככתוב "ויברך אלוקים את יום השביעי". ובמקום שיש ברכה לא יכולה לחול הקללה של בזיעת אפיך תאכל לחם.

(להגיד)

את קשתי נתתי בענן. (ט, יג)

העיד תלמיד החת"ם סופר אשר בכל שנה בפרשת נח היה רגיל לומר רמז בפסוק זה: "את קשתי נתתי בענן". "קשתי" ראשי תיבות: קדושתי שמי תורתי ימיני. ולא פירש את כוונת הרמז הלז.

וכתב תלמידו שיגע ומצא בזה דבר נפלא, כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות דף לב, ע"ב) מיום שחרב בית במקדש ננעלו שערי תפלה, ולמדו זאת במדרש איכה (פרק ג' סימן ל"ה) מהמקרא קודש (איכה פרק ג' ג', מ"ד) "סכותה בענן לך מעבור תפלה". ובטור (אורח חיים סימן קכ"ד, שולחן ערוך שם סעיף ג) כתב: אתמר בהגדה, אמר שמואל: כל הזריז לומר ארבעה דברים הללו, זוכה ומקבל פני שכינה, עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך ע"כ. [ועיין בב"ח שכתב טעם לזה שזוכה ומקבל פני שכינה: "לפי שבאותן ארבעה דברים מייחד רגלי המרכבה, "למען שמך" היא עטרת. "ימינך" חסד, "תורתך" תפארת, "קדושתך" גבורה ע"כ].

אמנם מה שקבעו לומר תפילה זאת אחרי תפילת שמונה עשרה, היא דמחמת ששערי תפלה ננעלו כמו שאמרו חז"ל וכנ"ל, לפיכך מתפללין אנו שיעשה הקדוש ברוך הוא למען שמו ולמען ימינו ולמען קדושתו ולמען תורתו ויקבל את תפילתינו אף בעת נעילת שער.

וזהו שמרמז הקדוש ברוך הוא לנח, בשעה שיש "ענן" והוא רמז על נעילת דלתי התפילה, וכמו שנאמר "סכות בענן לך מעבור תפלה", אזי "את קשתי נתתי בענן" אתן את ארבעת העניינים הרמוזים בתיבת "קשתי" שהם מועילים לקבלת התפילה אפילו "בענן" וכמו שאנו מתפללים באמת אחרי השמונה עשרה: עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען קדושתך, עשה למען תורתך.

(ליקוטי חבר בן חיים)

מאוצרות המגידים

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם (ט, כ)

יש בזה שני פירושים לשון 'חולין' עשה עצמו חולין, ולשון 'התחלה', אומר הרב אליהו דיסקין: אפשר ששני הפירושים צדקו יחדיו, שהנה יש להבין למה יצא כזה קלקול גדול ממעשה זה של נטיעת הכרם? שהנה ידוע בספרים הקדושים שכל התחלה של דבר יש להשיגח שיהיה קודש לה' בבחינת "ראשית" לד', וכאן היתה הטענה על נח שעם יציאתו מן התיבה, שהרי המבול עקר את העולם וכאילו נוצר העולם מחדש, כמו שכתוב על מקווה שמטהר את האדם כבריה חדשה, ותחילת עשייתו בעולם החדש היה צריך להתעסק עם דברים שבקדושה ולא עם נטיעת כרמים, אף שגם זה הוא ישובו של עולם, אבל בתחילת עולם צריך להתחיל עם דברים שבקדושה ממש ולא עם חולין, ולכן נעשה עצמו בזה חולין.

מספרים שפעם טייל החזון איש זצ"ל עם רבי חיים קנייבסקי שליט"א. החזון איש היה גדול הדור, ר' חיים היה אז בחור צעיר, והם הלכו יחדיו בפרדס שבפאתי בני ברק (כיום סוף רח' חזון איש).

לפתע נעצר החזון איש ואמר: "כאן למדו תורה!" וחזר על כך בהתרגשות מספר פעמים.

התברר, שכמה שעות קודם לכן עמדו שם שני בחורי ישיבה ודברו בלימוד. בנתיים הם כבר עזבו את המקום, אך השאירו שם אויר קדוש, אויר ספוג בדברי תורה!

(מתוק האור)

ויגברו המים על הארץ חמשים ומאת יום (ז, כד)

התורה מספרת, כי המבול היה על הארץ במשך ארבעים יום (שם יז), באותם ארבעים ימים הופסקו כל החיים על פני האדמה, שנאמר (שם כא-כב): "ויגוע כל בשר הרמש על הארץ... כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו". ולא זו בלבד, אלא (שם, כג) "וימח את כל היקום אשר על פני האדמה מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים, וימחו מן הארץ".

ופרש ה"אור החיים": מלבד הגיעה הרמוזה בפסוק שלפני זה, נמחה גם כל מה שנשאר מן המתים, באמצעות רבוי המים החמים והקרים. וכל כל הגופות והפגרים נעשו כמים, ונדמה היה שלא היו כלל בעולם.

לכאורה בכך נסתים תפקיד המבול.

אך בתורה כתוב אחרת: "ויגברו המים על הארץ חמשים ומאת יום" (שם, כד). כלומר, במשך עוד מאה וחמשים ימים נוספים, ממשיכים המים לגבור בארץ. עד אשר "ויזכר אלקים את נח, ואת כל החיה ואת כל הבהמה אשר אתו בתבה. ויעבר אלקים רוח על הארץ וישכו המים. ויסכרו מעינת תהום וארבת השמים, ויכלא הגשם מן השמים" (ח, א-ב).

מדוע?!

בהמשך דבריו מבאר ה"אור החיים" את הענין: "הכונה היא להודיע, כי ה' צוה על המים להתגבר. כאשר צוה עליהם בששת ימי בראשית - וישרצו המים' (לעיל א, כ), כמו כן צוה להם כאן לנהוג בתגבורת. ולזה תמצא שאחר שנמחה כל היקום אמר הכתוב 'ויגברו המים', והוא ללא צורך כי כבר נמחה אפילו גלמי הנבראים".

"והטעם הוא, כי המים היו עסוקים במצותם אשר גזר עליהם ה', ואין להם לדרוש דרשות למנוע התגברת אחר נמחה כל היקום".

"עד שזכר ה' לנח, ואז צוה למים להיות נחים מתגברתם. והוא אמרו: 'יעבר אלקים רוח' - חסד ורחמים, ונתמתקו גבורות המים. והוא שתרגם אונקלוס וישכו המים - ונחו מיא, שלא התגברו עוד".

כמי המבול, מוטל אף עלינו לקיים את רצון ה' מבלי לערוך חשבונות שונים, ובלי לחפש מהי התועלת שבקיום מצוה זו או אחרת.

בספר "שאל אביך ויגדך" מובא הסיפור הבא, אודות הרב מבריסק, המוכיח כי אדם נחוש לקיים את מצוות ה' כפי שצווה, מבלי לשנות בהן כהוא זה, או להתאימן למציאות החיים, כפי שזו נראית בעינינו, זוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת.

בשנה הראשונה לכהונתו של הרב מבריסק, נתפס יהודי בעבירה על החוק ונשפט למוות. על פי תקנות השלטון יש לאפשר לכל מי שיוצא להורג להתוודות לפני מותו, יהודי אומר ודוי עם הרב, ולהבדיל, לא יהודי - עם הכומר.

וכך ארע גם כעת.

במועד שנקבע להוצאת גזר הדין לפועל, בעיצומו של יום השבת, הגיע אל הרב מבריסק שליח מיוחד מטעם מושל המחוז, והגיש לו מסמך ובו פקודיה, כי על הרב להתלוות עמו אל בית האסורים כדי לומר וידוי עם הנדון למוות.

משראה הרב את הפקודה, השיב בקיצור ובצורה נמרצת: "איני הולך". ומפני מה סרב ללכת? טעמו ונמוקו עמו: מאחר שהוא סבור כי בהליכתו ובאמירת הוידוי הוא מזרז את מיתתו של הנדון למוות, שכן בלי וידוי לא הורגים.

סרובו היה תקיף ובלתי מתפשר, וכאשר ניסו לומר לו כי אלמלא יבוא הוא, יזמינו השלטונות רב אחר, אמר: "אם יקחו - יקחו, אולם אני איני עושה כדבר הזה, האסור על פי דיני התורה".

השליח יצא מלפניו ושב אל המושל בידיים ריקות. לשמע השתלשלות האירועים נתמלא המושל בחמה ובזעם, ומיהר לשלוח אל הרב קצין בכיר. הלה בא, ולא רק דרש במגיע שיבוא עמו אל האסיר, אלא הוסיף באזניו איומים קשים וחמורים, והודיע לו חד משמעית שהוא יסבול על סרובו, שכן בתור רב, עליו לבצע את ההוראה בהתאם לחוק.

אבל גם הוא שב בידיים ריקות, ואמר למושל כי הרב מבריסק איננו משנה את דעתו.

זהו יסוד מוסד, שאת ההתחלה של כל דבר, יש להקדיש קודש לה. ישנם שאינם מדברים קודם התפילה ובזה מקדישים את תחילת יומם לד', וכן בתחילת שנה ותחילת חודש.

הרה"ק בעל השפע חיים מצאנו זיע"א היה מספר שכשהיה אצל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א, ראה שתיכף אחר הבדלה ציווה לטובביו להתיישב וללמוד. זהו גם מאותו עניין, להתחיל ללמוד תיכף בתחילת השבוע.

בספר מועד לכל חי להגר"ח פלאגי מביא שהיו צדיקים שתיכף אחרי סוכות ושמי"ת נתיישבו י"ב ימים ולמדו תורה בלי הפסק כנגד י"ב החדשים. להתחיל עם דברים שבקדושה.

סיפר הרב אליהו דיסקין: הגר"ח קנייבסקי שליט"א, לפני כמה שנים היה צריך לעבור ניתוח "קטרקט" על עיניו. סיפר לי גיסי, שניסה לשכנעו רבות שיסכים לעבור את הניתוח אבל הגר"ח לא הסכים, הלך גיסי אל הרב שך וסיפר לו, אמר הרב שך להגר"ח שישלך לעשות את הניתוח. כיוון שאמר הרב שך, שוב לא התנגד לזה רבי חיים והלך לעשות את הניתוח. הרופאים שעשו את הניתוח, בדקו את עיניו לפני הניתוח ואמרו שראייתו כל כך חלשה שהם לא מבינים איך יכול היה לכתוב ספרים במצב כזה. אחרי הניתוח, כבדו את רבי חיים בסנדקאות, כמו תמיד, והתבטא רבי חיים, שעד היום לא ראה שיש כל כך הרבה דם בברית... על כל פנים, אחרי הניתוח כשהורידו לו את התחבושות, רצו לבדוק איך רבי חיים רואה על העיניים, הביאו לו עיתון "יחד נאמן" כדי שיראה אם הוא מצליח לקרוא, זרק רבי חיים את העיתון ואמר "קיבלתי עיניים חדשות, ואני רוצה להתחיל עם דף גמרא!" אמרו לו: שהרב יקרא רק כמה שורות, לראות אם רואה, "לא! אני רוצה שההתחלה תהיה עם דף גמרא!" ראשית קודש לד'!!!

כעין זה מפרשים, עפ"י המסופר (מובא באמרי דניאל) על אדם אחד שבא לקבל ברכה מהרב למען יצליח במעשה ידיו כי זה זמן רב שהוא מנסה לעשות דבר ואינו מצליח. ברכו הרב: 'דבר ראשון שתעשה תצליח, שמח הנ"ל ובה לביתו לבשר לאשתו, והנה בבית לא מצא את סעודתו מוכנה, ויקצוף קצף גדול והחל בקללות נמרצות עד אשר הגיעו לתגרת ידים ביניהם. יצא מביתו סר וזועף, והלך לבית הרב, אמר לרב: הזאת ברכתך רבי? א"ל הרב, הרי אני ברכתך שדבר ראשון שתתחיל תצליח, מדוע לא באת לביתך ועסקת בחינוך הבנים או באיזה עסק טוב ובו היית מצליח! אך מאחר ואתה התחלת במחלוקת אזי הצלחת במחלוקת. כך גם נח קיבל ברכות מהש"ת פרו ורבו ומלאו את הארץ וכו', וכיוון שהתחיל עם הכרם והיין הצליח בזה מאוד...

(ציוני תורה)

"כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ" (ו, יג)

כל הברואים כולם, בני אדם, בעלי חיים, (זולת הדגים) ואפ"י הצמחים נספו במי המבול כיוון שקלקלו מעשיהם.

כיצד יתכן הדבר? הקשה רבי אליהו לופיאן זצ"ל ב'לב אליהו', וכי לבעלי חיים יש בחירה שמכוחה יכולים הם לקלקל?

התשובה היא אומר ה'לב אליהו', שהטומאה שבני האדם יצרו בעולם היתה כה גדולה שהיא גרמה לכולם להתקלקל, הטומאה נדבקה בהם. בלי שהם ירצו, בלי בחירה. עצם הדבר שישנה כ"כ הרבה טומאה בעולם - זה גופא, גורם לכל הברואים להשחית את דרכם.

כדי שיובהר העניין יותר הוסיף מעשה שבדידו הוה עובדא:

היה פעם בית חולים שאנשים שנכנסו לתוכו עם שפעת קלה יצאו עם דלקת ריאות, דלקת אזניים ועוד כמה מחלות. נכנסו בריאים ויצאו כמעט מתים...

כשהדבר קרה פעם ופעמיים עוד ניסו 'לטייח', לחשוב שאך מקרה הוא, אך כשהתופעה חזרה על עצמה שוב ושוב החליטו לחקור את הדבר לעומק. מינו ועדה של רופאים שיבדקו את המתרחש בבית החולים.

התברר דבר מופלא: מבנה בית החולים היה מיושן, כבן מאה שנה, והקירות, שהיו עשויים מעץ, ספגו במשך השנים את כל החיידקים עברו שם. כתוצאה מכך, אדם נכנס לבית החולים עם שפעת קלה, אך נדבקו בו החיידקים שהיו בקירות וגרמו לו למחלות נוספות, קשות יותר.

זה בדיוק מה שקרה בדור המבול. מרוב עוונות יצרו בני האדם 'חיידקים' של טומאה שכביכול רחפו באוויר, הכל היה ספוג טומאה, ואז גם בעלי החיים נדבקו. לבעל חיים אין בחירה, הוא לא היה "חולה במחלה", אך הטומאה נדבקה בו וגרמה גם לו להתקלקל.

אמנם זאת עלינו לדעת, כי עניין זה פועל גם לצד השני, צד הקדושה. כשם שמעשה העבירה משאיר אחריו חיידקי טומאה באוויר - כך מעשה מצווה משאיר אחריו קדושה באוויר המקום.

למשמע הדברים בערה חמתו של המושל בקרבו, והוא קם והלך בעצמו אל הרב.

כשאורב על הבתים את מרכבתו של המושל בפתח בית הרב, נתקפו כולם באימה ובחרדה והקיפו את הרב כשהם צועקים: "הרב מחריב את העיר! הרב ממיט סכנה על כולנו!"

אולם הרב עמד על שלו בכל העוז והתוקף, ושוב הבהיר להם כי לא יעלה על הדעת שהוא יעבור על צווי התורה בשל מלוי פקודה זו. ואכן, גם כאשר עמד המושל לפניו ומטר את פקודתו בתוספת אזהרות ואיומים גלויים על כך שהוא עתיד להעניש על סרובו בכל חומר הדין - לא נרתע הרב מבריסק ולא נעתר לבקשתו.

בחרי אף גדול סב המושל על עקבותיו ועזב את הבית מבלי להוסיף מילה. בני הקהילה נותרו בחדרו של הרב מפוחדים ומצפים לגרוע מכל... תוך זמן קצר רעשה וגעשה העיר בריסק על המעשה, אלו מצדדים בעד החלטת הרב ואלו מגנים אותה, אלו מסכימים עם החלטת הרב שלא לשנות כהוא זה מחוקי התורה, ואלו טוענים בתוקף כי היה עליו לבצע את צווי המושל למרות צו התורה, כדי לא לסכן את חיי כולם.

אולם הללו וגם הללו לא העלו על קצה דעתם את תוכן המברק שגיע כעבור שעות אחדות, במוצאי שבת, לידי המושל, ובו הבשורה המרעישת כי הוענקה חנינה לאתו יהודי נדון למות!
עתה הבינו כולם, כי אלמלא התעקשותו של הרב מבריסק, לא היה לה לאותו חנינה על מי לחול... ודוקא דבקותו הבלתי מתפשרת בצווי ה', היא שהצילה את חייו!

(ומתוק האור)

ימית הרן על פני תרח אביו בארץ מולדתו באור כשדים (יא, כח)
מדרש אגדה: על ידי אביו מת, שקבל תרח על אברם בנו לפני נמרוד על שכתת את צלמיו והשליכו לכבשן האש, והרן יושב ואומר בלבו: אם אברם נוצח, אני משלו, ואם נמרוד נוצח, אני משלו. וכשנצל אברם אמרו לו להרן:

משל מי אתה? אמר להם הרן: משל אברם אני. השליכוהו לכבשן האש ונשרף, וזהו אור כשדים (רש"י)

ובמדרש (אליהו רבה פרשה ו) מובא ביתר פרוט תיאור הנהגת אברהם עם פסילי אביו:

"בית אביו של אברהם עובדי עבודה זרה היו, עושין עבודות זרות ויוצאין ומוכרין בשוק. יום אחד הגיע לאברהם למכור, בא אחד ואמר לו: בכמה פסל זה? אמר לו: בשלושה מנה. אמר לו: בן כמה שנים אתה? אמר לו: בן שלוש שנה. אמר לו: אתה בן שלוש שנה ותעבוד לזה שעשיתי אותו היום? נסתלק והלך לו. שוב בא אחר, אמר לו: בכמה פסל זה? אמר לו: בחמשה מנה. אמר לו: בן כמה שנים אתה? אמר לו: בן חמישים שנה. אמר לו: אתה בן חמישים שנה ותעבוד לזה שעשיתי היום? נסתלק והלך לו."

כך שם אברהם ללעג ולקלס את האלילים ועובדיהם.

היה פעם יהודי שהצליח גם הוא להביך קשות את עובדי האלילים הנוצרים. וכך מספר ה'בן איש חי':

יהודי אחד ירד מנכסיו ונעשה עני מרוד. הגיע ערב פסח ומצבו החמרי היה קשה ממש: חמץ לא היה בבית כבר שבועים, אבל גם מצות לא היו בו... החליט שאין לו חשק יותר לחיות. אך הרי אסור לאדם לשלוח יד בנפשו. אמר לעצמו: אצא למדבר, שם יתפסוני שודדים ויהרגוני.

אחרי כן נמלך בדעתו וחשב: לשם מה לו לצאת למדבר, מי אמר שיתפסו אותו שודדים? ואם תמצא לומר שיתפסוהו שודדים, מי אמר שיהרגוהו, שמה ימכרוהו לעבד ואז יהיו לו חיים יותר קשים! במקום זה החליט ללכת לרובע הנוצרי. הנוצרים הרי ידועים ב'אהבת ישראל' שלהם, וודאי יהרגוהו. יצא לרובע הנוצרי, הסתובב ברחובותיו הלך ושוב במשך שעתיים, אבל אף אחד לא שם לב אליו.

אמר: אם כך, אכנס לכנסייה, שם נמצא הכומר, וכשיראה אותי יחשוב שבאתי לגנוב את הלחם הטמא שלהם - עברה שענשה מיתה, וכך אגשים את תקוותי...
הוא נכנס לכנסייה, אך אף אחד לא היה שם.

חשב לעצמו: אכנס פנימה, היכן שעומד הפסל בכבודו ובעצמו, שם בודאי נמצא הכומר, ואז... נכנס פנימה, ובתחילה אחזה בו התפעלות מהפאר ומההדר. הוא נעמד נרעש כולו, כשלנגד עיניו מתנוצצים הפסל והנברשות העשויות זהב. כשראה שגם שם הכומר איננו, חשב אולי אקים רעש ואז יגיע הכומר, נטל סולם, טיפס, תלש את הנברשת מהתקרה וירד. אך שום דבר לא קרה, ואז חשב היהודי: אם הנברשת בידי - והכומר לא נמצא, אם כן בא לציון גואל... הוריד את החליפה, כיסה בה את הנברשת ורץ הביתה [כמובן, אדם זה פעל שלא על פי ההלכה שאוסרת להנות מעבודה זרה וממשמשה].

חשב לעצמו: אכנס פנימה, היכן שעומד הפסל בכבודו ובעצמו, שם בודאי נמצא הכומר, ואז... נכנס פנימה, ובתחילה אחזה בו התפעלות מהפאר ומההדר. הוא נעמד נרעש כולו, כשלנגד עיניו מתנוצצים הפסל והנברשות העשויות זהב. כשראה שגם שם הכומר איננו, חשב אולי אקים רעש ואז יגיע הכומר, נטל סולם, טיפס, תלש את הנברשת מהתקרה וירד. אך שום דבר לא קרה, ואז חשב היהודי: אם הנברשת בידי - והכומר לא נמצא, אם כן בא לציון גואל... הוריד את החליפה, כיסה בה את הנברשת ורץ הביתה [כמובן, אדם זה פעל שלא על פי ההלכה שאוסרת להנות מעבודה זרה וממשמשה].

הוא נכנס לכנסייה, אך אף אחד לא היה שם.
חשב לעצמו: אכנס פנימה, היכן שעומד הפסל בכבודו ובעצמו, שם בודאי נמצא הכומר, ואז... נכנס פנימה, ובתחילה אחזה בו התפעלות מהפאר ומההדר. הוא נעמד נרעש כולו, כשלנגד עיניו מתנוצצים הפסל והנברשות העשויות זהב. כשראה שגם שם הכומר איננו, חשב אולי אקים רעש ואז יגיע הכומר, נטל סולם, טיפס, תלש את הנברשת מהתקרה וירד. אך שום דבר לא קרה, ואז חשב היהודי: אם הנברשת בידי - והכומר לא נמצא, אם כן בא לציון גואל... הוריד את החליפה, כיסה בה את הנברשת ורץ הביתה [כמובן, אדם זה פעל שלא על פי ההלכה שאוסרת להנות מעבודה זרה וממשמשה].

חשב לעצמו: אכנס פנימה, היכן שעומד הפסל בכבודו ובעצמו, שם בודאי נמצא הכומר, ואז... נכנס פנימה, ובתחילה אחזה בו התפעלות מהפאר ומההדר. הוא נעמד נרעש כולו, כשלנגד עיניו מתנוצצים הפסל והנברשות העשויות זהב. כשראה שגם שם הכומר איננו, חשב אולי אקים רעש ואז יגיע הכומר, נטל סולם, טיפס, תלש את הנברשת מהתקרה וירד. אך שום דבר לא קרה, ואז חשב היהודי: אם הנברשת בידי - והכומר לא נמצא, אם כן בא לציון גואל... הוריד את החליפה, כיסה בה את הנברשת ורץ הביתה [כמובן, אדם זה פעל שלא על פי ההלכה שאוסרת להנות מעבודה זרה וממשמשה].

חשב לעצמו: אכנס פנימה, היכן שעומד הפסל בכבודו ובעצמו, שם בודאי נמצא הכומר, ואז... נכנס פנימה, ובתחילה אחזה בו התפעלות מהפאר ומההדר. הוא נעמד נרעש כולו, כשלנגד עיניו מתנוצצים הפסל והנברשות העשויות זהב. כשראה שגם שם הכומר איננו, חשב אולי אקים רעש ואז יגיע הכומר, נטל סולם, טיפס, תלש את הנברשת מהתקרה וירד. אך שום דבר לא קרה, ואז חשב היהודי: אם הנברשת בידי - והכומר לא נמצא, אם כן בא לציון גואל... הוריד את החליפה, כיסה בה את הנברשת ורץ הביתה [כמובן, אדם זה פעל שלא על פי ההלכה שאוסרת להנות מעבודה זרה וממשמשה].

חשב לעצמו: אכנס פנימה, היכן שעומד הפסל בכבודו ובעצמו, שם בודאי נמצא הכומר, ואז... נכנס פנימה, ובתחילה אחזה בו התפעלות מהפאר ומההדר. הוא נעמד נרעש כולו, כשלנגד עיניו מתנוצצים הפסל והנברשות העשויות זהב. כשראה שגם שם הכומר איננו, חשב אולי אקים רעש ואז יגיע הכומר, נטל סולם, טיפס, תלש את הנברשת מהתקרה וירד. אך שום דבר לא קרה, ואז חשב היהודי: אם הנברשת בידי - והכומר לא נמצא, אם כן בא לציון גואל... הוריד את החליפה, כיסה בה את הנברשת ורץ הביתה [כמובן, אדם זה פעל שלא על פי ההלכה שאוסרת להנות מעבודה זרה וממשמשה].

חשב לעצמו: אכנס פנימה, היכן שעומד הפסל בכבודו ובעצמו, שם בודאי נמצא הכומר, ואז... נכנס פנימה, ובתחילה אחזה בו התפעלות מהפאר ומההדר. הוא נעמד נרעש כולו, כשלנגד עיניו מתנוצצים הפסל והנברשות העשויות זהב. כשראה שגם שם הכומר איננו, חשב אולי אקים רעש ואז יגיע הכומר, נטל סולם, טיפס, תלש את הנברשת מהתקרה וירד. אך שום דבר לא קרה, ואז חשב היהודי: אם הנברשת בידי - והכומר לא נמצא, אם כן בא לציון גואל... הוריד את החליפה, כיסה בה את הנברשת ורץ הביתה [כמובן, אדם זה פעל שלא על פי ההלכה שאוסרת להנות מעבודה זרה וממשמשה].

חשב לעצמו: אכנס פנימה, היכן שעומד הפסל בכבודו ובעצמו, שם בודאי נמצא הכומר, ואז... נכנס פנימה, ובתחילה אחזה בו התפעלות מהפאר ומההדר. הוא נעמד נרעש כולו, כשלנגד עיניו מתנוצצים הפסל והנברשות העשויות זהב. כשראה שגם שם הכומר איננו, חשב אולי אקים רעש ואז יגיע הכומר, נטל סולם, טיפס, תלש את הנברשת מהתקרה וירד. אך שום דבר לא קרה, ואז חשב היהודי: אם הנברשת בידי - והכומר לא נמצא, אם כן בא לציון גואל... הוריד את החליפה, כיסה בה את הנברשת ורץ הביתה [כמובן, אדם זה פעל שלא על פי ההלכה שאוסרת להנות מעבודה זרה וממשמשה].

לרדת בזהירות בכמה מדרגות שבורות, וגם לא ליפול בכמה מרצפות עתיקות יומין, ומשדפק על הדלת לא היה צריך שיפתחו לו - מפני שלא היה שם מנעול כלל, ומיד נפתחה הדלת לרוחה ע"י הדפיקה, ותיכף כשנפתח שעטו אליו לא פחות משנים עשר נכדים ולפתוהו מכל צד, סבא, סבא, אני קודם, סבא אני הגדול, סבא, בא תבחון אותי משניות, והפעוטה בת שנתיים צייצה אף היא, סבא תראה מה קיבלתי בגן וכו', ועוד בעומדו בפתח זלגו עיניו דמעות חמות, כשזכר האיך ומי קיבלו בת"א בוילה עם הקדילאק, והיאך נתקבל כאן.

לא עברו דקות ספורות, והזקן החל נושם לרוחה, שתה משקה חם, ובנו סוגר את הגמ' הנה מצות כיבוד אב... וכך חזר למרץ נעורים, שתי הנכדים הגדולים לקחו אותו אל המקוה, אח"כ הלך עם בנו להתפלל מעריב, ואח"כ מצאו לו איזה מקום בתוך הדירה העלובה לישון, ובכל מקום נתקבל בחמימות רבה, וכולו היה טרוד בלבחון את נכדיו המרובים, וללמוד אתם, עם זה משניות ועם זה סידור, את זה ללמד גמ', ואת זה אלף בית, ואט אט חזרה על פניו שמחתו הטבעית, והאושר זרח מפניו, וגמר אומר, פה אשב כי אויטיה!

הוא אשר אמר הכתוב, "יפת אלקים ליפת", - ליפת יש הרבה דברים יפים, שה' חנן אותו ונתן לו, יש לו וילה של שלוש קומות, חצר, קדילק, וכו' וכו', אך "וישכון" - כשהבאבא מחפש היכן לגור, יודע הוא שישכון "באהלי שם", באוהל הלומד תורה, שאפי' שהוא רק בקושי אוהל ולא "וילה"... אבל יש מקום לסבא זקן עם עוד שנים עשר ילדים בתוך חדר וחצי, מה שאין בכל הוילה המפוארת אצל יפת! (לב שלום)

איך נפלת בחילול שבת

שמעו נא עוד דברים נוראים הכתובים במדרש תנחומא: "אמרו חכמים בו ביום נטע, בו ביום עשה פירות, בו ביום בצר, בו ביום דרך, בו ביום שתה, בו ביום נשתכר, בו ביום נתגלה קלונו".

אותו היום שנטע את האילן יצא עץ אותו היום יצאו ענפים אותו היום פרחו

העלים. בו ביום יצאו ענבים. ועוד באותו היום בצר את הכרם, סחט, שתה והשתכר. הכל התרחש - בו ביום. הפלא ופלא.

כרגיל, כשמכניסים גרעין או שתיל קטן באדמה, עד שרואים בחביות יין משובח, חולפים חמש או שש שנים. וכאן, פלאי פלאות, נח הכניס גרעין באדמה, ומיד עץ, עלים, ענבים, יין, - "בורא פרי הגפן". ו...שיכור.

נשאלת השאלה למה צריכים כל כך הרבה ניסים - כדי שנח יהיה שיכור, מה ולמי בוער כל כך? וכי לא היה די שנח ישתכר בעוד חמש שנים?

הפשט הוא: אמת, אנו באמת לא מבינים בכלל מי היה נח. קדושתו וגדלותו, אך לפי דרגתו היה לו איזהו שבריר של רצון לשתות יין, "היה לו לעסוק תחילה בנטיעה אחרת" (כתב רש"י), לפי דרגתו הייתה שם נקודה זעירה של "בא לטמא פותחים לו" (שבת ק"ד). וכיון ש"פותחים לו" התגלגלו הדברים במהירות עצומה, נח הצדיק שנטע כרם כלל לא חלם לשתות מיד, הוא חשב

בסך הכל ליטע כרם, כאשר עוד שלוש ארבע שנים יהיה לו יין, אבל כיון ש"הבא לטמא פותחים לו" נפתחה הדרך לרווחה: - גרעין, גזע של אילן, "אוי וי, וי, איזה יופי - הנה ענפים! אוי וי, עלים, אי, ענבים בשלים - סחיטה שתיה, חלאס, אבוד, גמרנו. ואי אפשר למחוק את זה!... נשאר חקוק לעולם.

אין לנו אפשרות להבין בנח ומעשיו, לכן נעסוק להלן רק בעיקרון של דברי חכמים, שאמרו "הבא לטמא פותחים לו":

שאלתי פעם פלוני שיצא לתרבות רעה: "איך הצלחת להיות מחלל שבת, איך קרה? בוודאי שלא רצית במזיד לחלל שבת בדווקא, וא"כ איך הייתה הנפילה הראשונה?"

והוא אמר לי, כשדמעה חמה נפלה על לחייו:

פעם בשבת בעת שהלכתי ברחוב, חשבת, הסתפקתי בתוך עצמי, כן ללכת לכדור רגל או לא להשתתף במשחק הכדור, היו לי ספיקות בתוך תוכי לכאן ולכאן. לפתע חלף לידי רכב שנסע למקום המשחק, עצר לידי בחריקת בלמים, צפצף, הנהג הוציא את ראשו המגולה, והציע לי טרמפ. יאלה, קפצתי בפנים, חלאס, הייתי אחרי זה... אוי איבדתי את החיים שלי!"

כך סיפר - "בא לטמא פותחים לו". נורא. (אגב, אותן דמעות, טיהרו את לבבו המצטער, והחל לשוב בדרכו בתשובה שלימה)

עוברים פעם ליד מקום שרואים כל מיני דברים, סלסל ר' שלום בקול בוכים: "אוהו אוהו, כמה מעניין איך ש...". אומר ראובן לשמעון "תמתין דקה נראה מה הולך כאן, הנה רואים על המסך כדורגל, נמתין לדעת מי ניצח איטליה או הישראלים. "אה, הם ניצחו - הישראלים! אה, בא נעמוד עוד רגע!..."

כשאני הייתי ילד (יתום קטן) אהבתי לראות משחק כדור. הייתה לי משיכה גדולה לענין. ליד שכונת בית ישראל בה התגוררתי, היה מגרש של

ראויה, בידעו שאם לא ישתדל בזה מעתה, לא יוכל אח"כ לעשות דבר לעת זקנותו.

כך החליט וגם עשה למעשה, קנקן ישן היה לו בביתו, שבו חסך פרוטה לפרוטה, והיה זורק כל שבוע מטבע קטנה שהצטמצם מהוצאות השבוע במשהו, וכך היה שומר את הפרוטות הזעומות בקנקן הישן והמאובק, עד שהתמלא, לאחר שהתמלא, רוקן אותו, סגר בשקית והניח במקום צנוע, ושוב החל למלאו מחדש, וכך עשה כל כמה חודשים, מילא ורוקן סגר והצניע, ומילא מחדש, שנה ועוד שנה, בדלות ואביונות מחרידה, וכך עשה משך עשרים שנה, עד שלבסוף הצטבר לו סכום נאה והגון לחתונת בנו ולחלק מקניית דירה.

סופו של דבר היה שהצליח לקנות לבנו בכורו דירת פאר במרכזה של תל אביב, שעדיין הייתה אז עם מרכז רחני - יותר ממה שיש היום - ת"ת ובתי מדרשות ויהודים יראי ה', וכך זכה הבן הגדול לדירה מפוארת עם כמה חדרים מרווחים, חצר פרטית, דשא וכו' כל הנדרש בפאר והדר לשם עוה"ז, והעיקר שסו"ס הצליח האב השבור מעניונו, להוכיח לכולם שאפשר להשתחרר מהמושגים הגלותיים, ולצאת לעולם הרחב ולהיות בנ"א...!

כמובן, כשהגיע תורו של הבן השני להינשא, לא היו ביד האב אמצעים להשיאו כראוי, ובלית ברירה שכר לו בדמ"פ חדר וחצי בשכונת מאה שערים, ואף נדב לו את שולחנו שקיבל ירושה מאבי סבו... ומתרומות שתרמו ידידיו השיג מטות בדיעבד, וכך הבן השני המשיך את עניות אביו, והראשון יצא "מהגלות המרה"...

כמובן, שהראשון שקיבל טעם בעוה"ז שלח ידו במסחר וראה ברכה בעמלו, ואת תלמודו זנח אט אט, עד שגם כיפתו שעל ראשו הצטמקה ושקעה בתוך שערות ראשו הגדולות, וכמובן שבמשך הזמן קנה אוטו, ואח"כ החליף וקנה וולבו... ונשאר "מסורתי", "מסורתי" מאי משמע? ילד אחד ושתי כלבים לשמירה, לבילוי בשב"ק אינו נוסע... אבל לראות כדור רגל... חייבים... אי אפשר אחרת...

הבן השני לעומתו, מצא את כל אושרו בלימוד התורה וקיום המצוות, כי כשאין עוה"ז בתוך הלב, יש מקום להרגיש קצת רוחניות, והיה שקדן עצום וירא ה', גידל משפחה מרובת ילדים, כששתי מיטות הספיקו לאכלס את כל ילדיו שישנו יחדיו על רוחב המיטה, וכו' וכו' כדרכם הדחוקה של בני ירושלים דאז.

ויהי היום, והאבא המאושר בחציו, הזקין, ונזקק לעזרה וסעד, כמובן שהמקום שיש לו לשהות זהו אצל אחד משני בניו, ומתוכם בודאי העדיף לשהות אצל הבכור, שבעל יכולת הוא, בעוד שהשני בקושי מסתדר עם משפחתו, מה גם שהראשון חייב לאביו הכרת הטוב, ואילו השני אולי עוד כועס בלבו עליו שנתן הכל לראשון.

הלך וארז את מעט חבילותיו, ונסע לתל אביב לבנו בכורו, בחושו שבודאי עתה הוא הזמן לראות באושר הגדול של בנו, בהגיעו לתל אביב, מקום שלפני כמה עשרות שנים קנה דירה לבנו, לא ידע להבחין היכן מקום מגורי בנו, כל פני המקום השתנו, עד שבקושי זיהה היכן גר בנו, בהגיעו מול הוילה המפוארת ראה קדילק מפואר סמוך לבית, ושער בתוך שער, שער בתוך שער! האב החל לדפוק ומשלא נשמעו דפיקותיו שעל דלת החצר, ניסה לפתוח, ומשלחץ על הידית, פרצה אזעקה רועשת, והאב הזקן החוויר כולו, כשתיכף לפתוהו שתי אנשים ושאלוהו בעזות "מי אתה?"

הזקן שנחרד ובקושי הצליח להוציא הגה מפיו, ובקושי קלט במה המדובר, ורק באצבעו הצליח להראות שרצונו להיפגש עם בעל הבית שהוא אביו... בינתיים, הבן התעשת והחליט לראות מי הוא זה אשר בעטיו הוזעקה השמירה, ופתח מבפנים את הפרוויקטור, והסתכל בעין החשמלית הגדולה, ושוב נחרד הזקן בחושו, מה זה, אולי טעיית, אך מיד שמע את בנו קורא, אבא זה אתה, בא הכנס! הזקן נרגע מעט ונשם לרוחה, פתח את השער והחל צועד לעבר הדלת, עד שהגיע לדלת כבר חזרה השמחה על פניו מעט, שנמוגה שוב - כשאך נכנס לבית, מיד זינקו עליו שתי כלבים אימתניים... הזקן כמעט שהתעלף, אך בנו צעק שוב, "אבא הם לא נושכים", "הם חלק מהמשפחה!..." הם פשוט מקבלים את פניך, סיים בחיוך!...

כל יום שעבר עליו בבית בנו, איבד את הטעם לשהות אצלו, פעם עשה קפה לעצמו וידיו הרועדות שפכו מעט על השטיחים, וכלתו גערה בו, למה אתה מלכלך את השטיחים, זה עולה הון רב... יום אחד נתקל בעציץ גדול ומעד ונפל, וקרא לעבר בנו שיבוא לעזור לו לקום על רגליו, ופני בנו חפו ועל מה?... שהחמיץ בדיוק את ה"חדשות"... כך הפכה שמחתו לתוגה, ואושרו לאבל, ותקוותו ליאוש, וראה את כל עמלו שהלך לריק, עד שבסוף גמר אומר לעזוב את הבית ולנסות אצל הבן השני, במאה שערים.

אצל הבן השני לא היה קשה בכלל לזהות את הבית, וכבר מרחוק שמע את קול בנו המתנגן בעריבות על הגמרא, וצעד לעבר הבית הדל - כמהסס וחושב מה יהיה כאן, בבואו אל הבית נעצר קמעה, מפני שהיה צריך

צעירים ו... כל כך רצייתי להביט שם עוד ועוד, ועד היום הנני אסיר תודה לאחד המלמדים בתלמוד תורה, שידע את מאמר חז"ל דלהלן והציל אותי, לקח אותי משם: "אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב. אם הלך - סופו לעמוד" דברי המדרש - שאם הלך סופו לעמוד, עומדים ועומדים, אחר כך כבר מתיישבים "אם עמד סופו לישוב" אבל אם לא הלך ולא עמד ולא ישב אלא "כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה וימם ויליה - והיה כעץ שתול על פלגי מים" וכי רק במשחק הכדור כך הוא? לא, בכל דבר! אלא שפעם היצר היה כדור, היום הוא דברים אחרים, כל אחד יודע. העולם מתגלגל על פי חוק זה שקבע הבורא "הבא לטמא פותחים לו".

אבל "הבא לטהר"? לא רק "פותחים לו" אלא הרבה יותר: "מסייעים אותו" עוזרים לו מן השמים! (וכמעשה שהיה בבת פרעה) אני רואה בעינים שלכם שאתם מחכים לסיפור, נכון? איך אני יכול לראות זאת, מפני שגם אני רוצה לספר, אז אני רואה...

אספר לכם מה שארע לא מזמן, עובדה מעניינת שסיפרו לי שני עדים (בשבוע שעבר ב"זכרון משה", אחרי הדרשה לביל שבת) ומהסיפור נבין, נתבונן ונלמד עד היכן מגיעה סיעתא דשמיא.

"ל"סמייריון" של ערכים, שנערך בקיבוץ חפץ חיים, באו זוג, אבא אמא, בת וכן. האבא והאמא והבת האזינו לשיחות והשתתפו בהרצאות, אבל הבן עם השערות הגדולות, לא רצה לשמוע הרצאות. כל השבוע ישב בחדר עם רדיו גדול. תלמיד חכם מהמשתתפים, שהבחין כי הבחור לא בא להרצאות, ניסה לדבר עמו באופן פרטי, אך לא הועיל.

הימים חלפו, המשפחה שבה הביתה. האבא והאמא החלו בדרך חדשה, במתינות. והתקדמו בקיום המצוות. הם ביקשו מהבן שיעלה גם הוא על העגלה וישתפר, לפחות מעט, אך בקשותיהם נפלו על אוזניים ערלות.

יום אחד פנו אליו ההורים, ואמרו: שמע נא! אם תסכים להצטרף לסמייריון הנערך בימים הקרובים, ורק לשמוע הרצאות, בלי להבטיח שתתחיל לקיים מצוות, אנו נעניק לך הוצאות נסיעה לחו"ל - לאיטליה ולקפריסין - כמו שהיית רוצה. "בסדר, טוב, מסכים". אמר.

הוא ארז את מטלטליו ונסע להשתתף בסמייר 'חנוכה'. שמע את ההרצאות, והמוח שלו, היה, כמובן, כל הזמן באיטליה...

בסוף השבוע, כנהוג בסמייריון, מתקיים סימפוזיון - במוצאי שבת בשעה שתיים לאחר חצות, הכל מתאספים, ואף יש מהמשתתפים העולים על הבמה - לספר רשמים ותחושות לאחר שבוע גדוש ברוחניות, אחרים מספרים הסטוריה אישית, ויש המגלים על התעוררות ומהפך, ועוד. הבחור דנן ישב ליד חבר שלו, הקשיב מעט וחלם הרבה. החבר התכופף אליו ושאל - "נו, מה אתך,

האם אתה יוצא מכאן עם החלטות כל שהן?" "אני! אני יוצא מכאן עם כרטיס לחו"ל..."

"אבל אתה שמעת הרצאות, ואיך נשאת קר כל כך?!"... אותו חבר שהיה אפוף בהתעוררות דיבר על ליבו עד שהבחור צ'יק דנן הראה קצת סימני התרגשות.

חבירו המשיך לטפטף בליבו דברי כיבושיו, עד שלפתע הכריז באוזני החבר, וכה אמר: "אתה יודע מה? שמע! אם יארע נס, עכשיו, שאבא ואמא שלי יהיו פה באמצע הלילה, הם הרי גרים בירושלים, אז אני נעשה בעל תשובה. גמרנו! זהו!".

חלפה שעה שעתיים או אולי חצי שעה (לא אמרו לי את הזמן) ולפתע, הנה, אבא ואמא בפתח המלון!...

הבחור ניגש אליהם והשלושה התנשקו, בסערה.

היושבים באולם לא הבינו את משמעות הדבר, אבל ראו כי קורה כאן משהו מיוחד. היו אלו רגעים מרגשים מאד. הבחור דיבר עם הוריו ובכה. אח"כ עזב את הוריו, מיהר ועלה לעבר המיקרופון, בדרך עוד הספיק לשאול ממישהו כיפה, חבש את הכיפה הצמידה בסיכת ראש, ודבר למיקרופון: "מעכשיו כיפה זו לא יורדת מעל ראשי..."

מה היה, ואיך הם הגיעו? זאת סיפר האבא (כפי שהעידו השניים אחד ששמע מהאב עצמו, ואחד שמע מהבן):

האבא חלם לו בשינה, שבא אליו זקן, עם זקן לבן (אולי הסבא שלו) ואומר לו "מה אתה ישן פה סע לקיבוץ חפץ חיים לבן שלך".

הוא התעורר משנתו וסיפר לרעייתו. היא אמרה "או - אה, מעניין, חלום פלאי פלאים! אולי צריך לנסוע".

"לא, אני רוצה לישון" אמר הבעל. ושכב לישון.

והנה שוב הגיע הזקן: "למה אתה לא נוסע לבן שלך? מדוע אתה ישן פה?" הוא התעורר במעט בהלה, וסיפר שנית: חלמתי עוד הפעם על אותו זקן.

"אם כך, אולי ניסע בכל זאת?" הציעה "אבל אני רוצה לישון".

"תשמע נא, אני מאמינה בחלומות, ואל דאגה, לא תיסע לבד, אצטרף לנסיעה". דירבנה אותו.

השניים התלבשו וירדו לרכב ונכנסו.

האוטו לא נדלק. האבא שעמד בחצר הבית בעיניים מכוסות חבלי שינה לא הצליח להתניע את הרכב... (ודאי! הרי ה'שטן' עובד קשה בכאלו רגעים... וכי היצ"ר ישן בשתיים בלילה...?)

"אם האוטו כבר התקלקל, אין לי כח, גמרנו, אני הולך לישון עכשיו".

"אם כבר התלבשנו וירדנו - נזמין טקסי מיוחד..." העיזה האשה להצהיר בקול "אם אנו כבר ברחוב, ניקח ספיישל", חזרה ואמרה שוב.

"מה פתאום?" "כן! נוסעים בכל מחיר"

האשה ניצחה. הם הזמינו מונית ונסעו מירושלים עד לחפץ חיים. כמובן ששילמו טבין ותקלין, כמו שצריך. ובאו.

ראיתם איזה מופת?

מי שרוצה ללכת בדרך צדיקים - מסוגל לקבל סיעתא דשמיא, מאין כמוה. אנו יודעים שהסטייפטר, למשל, עשה מופתים משום שהקב"ה מתחשב עם הצדיקים. אבל שלבחור פשוט כל כך, תהי' כזו סיעתא דשמיא זה כמעט חידוש. כנראה שזו זכות של סבא או אבי סבא שהתפלל בדמעות, או שאבא ואמא עשו פעם מעשה טוב, מי יודע? אולי זכות פרטית מחמת עשיית איזו מצווה.

ומה שברור ש"הבא לטהר מסייעים אותו". גיוואלדיג - הבא לטהר! הבא לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

לטהר! אשרינו מה טוב.

ולכן - גם לכך - מתכון המדרש (בראשית רבה צג, י) באמרו: "אוי לנו מיום הדין, אוי לנו מיום התוכחה, כשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא" מהו: "לפי מה שהוא"? אלא, שכעת איננו יודעים כלל מה שאנו בעצמנו, אלו כישורים יש לנו ואלו כוחות מקננים בנו, כי מעולם לא מייצנו את עצמנו -

אבל כה הרבה כוחות חיוביים בנו -

ובמרום לא מחלקים מתנות, במרום קובעים משימות ומעניקים כלים - האם ניצלנו את הכלים שניתנו לנו, הרוחניים והגשמיים?!

(ההגדת)

צהר תעשה לתיבה

הגאון רבי אליהו קלצקין זצ"ל גלה כנער מליטא להונגריה ללמוד תורה מפי המהר"ם א"ש זצוק"ל שהיה מתלמידי מרן החתם סופר זצוק"ל היה זה דבר נדיר שבחור יגיע מליטא ללמוד בישיבה בהונגריה ובפרט בשל גילו הצעיר פחות מבן ארבע עשרה סיפר הגאון הגדול רבי שמואל אויערבאך זצ"ל מפי השמועה מתלמידים שליט"א כי כאשר הנער התראה לפני הגאון מהר"ם א"ש והוא הבחין בגילו הצעיר שאלו אינג'לע' נער יקר מה יש לך לומר אולי משהו על פרשת השבוע פרשת נח?

הנער פתח את פיו בדברי תורה ומהר"ם אש התפעל מאד וכה אמר רבי אליהו קלצקין:

ישנה מחלוקת בחז"ל האם "צהר תעשה לתיבה" הכוונה לחלון ממש או לאבנים ומרגליות יש אומרים חלון יש אומרים אבן טובה המאירה להם כן כתב רש"י, ובגמרא סנהדרין דף קח עמוד ב נאמר: "אמר רבי יוחנן אמר לו הקדוש ברוך הוא לנח קבע בה אבנים טובות ומרגליות כדי שיהיו מאירות לכם כצהרים" והנה יש לומר אמר רבי אליהו קלצקין כי פלוגתא זו אם חלון או אבן טובה תלויה במחלוקת רבי יוחנן וריש לקיש שלר' יוחנן חצי שיעור אסור ולריש לקיש מותר מן התורה הפלא ופלא, איך?

אמר הנער: בסנהדרין דף נ"ח ע"ב מבואר כי גוי ששבת חייב מיתה שנאמר "ויום ולילה לא ישבותו" והנה אמרו חז"ל ביומא דף כ"ח ב' כי קיים אברהם אבינו כל התורה כולה והקשו המפרשים איך שמר אברהם אבינו שבת קודם מתן תורה והרי לא הצטווה עליה מאידך גיסא אברהם הצטווה על הלאו של יום ולילה לא ישבותו שזו אזהרה לבן נח שלא ישבות ואם כן איך שבת?! ויש שתירצו כי הוא עשה בשבת מלאכת חצי שיעור וכיון שלבן נח גם במלאכת חצי שיעור ייחשב לו שלא שבת נמצא שקיים את שתייהן גם את השבת וגם את הציווי יום ולילה לא ישבות (הגאון רע"ק איגר זצ"ל תירץ כך להדיא בהשמטה לתשובות לסימן קכ"א וראה שם מה שהביא את דברי הפנים יפות מה שתיירץ)

אך כל זה רק אם נאמר כריש לקיש שחצי שיעור מותר מן התורה לכן קיים את השבת גם כאשר עשה חצי שיעור אבל מה נאמר לר' יוחנן שחצי שיעור אסור?

על כך יש לתרץ בפלוגתא נוספת בפרשת נח.

במדרש ישנה פלוגתא, האם המזלות שימשו בימי המבול. רש"י על הפסוק "עוד כל ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום וקיץ וחורף ויום ולילה לא ישבותו" כותב: מכלל ששבתו כל ימי המבול כותב כי הם לא שימשו במבול ובבראשית רבה פרשת בראשית נאמר: אמר ר' יוחנן לא שימשו המזלות כל אותן י"ב חדש אמר לו ר' יונתן שימשו אלא שלא היה רישומן ניכר". והנה יש לומר, כי מי שסבר שהמזלות לא שימשו במבול לא יוכל לדרוש כפי שדרשו בגמרא סנהדרין נ"ח גוי ששבת חייב מיתה שנאמר ויום ולילה לא ישבותו, כי הפסוק הולך וסובב על גופו של דבר ההבטחה שד' מבטיח כי המזלות לא ישבותו יותר כפי ששבתו במבול, אבל מאן דסבר שהם שימשו בימי המבול א"כ מדוע נאמר "יום ולילה לא ישבותו" לדרשה של גמרא סנהדרין שגוי ששבת חייב מיתה.

ומעתה נאמר, כי ריש לקיש הסובר חצי שיעור מותר מן התורה, הוא אכן דורש "יום ולילה לא ישבותו" לגוי ששבת חייב מיתה, ואברהם אבינו שמר את השבת על ידי חצי שיעור, שמתר ליהודי ואסור לגוי, אבל לר' יוחנן הסובר חצי שיעור אסור לא יכול היה אברהם אבינו ע"ה לעשות מלאכה של חצי שיעור, אלא על כרחך שר' יוחנן סובר כי הדרשה של יום ולילה לא ישבותו לא קאי בכלל על איסור שביתת בן נח ולכן לאברהם אבינו לא היתה בעיה של "יום ולילה לא ישבותו", וכי לא ישבותו" מכון להבטחה פשוטה שאע"פ שלא שימשו במבול - יום ולילה לא ישבותו.

א"כ לדעת ר' יוחנן שהמזלות לא שימשו, הרי צוהר לא יכול להתפרש במובן 'חלון' שהרי לא היה אור שמש וירח בימי המבול, והחלון לא היה מאיר להם כלל, אם כן 'צוהר תעשה לתיבה' זו אבן טובה. אבל לריש לקיש הסובר חצי שיעור מותר ממילא המזלות כן שימשו במבול, כך שאפשר לומר כי 'צהר תעשה לתיבה' היינו חלון שהאיר מהמזלות שהאירו בחוץ.

הלומדים מעיינים במראי המקומות וקונים בהם ידיעה מקיפה, ואז היה עולה לבימה וחזרו את כל מראי המקומות למקשה אחת, להתפעלות הלומדים ולהשתאונתם. הכירו בגדלותו התורנית העצומה, וקבלו מרותו. כך הכתה תנועת המוסר שורש, למגינת לב מתנגדיה.

פעם הגיע לעיר אחת, תלה את דף מראי המקומות ופרש לאכסניו לשקוד על תלמודו. היו שם שני אברכים, תלמידי המתנגדים לתנועת המוסר. ידעו שעומד הוא לכבוש את לב הלומדים בגאונותו העצומה, ועשו מעשה שלא יעשה. הורידו בחשאי את הדף, והחליפוהו. השאירו את הנושא על כנו, אבל המירו את כל מראי המקומות. המציאו על אתר שלושים 'מראי מקומות' שלא ממין הענין; ברכות דף כ, שבת מג, פסחים נט, סוכה ט, כיד הדמיון הטובה עליהם, ותלו את הדף על דלת הכנסיה לבית המדרש.

נסובו הלומדים והעתיקו לעצמם. השתאו: הסוגיא ידועה מוזכרת בכמה מקומות בש"ס ובפוסקים, ואף אחד מהמקומות לא מוזכר ברשימה. במקומם מוזכרות גמרות שאין להם שום שייכות, ואין ביניהן שום קשר. הפלא ופלא. אולי גאון כה גדול הוא, שהצליח לשייכן לסוגיא. שננו את המקורות המצוינים, והמתינו לפלפול המובטח.

בשעה היעודה היה בית המדרש מלא מפה לפה. רבי ישראל עלה במדרגות ארון הקודש, והעמידו לפניו את הסטנדר. ביקש את הדף התלוי על הדלת, להעזר בו בשזירת הפלפול שהוכן מראש. הדף הובא, העיף בו מבט, וחזרו פניו. ושני אברכים הביטו מהקהל, וחייבו לעצמם. הנה ירד בבושת פנים, ותנועת המוסר תספוג מפלה. בעירם, על כל פנים. שתק דקה ושתים, והציבור תמה.

ואז פתח ואמר: "רבתי, הסוגיא ידועה, לכן לא כתובים כאן מראי המקומות המרכזיים בה. אסקור אותם בקצרה" שטח את הרקע, הפיק ממנו יסוד, והיסוד הזה נסתר מדיוק בדברי הגמרא במסכת ברכות דף כ. אפשר היה לנסות לתרץ כך וכך, אבל זה נסתר מדברי הגמרא במסכת שבת דף מג. כדי ליישב את הדברים נראה לחקור כך וכך, ומפסחים דף נט מוכח כצד הראשון, ונפקא מנה להלכה, בסוכה דף ט. הואיל וכך, מיושבת הקושיא שהוקשה ממסכת ברכות. הכלל, שלוש שעות עמד וחרז את כל שלושים מראי המקומות המחודשים, שלא התכוון להם, ושאינם שייכים כלל לסוגיא. והשומעים יצאו מכליהם, גאונות כזו טרם שמעו. בטוחים היו שזה הפלפול שהכין! ובין השומעים היו שני אברכים המומים. וככל ששזר את הפלפול, הלכו פני השנים והחזירו הבינו שאכן פגעו בכבודו של גאון אדיר, שר התורה, אין להם מחילה!

סיים לארוג את הפלפול במראה המקום האחרון שקשר את כל הקצוות - והתעלף!

נוצרה בהלה, קמה מהומה, נתקפו חרדה. טרחו להקיצו מעלפונו. והשנים ידעו על מה ולמה התעלף, אלו תעצמות נפש גבו ממנו השעות האחרונות, להמציא כזה פלפול על אתר! כשהתעורר מעלפונו חלצו נעליהם ובאו לבקש מחילה. "על מה" נשאלו.

הודו במעשיהם, בגינם התעלף, ומבקשים סליחתו.

אמר: "על המעשה שעשיתם אכן זקוקים אתם למחילה. מעשה שלא יעשה הוא, ואני סולח.

אבל אם ליבכם מכה אתכם על שבגינכם התעלפתי, הריני להרגיעכם. לא התעלפתי בגללכם!"

ובאמת, העיד תלמידו הגאון רבי איצלה בלור זצ"ל, שרבו שתק שתי דקות כשראה את הדף המוחלף, לא משום שבאותן שתי דקות הכין את השיעור שארך שלוש שעות. לא, את השיעור הכין ככהרף עין, תוך שבריר דקה. אבל לאחר מכן התלבט עוד כשתי דקות האם לחשף את גאונותו הכבירה - לומר שיעור בנוי לתלפיות משלושים מראי מקומות שאינם שייכים לענין, לכאורה - או לא. האם יהיה בכך משום שמץ התפארות וגאווה, או שכל כונתו לכבוד שמים, לביצור תנועת המוסר - והחליט לומר!

אם כן, מדוע התעלף? אמר: "דעו, ממרום לא מחלקים מתנות, ממרום קובעים משימות ומעניקים עבורן כלים! אם אדם עשיר, עליו לכבד את ה' מהונו. זמר, יכבד את ה' מגרונו כל כשרון, ניתן כדי לנצלו. ואני ידעתי שיש בי כשרונות כמו אלף אברכים, ונדרש ממני לפעול כאלף אברכים".

ואכן, למד ולימד והדריך והשפיע, בתנופה אדירה ובפעילות בלתי נלאית. "אבל זאת לא ידעתי, מעולם לא נוסיתי בכך, להכין ככהרף עין שיעור יש מאין, לדעת מה כתוב בכל מראי המקומות, ולקשרם לסוגיא, וכסדרם - אלו כוחות שלא ידעתי שמקננים בי, זו מנת כשרון של רבבת אברכים - וכרבה, איני מנצל את כוחי, לכן התעלפתי!"

כי כאשר אעלה למרום, הן ישאלוני: לשם מה קיבלת כאלו כוחות, ומה אענהה..."

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

שומע תפלת צדיקי ישראל ברחמים

"אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדתיו את האלהים התהלך נח" (טו)

דרש רבי יוסף נחמיה קורניצ'ר רבה של קראקא:

שתי בחינות יש בצדיקים: יש העובדים את בוראם במדת הדין, ויש העובדים אותו במדת הרחמים. כאשר חלילה נגזרת גזרה על ישראל, הצדיק שמדתו חסד ורחמים יכול לפעול לבטול הגזרה בתפלתו. שהלא יש לו פתחון פה לפני בוראו, לאמר: אם אני, בשר ודם, נוהג במדת הרחמים, על אחת כמה וכמה אתה הבורא יתברך, מקור הרחמים, עליך לנהוג עמם במדת הרחמים. לפיכך, אברהם אבינו - עמוד החסד, כולו היה להתפלל על אנשי סודם החוטאים. לעמת זאת נח שנהג במדת הדין, לא יכל היה להתפלל על בני דורו החוטאים.

עבדו זה נרמזה בכתוב: "אלה תולדת נח" - גזרת המבול הייתה תולדתו של נח שנמנע מלהתפלל על דורו. ומדוע לא התפלל? משום: "את האלקים" - זו מדת הדין (כ"ד לג א) [התהלך נח בעבודת ה'.

בזאת פרש רבי יוסף נחמיה את נסח בקשתו בסליחות ליימים נוראים: "מלאכי רחמים משרתי עליון חלו נא פני א-ל..."

רבים תמהו: כיצד פונים אנו למלאכים בתפלתנו, הלא חכמים קבעו (ירושלמי ברכות ט א) שאסור לעשות זאת? ולפי האמור משיב: באמרנו "מלאכי רחמים" אינו פוגעת בפגות למלאכי מרום, כי אם לבקש מאותם צדיקים שנהגו בחייהם במדת הרחמים, שימליצו עלינו טוב בפרום ויעתירו בעדנו שנושע מצרותינו.

'חדשי רבנו יוסף נחמיה'

על זאת יתפלל כל חסיד

"את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ" (טז)

במסכת כתובות (טו ב) מבאר שרבי יהושע בן לוי זכה להכנס חי לגן עדן, לפי שהוא שהגן על בני דורו מן המבול, ולפיכך כל ימיו לא הראה הקדוש ברוך הוא את אות הקשת בעולם.

על פי זאת דרש רבי פינחס הלוי הורוויץ בעל ה'הפלאה' את הכתוב בתהלים (לב): "על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רוק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו": תפלתו של "כל חסיד" היא להציל "לעת מצא" - "זו מיתה" (ברכות א. ח). ואולם "רוק לשטף מים רבים" - מי שלא נראתה הקשת בימיו, לפי שהגן על דורו מן המבול, יזכה שעגש המיתה: "אליו לא יגיעו", רבי יהושע בן לוי שזכנס חי לגן עדן.

פנים פות'

'צדיק שומר אמונים'

"אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדתיו את האלקים התהלך נח" (טו)

הרמ"ע מפאנו (ש"ת, סי קט) הביא בשם הזר הקדוש (ראה תקוני יזר י"ח דף קלב א) שהסבה שישאל מננים: "גוי צדיק" (ישעיה כו ב) היא בשל הקפדתם בכל יום על אמירת מוסת הדברים שבקדשה שנקראו במלה 'צדיק' - צ' אמנים, ד' קדשות, ו' קדשים וק' ברכות.

על פי זאת דרש רבי יעקב דב מרומרשטיין שליט"א נשיא 'בני אמונים' שאף נח שנקרא 'איש צדיק' בודאי שמר על מוסת הדברים שבקדשה הנדרשים לכה. ואכן, לשנים מהם יש רמז בפסוק שלפנינו: "נח נח" - ראשי תבות בגימטריה מאה, רמז לכך שהקפיד על מאה ברכות. וכן: "איש צדיק" - ראשי תבות צ"א, בגימטריה של 'אמן' וראשי התבות של 'צ' אמנים, רמז להקפדתו על אמירת צ' אמנים.

כיון שמפל מוסת הדברים שבקדשה, צבירת תשעים אמנים ביום היא הקשה ביותר לקיום, לפי שהמבקש לקיימה תלוי בברכות ששומע מפי אחרים (ראה פ"ה הרמ"ז לזכר בלך רפה ב). לפיכך מעיד הכתוב: "את האלהים התהלך נח"; "הא-להים" - בגימטריה 'אמן', ללמדך שגם היה מתהלך בצפיה לשמע ברכות, כדי לענות אחריהו אמן.

העבדה שגם הקפיד על עגית אמן, מסבירה את העבדה שאף כיום רואים אנו גוים 'בני נח', שמקפידים על עגית אמן ומבטאים אותה בלשון הקדש, וכפי שכתב הרמ"ד ואלו (דקמהו טח יח) שעגית אמן של הגוים היא המקימת אותם, "שאם לא היו אומרים כן, לא היו מתקיימים אפלו יום אחד".

'הקשת' בוקעת את הענן

"את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ" (טז)

כתב החתם סופר: "קשתי - ראשי תבות: קדשתי, שמי, תורת, ימיני".

רבי חזקיה פייל פלוט, רבה של טוראן, מעיד כי רבו החתם סופר היה חוזר על רמז זה מדי שנה בפרשת נח. בהתעמקו להבין את דברי רבו העלה במקומו באור נפלא לדברים:

את תפלת שמונה עשרה אנו מסיימים בבקשה מיחדת: "עשה למען שמך, עשה למען ימינה, עשה למען תורתך, עשה למען קדשתך". מקורה של בקשה זו בדברי

הפודרש שהובא בטור (א"ח זכב): "אמר שמואל: כל הארזי לומר ארבעה דברים הללו זכה ומקבל פני שכניה; עשה למען שמך, עשה למען ימינה, עשה למען תורתך, עשה למען קדשתך".

את מעלתה של בקשה זו נתן להסביר על פי דברי הגמרא (ברכות לב ב): "מיום שחרב בית המקדש נגעלו שערי תפלה", וכפי שקונן הנביא (איכה ג מד): "סכוחה בענן לך מעבור תפלה". לפיכך אנו מבקשים בסיום התפלה: "עשה למען שמך...". לאמר: גם אם נסתמו שערי תפלה, לא למעננו עשה כי אם למענך, ובכך אנו פותחים שערי שמים.

מעשה יתפרש הרמז יפה; בפסוק: "את קשתי נתתי בענן" נרמז שגם בעת הגלות, כאשר הענן מכסה ונועל בפנינו את שערי התפלה, נתן בדינו הקדוש ברוך הוא את סגלת 'קשתי' - הזכרת ארבעת הדברים האמורים, כסגולה לכך שתפלתנו תבקע את אותו ענן.

'תורת משה'; 'לקוטי חבר בן חיים' ח"ג בהקדמה

ברכה על 'קשת טבעית'

"והיתה הקשת בענן וראיתה לזכר ברית עולם בין אלקים ובין כל נפש חיה בכל בשר אשר על הארץ" (טז)

ידועה התמיהה: הלא מראה הקשת בענן הוא תופעה טבעית המתרחשת כאשר קרו שמש פוגעת בענן כשהיא בגווית מסוימת, וכיצד היא מזכירה לחוטאים לשוב בתשובה?

הספורנו (לעיל פס' יג) פרש כי יש שני סוגי קשת, זו שנשלחת לזכרון - צבעיה הפוכים מצבעי הקשת הטבעית.

רבי יהונתן איבשיץ פרש כי הקשת הטבעית היא סגולת ומרבת צביעים. ואולם הקשת המשמשת לאות ברית, ובה דבר הכתוב היא בעלת גון תכלת - מלשון כלי - ומראה זה מזכיר לחוטאים לשוב בתשובה.

לאור האמור העיר הגב' איש ח', כי לכאורה יש להפנע מלברך על הקשת את הברכה שהובאה בשלחן ערוך (א"ח רכט א): "זכר הברית". שהלא אין אנו בקיאים בצבעי הקשת, ויתכן שהקשת שראינו טבעית, ונמצאת הברכה לבטלה. ואולם כתב, כי מכך שכל הפוסקים הביאו ברכה זו מבלי לפרט את סוגי הקשת שעליהם היא נאמרת, אין בדינו לדחות את דבריהם מכת החדוש האמור. ומפל מקום: "הרוצה להתחסד לברך בלי שם ומלכות, ויהרהר שם ומלכות בלב - אין מניחין אותו".

'ספורנו'; 'ערות דבש' ח"א דרוש יב; 'בן איש חי' עקב ז'

"ועמד בלם צדיקים" - מכרכים בתורה ועונים אמן.

"בשביל המדה הזאת של עגית אמן נקראו ישראל צדיקים, שנאמר (ישעיה כו ב): 'ויבא גוי צדיק שמר אמנים'". 'כד הקמח' ערך אמונה

מאה ברכות בקול בכונה בחכמות.

"כי אתה ראיתי צדיק לפני בדור הזה" (טז)

חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

ר"ת	יציאה	כניסה
19:13	18:33	17:22
19:10	18:35	17:38
19:11	18:33	17:30
19:13	18:35	17:40

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

פרשת נח • ו' חשוון תשפ"א • גיליון 693

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד"

רח' שמואל הנביא 13 • ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

ובאמת אוי ואבוי לכולנו כולנו צריכים לזעוק על כך שאין לנו בדור מנהיג כמשה. אין צרה גדולה מזו. כי לא רק שאנחנו בצרה, אלא גם אין מי שיכוון אותנו לעשות את הפעולות הנכונות לצאת מהצרה.

אבל משה רבינו חי וקיים והתורה היא נצחית, והדרך שבה ניהל משה את המשברים מובאת בתורה ובחז"ל והיא נמצאת לפנינו, וכל אחד יכול לדעת בקלות מה היה עושה משה בתקופתנו ומה צריך כל אחד ואחד מאתנו לעשות.

פני הכלב

הדבר הראשון לפני הכול הוא האמונה! איפה האמונה שלנו? מהש"ס הציבורי נראה שמי ששולט בעולם זה הנגיף ר"ל. כולם שוכחים שאין עוד מלבדו יתברך שאין שום מציאות מבלעדיו. כולם שוכחים שכאשר ה' שופט את העולם אז כל הברואים הם רק עבדיו ושלוחיו כמו שכתוב "למשפטיך עמדו היום כי הכול עבדיך". אל תדברו על הנגיף תדברו רק על ה'!

כאשר מכים כלב במקל, הכלב כועס על המקל ומנסה לנשוך את המקל. אם היה לו פה הוא היה כנראה צועק על המקל ומקלל אותו ומטיח בו האשמות חמורות. אין לכלב יכולת לראות את היד שאוחזת במקל. גם הקורונה היא רק מקל, ואם מדברים יומם ולילה על המקל ומתעלמים מהבורא האוחז במקל וזה נקרא "פני הדור כפני הכלב" שמדברים רק על הטבע ולא על האמונה.

איזה עיוורון נורא זה שרואים רק את המקל ולא רואים את היד האוחזת במקל. זה לא הנגיף, ולא ראש המשלה, ולא החרדים, ולא המפגינים, וכל אחד יכול להוסיף לרשימה הזאת את כל ה"אשמים" לדעתו. זה רק ה'! ה' הוא סיבת כל הסיבות ועילת כל העילות. איך אפשר לדבר יומם ולילה על מקלות וסיבות ולהתעלם מהקריאה והצעקה של בורא עולם לכולנו?!

לכן לפני הכול צריכים ללמוד אמונה. צריכים רועה ומנהיג שילמד אותנו להסתכל על המציאות באמונה.

מאמר ראש הישיבה

לא רוצים תיבת נח

אמתית, הנהגה שלא נותנת רק הוראות והנחיות מעשיות בצורה של גזירות, אלא הנהגה שנותנת לנו צורת התייחסות נכונה, חיזוק רוח העם בדרך האמונה, הנהגה של אמונה ותפילה.

הזהר הקדוש משווה בין ניהול המשבר העולמי של המבול על ידי נח לבין ניהול המשבר הלאומי של חטא העגל על ידי משה רבינו, וזה עיקר דבריו:

נח לא התפלל ולא יצא אל בני דורו כדי לעורר אותם, ולכן למרות שבאמת היה צדיק - כל המבול נקרא על שמו, כמו שהנביא מכנה את המבול: "מי נוח", כלומר שרואים בו אחראי שלא לומר אשם במבול!

ואילו משה היה בדיוק ההיפך הגמור. לאחר חטא העגל הוא מצד אחד ירד אל העם ועורר אותם בעוצמה לתשובה ולתיקון, ומצד שני התפלל ולא הרפה ארבעים ימים רצופים! ולכן הוא המנהיג והגואל לדורות.

דברי הזהר בפרשתנו חריפים מאוד. אבל לדעת המשפט החריף ביותר והכואב ביותר הוא מה שאומר הזהר שבכל זמן שיש דין בעולם הקדוש ברוך הוא מצטער ובצער אומר: "אוי שלא נמצא בעולם כמשה".

אקטואלי מתמיד

נראה שמעולם לא נראתה פרשת נח כל כך מוחשית כמו בשנה הזו. ממש כמו אותו מבול שבלבל את העולם במשך למעלה משנה והותיר אחריו עולם הרוס - כך גם אנו עדים לגל נורא ששוטף את העולם וסוגר את כולם איש איש ב"תיבה" שלו למשך זמן בלתי יודע מראש, ואיש אינו יודע מה יילד יום ואיך ייראה העולם ביום שאחרי.

המנהיגים ואנשי המדע לא מוצאים את ידיהם ואת רגליהם, והמון העם בכל העולם כולו מיטלטלים בין פחד וייאוש לבין זעם ומרירות, בין בדידות ועניות לבין סרד ועצבנות. האדם והעולם מתגלים במערומיהם וכל הרוע צף החוצה בצורה של פירוד ושנאת חיים לשון הרע מחלוקת ואלימות. אין צד בחיים שבו לא פוגע הנגיף המקורוסקופי. אלה ללא ספק ימי דין קשה, מהקשים שידענו, הן בכלל והן בפרט.

אין מנהל לה

כל כך הרבה דברים חסרים לנו בתקופה הזאת, אבל בדיוק כמו בזמן המבול, החוסר העיקרי הוא בהנהגה

נח לא התפלל ולא יצא אל בני דורו כדי לעורר אותם, ולכן למרות שבאמת היה צדיק - כל המבול נקרא על שמו!
ואילו משה היה בדיוק ההיפך הגמור. לאחר חטא העגל הוא מצד אחד ירד אל העם ועורר אותם בעוצמה לתשובה ולתיקון, ומצד שני התפלל ולא הרפה ארבעים ימים רצופים!

קו האמונה
02-6444250

תאזין, תרגיש בטוח!
לשמוע אמונה כל יום, כל היום

בדיחות הדעת

פוליטיקאי מגיע לעיירת פיתוח חדשה, ראש העיר אומר לפוליטיקאי: "יש לנו כאן שני בעיות גדולות" "מה הבעיה הראשונה", שואל הפוליטיקאי: "אין לנו כאן רופא", הפוליטיקאי מוציא את המכשיר היידי שלו ומתקשר תוך כדי הליכה, הוא חוזר ואומר: "זהו מחר יגיע לכאן רופא, מה הבעיה השנייה?" "אין כאן רשת סלולרית"

נתן לנו את המתנה המופלאה ששמה ילדים, ועלינו ורק עלינו- מוטלת החובה לחנכם בדרך טובה וישרה. איך עושים זאת? היכן קונים את "תיבת-הקסמים"? ובכן, בע"ה תוך כדי קריאת המאמרים בסדרה הנוכחית (כעשרים פרקים), תתבהר לנו התמונה, וכשנבצע מידי שבוע את שעורי הבית של המאמרים, נמצא את "תיבת הקסמים".

מנהיגות הורית

אולי בעבר, כאשר הסמכות הורית הייתה ברורה ויציבה, יכלו ההורים "לדרוש" את המשמעת בדיון, כולנו, בני הדור ה"קודם" כל אלו שמעל גיל 30, אלו שעדיין מתביישים להביט בעיניים של אבא ואמא, להורינו עדיין הייתה באמת "סמכות הורית" אבא אמר, ואנחנו הילדים נדרשנו לבצע, כי מילה של אבא זו מילה. אך בדורנו אנו "דור עקבתא דמשיחא" כפי שהגמרא מתארת: "בְּעֵקְבֹת מְשִׁיחָא חֲצִפָּא יִסְגָּא וְחִלְכָת תְּהַפֵּךְ לְסִימָת וְאִין תּוֹכְחָת... נְעָרִים פְּנִי זְמָנִים יִלְבְּנוּ בְּן מְנַל אָב. בַּת קָמָה בְּאֶמְקָה, פְּלָה בְּחִמּוּתָה. אִוְיָבִי אִישׁ אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ פְּנֵי הַדֹּר פְּפִי הַפְּלָב הֵבֵן אִינוּ מְתַבְּשֵׁי סְאָבִיו..." (סוטה דף מט/ב).

בדור בו הסמכות הורית שלנו מוטלת בספק, כתוצאה מגזרת הבורא ב"ה, עלינו לבעות לעצמנו סמכות אחרת, שונה, משוכללת ומורכבת. אם בעבר, יכלו הורים לפקד ולצוות על משפחתם, הרי כיום הם חייבים להנהיג אותם!

מנהיגות הורית

אני רוצה להציע לכם הורים יקרים, עיצה טובה. קוראים לה: "מנהיגות במשפחה" שפירושה: יכולתם של הורים, להוביל את משפחתם להתמודד עם אתגרים משתנים, שלא באמצעי כפייה. מנהיגות הורית, מתחשבת אומנם בצרכי הילדים, אך משאירה את ניהול המשפחה בידי ההורים. אין פירושו של דבר שהילדים במשפחה יהיו מאולצים ועשוי כל מה שההורים רוצים, תמיד ומהר. זו אינה מנהיגות. זו עריצות, שעבר זמנה. במשפחה בה מתקיימת מנהיגות מתאימה של הורים, יגרמו ההורים ע"י חינוך נכון שהילדים יבצעו את תפקידיהם מתוך אחריות לקיים את רצון ה' וההורים, גם מבלי שנזכיר להם שוב ושוב. לאחר הרגל החינוך נראה שהם פועלים מכוחם של ערכים תורניים ומשפחתיים ובמצבי משבר, לחץ וקונפליקט- יתגייסו לפעולה מתאימה בהנהיגות ההורים. תוכנית "מנהיגות הורית" זו, אני מדריך ומלווה את ההורים שמגיעים אלי לקליניקה לטיפול משפחתי. ואת התוכנית הזו, אנחנו נלמד בע"ה ביחד לאורך המאמרים הבאים.

שעורי בית

תבצעו בבקשה רשימה של הקשיים שלכם כהורים, תנסו לבצע רשימה נפרדת של כל הורה בנפרד. לשוחח ביחד על הרשימה הזו, ולחשוב במה כל אחד מצליח יותר, ומה הסיבה לכך.

הרב אבוהצירא- יועץ, מאבחן ומטפל לייעוץ טלפוני ללא תשלום בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוהצירא

סמכות הורית ומשמעת פרק א'

"מיישי כמה פעמים כבר אמרתי לך, לא לעלות על הספה עם הנעליים..." "למה אני צריכה להגיד לך מה פעמים לאסוף את הקליקס מהרצפה..." "מיישי, נו, כמה פעמים אני אסביר לך שאני לא מרשה לקחת חטיף בלי רשות..." "נו, באמת מיישי, כמה פעמים?" כמה פעמים: נבקש, נתחן, נעיר, נדבר, נוכיח, נסביר, נזכיר, נשכנע ונצחק כדי שה"נסיך" יואיל בטובו לעשות את בקשתנו...

בדיקת גלידה

לעתים, חוזרת למוחנו מחשבה קטנה, אולי פשוט יש לילד בעיית שמיעה? אולי אנחנו סתם כועסים עליו, והוא לא עושה "בכוונה" אלא תעלת האוזן שלו סתומה בנוזלים?!... "בדיקת גלידה" פשוטה, תוכיח לנו שאין כאן שום בעיית שמיעה. לחשו לילד בקול שקט על חלוקת גלידה או איזה מתק, מובטח לכם כי תגלו ששמיעתו של ה"נסיך" גבוהה בהרבה מהממוצע. מדוע אם כן אנחנו מדברים כל כך הרבה פעמים ואין מענה? האם באמת לנצח, נצטרך לומר כל דבר "מה פעמים?! הסדרה הנוכחית "סמכות הורית ומשמעת", תכוון אותנו בע"ה להיות הורים סמכותיים יותר ויתית לנו כלים כיצד לכוון את ילדנו שיהיה ילד ממושמע יותר, מתוך אהבה ולא ח"ו כפיה או רודנות.

סמכות הורית

הורים יקרים, עלינו לדעת כי: בעיית ה"חוסר משמעת" אכן נמצאת אצל הילד, וזו כלל אינה בעיית שמיעה. הילד בתוך תוכו רוצה לעשות את רצונו. אך מה שאנו

המסר של הרב שלום ארוש:

במ"ק
רבי נאמן אשר שהספר של נתיב מה נבחר
והוא שיהיה לי ישראלי יבין למה אבא שלי
יהיה שיהיה
לא מה שיקבעו ספרים יבין מה
יצרנו שיהיה לי ולמשפחה שלי מה
ורבות יהיה נתיב מה עצמנו בנתיב
ישנו היום מה לא נבחר רבני
ש"ב א"י יואל זעב ויהיה חיון
ברוכים הבאים
לשון מודרנית

להזמנות: 052-2240696

ילדון חידודון

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

דרכם יוצא עשן בימינו, ובעדם יורד הגשם בפרשתנו?

תשובה חג הסוכות: בפרשת ויחי יעקב ברח את דן 'יהי דן נחש עלי דרך', משה ברכו 'זן גור אריה'. והמקולל שהפך לסבורך הוא: יעקב אומר לשמעון ולוי 'שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרותיהם...' ומאידך משה מברך את לוי באריכות, ואילו שמעון נעלם בפרשת וזאת הברכה.

הזוכה: אייל דב רביב, רעננה

al5308000@gmail.com | 02-5812252

לא צמא לחים

בטוחה שבעזרתך אתגבר, וגם לא אתבכיין להורים שלי כי- אין להם איך לעזור לי, אז תודה אבא, תודה."

וכך, בכל פעם כשהרגשתי צמאה ואני לא יכולה להחזיק יותר- אמרתי להשם תודה וזה נתן לי כוחות להמשיך עוד ואפילו לא לחשוב על הצימאון.

ככה המשכנו בדרך- עוד חצי שעה ואז, באמצע שום מקום, אני רואה מרחוק מכולת- בהתחלה חשבתי שאני מדיינת מרוב שאני צמאה, אבל ככל שהתקרבו הבנת- זה לא חלום- יש כאן מכולת ואפילו מים קרים...

שמחתי מאוד שהשם זימן לנו מים ואמרתי לו תודה רבה, שרתי את השירים של הרב שלום ארוש, של האמונה.

וסיפרתי להורים שלי על התודה שאמרתי שנפלו לנו המים ואיך קיבלתי את מה שרציתי, כולנו התחזקנו, שמחנו ואמרנו להשם תודה. וזה חיזק אותי שלא משנה מה קורה לך את הכל הוא עשה והכל לטובה במקום לכעוס ולהתעצבן על מי שלא היה מספיק אחראי והמים נפלו בגללו לנר...

אמרתי תודה ורוחית

שלום, שמי שרה, ואני גרה בירושלים.

לפני כמה שנים יצאנו לטיול עם המשפחה, דבר שאהוב עלי ביותר במיוחד כשזה מסלול הליכה. התחלנו את המסלול, היה כיף, צחקנו, נהננו...

באיזה שהוא שלב, כשהגענו לאמצע המסלול היה נהר מים שזורם, היינו צריכים לחצות את הנהר על ידי גשר, עלינו לגשר, הנוף היה מדהים עשינו שם עצירה כדי לשתות מים. ופתאום, ברגע אחד נפל לנו בקבוקי המים על הגשר והתגלגלו לנהר בזה אחר זה, ממעשה חסר זהירות של אחד המשתתפים.

באותו רגע הבנו שאנחנו בלי מים, במסלול הליכה של כמה שעות טובות וחום אימים של כ- 40 מעלות במקרה הטוב...

היה לי קשה אפילו לחשוב על זה - איך נסיים את המסלול בצורה הזאת???

בדיק ברגע הזה החלטתי להגיד תודה לה' שנשארו בלי מים. אז פשוט דיברתי איתו ואמרתי:

"אבא- אני יודעת שאתה מעמיד אותי בנסיין, ואני

מזל החודש עקרב - צמאון לדעת -

חשוון

כל החיים היפים של האדם בעולם הזה תלויים בדעת.

(א.ב. של החיים)

לקבלת מסרים מחזקים - 052-6672221

כתרונות יש לשלוח למייל al5308000@gmail.com או לפקס: 02-5812252 יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

מדור ילדים שעשועון מגוון

קפד ראשו

השלימו את השאלות, השמיטו את ראש המילה בהתאם לכמות האותיות הנדרשות, סדרו את האותיות במשבצת.

6. "ואת בריתי _____" (בראשית י"ז. כ"א)

7. " איש צדיק תמים _____ בדורותיו"

8. "וחוילה _____ ורעמה (בראשית י"ז. ז')

9. פרשה אחרי נח _____

10. "את האלוקים התהלך _____"

1. "ובני כוש _____" (בראשית י"ז. ז')

2. "אלה _____ נח"

3. נח בנה _____

4. אביו של לבן _____

5. " _____ המים על הארץ (בראשית ז'. כ"ד)

			6.	5.		4.		3.		2.	1.

		10.			9.			8.		7.

מצמיה ישועה

סיפורי ישועות
על
זורעי צדקות

מאחורי הפדיון

מה עדיף? בגד לחג או פדיון נפש אצל הרב ארוש? ל-א.ש. יש מה לומר על זה וגם אפילו לחזק אותכם- בתקופה הזאת...

השנה??? אך משהו בפנים הכריע ואמר לי לא לוותר!-מיד שלחתי את אחד מילדי לשליח שגר בקרבת מגוריו-עם 360 ש"ח-עבור הפדיון נפש למשפחתי אצל הרב ארוש שליט"א.

מיד באותו רגע שבני צועד עם הסכום לכיוון ביתו של השליח, מתקשר מישהו עלום שם (דרך אגב) ואומר:

משפחת ש. יש לכם 500 ש"ח בסופר קניות הקרוב-לכבוד החג, לכו ותקנו מה שאם צריכים לכבוד החג ...

התבוננתי וראיתי שזה בדיוק הסכום הדרוש לי, בתוך החשבון שלח לי הקב"ה את ה-140 ש"ח מהעודף שלא הוחזר לי, וגם ה-360 ש"ח...של הפדיון נפש שזכיתי לתת ממש ממש עכשיו.

נפעמתי מיד ההשגחה העליונה.

רציתי לומר-שניסים וישועות ראינו מהפדיונות אצל הרב שלום שליט"א אין ספור פעמים, מה שאי אפשר לתאר...

אך הפעם קיבלתי גם חיזוק משמיים ש"גם את מה שמאחורי הפדיון... ה' רואה ומפצה.

הפדיון נפש אצל הרב ארוש שליט"א-זה משהו מיוחד. נסו והוכחו...

שלום שמי א. ש. רציתי לשתף אתכם בחיזוק שקרה לי.

היה זה בערב ראש השנה האחרון תשפ"א, בדרכי לסידורים וקניות לכבוד החג הקרב ובא קניתי מוצרים מרוכל שהציע את מרכולתו בפנית המדרכה, לקחתי את המוצרים והעודף והמשכתי בדרכי.

כשהתרחקתי קמעא הבחנתי כי העודף שהחזיר לי הרוכל אינו תואם לסכום שבידי. היה חסר 140 ש"ח, וכשחזרתי למקום הוא כבר לא היה...

בתחילה ממש הצטערתי, מדובר בסכום שעבורי הוא משמעותי, במיוחד שכל פרוטה הייתה מתוכננת מראש, ובדיוק רציתי להוסיף בקניות לחג כדי לפארו "ולהתפנק על החג"... אך מיד אחר כך התחזקתי ונזכרתי בזה ש"מה שקצוב לך אתה תקבל" ולהחזיק באמונה כי הרי הכל מה' והכל לטובה...

חזרתי לביתי, בידי נותרו לי 400 ש"ח-שבהם תכננתי לקנות לי בגד לכבוד חג. אך בד בבד נזכרתי שעדיין לא נתנו דמי פדיון נפש אצל הרב ארוש שליט"א כמו שנהגים כל שנה בערב ראש השנה לערוך פדיון נפש ולהתברך בשנה טובה ומתוקה.

בתחילה סערה התחוללה בתוכי: בגד לחג או פדיון לראש

יש לך ספור ישועה
לספר לנו?
תשלח לנו ותפורסם
al5308000@gmail.com
02-5812252

מיוחד ל- ז' חשוון

ביום שאילת הגשמים תפתח את המחסומים

"גדול יום
הגשמים
שאפילו פרוטה
שבניס
מתברכת בו"

(מסכת תענית)

הרב שלום ארוש שליט"א מברך אותך בשפע של פרנסה: 02-5308000

התחדשות אחרי החגים והתמודדות עם קשיים

שאלה: נמצאים אנו אחרי תקופת החגים, הנה אנחנו עומדים בפתח של שנה חדשה, שנת תשפ"א, מבקשים מכבוד הרב איזה דיבור של התחדשות, איך מתחילים את השנה החדשה על רגל ימין?

תשובה: אכן, עד עכשיו היינו עסוקים בהכנות לשנה החדשה, היה לנו את ראש השנה עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים. ימים אלו הם ימי תשובה מיראה. כי אדם עובר בדין, אז הוא ירא, כי הוא רוצה לצאת זכאי בדין ושיגזרו עליו רק גזירות טובות, וזה נקרא תשובה מיראה.

אבל אח"כ, אחרי יום כיפור, בפרט בסוכות, שאומרים בו הלל השלם, עם השמחה. וכמוכן שמחת תורה, והקפות שניות, ימים של הרבה שמחה ומצווים להיות בהם בשמחה, זה ימים של תשובה מאהבה.

כל התקופה המיוחדת הזאת הייתה הכנה לשנה החדשה, התחלנו עם תשובה מיראה, אח"כ זכינו לעשות תשובה מאהבה, מתוך שמחה. ועתה הייתה ההיחלטה של כבוד אדוננו רבי לוי יצחק מברדיצ'וב, שהוא כתב שהקב"ה רוצה להוריד שפע לעם ישראל, והקליפות מפריעות, ולא נותנות. אבל כשעם ישראל בשמחה, מתבטלים כל הקליפות והקב"ה מוריד שפע גדול! אחרי כל ההכנות האלו, הנה נכנסנו לשנה החדשה. עכשיו, אתה מבקש להתחיל את השנה ברגל ימין? להצליח בשנה החדשה? אתה צריך לדעת, העיקר זה האמונה! אמונה זה הכח היחידי והגדול ביותר שיש לאדם בעולם, האמונה! שאדם יש לו אמונה, הוא חי מעל הטבע. וכשאדם נופל מהאמונה הוא חי בתוך הטבע. כשאדם חי באמונה אז הוא חי עם השם, מעל הטבע! ולכן יש לו הצלחה וסיעתא דשמיא. ומה זו אמונה? אמונה שה' אוהב אותך! ומתי ה' אוהב אותך? תמיד! אפילו אחרי שעשית את העבירה הכי חמורה בעולם! גם אחרי זה, אחרי העבירה אתה צריך לזכור - ה' אוהב אותך! ואז אם תזכור שה' אוהב אותך, תעשה תשובה בקלות. למה? כי אתה אומר לבורא עולם: "אבא שבשמיים, אתה אוהב אותי, גם אחרי שעשיתי עבירה. היצר הרע התגבר עליי ועשיתי עבירה! אבל אני יודע שאתה אוהב אותי גם עכשיו. לכן אני בא ומבקש סמך, אתה אוהב אותי, למרות שעשיתי מה שעשיתי, בוודאי אני מתבייש סמך, איך עשיתי נגד אבא שאוהב אותי, וגם אני מבקש סמך - תעזור לי! תן לי את הכח לעשות תשובה!". אבל אם אין לך את האמונה שה' אוהב אותך, אז מה קורה? אתה מתחיל לרדוף את עצמך, להאשים את עצמך, ליפול לעצבות, ולדיכאון... - תשובה אתה לא עושה. לכן האמונה שה' אוהב אותך, זה היסוד, וזה הכח!

כדאי שתלמד את הספר 'בגן האמונה', תלמד ספרים שמדברים מאמונה, ותבקש מה', כל יום, תבנה לעצמך את האמונה השלמה, תהיה עם הקב"ה לבד, בחדר לבד, במרפסת, בגינה, בגג, העיקר שתהיה לבד עם הקב"ה. כי בשביל להיות בקשר עם הקב"ה יש לנו פלאפון טבעי, המציאות שלנו זה הקשר עם הקב"ה, ולדבר עם הקב"ה: "אבא שבשמיים, תן לי אמונה שאתה אוהב אותי תמיד. תעזור לי לדעת את זה היטב היטב! לא משנה מה עובר עליי לא הולך לי? לזכור - גם זה שלא הולך לי כי אתה אוהב אותי! קשה לי? למה קשה

לי? כי אתה אוהב אותי! לכן אתה עשית שיהיה קשה לי.

נפלת? לדעת שלפני הנפילה, בנפילה, ואחרי הנפילה - אתה אוהב אותי תמיד!.. כי זה עיקר האמונה! ברגע שאדם חושב שה' לא אוהב אותו הוא כבר לא מאמין בה'. ה' שברא אותך הוא אוהב אותך תמיד! אז במי אתה מאמין? לא בה' שברא אותך, בה' שאתה בראת אותו. תבקש מה' את האמונה! שיתן לך לדעת שהוא אוהב אותך! כי מאיפה מקבלים אמונה? מבורא עולם!

אז אם כן, אם אתה מבקש ממנו להאמין, ואתה היחיד שנותן אמונה, אם כן מה הבחירה שלי? הבחירה שלך זה לדעת שאין עוד מלבדו, ואתה כלום, ואתה רק יכול לבקש! זו הבחירה! ואין בחירה אחרת!

מאיפה יש לך איזה כח? כל כח שיש לך זה מה' יתברך! אז אם כן מה הבחירה שלך? הידיעה! הבחירה זה הידיעה, שאתה יודע שגם אמונה מקבלים ממנו, אז זהו! זו הבחירה. וככה בכל עניין ועניין, בכל מידה ומידה. אמונה מקבלים מבעל האמונה! מהבורא שהוא בעל האמונה. לכן תבקש בכל יום, לפחות עשר דקות: "תן לי אמונה שאתה אוהב אותי!" ותפרט! "...גם אחרי שנכשלתי בעבירה, תן לי להאמין שגם אחרי זה אתה אוהב אותי!...", ואז אדם יכול לעשות תשובה כי הוא מאמין שה' אוהב אותו, ומקבל אותו בתשובה. ברגע שאדם לא מאמין שה' אוהב אותו, הוא נופל רק לעצבות ולדיכאון ולרדיפה עצמית, לייאוש, והוא לא יכול לעשות תשובה. היסוד של כל התשובה, ושל כל החיים זה האמונה שה' אוהב אותך, וצריך להתפלל על זה! תתפלל לדעת שה' אוהב אותך בכל המצבים, לא רק מתי שהולך לך. אלא גם בזמנים הכי קשים בעולם - תאמין שזה מה' וזה בגלל שה' אוהב אותך! אני מאמין שה' אוהב אותי, והוא יודע מה שהוא עושה איתי! אז לפחות עשר דקות כל יום, תתחיל מעכשיו, ותלמד בספר 'בגן האמונה', ובשאר הספרים של האמונה מה שה' חנן אותנו לכתוב, עד שתזכה לבנות לעצמך את האמונה. כי אמונה זה הגן עדן בעולם הזה! ע"י אמונה ואז יש גן עדן בעולם הזה, ובלי אמונה - גהנום, כי מי שאין לו אמונה הוא חי בגהנום, בדיכאונות, בעצבויות, בחרדות, בפחדים, וברדיפה עצמית, ובהאשמה עצמית, בקיצור חי בגהנום. אדם עם אמונה אמונה? הוא חי בגן עדן!

שאלה: אני מבין שצריכים לקבל את המציאות באמונה, ולהאמין שהקושי הוא גם טוב שבורא עולם עושה איתי. אבל מה לעשות שהקושי מלווה גם בנפילות, ואנחנו לא רוצים לעבור עבירות. מה עושים כבוד הרב? איך מונעים את הנפילה?

תשובה: אדם יש לו יצר הרע, והיצר הטוב זה התפילה. אם תקדיש על זה כל יום כמה דקות תפילה. ודאי שאם תקדיש לזה חצי שעה בכל יום, יום-יום, אז בכלל - תתן סמך 'נוק-אוט' ליצר הרע, מכה אחת ואתה זורק אותו מהזירה. אבל אם קשה לך לעשות חצי שעה, תעשה לפחות כמה דקות. וכשתעשה כל יום כמה דקות אתה תראה שיהיו לך פחות נפילות, ופחות נפילות, עד שתפסיק ליפול לגמרי. לאט לאט מצטרפים התפילות, עד שתזכה להעזיף את היצר הרע מהזירה.

שידור חי

על ידי הרב שלום ארוש שליט"א
בכל יום שלישי, בשעה 20:00

שאלות ותשובות

ניתן לשלוח שאלות במייל
me5812210@gmail.com
או כמסרון לנייד 052-6672221

הסדרה שלום הבית
מאת הרב שלום ארוש
052-2240696

שלום הבית שלי הרב שלום ארוש שליט"א

האם תסביר לו אלף פעמים, שהיא עייפה והיא צריכה לנוח וכו', שוב נאמר - הילד הוא אחרי הכל ילד, ואין לו שום כלים להתרכז ולהתחשב באמא שלו, אלא השמחה והמשחק פורצים ממנו בלי שום שליטה. הנקודה הזאת צריכה להיות ברורה לאם; שיש גיל מסוים, שפשוט אי אפשר לדרוש מהילדים להיות בשקט! הם לא מסוגלים. זה כמו לדרוש מאדם שלא ינשום, משום שזה עושה רעש... כי בשביל לשבת בשקט זה כמו לא לנשום.

לכן, האם שבאמת צריכה את המנוחה, אין לה ברירה, אלא למצוא כל עצה - או שתמצא זמן שהילדים הקטנים לא בבית, ותעצל את הזמן הזה למנוחה, כללו של דבר: זה בלתי אפשרי שילדים בגיל הקטן ישבו בשקט. וכן על זו הדרך בכל גיל וגיל, כמה שמעירים פחות לילד הוא גדל בצורה יותר בריאה. והעצה על זה היא לזכור את עצמך, האם בגיל הזה יכולת לעשות אחרת? הילדים צוחקים לפני השינה - את לא צחקת לפני השנה? היית מסוגלת מיד לשתוק כשההורים אמרו?

כמובן, כל דבר בגבול הנכון, ובוודאי אחרי שהילדים השתוללו ושמחו, אפשר להרגיל אותם להסתכל בספר או לצייר. אבל לדרוש שלא ישמחו כמו שילדים שמחים, שזה חייב להיות עם רעש וצעקות וריצות וקפיצות, זה כבר לא נורמלי. ובאמת ילדים שנותנים להם את החופש לשחק, אפשר גם להרגיע אותם ביתר קלות כשצריך.

לוקח אישית

שהם גדלים בצינוק ופוחדים שאם יזוזו הם יקבלו ממנו מכות. וברגע שמשתחררים מהכלא, הם מוציאים את כל התסכול שלהם.

עוד טעות בעניין זה ישנה אצל ההורים, שלוקחים את הבעיות עם הילדים באופן אישי, לדוגמא: האם רוצה לנוח והילדים עושים רעש. היא מבקשת מהם להיות בשקט, אך לא שומעים לה. האם מיד נפגעת, וחושבת שהילדים עושים לה "דווקא", ככוונה להרגיז אותה. התגובות של האם הזאת הן בהתאם להבנתה, והיא כועסת ועושה מה שעושה, ולמעשה היא מביאה על עצמה צער מיותר, כי לא די בצער של עצם ההפרעה, היא נפגעת, נעלבת, מתרעמת, כועסת, צועקת, מתייאשת וכו' - וההפסד כולו שלה.

צריכים לדעת, שילד אין שכל להבין שההורה מתכוון לטובתו, וכאשר ההורה מעיר לילד, וכל שכן מבזה אותו, הוא יפתח שנאה להוריו, יתמלא מחשבות רעות, ילך בצער, ויהיה נתק בינו לבין הוריו; הוא ייסגר, ואי אפשר לדעת להיכן זה יגיע.

כאשר ההורים בבית מבינים את הילדים, הם נותנים להם להתפתח בצורה הטבעית שלהם: עם קצת חופשיות, לשחק, לצעוק, לקפוץ... הילדים מרגישים רגועים בבית. כל מקום שהם ילכו בחוץ, הם יהיו רגועים.

אבל ילדים שגדלים בתוך בית-סוהר, והאב הוא סוהר עצבני, והאם גם עצבנית, ורוצים שהילדים כבר ישבו בשקט, ואומרים להם על כל דבר: "אסור", וכמעט לא נותנים להם לזוז, כמובן, הילדים האלה מחוץ לבית ישתוללו בצורה נוראה, יעשו נזקים וכו'. וכאשר המלמד מדבר עם האב ואומר לו שהילד משתולל בצורה מוגזמת, האב אינו מבין מה הוא רוצה ממנו, והוא עוד אומר: "מה? הילדים שלי כל-כך טובים בבית, הם מתנהגים ממש יפה", הוא לא מבין שהם טובים מפני

ר' שמעון אשכנזי מדובראמיל צוק"ל- "נחלת שמעון" ז' השוון

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

דברים" לרבי אלכסנדר מקומרא, בספר "תורת בית דיעוב" ועוד. נביא לכבודו דבר נפלא שנאמר משמו ע"י רבי יעקב צבי מדינוב בעל "מלא הרועים" בפירושו "שמן ששון" על תהילים: "שמעתי מפי הגאון האמיתי המובהק ר' שמעון אשכנזי שפירש דברי המשורר "מה' מצעדי גבר כונו", שהוא עוזר את האדם על גמר המעשה, ואם אינו עוזרו לפעמים על גמר המעשה, אזי אין אשמה על האדם, כי אין זה ביד האדם, ודרוך של האדם הוא רק שיחפוץ בתשוקה וחפיצה לעשות דבר השם ונעם מצוותיו, וזהו פירושו: ודרכו יחפץ, ע"כ דפח"ח. ואני מוסיף על דבריו מה שאמר המשורר אח"כ כי יפול לא יוטל כי ה' סוּקֵך ידו, רוצה לומר אף שיפול ולא יגמור בידו גמר המעשה, אזי לא יוטל בה שכוך כי השם סוּקֵך ידו ואין גמר המעשה בידו ואין לו אשמה אם לא יגמור הדבר" [השווה "דברי בינה" להרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלה ז"ע, שהביא בשם זקנו הרה"ק רבי ירחמיאל זיע"א מפרשיסחא" כי השי"ת מסתכל רק על ראשית הרצון מן האדם, ואפילו אם נפסק אח"כ זה הרצון הטוב ולא גמרו בפועל ממש בשביל איזה סיבה ומניעה, אעפ"כ נתן לו השם יתברך שכר המחשבה כאילו עשה].

רבי שמעון זכה להתקרב להרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, אותו הוא מזכיר בספרו "נחלת שמעון".

בהגיעו לפרקו נשא רבי שמעון לאשה את בתו של הגאון רבי אפרים צוק"ל שהיה ראש ישיבה והרביץ תורה דובראמיל וכעבור תקופה קצרה צירפו האב"ד הגאון רבי צבי הירש ראבנער צ"ל לבית דינו. כאשר נפטר האב"ד נתמנה רבי שמעון למלא מקומו.

רבי שמעון העמיד תלמידים רבים וחשובים, ביניהם התפרסם הגאון רבי אפרים יצחק צ"ל אב"ד פרעמיסלא בעל "משנה ראשונה" על זרעים ו"משנה אחרונה" על סדר טהרות. על ידו נתקרב הוא לחסידות והיה מתלמידי הגעם אלימלך.

למרהב הצער נשרפו כל חידושיו בענייני שאלות ותשובות ולא נשאר מאומה מחידושיו, רק אשר נשאר מתלמידיו מתק שיחות דבריו. בין היתר עלו באש חידושיו על מסכתות הש"ס מלבד שו"ת בהלכה ונתרו לפליטה שיחותיו הטהורות שהופיעו בספר "נחלת שמעון".

רבי שמעון היה בעל ייסורים גדול, איש מכאובות וידוע חולי ר"ל והוא לא זכה לבנים שיישאר אחריו.

תורת רבי שמעון זכתה להתפרסם בספרי חסידות נוספים. למשל בספר "באר משה" לרבי משה אליקים בריעה מקוזניץ, בספר "זכרון

קו האמונה
02-6444250

יש מה שחובל אותך
אם בדרכים

לפני הכל - אוהבים

אני אוהב כל יהודי

להזמנת ריחן לרכב ומוצרים נוספים:
050-9931931

כי (לא) ידע האדם את עתו

רבי בן ציון חזן ורבי יהודה צדקה - ידידים היו, וכך גלגלה ההשגחה שיפגשו צאצאיהם על מנת להמשיך - חסד של אמת.

"רעייתי היקרה", פנה רבי בן-ציון חזן, ישיבת 'פורת יוסף' אבקש ממך שתקדימי את יום הכביסה הקבוע, שנעשה בדרך כלל ביום שני ליום חמישי שלפניו."

פני הרבנית הביעו תמיהה. מעולם לא שאל ולא התעניין בעלה הקדוש על כביסה. "מדוע להקדים?" שאלה.

"ביום שני לא נהיה פנויים לכך", השיב הבעל הדגול כשהוא מגלה טפח ומכסה טפחיים, והרבנית הבינה שאל-לה להרחיב בעניין. הכביסה הוקדמה ליום חמישי בשבת והעניין נשתכח מליבה.

ביום שני בבוקר השכים הרב קום, ולאחר תפילת שחרית יצא אל ישיבת 'פורת יוסף', עבר אצל חכמי ורבני הישיבה, ביקש מכל אחד מהם מחילה. מתוקף תפקידו כראש הישיבה היה עליו מפעם לפעם לעמוד על המשמר, כעת הסביר להם שהכל נעשה לשם שמים וכי מבקש הוא את סליחתם באם חשו חלילה פגיעה אישית.

האחרון בשורת הרבנים שאליהם ניגש היה הגאון רבי יהודה צדקה. "חכם בן-ציון", כפי שכונה בהערצה, ניגש לגר "צדקה והחל לבקש את מחילתו, כשלאחר מכן הוא משמיע באוזניו דברים תמוהים: "הכנתי לי אחוזת קבר במקום כזה וכזה. אבקשך שתתעסק בטהרתי ותדאג להלבישני בתכריכים מיוחדים שהכנתי לי". הגר "צדקה מחה: הן רבעו בריא וה' יאריך ימיו בטוב. מדוע מדבר ככודו כן?"

חכם בן-ציון נענע בראשו לשלילה. "היום אעזוב את העולם. אבקשך לעשות עמי חסד ולא לשנות ממה

שהוריתיך". במילים אלו נפרד ממנו ושב לביתו.

הגר "צדקה חש נקיפות מצפון. הוא חבש את כובעו ורך אחרי חכם בן-ציון להשיגו. אך הוא הפסיד את האוטובוס ונאלץ לחכות לאוטובוס הבא. ביעתיים הגיע חכם בן-ציון לביתו, ביקש מן הרבנית כוס חלב חם, והודיע לה שהוא חש שלא בטוב על כן הוא ניגש לנוח במיטתו. כאשר ניגשה הרבנית ובידה החלב החם, מצאה שבעלה עזב את העולם במיטת נשיקה. אכן, ביום שני לא יהיה פנאי לכביסה.

התאריך היה י"ב בחשוון תש"ב.

בעודה ממררת בבכי על אישה הדגול, דפק הגר "צדקה בדלת הבית, ומכיה של הרבנית הבין את אשר אירע. אזר כגבר מותני והחל לטפל בענייני הקבורה והצואה בדיוק כפי שהורה לו חכם בן-ציון חזן.

ארבעים שנה בדיוק לאחר מכן, נסתלק הגר "צדקה לבית עולמו. בי"ב בחשוון תשנ"ב.

***

את המשך המעשה שמעתי מינו של הגה"ק רבי בן-ציון חזן ז"ע: לחכם בן-ציון היה בן שהתגורר בטבריה שנים רבות. באחד הימים בשנת תשע"ה נפל הבן - שהיה מבוגר בשנים - ממיטתו, ונחבל. בני הבית הזמינו אמבולנס שיטפל בו, אך עד שהגיעו אנשי מד"א הגיע בזריזות כונן של 'איחוד הצלה' וטיפל באביהם במסירות מפליאה. אך מסתבר שלא היה את מי להציל...

מכיון שלבן האמור היו רק בנות, התנדב הכונן לטפל בסידורי הלוויה והקבורה שהתקיימו בירושלים עיר הקודש. משהו בלתי מוסבר אמר לו לנסוע יחד עם הנפטר בדרכו האחרונה.

בהגיעו לבית הלוויות 'שמגר', שמע את אחיו של הנפטר מספיד אותו, ובדבריו מזכיר את אביהם הגה"ק רבי בן-ציון חזן ז"ע. הכונן רעד כולו מהתרגשות וסיפר לבני המשפחה: "אני נכדו של הגר" צדקה שטיפל בסידורי הלוויה של רבי בן-ציון. משמים גלגלו על ידי את הזכות לטפל בסידורי הלוויה של בנו ולסגור בכך מעגל מרגש..."

נכון שיש גם השתדלות שחשוב לעשות, אבל זה רק חלק קטנטן מהתמונה, העיקר הוא להאמין ולהבין שהכול זה רק מבורא עולם.

נחפשה דרכינו

והשלב השני הוא להתעורר בתשובה, להבין מה באמת ה' רוצה מאתנו, כל אחד ואחד לפי ענינו. כל הדיבורים על הנגיף הזה וחיפוש האשמים - השורש שלהם הוא כפירה חוסר אמונה בה'. וגם אם אתה כרב ומנהיג חייב לעורר את הציבור לשמירה על הנפש, אבל אתה צריך פי כמה וכמה מזה לעורר אותם להבין שה' רוצה מאתם הרבה יותר מכך, שה' רוצה שנחזור בתשובה.

הרי אתה אמור להביא לעם את דבר ה' ולא את דבר ההשתדלות. וכי נראה לך הגיוני שה' עשה את כל הקורונה הזאת רק בגלל שהוא רוצה שנלמד להסתדר ולחיות עם מסכות וכדי שנתפלל בבית! האם יש שטות גדולה יותר מזו? וגם אם זה באמת חשוב, יש משהו הרבה הרבה יותר חשוב והוא מה באמת ה' רוצה מאתנו, מה השורש של כל זה.

אז אם אתה באמת רוצה לפתור בעיות, אז תפתור אותן מהשורש. אל תישאר רק בקיום ההנחיות, אלא תעורר את כל מי שאתה יכול להתחיל לחזור אל ההנחיות של בורא עולם. זה השורש של הכול כי אין ייסורים ללא עוון. וכאשר נחזור כולנו בתשובה שלימה, בוודאי יסור מאתנו הנגיף הזה כלעומת שבא. לכן השלב השני הוא שנאמין ונתעורר, וכך נפתור את המשבר מהשורש.

פנייה ישירה

והעיקר הוא להתפלל. להרבות בתפילה. התפילה היא פנייה ישירה ליד האוחזת במקל. התפילה היא העדות על האמונה. התפילה היא הדרך לביטול גזירות ולפתור את כל הצרות והבעיות מהשורש. מה עשה משה? הרבה בתפילה. מה עשה מרדכי היהודי? נכון שהוא גם אמר לאסתר לעשות את ההשתדלות שלה, אבל עיקר המאמץ שלו היה לכנס את כל היהודים ולעורר אותם לתשובה לתפילה ולזעקה.

כל כך הרבה משברים עברנו בזכות רוח האמונה שפייעמה בנו, וגם את המשבר הזה אפשר לעבור אך ורק בדרך האמונה. אין לנו דרך אחרת. וזה התפקיד של המנהיגים לעורר את העם לאמונה לקרב את העם לאמונה, לעורר אותם לתיקון המעשים, לאחדות ולתפילה.

בדור הזה אנחנו לא רוצים תיבת נח, אנחנו רוצים גאולה שלימה לכולם. אנחנו רוצים את הגואל! הגואל זה משה כמו שאומר הזוהר הקדוש על הפסוק "מה שהיה הוא שיהיה" - ראשי תיבות משה, כי משה הוא הגואל הראשון והוא גם הדרך לגאולה האחרונה של העולם. הדרך שמלמד אותנו הגואל הראשון שהיא דרך התפילה - היא הדרך הנכונה להתמודד בשעה זו. וה' יקבל תפילותינו ברחמים וברצון ולא רק שיסיר מעלינו את הנגע הזה עם כל השלכותיו אלא יאיל אותנו גאולת עולמים ברחמים גדולים בעגלא ובזמן קריב.

ברכת שבת שלום ומבורך

גורשנו פעם אחת מבית הכנסת
הפעם נלמד לשתוק בבית הכנסת

מוסר הפרשה חידושים לפרשת שבוע

חובת התפילה אפילו על הרשע ביותר

בחז"ל מבואר שהיתה תביעה על נח שהיה לו להתפלל על בני דורו, כי אילו היה מתפלל עליהם, היה מציל את בני דורו ואת העולם כולו מהמבול. ועד כדי כך גדולה התביעה עליו, שמחמת זה נקרא המבול על שמו - "מי נח", כביכול בגללו הגיע המבול.

וכך כתוב בזהר הקדוש (בפרשתינו דף סז:): "בא וראה מה בין משה רבינו לשאר בני העולם, בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא למשה: 'ועתה היניחה לי ואכלם ואעשה אותך לגוי גדול' (שמות לב, י), מיד אמר משה: 'וכי אעזוב את הדין של ישראל לטובת עצמי כמו שעשה נח, כי מכיוון שאמר הקב"ה לנח שיציל אותו ואת משפחתו לא ביקש רחמים על בני דורו ומשום כך נאבדו מן העולם, ולכן נקראו מי המבול על שמו כמו שכתוב בישעיה (נד ט) 'כי מי נח זאת לי'."

תביעה זו על נח מוכיחה את גודל כח התפילה של צדיק אחד, שהיה ביכולתו להציל דור שלם בתפילתו. ואע"פ שהדור ההוא הגיע למצב כה ירוד של "כי השחית כל בשר את דרכו" (ל, יב), וראוי היה להסחות מן הארץ מגודל עוונו - בכל זאת היה בכח תפילת הצדיק להביא לכך שיחזרו בתשובה וינצלו.

וכן אנו רואים שבאמת בסופו של דבר, אחרי המבול, תפילת נח היא זו שמנעה את המשך המבול, כמו שכתוב

(ח, א) "ויזכור אלוקים את נח וגו' ויעבר אלוקים רוח על הארץ, ורש"י עומד על לשון הפסוק כי לכאורה קשה, הרי כאן נזכרו רחמי ה', שהשיב חמתו ופסק המבול, אם כן למה נזכר בשם אלוקים שהוא מידת הדין? - אלא, אומר רש"י, באמת שלטה כאן מידת הדין, רק שנהפכה למידת רחמים על ידי תפילת הצדיקים. וזו תפילת נח ובניו שהיו בתיבה.

והדברים נוראים, אפילו לאחר שכבר קיבל העולם את משפטו ונמחו כולם מן הארץ, מכל מקום רק התפילה היא זו שמנעה את המבול מלהמשיך! כי כל דבר בעולם נפעל רק על ידי תפילה!

דבר נוסף יש ללמוד מכאן. הנה נח בנה את התיבה במשך מאה ועשרים שנה - שנים על גבי שנים. בשביל מה בנה אותה כ"כ הרבה זמן? אומרים חז"ל שנה נצטוו לעשות כן, כדי שיראוהו אנשי דורו וישאלו אותו מדוע עושה כך, והוא יאמר להם: "עתיד הקדוש ברוך הוא להביא מבול לעולם, שובו מדרכיכם הרעים" (רש"י פסוק י"ד).

מאה ועשרים שנה אמר להם נח מוסר והם לא שמעו! לוי הרי על מנת שיחזרו בתשובה צריך כח גדול מאד, ונדמה כי התפילה לא היתה מועילה כשמדובר בדור חוטא כל כך - ועם כל זאת יש עליו תביעה שהיה צריך

כנינים חסידות ברסלב

מזהרנ"ת התבטא פעם קשה לעיני הפגם שנגפגשים חתן וכלה לפני נשואיהם, ואמר: "מבול של מים נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יביא לעולם, אולם על מבול של אש לא נשבע... וזוהו לשחתן וכלה נפגשים קדם חתנתם, צריכים לפחד ולהתירא מעתה מבול של אש..." (שיש"ק ח"ב שלה)

אמר רבינו הקדוש: "אפלו נשאתיה בבין השקשות האחרון של אלף השנים, ואראה שהגאולה עדו לא באה, אף-על-פי-כן אאמין באמנה שליטה בביתא הפשיח" (שם ב-תקיג)

אמר רבינו הקדוש: "סעדת ראש-חדש חסגל לבנים", והיה אומר רבי נחמן נעמיקרובער זכרוננו לברכה, היות שאין סבאָרר לנו אם פּאָטו זכרוננו לברכה היתה ללידת בנים או לגדולם, אם כן אוקרים אנו לשקטגלים הם לשנייהם, הן ללידת הבנים והן לגדולם, ואכן הקפידו אנו לקיים בעת סעדת הצהרים בהדוד, בהדלקת נרות ובמלבושי שבת (שם ג-עא)

גם להתפלל עליהם! נורא.

ומכאן ילמד כל אדם בדור הזה שחובה עליו להתפלל על עם ישראל, בפרט שבדור שלנו כולם שוגגים וללא כוונה רעה, וברור שהגאולה תיקרא על שמו.

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט
בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה"
קו ההלכה הספרדי: 3030*

שאלות שנשאלו בקו ההלכה

**האם מותר לפתוח חבילת טישיו בשבת?
והאם מותר להשאיר את הטישיו בחבילה
לאחר שפתחתי או צריך להוציא את
הכל?**

לבני ספרד מותר לפתוח קופסת שימורים או חבילת טישיו ואין בזה איסור בונה כלל. (ילקוט יוסף (שבת חלק ב' עמ' תקכ"א הערה כ"ד). ולאשכנזים אין לפתוח קופסאות שימורים או חבילת טישיו אלא אם כן עושה חור בכלי קודם לכן, או שפותח בדרך השחתה. שמירת שבת כהלכה (פרק ט' הלכה ג').

**האם מותר לחתוך עוגה שמודפס עליה
פסוקים (השאלה על יום חול משום בדיון
כתבי הקודש)?**

לכתחילה עדיף שלא לכתוב פסוק שלם על העוגה אלא יחסיר מילה או שתיים. הרה"ג אושרי אזולאי בשם המגדל עוז ליעביץ (חלק גילת מים ברכת גבעון תעלה א). ומכל מקום אם כתב פסוק מותר לחתוך את העוגה ואין לחשוש בזה

משום בדיון לכתבי הקודש. ספר הרוקח (סי' רצו) וכן פסק בספר גני הקודש בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל והגר"ח קניבסקי שמאחר שמנעה על דעת לאוכלו אין בו קדושה.

**אדם שהתפלל תפילת שמונה עשרה
בלי כיפה האם יצא ידי חובתו
או שצריך לשוב ולהתפלל?**

בשו"ת אגרות משה (חלק ד' סימן מ') כתב שצריך לשוב ולהתפלל. אמנם מרן הרב עובדיה כתב שאינו צריך לשוב ולהתפלל. יביע אומר (חלק ו' אורח חיים סימן ט"ו אות ו') ודייק מדברי הרמב"ם שכתב שמונה דברים שמעכבים את התפילה ולא כתב דין זה שאם התפלל ללא כיסוי ראש, ומכאן שיצא ידי חובה.

יקדים את שבעת המינים, אבל אם יש לפניו פרי של שבעת המינים ויש לפניו ירק שברכתו אדמה, והירק חביב יותר מהפרי של שבעת המינים, לדעת הספרדים גם במקרה זה יברך על הפרי משבעת המינים, והאשכנזים נוהגים בזה לברך על החביב. (שלחן ערוך סימן ר"א סעיף א' ובמשנה ברורה שם סעיף קטן ט', ועיין שער היצוין שם סעיף קטן ח' שהעיקר כדעת הפוסקים דבברכותיהם שוות יברך על מין שבעה).

**מי שנדרס ע"י רכב אך לא ניזוק ברוך ה',
האם צריך לברך הגומל? אם לא, מה כן
צריך לעשות?**

מי שניצול מתאונת דרכים, אינו מברך הגומל, אף אם היו עמו ברכב כאלה שנפצעו קשה, או ח"ו נהרגו באותה תאונה. אמנם אם אורך הנסיעה היה יותר מ22 דקות יברכו הגומל על הנסיעה, ויפטרו את נס התאונה. (ילקוט יוסף סימן ר"ט). ומכל מקום טוב לעשות סעודת הודיה ולומר "נשמח כל חיי".

הטבילתי כלי ואז גליתי שהיה עליו מדבקה, האם אפשר להשתמש בו או שצריך טבילה חוזרת?

אם זו כוונתך להשאיר את המדבקה על הכלי ולהשתמש בו כך, אין המדבקה חוצצת ונחשבת כחלק מן הכלי, ואם רוצון להוריד את המדבקה, עליך לחזור ולהטביל את הכלי בלי ברכה.

יש בזה חלוקה, אם ברכתיהם של הפירות שוים שהיינו שעל שניהם צריך לברך בורא פרי העץ, בכל מקרה

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פרשת נח

באותם הימים בא לפניו 'גוי כושי' שרצה לשכור אחת מדירותיו. הלה העמיד פני עשיר וסוחר גדול, ואף סיפר שתחת רשותו כמה וכמה חנויות מסחר, על כן הסכים היהודי והשכיר לו אחת מדירותיו שעמדו ממילא ריקם. עברו חודש ושניים גם שלושה וארבעה ואין קול ואין עונה, הנכרי נתגלה כגנב מומחה ולא אבה לשלם על שכירות הדירה אף לא פרוטה אחת...

משכלו כל הקיצין קראו היהודי ל'בית המשפט'. בהגיע עת המשפט שמע השופט את טענתו ושאל את הגוי ומה 'תשובה' יש לך, ויען הנכרי ויאמר, שאינו צריך לשלם לבעליו כי מתחילה היו לו רק צרות בדירה - המים לא הוחמו מעולם, צבעם של קירות הבית היו מתקלפים בכל עת יותר ויותר, דלתות הבית הרעישו ברעש נורא מחמת החלודה, המים אשר בכיור היו דלוחים, בחורף שלטה הצינה ובקיץ שלט החום - וכיו"ב הרבה מטענות ותירוצים שאי אפשר להוכיח שאין הצדק עמו. וכבר היה נראה ליהודי כי הוא עומד להפסיד במשפט - בפרט אחר

שה'שופטים' שם ידועים כשונאי ישראל ולא עוד אלא ש'חוקי המדינה' מסייעים הרבה להגן על השוכרים, אלא שלא היה בידו לעשות מאומה...

עד ששאל השופט את הנכרי, האם פרעת את דמי השכירות לכל הפחות פעם אחת, נזדעק הגוי: "לא ולא, וכי עלי לשלם על דירה כזאת?"

או אז נענה השופט: "אכן נודע הדבר, כי רמאי וגנב אתה, כי אם היינו רואים שבתחילה שילמת את חובך היה מקום לקבל את כל טענותיך, אך ברגע שמעולם לא שילמת, הרי

לנו הוכחה מוכחת שמעולם לא היה בדעתך לשלם, וכל אלו הטענות אינן אלא תירוצים, כי אין ברצונך להוציא מכיסך אפילו שווה פרוטה, צא עתה ושלם לו מרישא ועד גמירא מימי ישיבתך בזה הבית."

הגה"צ רבי אלחנן היילפרין גאב"ד ראדומישראל זצוק"ל שהיה דר בגאלדרעס גרין, היה מוסיף ללמוד ממעשה זה, על ה'תשובה והקבלות' אשר הננו מקבלים ע"ע בימים הנוראים והקדושים, כי אך עוברים הימים הקדושים ומיד מתחיל כל אחד עם תירוציו - אם מענייני פרנסה וגידול בנים, או ה'חברותא' שאינה טובה, הישיבה והכולל אינם טובים וכו', והנה אם 'שילם' לכה"פ בתחילת הדרך את קבלותיו יש מקום לומר כי אכן יש צדק בתירוצים אלו, אבל מי שמיד בראשית השנה, כשעדיין לא קיים קבלתו כבר

"ותשחת הארץ לפני האלוקים" (ו, יא)

שואל רבינו האור החיים הקדוש, שהיה צריך לומר שנשחתו 'אנשי הארץ' ומה הכוונה 'ותשחת הארץ', שמשמע שהאדמה בעצמה נשחתה?

ומתרג' רבינו הקדוש וזה לשון קודשו: 'דקדק לומר 'הארץ', הכוונה שגם גוף הארץ לצד הפלגת החטאים תקולל חלקתם בארץ כי ישכינו בה התיעוב הנוצר ממעשיהם. עד כאן לשון קודשו.

ובפשטות כוונתו למה שמסופר במדרש, שאנשי דור המבול רצו לדעת היכן מטמינים העשירים את אוצרותיהם, והיו מפקידים אצלם אפרסמונים שמריחים מאוד, והיו העשירים מפקידים האפרסמונים אצל אוצרותיהם, ובלילה היו באים וחותרים בארץ במקומות שעולה מהם הריח. ולפי זה, גם הארץ בעצמה הושחתה ושותפה בעוון הגזל, שהטמינו בה אפרסמונים לסייע להם במעשה הגזל.

אולם יש עומק נוסף בדבריו, לפי מה שכתב בפרשת אחרי, כי כל מקום שנעשה בו פעם עבירה, נעשה מתועב ומושחת, ויש בכוחו של המקום עצמו בעתיד, להכשיל גם צדיק שיגיע לאותו מקום, שיכשל בעבירה או בהרהור עבירה, מחמת שהמקום נעשה גורם לעבירה.

ובזה מפרש הפסוק 'כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו' - שעצם העובדה שישבתם והתעכבתם בארץ מצרים שהוא מקום עבירה, זה עלול לעורר בכם מחשבות ומעשים רעים.

לפי זה, יתכן שכוונתו כאן, שהם הכניסו השחתה וזוהמא 'רוחנית' לארץ, עד שהפך להיות גורם לעבירה.

"כי מלאה הארץ חמס" (ו, יג)

מעשה היה בעיר הבירה לונדון ביהודי שהיה בעה"ב על כמה וכמה בניינים בשכונת גאלדרעס גרין, והיה משכירם לאחרים ומהם מקור פרנסתו. הלה היה מקפיד שלא להשכיר מדירותיו לגויים - כושים שחורים בהיותם ידועים כעם קשה - גנבים וגזלנים שאינם פורעים חובם בדמי השכירות... עד, שהגיעו זמנים קשים על העולם, וכל מסחר הנדל"ן ירד מטה מטה, ועמדו הרבה מדירותיו ריקניות משוכרים.

"הנה זה עומד אחר כתלנו משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים" (שיר השירים ב, ט)

כשהאדם עומד להיכשל חלילה, נדמה לו פתאום כאילו מישהו מסתכל עליו... זה הוא הבורא ית"ש ששולח לו 'סיבה' להיתלות בה ולהינצל מהחטא...

"ודע כי על כל אלה יביאן האלוקים במשפט" (קהלת יא, ט)

אומר הרה"צ ר' אשר פריינד, העונש בעולם הבא יהיה על זה שהתעלמת מה'סיבה' שהבורא שלח לך!!! יכולת להחזיק בה ולהינצל.

(מעט מן האור - ספינקא)

לעי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פרשת נח

”ויעש נח ככל אשר צווה אותו אלוקים כן עשה” (ו, כב)

יש להבין, מדוע התורה מציינת לשבח את נח, שעשה ככל אשר ציווה אותו אלוקים, וכי היינו מצפים ממנו שינהג באופן אחר? והלא נצטווה להיכנס מפני מי המבול, הוא וכל החיות האמורות להגיע אליו, ולצייד את התיבה במזון לכל הנמצאים בה לזמן - ממושך, האם באמת היתה אפשרות שנח לא יעשה זאת? ועוד, בפסוק שלפניו מסופר על ציווי ה' לנח בנוגע למזון בתיבה: "ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך והיה לך ולהם לאכלה" (ו, כא). מדוע נאמר לנח "קח לך", הרי משמעות הדברים היא, שיקח רק לו לעצמו, ואיך זה מתיישב עם הנאמר בסוף הפסוק: "והיה לך ולהם לאכלה"?

מכוח זה דיין בספר ליקוטי ריצב"א, שה' יתברך הורה לנח להצטייד במזון שיספיק לבני האדם הנמצאים בתיבה, והוא בעצמו, ה' יתברך ידאג לכך שהמזון שהוכנס עבור נח ובני משפחתו, יספיק גם עבור כל בעלי החיים שבתבה.

עתה נתבונן, נח מצווה להכניס לתיבה כל כך הרבה חיות טורפות ומסוכנות כגון: דובים, אריות, נמרים, טיגריסים וכו'. ועליו לקחת אוכל רק עבורו ועבור משפחתו, האין זה ניסיון גדול ונורא? הלא אם יחסר מזון לחיות, נקל לשער מה תהיה תגובתם המהירה, ובכל זאת נח התגבר על כל החששות, ואולי גם הרגיע את אשתו ובניו וכלותיו. הוא עמד במבחן כלל לא פשוט. לכן משבחת אותו התורה ואומרת: "ויעש נח ככל אשר צווה אותו אלוקים כן עשה" (ו, כב), כלומר, נח עמד בניסיון גדול. (פניני עין חמד)

”כי אותך ראיתי צדיק לפני” (ז, א)

זכיתי להיכנס כמה פעמים אל האי גאון וצדיק רבי יעקב ישראל קנייבסקי זצוק"ל - הנודע בשם 'הסטייפלער', ואני רוצה לספר סיפור שאירע עמי.

ידוע, שאת ספריו 'קהילות יעקב' לא מכרו בחנויות הספרים - אם מישוהו רצה לקנות את ספריו היה עליו לטרוח ולרדת אליו לבית ולקנות ממנו. היות ומרן הסטייפלער זצוק"ל לא שמע היטב ל"ע, לכן מי שרצה לומר לו משהו היה צריך לרשום על גבי גליון את מבוקשו, והוא עיין בכתב וענה לו תשובה. וכמו כן, מי שרצה לקנות ספרים ממנו היה צריך לכתוב על הפתק איזה ספרים בדיוק הוא רוצה, ואז היה נותן לו את הספרים.

פעם אחת בהיותי בארץ ישראל הלכתי אל הסטייפלער זצוק"ל במוצאי יום הקדוש. הסטייפלער ישב ואמר תהילים בשמחה גדולה ובהתרגשות (מנהג צדיקים קדמונים).

כתבתי על פתק רשימה של ספרים שחפצתי לקנות אצלו והגשתי לו את הרשימה. הסטייפלער זצוק"ל עיין בפתק שמסרתי לו, ואמר לי: "אני נוהג שלא לעסוק עם מעות בעודי לבוש בבגדי שבת, מחשש שמא אשכח ואכניס את המעות לתוך

מוצא תירוצים מדוע אין בידו להשלים קבלותיו, הרי זה מטיל ספק כי מעולם לא היו קבלותיו באמת... (הרה"צ ר' אלימלך בידרמן שליט"א)

”תחתיים שניים ושלישים תעשה” (ו, טז)

בראשית ימי הנסיעה ברכבת התחלקו הנסיעות לג' מחלקות. מחלקה ראשונה הייתה מחלקה מופארת עם כיסאות מרופדים, מרחב נאה ושירות אישי לנוסעים. מטבע הדברים היה מחיר הנסיעה במחלקה ראשונה מופקע כטיסה במטוסי זמננו. במחלקה השנייה היו מושבים סבירים ללא שירות אישי וללא מרחב, כעין האוטובוסים של ימינו. ובמחלקה השלישית - בה היו כרטיסים זולים מאוד - היו ספסלי עץ נוקשים בצדדים ושטח אמצעי שבו היו בערבוביה חיות ותרנגולות, בני אדם וסלי קניות, תיקי נסיעות ומה לא...

באחת הפעמים נסע רב מסוים ברכבת וקנה כרטיס פשוט למחלקה השלישית. הצטנע הרב בפניה ולמד.

עבר לידי משכיל אחד שתהה כדי לקנטרו: "רבי, תמהני על צדיק כמוך שנוסע במחלקה שלישית".

השיב הרב: "עלי אין זו תמיהה. שכן ישנן דרגות של צדיקים. צדיקים דרגה א', צדיקים דרגה ב' וצדיקים כמוני - דרגה ג'. לפיכך נוסע אני במחלקה השלישית. אולם תמהני עליך, כיצד חצוף מדרגה ראשונה כמוך נוסע בקרון המחלקה השלישית..." (במחשבה תחילה)

”ויעש נח ככל אשר צווה אותו אלוקים כן עשה”

(ו, כב)

כתוב במדרש "כן עשה" - זה עשיית התיבה. והביאור על מדרש זה כתבו בספרים, שיש מצוות שהאדם נהנה ממנו בגופו ולא רק משום קיום המצוה, וכשעושה מצוה זו אין אנו יודעים אם עשהו לשם שמים או לשם הנאת גופו, אבל אם אדם מקיים גם מצוות שאין לו מזה שום הנאה אזי רואים במוכח שכוונתו בכל המצוות, אף במה שנהנה כוונתו לשם שמים.

זהו ג"כ הסיבה שלסעודה השלישית בשבת קודש קוראים "שלוש סעודות" הואיל ושתי הסעודות הראשונות בשבת אוכל האדם כשהוא רעב ויתכן שהוא מתכוין להנאת עצמו, אבל הסעודה השלישית אוכל הוא בהיותו שבע, ומוכיח בזה שאוכלו, שהוא לשם שמים, וכוונתו בכל שלוש הסעודות לשם שמים לכבוד שבת ולכן זה נקרא שלוש סעודות שכולל את כל הסעודות.

זהו גם הפי' במדרש כאן "כן עשה" זה עשיית התיבה כלומר: שנח עשה את התיבה באותה כוונה אשר עשה "כל אשר צוה ה'" - כמו שעשה את כל הדברים אשר צווה ה' שאין בהם הנאה גופנית וכל כוונתו היתה אז לש"ש כך גם עשה נח את התיבה לא כדי להנצל מן המבול אלא בשביל לקיים את מצוות ה' יתברך.

לרפואת

הרה"ח ברוך הי"ו בן בלומה ע"ה
בתוך כל שאר חולי ישראל

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פרשת נח

יש בזה מוסר השכל, עד כמה גדול עונשו של מדבר לשון הרע, כי הרי העכבר אמר את האמת וקבל את עונשו, שעד סוף כל הדורות יהיו צאצאיו נרדפים! (ומתוק האור)

"ויהי אחר המבול" (ז, יז)

נח שולח את היונה לאחר שהעורב הכזיב, ובפעם השנייה היא שבה אליו כשבפיה עלה זית טרף. כשנח רואה את העלה: "וידע נח כי קלו המים מעל הארץ". רעיון נאה ששמעתי יכול להעניק לנו הוראה לחיים. אל הרה"ק רבי יואל מסאטמר, בעל ה"דברי יואל", ניגש יהודי ובפיו הצעה: שהרבי יקים שיכון סאטמר בבני ברק. הרבי התעניין כמה אמור לעלות פרויקט שכזה, והיהודי נקב במחיר. הרבי הפטיר שזהו סכום עצום ואין לו דרך לגייסו. היהודי לא חשב פעמיים ושאל: "ומה עם ביטחון, רבי?"...

ה"דברי יואל" חייך ונענה לו בסיפור שאירע עמו לפני מלחמת העולם השנייה: היה זה כאשר הרבי יצא לעיירת נופש לצרכי מרפא, בשבת קודש, באמצע סעודת היום, הגיע רב אחד ששהה אף הוא במקום לבקר. ה"דברי יואל" רצה לכבד את אורחו בכוס יין, אבל מבט אחד בבקבוק גרם לו להסס. הוא עשה חשבון שצריכים עוד לזמן על הכוס בסעודה ואף לשמור יין להבדלה, ואם יכבד כעת את אורחו בכוס יין, היין שבבקבוק ייגמר. מכיון שאין עירוב במקום לא ניתן להביא יין מן החוץ, ולשלוח נכרי להביא יין, זוהי בעיה של "יין נסך".

אלא שלהפתעת הרבי, סימן לו הגבאי בתנועת יד חשאית שאפשר לכבד את הרב האורח ביין, ושהרבי יהיה רגוע בקשר ליין להבדלה. "חשבת לי עצמי", אמר ה"דברי יואל" ליהודי, "אם הגבאי חדור בביטחון שהכל יהיה בסדר - דווקא הרבי הוא זה שצריך להיות קטן אמונה?!"... כיבדתי את הרב בכוס יין.

האורח יצא, והגבאי ניגש לשולחן ושלף מכיסו בקבוק יין נוסף. כעת אין שום בעיה של יין להבדלה. אמר ה"דברי יואל" לשואל: "אם יש בקבוק יין בכיס, אין בעיה להיות 'בעל ביטחון'. וכן אני משיב על שאלתך: לו היה לי הכסף הדרוש להקמת שיכון בבני ברק, כי אז גם אני הייתי חדור בביטחון כמון"...

בגדי השבת והם ישארו שם עד השבת הבאה..." , ולכן הוא לא יכול למכור לי את הספרים. כתבתי לו בחזרה על הפתק, שאני לוקח אחריות שלא יכניס את הכסף לתוך בגדי השבת. חזר הסטייפלער ושאלני אם אני יכול לחזור ולהיכנס אליו למחרת, וכתבתי לו בחזרה שלמחרת אני נוסע לאמריקה ואינני יכול. אז הרהר הסטייפלער כמה רגעים, ואח"כ קם ממקומו ואמר לי שהוא כבר חוזר, והוא יצא.

נשארתי בחדרו לבד, אני ממתין חמש דקות, עשר דקות, חמש עשרה דקות - עד שלבסוף נכנס הסטייפלער לחדר. מה מאוד נדהמתי לראותו לבוש בבגדי חול! - הסטייפלער זצוק"ל יצא והחליף את כל בגדיו - מראשו ועד כף רגלו! הוא לבש את הטלית קטן של ימות החול וכו', ואפילו את הכיפה שעל ראשו הוא החליף! ורק אז לקח ממני הסטייפלער זצוק"ל את המעות והכניסם מיד למגירה שבשולחנו... (רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א - דרשו)

"כי אותך ראיתי צדיק לפני" (ז, א)

הרה"ג ר' יצחק זילברשטיין שליט"א מביא מהמדרש (בראשית רבתי) מיסודו של רבי משה הדרשן: נאמר על נח: "כי אותך ראיתי צדיק לפני", למה צדיק? לפי שהיה עושה צדקות עם כל אשר היו בתבה. אמרו: בתחלה, בימי אדם הראשון, היו החתול והעכבר בביתו של אדם הראשון שותפים זה עם זה. יום אחד נכנסה תחרות בלבו של העכבר על החתול, והלך אצל אדם, אמר לו:

'אדוני, תן לי רשות על החתול להרגו, שהוא גנב'. אמר לו אדם: 'הואיל וספרת עליו לשון הרע - תהיה לו למאכל', מיד קפץ החתול על העכבר והרגו. כיון שראו בניו של העכבר כן, ברחו לסעיפי ההרים ולנקיית הסלעים ולחורי העפר.

כשבא נח להכניס לתבה, יום אחד היו החתול ונקבתו עומדין זה אצל זה. אמר החתול לנקבתו: 'זכורני כשהייתי תינוק, הביא לי אבא ממשפחתו של זה ואכלתי, והיה טוב למאכל, עכשיו ארדוף אחרי ואשיגנו ואכלנו', כיון ששמע עכבר נס מפניו, ורדף החתול אחריו ונעשה לו נס, ונזדמן לו חור אחר ונכנס לשם. הכניס החתול פיו בחור ונשכו העכבר, והחתול קרע בצפרנו שפתו.

אחר שעה הלך העכבר אצל נח אמר לו: 'איש צדיק, עשה לי צדקה, ותפר לי מה שקרע החתול אויבי'. אמר לו: 'לך והבא לי נימת שערו', ומצאו ישן ותפס משערו והביא לנח ותפר קרעו. עד כאן דברי המדרש.

סיפור אחד החברים: פעם נקלעתי לסכסוך גדול בענייני כספים, לא ידעתי מה עלי לעשות, האם להילחם או לוותר. שאלתי את ר' אשר מה לעשות, והוא אמר לי מיד: 'ווארף עס אוועק!' - תזרוק את זה ממך! לאחר מכן הוסיף: אם יהיו לך שתי ברירות, להכנס למחלוקת, או לרוץ אל הכביש כשממולך משאית דוהרת על מאה קמ"ש - עדיף יהיה שתקפוץ לכביש מאשר שתיכנס למחלוקת! למשאית יש ברקסים, היא יכולה לעצור, אבל מחלוקת - הורגת!!

(מעט מן האור - ספינקא)

ליקוטים וסיפורים נפלאים - פרשת נח

ירצה ללמוד את הש"ס תוך שהוא עובר על משנה מפורשת...
"צודק הנך בדבר המשנה שציטטת", שטף חיוך את פני רבה של
לעמבערג בדברו אל החותן, "אולם מוטב לך לחשוב שנית מה
הנך מעדיף: חתן שבקי בכל הש"ס ורק על משנה אחת לא יהיה
לו תירוץ הולם, או חתן שבקי במשנה אחת ובכל הש"ס כולו יהיה
בור ועם הארץ"...
(במחשבה תחילה)

**"ותבוא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית
טרף בפיה" (ח, יא)**

"אומר אני שזכר היה" (רש"י).
שאל הגאון רבי אייזל חריף: מנין לו לרש"י שהייתה זו יונה ממין
זכר?

והוא מתרץ בדרך צחות: יום שלם עפה היונה ועלה זית מוחזק
היטב בפיה הסגור, וכיוון שתשעה קבים של שיחה נטלו הנשים
(קידושין מט, ב), מוכרח להיות שיונה זו ממין זכר הייתה, רק כך
ייתכן שיום שלם לא פצתה את פיה...
(במחשבה תחילה)

**"ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ"
(ט, ב)**

בגמרא (שבת קנא:): אמר רב פפא: אריה אינו מתנפל על שני בני
אדם. שואלת הגמרא והרי ראינו כבר שהתנפל על שני בני אדם?
"דאמר רמי בר אבא: אין חיה שולטת באדם עד שנדמה לו
כבהמה, שנאמר 'אדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו'".
שואל רבי יעקב לוברבום מליסא, בעל "נתיבות המשפט":
למסקנת הגמרא שהדבר תלוי בשאלה האם האדם נראה כאדם
או כבהמה, הרי גם אדם אחד יכול להיראות אדם, ומדוע כתבה
הגמרא בהווא אמינא שרק על שניים אינו נופל?
מתרץ ה"נתיבות", שלמסקנת הגמרא בנראה כאדם ולא
כבהמה, מונח ההסבר מדוע על שניים אריה אינו מתנפל. שכן
שניים האמורים כאן, אינם אלא אדם אחד המורכב משני
חלקים: גוף ונשמה. אם הנשמה שלו חיה וקיימת ויש לה נוכחות
ממשית ממש כמו גופו, הרי שהוא מוגדר "אדם" ומוראו על חית
הארץ. אך באם חלילה הוא מורכב רק מחלק אחד, לנשמתו אין
נוכחות מעשית, הרי שהבהמה רואה בו שווה ערך אליה, "נמשל
כבהמות נדמו" ואין לה ממה לירא...
(במחשבה תחילה)

"על כן יאמר כנמרוד גיבור ציד לפני ה'" (י, ט)
רשעותו של נמרוד הייתה שכל מעשיו התכוון כביכול לשם
שמים.

רש"י מביא מדברי המדרש על עלה הזית שהביאה היונה בו
ביקשה מהקב"ה: "יהיו מזונותי מרורין כזית בידו של הקב"ה ולא
מתוקין כדבש בידי בשר ודם".

אומרים בדרך צחות, שכאשר אדם חווה אירוע קשה או מקבל
בשורה קשה, ברגע הראשון הוא לא חושב על הקב"ה כלל. הוא
שקוע בצער, הוא טובע בטרגדיה שלו ולא מנסה לבדוק כיצד
מתמודדים. עובר זמן מסוים, קצר או ארוך, ולפתע חל שיפור.
ברגע הזה רוב האנשים מתעודדים: "בעזרת השם", הם
מפטירים עם חיוך קטן ותקווה, "יהיה בסדר. אני לא דואג. השם
יעזור עד שנעבור את זה..."

את הרגע הזה ראה נח אצל היונה: כאשר היונה יודעת שמוכן לה
אוכל בתיבתו של נח, אבל היא בוחרת להביא עלה זית, לנפנף בו
ולהצהיר שהיא מוכנה ל"מזונות מרורין כזית" והעיקר שיהיו
מידי הקב"ה ולא מידי בשר ודם, אם היונה הופכת ל"בעלת
ביטחון", אות וסימן הוא שקלו המים מעל הארץ...
(במחשבה תחילה)

**"וימח את כל היקום אשר על פני האדמה
מאדם עד בהמה עד רמש ועד עוף השמים"
(ז, כג)**

בגמרא מסכת סנהדרין (דף קח) שאלו חז"ל: אם אדם חטא,
הבהמה מה חטאה?

וממשילה הגמרא משל, לאדם שהכין חתונה מפוארת לבנו ובה
מטעמים יקרים, יינות מובחרים ופרחים בכל מיני גוונים. בערב
החתונה חלה בנו ומת. לקח אביו את כל המטעמים היינות
והפרחים ופיזרם. שכך אמר, כל זאת לא עשה אלא בשביל בנו.
עכשיו שמת אין לו צורך בכל זה.

כך אמר גם הקדוש ברוך הוא: הן כל מה שבראתי, עצים ופרחים,
בהמות, חיות ועופות, לא בראתי אלא בשביל האדם. עכשיו
כשחטא האדם, ונמחה מעל פני האדמה, כל אלה למה לי?
(וקראת לשבת עונג)

"והנה עלה זית טרף בפיה" (ח, יא)

"אמרה יהיו מזונותי מרורין כזית בידו של הקב"ה ולא מתוקין
כדבש בידי בשר ודם" (רש"י).

דין תורה הגיע לפני רבה של לעמבערג, חתן וחותנו.
החתן טוען: "חותני הבטיח לי שאהיה סמוך על שולחנו ויספק
את כל מזונותי לאחר הנישואין, כדי שאוכל לשקוד על תלמודי
ואהיה בקי בכל הש"ס. עתה חוזר הוא בו מהבטחתו ורוצה
שאצא לעבוד ואמצא את מחייתי בכוחות עצמי".

הפנה רבה של לעמבערג את מבטו אל החותן ורצה לדעת מה
הוא משיב על טענת החתן. "משנה מפורשת היא", הצטדק
החותן, "טוב תלמוד תורה עם דרך ארץ". אין זה מתאים שחתני

{ אז נדברו }

פרשת נח תשפ"א | גליון מספר 485 | לסדר: " ברוך ד' אלקי שם "

להצטרפות לרשימת

התפוצה בסייל,

להערות והערות:

a8447168@gmail.com

גיליון זה נתרם בחלקו לעילוי
נשמת הרב

אשר בן גדעון ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

להשתתפות בהוצאות הגליון:

בבנק:

חשבון 53957

בנק דיסקונט

סניף 106

באשראי:

"נדרים פלוס"

"קהילות"

בטלפון:

(מענה ממוחשב)

0799-654321

למה הקב"ה לא מראה לעיני כולם מי באמת חשוב ויקר לו?

בחור צעיר ניגש אלי ושאל בכאב... מה אעשה... אני מאוד לוקח ללב את ההסתה והזלזול המחפיר שיש כעת נגד החרדים ולומדי התורה... במקום להעריך ולהבין שלומדי התורה מחזיקים ושוברים על העולם... הרי "ראיתי עבדים רוכבים על סוסים ושרים הולכים כעבדים על הארץ..." החילונים בטוחים שהחרדים אשמים בכל הצרות ומפיצים מחלות... וזה מתסכל!!!

לא רק שאני לא שומע הערכה על כבוד התורה ולומדיה... אלא בדיוק ההיפך!!!

אז דבר ראשון... שתדע לך בחור יקר: זה נורמלי... זה טבעי... דוד המלך מתבטא: **"חרפה שברה לבי ואנושה"**. זאת אומרת: חרפה זה דבר ששובר את הלב גם אם אתה יודע בודאות שאתה צודק והשני טועה... עדיין לדוד המלך כואב ושובר והלב שלי לא אמור להיות יותר חזק מדוד המלך... (למרות שבשבע שבוע שעבר נכתב בגיליון זה שצריך להתייחס לחילוני כמו השכנה המסכנה... **אבל עדיין!!!** כנראה שזה טוב ומרגיע רק את מי שכבר נתן גט כריתות לתקשורת... הוא רק ניזון משמועות שיש חילונים שמקשקשים בלגינא... כאן הוא יכול להתייחס אליהם כמו השכנה וישקוט לבו... אבל מי שכן מקשיב לשאון קמייך... כפי שהשבוע פעם אחת שמעתי קטע אחד קטן שנאמר ופתאום הרגשתי איך הכעס והעלבון בוער בי כאש... אז אחד מהשתיים: או שנפסיק להיות מזוכיסטים ונפסיק לשמוע לקול מחרף ומגדף הזה... או ש... שנמשך לשמוע... אבל ברגע ששומעים זה בהחלט שובר את הלב... מה שנכון נכון...)

אבל!!! אני רוצה לתת לך מפת דרכים כללית איפה אנחנו נמצאים... אולי זה יקל עליך...

ובכן: העולם כולו עוקב בשעשוע ובגיוח אחר שוכני תיבה אלמונית שכבר קרוב לשנים עשר חודש שהם נעולים בתוכה... כתבנו לעיניי חדשות יצא לסקר את התחושות של שוכני תיבה מסתורית... מה כוונתם... מה הם המניעים שהביאו אותם לתיבה ומה מונע מאיתם לצאת ממנה לחפשי... **ובכן:** עד השבוע האחרון... תמיד כשניסיתי לדמיין מה היו התחושות של נח ובניו כשהם היו בתיבה... אז מה שתמיד הבנתי בפשטות זה שהם הרגישו המאוששים עלי אדמות שהם קנו את עולמם... תחשוב: כולם נמחו... כולם מתו במבול... ואילו אנחנו היחידים שנצלנו ממוות ונשארנו בחיים... איזה זכות יש לנו... **אבל לא!!! השבוע פתאום שמתי לב שזה בכלל לא היה כרו!!!** אם תשים לב לאורך כל הדרך משמע שבאי התיבה לא קלטו באמת את היקף האסון עד שהם **יצאו מהתיבה**... וההרואה: כתוב שכשנח יצא מהתיבה... הוא פתאום גילה את החורבן הגדול... וזו הוא התחיל להצטער ולבכות ולשאול: רבש"ע למה החרבת את העולם? ואז הקב"ה נזף בו: למה נזכרת רק עכשיו להצטער... למה לא התפללת קודם... (עיין זוהר חדש נח) משמע שרק לאחר שנח יצא מהתיבה... רק אז הוא באמת התחיל לקלוט את מימדי החורבן הנורא... אם ככה: אז מה הוא חשב כשהוא כבר היה בתיבה??? **התשובה היא:**

נח ובניו נכנסו לתיבה רגע!!! **רגע לפני** שהתחיל המבול!!!

ורגע **לפני** שהתחיל המבול הכל היה טוב... כולם היו מבסוטים... נרגילות... היה צחוקים קטעים... חבבל על הזמן... אתה מפסיד... ובדיוק אז!!! בדיוק אז נח קורא לכל הצול"ים האלו שמאמינים לדברי ה' ואומר להם... **יש פה תיבה!!!** והקב"ה מבקש להיכנס לקפסולה... ה' הולך להביא מבול לעולם וכולם הולכים למות... מי מוכן לעזוב את הכל בצד... לשים בצד את כל החיים הטובים שנראים ככה כלפי חוץ ולהיכנס לתיבה?? נ... מי מוכן להיכנס לכוז תיבה?? רק הצול"ים האלו... שהיו מוכנים לוותר על הכל... מוכנים להתנתק מהרשת של הפקרות וחיי הרווחה ובמקום זה להיכנס לאיזה תיבה צרה ומחניקה... והם בכל זאת נכנסו!!! כי הם האמינו בה' שאמר שאכן הולך להיות כן מבול!!!

ורגע לפני שהם נכנסו לתיבה הם העיפו מבט אחרון על העולם... ומה הם ראו??? הכל כשורה!!! עולם כמנהגו נוהג... עסקים כרגיל... **אבל לא רק!!!** הרבה יותר מזה... מובא בחז"ל שבשבוע שלפני המבול הקב"ה הטעים אותם בתענוגים מיוחדים מעין עולם הבא... כלומר: דווקא אז!!! בשבוע האחרון... העולם החומרי הגיע לשיא פסגת הנהנתנות והחומרניות שלו... כל אלו שהשחיתו דרכם על הארץ... הרי דווקא בשבוע האחרון שלפני המבול הם פשוט חגגו על הבר... נהנו מכל רגע... היה שם כיף חיים... ו... ותחשוב שכל הצול"ים האלו שנכנסו לתיבה... מה המחזה האחרון שהם ראו מול עיניהם **רגע לפני** שהם ננעלו בתוך התיבה???? הם ראו את כל החחברה חוגגים... ישאו בתוף וכינו וישמחו לקול עוגב יצלו בטוב ימיהם ולידיהם ירקדו... נהנים עד לב השמים... גם כשהתחיל הגשם זה היה נראה פארק המים... (גם על זה כתוב בחז"ל שבהתחלה המים היו גשמי רצון אם יחזרו בהם) ו... וכעת לוותר על הכל ולהיכנס לתיבה המחניקה הזו...

ומה אתה חושב... היה שם מסיבת עיתונאים בכניסה לתיבה... צילמו אותם... צחקו עליהם... ירדו עליהם... עשו מהם קירקאס... נתנו להם דוחו"ת... שללו להם את הרישיון של התיבה... ושם ויפת הצול"ים מתכווצים מעלבון... מושפלים מהזלזול... אבל בכל זאת נכנסים לתיבה בראש מורכך... נאחזים חזק חזק באמונה שאם ה' אמר להיכנס לתיבה אז גם אם זה מחניק (ואולי גם מדביק) ולא נוח אבל כך צריך לעשות וכך נעשה...

ההמשך בעמוד 6 בגיליון זה...

האם אני הפירמה המקורית... או חברת בת...??

מישהו שאל אותי: כידוע... מי שקצת מבין במכשירי חשמל וכדו' יודע שהכל תלוי בחברה ובפירמה... אם אתה קונה מפירמה טובה ואמינה... אתה מקבל מוצר איכותי וטוב... זה חומר טוב!!! הכל דופק... אתה יכול להיות רגוע... אבל כשאתה קונה מזגן או כל מכשיר חשמל אחר מהפירמות הזולות האלו זה פירמה לא שווה... והכל נראה בהתאם... כל פעם נשבר פה... מתקלקל פה... העסק חורק... אתה צריך כל הזמן לקרא לטכנאי... ואתה אף פעם לא גומר עם זה...

טען לי אותו אחד: אני בעצמי... לאיזה פירמה אני שייך?? לפירמה של בורא עולם!!!!!! ובורא עולם הוא הפירמה הכי טובה!!! אם ככה הייתי מצפה שהחומר שלי יהיה איכותי! חומר חזק! עמיד! יציב! לא מתקלף... לא חורק... לא כל הזמן צריך לקרא לטכנאי...

ותכל'ס... שלעפעפע... כל חורף אני מצונן... וכל כמה זמן אני מבקר אצל רופא שיניים לטיפולים משמרים... וכן הלאה וכן הלאה... בקיצור: אם בורא עולם הוא זה שברא אותי... אז למה הפירמה שלו היא יחסית חלשה?? למה העסק חורק מידי פעם...?? למה אני צריך כ"כ הרבה פעמים לגשת לטכנאי של הגוף- הקופ"ח וכדו'???

אה... מה אתה אומר על השאלה הזו???

אז דבר ראשון: לפני הכל! לפני שנכנס לגופו של עניין... חייבים להסתייג ולומר: חס ושלום!!! אסור להמעיט בחסדי שמים!!! ומוכרחים לפני הכל להבהיר: ידידי היקר: אם אתה הית מזגן... היית באמת צודק... מה בסה"כ רציתי... רציתי מזגן שיעבוד ולא אצטרך להזמין כל הזמן טכנאי... אז זהו!!! שאתה לא מזגן... אתה נור הבריאה!!! אתה המכונה הכי יוקרתית והכי עדינה בכל הבריאה כולה... ששווה להחזיק צוות שלם של טכנאים ועובדי תחזוקה על בסיס קבע רק בשביל ללוות את הפמליא שלך רק בשביל לוודא שהכל בסיידר... כך ש-נא לא לחשוות!!! (בדיקו כמו שנישיא ארה"ב מוקף ברופאים וטכנאים ושומרי ראש לא בגלל שהוא כזה שבור ורצוף אלא בגלל גודל החשיבות שלו...) זה בשביל ההבהרה כדי לא להיות כמוי טובה ולא להמעיט בחסדי ה' על כל נשימה ונשימה שלך כאדם וכיהודי...

אבל כעת לגופו של עניין: באמת מה התשובה על השאלה הזו???

אם באמת העולם הזה הוא פירמה של בורא עולם... אז למה באופן כללי הפירמה הזו... כזו שברירית...?? למה כל דבר חורק...?? למה בקיץ יותר מידי חם ובחורף יותר מידי קר?? למה יש דלקת גרון וריאות ואזניים וקורונה ושאר התמודדויות... הפירמה של בורא עולם לכאורה היתה אמורה להיות יותר חזקה יציבה ועמידה? והתשובה היא חדה ונוקבת:

אני אגלה לך סוד כמוס: אנחנו לא הפירמה המקורית!!!!!!

כי הפירמה המקורית של בורא עולם היתה עד דור המבול!!!

אז!!! בדורות האלו העולם היה משוכלל לפי הפירמה המקורית שלו... בשעתו היה העולם יציב... החומר של האדם היה חזק ועמיד... חי מאות מאות

שנים... כפי שאיוב מתאר באריכות (פרק כ"א) אבל!!!!!! דא עקא!!! שדווקא אז כשהאדם הרגיש כ"כ חזק ויציב וכ"כ עמיד ואיתן... הרי **י"אמרו לקל סוד מנו ודעת דרכיך לא חזקו, בזה עזי-כי נעבדו ובה נועל כי נפגע בו...**" זה מה שקורה לאדם שמרגיש לגמרי לגמרי יציב!! הוא נהיה זחוח והוא שוכח את מקומו... הוא חושב שהוא האלוהים של עצמו ואין לו מינימום של רסן... הוא עושה מה שמתחשק לו... איוב שם מתאר את הרוע והשחיתות הבלתי נתפסת שאפיינה את אנשי דור המבול... שכזה רוע וחוסר מעצורים יכול להגיע רק מאדם שכל החיים חלקים לו וממילא אין לו שום דבר שירתיע אותו... החוסן והכח והנשק הזה הביא את אנשי דור המבול להשחית את מעשיהם עד קצה הגבול עד שלא היה להם שום תקנה אלא מבול- לשחת כל בשר מפני רוע מעלליהם... (זה מה שכתוב בתהילים: "אין פחד אלוקים לנגד עיניו- כי החליק אליו בעיניו למצא עונו לשנא... מי שיש לו חיים חלקים... הוא אדם חסר מעצורים... והקב"ה עושה לו את זה כדי למצא עונו ולהכרית אותו מארץ חיים... אגב: לא לחינם חז"ל אומרים: שאסור להתגרות ברשע שהשעה משחקת לו... אתה יודע למה?? כי הוא החיה הכי מסוכנת!!!!!! כי אין לו שום מעצורים... ולדאבוננו הרב אתה יכול לפגוש כאלו אנשים גם בתוך מחננו... אנשים שיתכן ולא באשמתם הם טיפוסים קלילים באופי שלהם... שום דבר לא מפחיד אותם... לא קורונה ולא מחלות ולא יסורים... סוג אופי כזה קליל ששום דבר לא מצליח להפחיד אותו... וברגע שמצטרף לזה חוסר יראת שמים הוא פשוט עלול להיות חיית טרף הכי אכזרית... הוא מסוגל להתעלל בך רגשית ושום דבר בעולם לא ירתיע... עד כמובן ש... ש"כ כלב בא היום שלו..." אבל עד שזה יקרה... הוא פשוט עלול להיות סדיסט ואכזר בלי שום מעצורים... וחז"ל מלמדים אותנו להזהר ממנו... ובעיקר!!!! הכי הכי הוא בעצמו- צריך להזהר מעצמו!!!!!! כלומר: מי שמזהה בעצמו את האופי הקליל והזחוח הזה הוא מוכרח להכניס בעצמו יראת שמים... כי אחרת הוא עלול להיות חיית טרף מהסוג של דור המבול ואכמ"ל... וכעת!!!!!! לאחר המבול... כשהקב"ה זכר רחמיו ורצה שוב לחדש בטובו מעשה בראשית... אז זהו!!! מכאן ואילך אין טעם להחזיר את העולם לפירמה המקורית!!! הפירמה המקורית הוכחה כמזיקה!!!! כשהאדם מרגיש יותר מידי יציב זה מתנקם בו בראש ובראשונה... הוא מאבד את הכיוון... לכן מכאן ואילך!!!! מאחרי המבול הקב"ה שינה את כל הפירמה של העולם לחלשה יותר... שברירית יותר... זה הפשט ב"עוד כמה ימי הארץ זרע וקציר וקור וחום קיץ וחורף..." כל המושג של שש עונות השנה זה חולשה מתזמנת שה' הביא לעולם כדי לשמור על העולם... שהפירמה תהיה קצת פחות איכותית ופחות זחוחה... אז ידידי היקר: נכון שבקיץ חם לך מידי ובחורף קר לך מידי... והגוף שלך קרעך פה קרעך שם... אבל אם זה לא היה כך... אז אמנם היית הרבה יותר חזק וחסון אבל היית מתמרד!!!! היינו כלנו שוכחים את המקום שלנו ומאבדים את עולמנו... הקב"ה כבר לא מוכן להחזיק עולם של מושחתים שיהיה בהם רק נח אחד... הוא רוצה שכולנו נהיה שבריריים ונדע תמיד שיש לנו מה להפסיד... וכולי האי ואולי!! בינינו לבין עצמנו... הלוואי ונבין את זה

עד כאן המהפך שהתחולל בעולם מלפני דור המבול ולאחמ"כ...

אז זהו!!!!!! שבדיק את אותו תהליך ואת אותו מהפך אנחנו עוברים בתקופה האחרונה: מה שקרה בדור שלפני המבול... זה בדיק מה שקרה איתנו בכל העשרות שנים האחרונות שעד פרוץ הקורונה!!!

אם נסתכל במבט רחב וכללי על כל התהליך שעובר על העולם במאה ויותר שנים בכלל ובשנים האחרונות בפרט... העולם הנאור שלנו עסוק כל הזמן בלתיפוס את העסק לידיים חזק חזק! זה התחיל מהדמוקרטיה... והמשיך בטכנולוגיה המתקדמת שמצאה פתרון כמעט לכל בעיה בחיים...

אני רוצה שתבינו: יהודי קלאסי שחי באירופה לפני מאה שנה... הוא תמיד לקח בחשבון שיכולים להופיע פה חבורת שודדים ולשדוד את כולנו ולהשאיר אותנו נקיים מנכסינו... הוא גם ידע שאם חלילה תהיה עיצרת גשמים... הוא עלול למצא את עצמו גווע מרעב וצמא למים... חוץ משריפה שיכולה לפקוד את העיר ולהשאיר את כולנו ללא קורת גג... הוא גם ידע שיכולה לפרוץ במלחמה ואז לוקחים את כולנו כשבויים... זאת אומרת: עד לפני מאה שנה אף אחד לא הרגיש לגמרי יציב בעולם!!!! כל אחד ידע שיכול משהו לזעזע לו את האדמה מתחת הרגלים... ואז לאט לאט משהו התבסס בעולם... וזה היה תהליך שהתפתח אט אט... ואז הוא התחיל להתקדם בצעדים מהירים בהתאם לטכנולוגיה המתקדמת... לאט לאט הושגה כביכול שליטה על כל הסיכונים האפשריים!! **אתה יודע מי פוגש את התופעה הזו באופן הכי מוחשי??** מי שבנה מוסד... חידר וסמינר וכדו' והוא מחכה לטופס 4... אבל חכה!!! צריך מערכת אזעקות בשביל הביטוח... אח"כ צריך אישור ממכבי אש על הגלאי עשן... אח"כ צריך להגיע מישהו לבדוק את המבנה שהוא תקני מפני רעידות אדמה אפשריות... רגע... ומה עם ממ"ד במידה ויש טילים?? ומה עם יציאת חירום במידה ו...?? אתה מבין? היום כל בנין שנבנה... הדלתות שלו לא יפתחו עד שלא יאבטחו אותו משרפות... מפריצות... מרעידות אדמה וצונאמי ואולי גם הרי געש ש-לך תדע אולי יתפרצו... אנחנו צריכים לשלול את כל הסיכונים שרק אפשר לעלות על דל המחשבה ורק אז אפשר לדרוך בשערי הבנין... **מה זה? מה פשר הגישה הזו??** זו גישה של יציבות **בכל מחיר!!!!** אני רוצה לתפוס שליטה על כל המציאות... אני מוכרח לוודא שהכל בשליטה!!!! ולשלול כל התפתחות שחלילה עלולה לצאת משליטתי!! ואתה מבין לבד שזה עוד דוגמאות חיוורת... לא ניכנס כעת לרשימה ארוכה והבלתי נגמרת של בדיקות רפואיות פולשניות ומתישות שכל רופא משפחה רודף אחרי הפציינט שילך וינבור בגוף שלו הלוך ושוב... (עוד הרבה לפני הקורונה...) כדי לשלול ולשלול ולדעת שהעסק בשליטה!!! בשליטה של מי?? **שלו!!!** פעם לכל מבוטח בקופ"ח היה אפשרות לשלם עוד קצת כסף ולהיות במושלם... היום איפה... יש עוד כמה וכמה כיסויים וביטוחים... יש ביטוח סיעודי... ביטוח שיא... ושלא תדע... אתה מבוטח ומסודר מכל הכיוונים שרק תרצה... והכל בשביל מה?? בשביל

הבסיסי ביותר שנדרש מבן נח!! להבין שיש בורא עולם שהוא מנהיג את העולם ולא אתה!!! זה עוד לפני יהודי!!!

זה דברים מינימליים שאתה מבין לבד שלא רק בן נח צריך להבין... אלא גם יהודי!!! ובראש ובראשונה יהודי!! זו נקודת הפתיחה של יהודי...

על אותו משקל בייחס לנגיף הקורונה... גם אם אנחנו מדברים כמו יהודים ואנחנו מבינים שנגיף הקורונה בא לעורר אותנו להתחזק בעבודת ה' ולהתחזק בזריזות באהבת ה' כאברהם אבינו... **אבל חכה!!!** בשביל זה יש לנו גם פרשת נח להזכיר לנו שיתכן שיש דברים עוד יותר בסיסיים ומינימליים שאולי שם איבדנו את הכיוון... להבין שיש בורא עולם שצריך לכבד אותו שהוא ישלוט על העולם ובעיקר עלינו!!! ולא להיות עסוקים כל הזמן לשלול ולהרגיע ולתפוס שליטה על העולם...

לכל אלו שנורא לחוצים מנגיף הקורונה... ולך תדע איזה השלכות ארוכות טווח יש לזה... די!! תרגע!! תפסיק!! רגע... מה עם המבול??

אתה לא מפחד שפתאום עמודי השמים יתרופפו ופתאום יהיה כאן מבול...?? אתה יודע איזה **השלכות ארוכות טווח** היו למבול?? שלא תדע...

אז זהו שתרגע!!! ה' רוצה להשאיר משהו אצלנו!! תן לו... תכבד אותו... תבין שה' רוצה שנפחד ממנו!! כן... ואולוקים עשה שיראו מלפניו...

למה? מה העניין של ה' שנפחד ממנו?? מה אבא שבשמים מרויח מזה שהילדים שלו מפחדים ממנו...?? התשובה היא: זה לטובתנו!!! הפחד שלנו מה' שומר עלינו!! מאזן אותנו!! לא נותן לנו לאבד את הכיוון... **זה בריא לנו!!** טוב לנו לתת לאבא שבשמים את מושכות השליטה ולהשאיר אצלו כמה מפתחות שאנחנו מוכרחים את עזרתו... **טוב לנו שאנחנו צריכים לשמור איתו קשר עין!!!** אחרת אנחנו נראה כמו נוער מתבגר וחצוף ש... שכל מי שיום אחד התבגר כבר מבין שהמפסיד והמסכן הגדול ביותר זה אותו נער זחוח שחש מעצמו וחושב שהוא יודע הכל.. והוא עוד יחזור לכאן על ארבע... את זה כולנו מבינים!!! (-כמובן, מי שעבר את הגיל הזה) ניתן לאבינו שבשמים את המושכות ובמקום לפחד מהקורונה נפחד ממנו!! ובעזה"ש על שחל ופתן תדרוך תרמוס כפיר ותנין... כן... לפעמים הקב"ה מזמין שדווקא יהיה נחש וכפיר ותנין על הדרך... יהיו חששות... יהיו דברים לוטים בערפל... ואל דאגה!!! כי בי חשק ואפלטוה.. את הנחש והפתן הזה ה' הזמין בשביל להפגיש אותנו עם החיבוק הזה ש"אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו עמו אנוכי בצרה, אחלצהו ואכבדהו"

הקורונה... זה הדבר היחיד שהוא לא יודע מה ההשפעה הארוכת טווח שלה... אתה קולט?? הוא כבר שלל את הכל!!! יש לו כבר תוצאות של בדיקות דם מוכנות מראש לעשרים שנה הקרובות... (כלומר: הוא כבר ערוך לצינתור האפשרי ולרשימת הכדורים שהוא חלילה יצטרך ליטול אותם..) וההשפעה ארוכת טווח היחידה שהוא עדיין לא סגר את הפינה איך מטפלים בה זה הקורונה.

עכשו אתה מבין על מה אני מדבר??? היציבות הזו שאנחנו בכח רוצים לתפוס את החיים חזק חזק בידיים!!! בדיק את זה ה' רוצה שנשחרר אחיזה... ותתנו לו... הההלו... תרגעו... תשחררו אחיזה... אני עשיתי... אני אשא... אני אסבול ואמלט... אני עשיתי קורונה... ואני גם אקח אותה כשאני רוצה... תנו לי לנהל את הלו"ז של העולם...

זה בדיק מה שקרה גם בדור הפלגה!!! הכל מסודר... סו"ס העולם מתנהל כמו שצריך... הצלחנו לשקם את העולם לאחר המבול... איש תחת גפנו ותחת תאנתו... ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים... כולם מרוצים... אף אחד לא חולה... אין פרץ ואין יוצאת ואין צווחה... **אבל!!! עדיין יש איזה משהו שמטריד את מונחתנו...** אנחנו זוכרים שפעם היה איזה מבול... שזה מצביע על איזה חור באוזון... או על איזה חוסר יציבות בעמודים שעליהם עומד הרקיע... אולי יש סדקים באיטום של התקרה של העולם... אולי הגיע הזמן לעשות איזה שיפוץ ברקיע... משהו כמו זיפות או יריעות... **אה... צוחק עליהם בורא עולם ואומר להם:** זו הבעיה היחידה שנשארה לכם?? ברגע שתסדרו את זה... אז זהו... כעת כבר הכל בשליטה ואפשר להיות רגועים...??

רגע... ומה יקרה אם תגמרו לזפת את התיקרה של העולם ופתאום תתגלה בעיה חדשה מזוית שלא חלמתם עליה... בעיה ששמה תקשורת בין אישית!!!! לא!!! לא יהיה מבול חלילה... לא משהו מסובך בשמים... לא צריך לעלות לגג של העולם... לא צריך לבנות מגדלים... רק בעיות של חוסר תקשורת ואי הבנה... שלא יבין איש שפת רעהו... עם זה אתם כן תסתדרו?? זה בדיק מה שקרה!!! הם כבר התחילו את השיפוצים... וכבר התחילו לראות ירידה במספר המאומתים... כבר הצליחו לנצח במאבק נגד הדליפה של הרקיע... נו... כעת אפשר לקבל סופית טופס 4 של העולם...?? פתאום נפל עליהם תיק חדש לגמרי שהם לא חלמו עליו!!! בעיות פנים חברתיות... בעיות שלום בית... זה מדבר אידיש... זה עונה לו במרוקאית... ויפץ ה' אותם משם ויחדלו!!! ויחדלו לבנות העיר!! הם חדלו לדמיין שהם הולכים לגמור לסדר את הבעיה האחרונה של העולם... כי צצה להם בעיה חדשה מכיוון אחר לגמרי שהם לא חלמו עליה... הם קלטו שיש בורא עולם שרק הוא בחכמה פותח שערים ובתבונה משנה עיתים ומחליף את הזמנים...

נמצאים אנו בפרשת נח!!! פרשת נח עדיין לא מדברת על יהודי!! עדיין לא הגענו לעולם היחידות ועבודת ה' הצרופה של אברהם אובהי... **אנחנו בשלב אחד לפני זה!!!** אין מה לעשות... צריך להתאזר בסבלנות... אם ה' המתין עשרים דורות עד שאברהם אבינו הגיע... אז לנו מותר להתאזר בסבלנות במשך שתי פרשיות... וכעת בפרשת נח אנחנו עדיין מדברים על המינימום

לקבל תחושה שאנו תופסים את העולם חזק חזק חזק שלא יברח לנו מהידיים... **תחשוב על זה... זו התפיסה היום!!!**

וכנראה ש-די!!! כנראה שהגענו לסוג של מיצוי... אנחנו כבר מחזיקים יותר מידי חזק ואנחנו יותר מידי מרגישים שהעסק בשליטה...

ו... וכשמרגישים יותר מידי שהעסק בשליטה... מה קורה אז???

באיזשהו מקום מתחילים לאבד רסן... ויאמרו לקל סור מנו ודעת דרכך לא חפצנו... **וכאן נכנסנו לדור המבול!!!** תחושת היציבות הזו בשלב מסוים הכניסה אותנו לשכרון חושים... אנחנו מרגישים יותר מידי חזקים... שולטים... וקדימה... כעת אני האלוהים של עצמי ואני יכול לעשות מה שעולה על רוחי... ב"ה שאני לא ברשת... אבל כשאתה שומע לפעמים את ההפקרות שיש שם... את התחושה שאתה יכול לעשות מה שאתה רוצה ולהכות רעך בסתר... הפקרות מסוג שכזה יכולה להגיע רק ממי שמרגיש כ"כ בטוח שאף אחד לא יעצור אותו בצידי הדרך ולא יחכה לו בסיבוב...

אז זהו!!! שיום אחד בורא עולם הגיע ולפתע הוא דפק דפיקה חזקה על השלחן!!! סטופ!!! אני הבוס!! ותפסיקו לחשוב שהעסק בשליטה...

סו"ס הקב"ה נשבע שהוא יותר לא יביא מבול לעולם... במילים אחרות: הקב"ה נשבע שהוא יעצור ויבלום את ההפקרות רגע לפני שהיא תחצה את הקיום האדומים. וה' דופק כעת על השלחן ואומר לנו: רבותי!! תרגעו!! תפסיקו להיות זחוחים... תפסיקו לחשוב שאתם יכולים לסדר לעצמכם את החיים... תפסיקו לחשוב שהעסק בשליטה (שלכם) כי הוא לא!! לא בשליטה!! המפתחות בידיים שלי!!! ואני אקבע את הסדר יום. הקורונה בבת אחת זיעזעה את כל היציבות שהתרגלנו אליה... זהו רבותי!!! תפסיקו לחשוב שאם יש לכם גלאי עשן וביטוח בריאות משלים אז אתם מסודרים... תפסיקו לחשוב שאם יש לכם נציגים בנסת או עסקי רפואה אז הכל בשליטה... תפסיקו לדמיין שאם יש ממסד קהילתי ומוסדות מסודרים אז הכל כבר נוסע יפה בפס יצור והכל בשליטה...

ואנחנו מתקשים לקבל את התפיסה החדשה הזו... אנחנו מאוד מתקשים לשחרר אחיזה... בשארית כוחנו אנחנו נאחזים חזק חזק ותופסים את המושכות וצועקים בקול עייף וניחר: העסק עדיין בשליטה... אתה יודע איפה אני רואה את זה בצורה הכי מגוחכת?? אחד מהמשפטים שהכי צורמים (עכ"פ לטעמי) יש משפט מוכר שיש נוהגים להזהיר בו בימים אלו: מי יודע איזה **השלכות ארוכות טווח** יש לקורונה!!! המילים האלו **השפעות ארוכות טווח!!!** זה מילים שמשגעות אותי... אתה קולט?? הבן אדם כבר הסתכל קדימה ובחן את כל מה שהולך לקרות איתו לטווח ארוך... הוא כבר רואה את כל האופק הארוך טווח... והפינה היחידה שעדיין נותרה לו זה

המשך מעמוד 1: למה ה' לא מגלה לנו במבחן...??

וזהו!!! הדלת ננעלה מבפנים... ומכאן ואילך הם אבידו קשר עין עם העולם!!!! אין קליטה... אין רשת... אין שום מידע מה קורה מבחוץ... חם דווקא ניסה לשלוח הודעות או סלפי בצאט אבל משום מה הוא לא קיבל משוב מחברי הקבוצה... הוא היה בטוח שהם מסננים אותו... ולך תדע איזה קטעים אני מפסיד... וככה במשך שנים עשר חודש נח ובנינו לא יודעים כלום! אין להם שום קשר עם העולם החיצון... הם לא יודעים מה קרה ומה לא קרה... דבר אחד הם יודעים: שכאן!!! בתוך התיבה... צפוף... מחניק... יש עבודה תובענית וקדחתנית נון סטופ... אין פה רגע אחד שאפשר לשבת רגל על רגל... ואילו מבחוץ!!!! חברים שלנו ממשיכים לכיף... לרקוד לפי הצלילים... זהו!!! זה המחזה האחרון שנצרב בזכרונם... ואכן במשך שנים עשר חודש יושבים להם הצול"ים הבודדים בתוך קפסולה גמורה ומרגישים חנוקים... ואני רוצה רגע לעצור כאן ולשאול אותך בחור יקר: תנסה לדמיין מה עבר עליהם... הרי לך קל להיכנס לראש שלהם... גם אתה בתקופה האחרונה היית בקפסולה חודש או חודשיים... אז תנסה לחשוב מה עבר על נח ובניו במשך שנים עשר חודש שהם כלואים וצפופים בתוך קמפוס של שלוש מאות מטר מרובעים!!!! עם בהמות וזבל... בו בזמן שמצידים הם בטוחים שמבחוץ יש שגרתי חיים וכולם נהנים מהחיים... ואז!!!! יום אחד פותחים את התיבה... ומה מגלים...? **שאלו כלום!!! לא נשאר כלום!!! כולם נמחצו!!! הכל נמחץ!!!**

אתה קולט איזה מהפכה בראש??? עד הרגע הייתי בטוח שאני צו"ל... ופתאום אני מגלה שאני לא צו"ל... אלא אני הוא היחיד שנשארתתי!!!! הצחוק המתגלגל של חברים שלי נדם... נמחה... נצלל... נמחק... הציול הזה שחשב שהוא עשה טובה לרבש"ע ונשאר בשבילו בתוך תיבה חנוקה... מתברר שהיא היתה קרש ההצלה היחיד שסמכה נבנה העולם. (שלמה המלך אומר: כי בקול הסירים תחת הסלע של שחוק הכסיל... כלומר: אם הסמלי מתגלגל מחוץ עליך שאהה עושה את רצון ה'... תשוב שקול הצחוק שלו הוא שמון מסוגן שנשרף בסיר... כך... הוא צוחק... אבל הוא לא קולט שהוא כעת על האש מטגן לך ספינגים... כשהוא גימור להישרף... אז תוכל לאכול את הספינגים שהתבשלו עליך... דו"ק היטב.)

---לכאורה מה שאמרתי כעת... זה... זה לא נשמע הגיוני... מה... נח לא ידע שיש מבויל...??? מה... הוא לא באמת קלט שהולך להיות מבויל? הוא קבלה אמר לו בפירוש שיהיה מבויל?? והוא הרי בנה תיבה והוא נכנס בתוכה... אז מה... כל זה הוא עשה רק מהשפה ולחוץ?? לא הגיוני?? **מה התשובה?? הוא ידע!!! ברור שהוא ידע!!!**

אבל הוא ידע כמו שאנחנו יודעים... סליחה... אני שואל אותך: האם יום אחד המשיח יגיע?? האם יום אחד הקב"ה ימטיר על רשעים פחים אש וגפריית?? האם יום אחד יתברר שכל מי שהיה מנותק מהרשת הוא צדיק והוא יקבל עולם הבא... ומי שהיה מחובר לרשת יהיה אומלל? זה נכון או לא נכון?? נכון!! אתה מסכים או לא מסכים?? מסכים!!!

נכון... הכל נכון... אבל!!! אבל עדיין... כעת להם כיף ולי לא...

נכון?? נכון אז התחושה שלך?? זאת אומרת: **לא חסר לנו ידע!!!** אנחנו יודעים הכל!! אנחנו גם מאמינים בזה ואנחנו חיים על פי זה וגם משלמים על זה מחירים יקרים... אבל בכל זאת... הכלס' חבר שלי נהנה ברשת... הוא עושה מה שבא לו... ואני לא... וזה קשה לי...

אז אותו דבר בדיוק לגבי נח ובניו!!! ה' אמר שיהיה מבויל והם האמינו... וגם בנו תיבה... וגם נכנסו לתיבה... והם עשו כל מה שה' אמר... אבל תכלס... **בשטח!!!** המציאות הנגלית מול העיניים היא תמיד חזקה יותר מהכלל!!! וסוף סוף כעת אנחנו רואים שהם נהנים מהחיים ואנחנו לא... אז זה יותר חזק מהכל זה אוכל אותנו מבפנים!!!

וזה היה ניסיון קשה מאוד בשבילם!!! ואת הנקודה הזו אנחנו צריכים לקלוט!!! ההצלה שבזכותה הם נמלטו ממי המבויל!!! **ואת הנקודה הזו אנחנו צריכים לקלוט!!!** לאחר מעשה... אחרי שכבר היה מבויל... כשאתה כבר פותח את דלת התיבה ואתה רואה שאין כככלום... כשאתה עומד מול הנתונים בשטח העגומים כ"כ... כעת כולם מבינים שעשית את עסקת חיירך... דא עקא!!!! שכל החכמה והתרגיל הוא לעמוד מול המציאות רגע לפני שהיא עומדת להתרשט... שכעת עדיין לא רואים אותה בכלל בכלל!!! ולחיות אותה ולפעול על פיה רגע לפני שהיא מתגלית בפועל!!!

זה א' ב' של נדל"ן... מי זה איש עסקים מוצלח?? זה אחד שיודע להשקיע בקרקעות הכי זולות והכי חסרות סיכון... כי הוא מזהה את הסיכוי שלהם **הגיע לפני** שכולם נזכרים - אבל מאוחר!!! **הרגע שלפני** שכולם קולטים זה כל הטקטיקה של עסקים... אם אותו איש עסקים היה קולט את זה רגע אחרי שהבועה התפוצצה וכולם קלטו את זה... אז הוא כבר לא היה איש עסקים... כל הקונץ וכל הקנייטש וכל הוורט זה לראות את המציאות כמות שהיא בשלב אחד לפני שהיא התגלתה!!! **וזה בדיוק הסיפור שלנו... אנחנו יהודים מאמינים!!!**

היות ואנחנו מאמינים אז התורה הק' והנביאים מכינים אותנו שאוטוטו תתגלה מציאות חדשה שהיה ה' למלך על כל הארץ... ואז יתברר שרק מי שדבק בה' יבא ויטול שכרו ומי שלא עשה רצון ה' ייפכו פניו לירקון... **אז מה אתה רוצה??? אתה רוצה לראות את זה בעיניים???** חבל!!! כשיגיע השלב שתראה את זה בעיניים... זה כבר יהיה מאוחר... אתה כבר לא תוכל להשקיע במניה הזו... כי היא כבר המריאה... הפסדת את המטוס... איש נדל"ן שנזכר להשקיע **ברגע שאחרי**... הוא כבר לא איש נדל"ן... הוא הפסיד את הטיסה... השקעה שכבר כולם ממירים בה ורוצים להשקיע בה... זה כבר לא השקעה משתלמת... זה כבר לא ריווחי... **והגיעו ימים אשר תאמר אין לי בהם חפץ...**

אתה רוצה שהקב"ה יפתח את השמים ויראה לכולם כמה החרדים הכי צודקים והכי מועילים וכל מילה תורה שלך מצילה את כל העולם?? **אל תדאגו! זה יגיע!!!** אבל דווקא כשזה יגיע... אתה תכפור ידך בצער ותאמר: אוי... החמצתי הזדמנות!!! הגיעו ימים אשר אין לי בהם חפץ... זה... כבר אי אפשר להשקיע יותר... המניה הזו כבר קפצה ואי אפשר יותר לרכוש אותה בזול... כן... מה אפשר לעשות... שכשהמניה הזו היתה זולה אתה כל הזמן התבכינת מתי היא תקפוץ... מתי היא תהיה שווה... ודווקא כשהיא תקפוץ ותמריא לשחקים אתה פתאום תזכר מאוחר לתפוס את הראש ולהגיד למה לא נזכרתי יומיים קודם... **כן... פעם דברתי עם איש עסקים** והוא אמר לי שזה הפלוטר והניגוד אינטרסים הקבוע שיש בנדל"ן... כשאתה מגיע להשקיע באיזה מניה... הלב דופק!!! מצד אחד דווקא מאוד חשוב לך לשמוע אינפורמציה מעודדת... לשמוע שזו השקעה כדאית... לשמוע ששמת את הכסף במקום הטוב ביותר... אתה רוצה לשמוע את זה... זה חשוב לך... אבל

מצד שני: אתה לא באמת רוצה לשמוע את זה!!! כ"י... אוי ואבוי... אם אני כבר עכשיו אשמע את זה... זה אומר שאולי כבר אחרתי את הרכבתי... כי ברגע שיתור מדי אנשים נותנים אימון בעיסקה הזו אז היא מתחילה לנסוק ואני יכול לגלות שהגעתי מאוחר וזה כבר לא ריווחי. אתה מבין את הקופליקט?? מצד אחד חשוב לי לשמוע שזה שווה!!! אבל מצד שני אתה חייב לשמוע את זה **רגע לפני** כולם... **על אותו משקל כאן:** מצד אחד ועל כן נקווה לך ה' אלוקינו לראות מהרה בתפארת עוזך... ותן כבוד ה' ליראיך תהלה ליראיך... אנחנו מתפללים על זה... רוצים שיגלה ה' כבוד מלכותו עלינו... אבל מצד שני בשניה שזה יקרה!!! אז זה!!! אנחנו מחמיצים את ההזדמנות... הגיעו ימים אשר תאמר אין לי בהם חפץ... וזה ניגוד אינטרסים די מסובך (שאני באופן אישי מכיר עובדי ה' אמיתיים שדי קשה להם להתגבר על האינטרס האישי שלהם שהמשיח יתעכב עוד קצת כדי לאפשר לי להרויח עוד קצת... זה לא פשוט... צריך להיות בעל מדרגה מאוד גדול לוותר על ההון האישי הזה למען כבוד שמים... ואכמ"ל...) אז מה עושים??? מה... לחכות שהמשיח לא יבא???

אסור לנו!!! אנחנו כן רוצים שהוא יגיע... נו... אם ככה... אז אאאוף... למה הוא לא מגיע??... זה לא!!! אתה אומר אוף... ??? ! ? ! ? ! תגיד תודה שה' נתן לך עוד צ'אנס לקפוץ על המניה הזו רגע לפני שהבועה מתפוצצת בקול רעש גדול!!!

גיליון מס' 402 פרשת נח
תשפ"א שנה תשיעית

לעילוי נשמת
הרב מרדכי ליב
בן הרה"ח דוד צבי שלמה ז"ל (קאפ)
נלב"ע ללא שזכה לזש"ק
תנצב"ה

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי שליט"א

בקשו רחמים

עבור רבינו המאור הגדול מרא דכוליה תלמודיה רבינו שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים
לאריכות ימים ושנים טובות בבריאות הגוף והנפש בתוך שאר חולי ישראל
מדברי רבינו בעבר: "אין דבר יותר מועיל מתפילה! אין עיצה טובה מלהתפלל כשיש צרה"

פנינים על הפרשה

"ויבוא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אתו אל התבה מפני מי המבול" (ז' ז')

ברש"י: נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול, ולא נכנס לתבה עד שדחקוהו המים.
פעם בסעודת ליל שבת פתח רבנו ואמר:

לכאורה פלא, הרי על נח העיד הכתוב שהוא איש צדיק תמים, ובמשך מאה ועשרים שנה בנה תבה והזהיר את כל אנשי דורו שהקב"ה עתיד להביא מבול אם לא ישובו בתשובה (כמו שכתב רש"י פסוק י"ג), ומה כונת רש"י שהיה מקטני אמנה? רק הבאור בזה:
דרכם של צדיקים לחשב טוב על הרשעים ולהאמין שיחזרו בהם לטוב, וממילא לא האמין שבסופו של דבר יבוא המבול, וכן מצינו באברהם (בראשית י"ח) שבקש על אנשי סדום אולי הקב"ה יחוס בעבור החמשים, ואחר כך בעבור הארבעים וכו', עד שראה שלא היו שם אפילו עשרה צדיקים. וגם נח היה בטוח שבדאי יחזרו בתשובה, ואם לא כלם - לפחות חלקם, ולפחות אחדים מהם, לכן המתין לראות אם משהו חוזר.

אבל בני דורו היו רשעים ולא חזרו בתשובה, והקב"ה התחיל כבר להוריד גשם, ונח הוצרך להכנס במהירות מפני מי המבול. ולפי דרגתו נחשב עליו תביעה, דאחר שאמר לו הקב"ה שיביא מבול, למה לא נכנס לתבה מיד אלא המתין.

וכמה פעמים כשהזכירו בפני רבנו אודות פעילות של המחזירים בתשובה, הראה את דברי המכילתא (פרשת יתרו על הפסוק פקד עון אבות על שלשים ועל רבעים) כיון ששמע משה את הדבר הזה ויקד ארצה וישתחו, אמר חס ושלום, אין בישראל רשע בן רשע בן רשע (כלומר, שהודה לקב"ה שאין ארבעה דורות של רשעים ברציפות. זית רענן) וזהו כנ"ל שהצדיקים שמחים ומצפים שיחזרו הרשעים בתשובה.

וסח רבנו עוד על אביו מרן הקהלות יעקב, שפעם נכנס לפניו בחור בן תורה ואמר שקוראים לו 'טרוצקי', והוא נכד של הרשע טרוצקי הידוע, מראשי הקומוניסטים שהרגו ברוסיה המונית יהודים רח"ל, והיה חדוש בעיני מרן הקהלות יעקב, שאותו רשה זכה ויש מצאצאיו בן תורה, ונתן שמחה בלבו על זה.

(שבענו מטוביך)

הרה"ג רבי יצחק אהרן שפירא זצ"ל

מיחידי סגולה שבדור שזכו להיות בצוותא חדא בלימוד הקבוע של מרן רבינו שליט"א עם גיסו הגאון הגדול ר"י זילברשטיין שליט"א, ביום שישי, היה הגאון רבי יצחק אהרן שפירא זצ"ל, מי שעמד במשך שנים רבות מחלוצי המחנה בהקמת מפעל שינון משניות לילדי ישראל, ומראשי ישיבת משכן יעקב (חיפה), ומלפנים מעיר הקודש נתניה.

רבי יצחק ז"ל היה מתקבל כל אימת שהיה מגיע לקודש פנימה, בחביבות יתירה, רבינו היה מאיר לו פנים ודורש תדיר בשלומו. מעניין לציין, כי שובו של רבי יצחק לארץ אחרי תקופה ששהה בחו"ל מאימת חוקי המדינה, כרוכה בעובדא מענינת, כפי ששמענו מידידים.

במשך זמן רב נמנע ר"א שפירא לשוב לארץ ישראל כי חשש משלטונות וחוקי המדינה, שהערימו עליו קשיים רבים, אבל מכיון שרצה מאוד לעלות לארץ ישראל, שלח אל רבינו שליח שיעתיר בידו, רבינו שמע את הבקשה, התפלל ואמר, ממה הוא חושש, לא יקרה לו כלום.

הדבר היה נראה תמוה, שכן כל מי שהכיר את ה'תיק' שהתנהל בענינו, סבר כי עדיף שלא יעלה בשלב זה לארץ, אבל רבינו היה נחרץ, ור"א זצ"ל שמע את הדברים, הוא היה בטוח בכוחו של הצדיק, וקם ועלה לארץ ישראל. ההמשך כבר ידוע, הוא חזר לארץ, וזכה להתיישב פה ברוגע, ושום צרה וצוקה לא באה אליו בחסדי השי"ת.

כאמור, במשך שנים רבות זכה להשתתף בלימוד השבועי של רבינו והגר"י זילברשטיין, גם בתקופות האחרונות שכבר סבל מיסורים רבים, וכל יציאה מביתו הייתה כרוכה בהרבה קשיים, לא נמנע מלבוא לבית המדרש, והיה מגיע במאמצים אדירים.

זכויותינו וצדקותינו הולכים לפנינו. ויהיו הדברים לעילוי נשמתו הטהורה.

העתירו ובקשו רחמים עבור ידידנו החשוב שזכה לקרבה גדולה אצל רבינו שליט"א הרב ר' שמעון בן הניא רייזל לרפו"ש אשר רבים ממחברי הספרים בדורינו חייבים לו הכרת הטוב ואלפים רבים זכו להנות ממתנת ידו בהסתר ובצנעה להרחבת עמלי התורה, נבקש מכולם לומר בשעת קריאת דברים אלו פרק תהילים לרפואתו השלימה בתושח"י.

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, ושו"ת מרבינו.

רבי יצחק אהרן שפירא במחיצת רבינו שליט"א

כתבי תלמידים

עובדות והנהגות, פנינים ומעשה רב עם הלכות ודינים שנכתבו

ממקור ראשון על ידי מקורבי תלמידי רבינו מרן שליט"א

טור זה נכתב על ידי הרה"ג ר' אהרן הלוי גרנדש שליט"א - זכרון יעקב (רשימה ב')

הערה: הדברים נכתבים לגליון 'דברי שי"ח' בלי סדר מיוחד, כפי מה שעולה בשעת הזכרון

ז. הנה במשך השנים, פעם הייתי לומד יותר ועתה פחות מרוב טרדות הבית וכו', והנני מרגיש את זה על מרן שליט"א שהוא רואה זאת עלי, ופעם בימי בחרותי התעוררתי בסדר ב' מחלום שמרן שליט"א אומר לי שהתחיל כבר הסדר ומראה לי בשעון את השעה והתעוררתי והסתכלתי על השעון וזה היה בדיוק השעה הזאת, לא היה זה איחור גדול אבל היה מעט של איחור, והיו לי במשך השנים כמה מיני חלומות כאלו שפשוט אתה רואה שמרן שליט"א יושב בביתו ברשב"ם 23 בבני ברק ויודע מה קורה איתי בזכרון יעקב, ולכן לא פלא שהנני כל הזמן רועד כשהנני נזכר בו ועוד יותר כשהנני נזכר במבטו עלי בעיניו הקדושות, וזהו כעין מה שכתוב באבות דרבי נתן על אהרן הכהן ע"ה.

ח. כשהוצאתי הספר מאור אהרן על התורה הבאתי למרן שליט"א קודם הדפסתו ובקשתי שיכתוב לי מילי ברכה, ואמר לי שזיידא הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל יכתוב והוא יוסיף על זה וכך הוה, והר"י אפשטיין שליט"א התקשר אלי שמרן שליט"א קורא לי לבוא לקחת הברכה שכתב, ומרן שליט"א הביט על תגובתי והאמת שלא הייתי בסדר ולא מספיק התלהבתי בשעתי לחוסר צדקות ועד היום הנני מתחרט על זה כשהנני נזכר איך שמרן שליט"א הביט עלי בהתפלאות כי זה גם היה חידוש שהסכים לכתוב לי שהיה זה בתשס"ט שבכלל לא כתב כמעט, והבן הגר"ש שליט"א סיפר לי שבהליכתו עם מרן שליט"א בבוקר אחר שחרית מרן שליט"א סיפר לו שאתמול אחר שגמר את חובותיו הוא סידר כמה ענינים ואחד מהם שכתב לי את הברכה, והגר"ש אמר לי שהוא מאד התפלא על זה אז. [בספר זה גם הדפסתי תשובות, וכשהבאתי למרן שליט"א הספר [בסוף תשס"ט] מרן שליט"א עיין בו מתחילה ועד סוף ואמר לי ה- זה התשובות שהדפסת בתשובות הגר"ח [תשע"ז], כי שמתני שם גם מה שכבר הודפס מקודם וגם תשובות חדשים, וראיתי איך שמרן שליט"א שם לב לפרטי פרטים בכל דבר ודבר].

ט. לסיכומם של דברים, תדע לך הרב גולדשטוף, שהיה לי קשר נפשי עמוק ביותר עם מרן שליט"א הרבה יותר ממקורבים רבים שהגיעו גם אחרי, אלא שמן השמים כנראה נחסרתי בשלימות וכבר איני זוכה כל כך לקירוב הגדול שהיה פעם, ובוודאי יתכן שזה גם בהשפעת הזמנים שאז מרן שליט"א קיבל אותי בעצמו מבלי גבאים וכו' ולא כהיום.

י. הן אמת שגם זה שהנני גר רחוק זה הביא לידי כך שאיני זוכה כבר שמרן שליט"א יזכור אותי כל כך, והעיקר הוא שמעשי כבר לא כ"כ רצויים למקום ב"ה ולכן מרן שליט"א כבר לי לא רואה בי טוב חלילה כך הנני מרגיש ואולי יש איזו טעות מצידי אבל מסתמא שיש בזה מן האמת אחר שמרן שליט"א כולו קודש קדשים נורא נוראות.

בדברי שיח סוכות תשפ"א הבאתם רשימת ספרים של מרן שליט"א
אכתוב לך כמה תיקונים קצרים,

א. להשלים מה שנשמט - את הספר שקל הקודש העצום על רמב"ם שקלים וקידוש החודש.

ב. הודפס כותרת 'אורחות יושר' וזה טעות שמרן שליט"א קרא לספר ארחות יושר ולא אורחות יושר [זה נפק"מ כי יש ספרים ישנים בשם אורחות יושר, הנני כותב זאת לפי זכרוני כעת].

ג. קונטרס הזכרונות זה לא קונטרס, אולי קוראים לזה כך, אבל זה ספר עבה וראיתו עם הגהות בכת"י ממרן שליט"א, ולכבודו של מרן שליט"א נ"ל שצריך להדגיש זאת.

ד. שערי אמונה אינו רק על שביעית כפי שהודפס אלא זה על כל מסכתות זרעים ועל מס' פאה זה ספר שלם ועל שאר מסכתות זה יותר בקיצור בב' חלקים נוספים, כי מרן שליט"א התכוין להאריך בכולם וכשגמר פאה אז היה האירוע מוחי בסוכות תשס"א כמדומה, ואחר כך כשמרן שליט"א החלים, המשיך והודפס בתחילת תשס"ב כמו שכתב מרן שליט"א בתחילת הספר שערי אמונה חלק ב'.

ה. יש ספר שלם שמרן שליט"א כתב על תהילים ספר שלם פרק אחר פרק כסדר והוא נמצא אצל הבן הגרא"ש קניבסקי שליט"א, ועדיין לא נדפס, ראיתי כשמרן שליט"א עסק בזה, וזה עדיין לא נדפס.

לימוד הירושלמי

מאות לומדים מסיימים בימים אלו מסכת שבת מן תלמוד ירושלמי, ובעז"ת ביום שני ח' חשון תשפ"א מתחילים מסכת עירובין.

ונביא כאן מה שסיפר מרבינו על המעשה הידוע שהסעיר בזמנו את העולם היהודי, והוא 'הירושלמי המזויף'.

כידוע, לפני כמאה שנה סער עולם התורה לשמע הבשורה כי התגלו מסכתות חדשות של תלמוד ירושלמי על סדר קדשים. תקופה קצרה לאחר מכן התברר כי מדובר במלאכת זיוף מתוחכמת של אדם אחד, שעידב חלקים מדברי המפרשים בניסוח המזכיר את לשון הירושלמי.

בתחילה, כשעוד חשבו שאלו אכן מסכתות לא ידועות בירושלמי, היו מגדולי ישראל שנתנו הסכמה על הדברים.

רבינו ציין מספר עובדות הידועות לו בעניין זה:

"מספרים על רבי חיים מבריסק שמיד כשעיין בירושלמי המזויף ידע בבירור שהוא אינו אמתי. הוא נימק את קביעתו בכך שבתלמוד הירושלמי יש בכל סדר שם של תנא חדש, וכאן אין. גם אלו שלא זיהו את הזיוף מיד ונתנו בתחילה הסכמות חזרו בהם לאחר מכן. אומרים שגם המהרש"ם פרסם שהוא חוזר בו מן ההסכמה שנתן. מכל מקום, מוסכם על כולם שהכל זיוף - אלא שהזיין היה בעל כשרון גדול, ועשה זאת בצורה משכנעת.

בסוף ימיו חי הזיין בירושלים. פעם שמע אנשים מדברים שעומדים להדפיס את 'הירושלמי המזויף'. אמר להם: 'למה אתם קוראים לו מזויף? סך הכל הכנסתי שם את דברי הרמב"ם הקשים'...

אני עצמי ראיתי פעם את הירושלמי המזויף, בבית הכנסת וולוז'ין ברחוב נחמיה ועברתי עליו, באמת עשה זיוף יפה"...

צריך לחזור על כל זרעים...

פעם שאל את רבינו אחד מנכדיו: "מה שכתוב 'אין מעבירין על האוכלין' - האם הלכה זו שייכת דווקא בכזית מאכל או גם בפחות מכך?" רבינו השיב לו מיד: "הרי זה ירושלמי מפורש!". היכן בירושלמי? שאל הנכד. "במסכת דמאי", השיב רבינו. "הנה, אראה לך בפנים".

הנכד הביא לרבינו את הכרך המתאים, ורבינו פתח בפרק ג' וחיפש את ההלכה המדוברת.

"זה צריך להיות כאן", שמע אותו הנכד אומר. "לאן זה נעלם?" לאחר זמן מה של חיפוש אמר רבינו: "אינני מבין לאן נעלם הקטע הזה; למדתי זרעים הרבה פעמים ואני זוכר באיזו שורה זה צריך להיות! טוב, צריך לחזור שוב על כל זרעים".

בסופו של דבר נמצא הקטע המבוקש מעט קודם, בפרק א' סוף הלכה ב', אבל הנכד יצא מכאן עם שיעור עצום: אם הדברים אינם מחודדים וברורים כביום לימודם - "צריך לחזור שוב על כל זרעים!"

רבינו הרי כידוע במקביל לתלמוד הבבלי, לומד תלמוד ירושלמי ותוספתא על סדר התלמוד הבבלי. "בעבר למדתי את כל הירושלמי בעיון", שח, "ואז רשמתי לעצמי את כל המקומות הטעונים ביאור. היום אני לומד לפי רשימות אלו". מבין המפרשים על התלמוד הירושלמי, הזכיר רבינו כי פירוש "קרבן העדה" קל יותר מפירוש "פני משה", שכן ה"פני משה" מנוסח בלשון קשה.

במסכתות שאין עליהן תלמוד בבלי, ההספק נקבע לפי דפי המשנה. כתוצאה מכך נוצר מצב שבאותם ימים על רבינו להספיק כמות גדולה של דפים בתלמוד ירושלמי. פעם אמר בשביעי של פסח: "עומד לפנינו שבוע קשה; מכיוון שלומדים עכשיו סדר זרעים צריך להספיק בכל יום חמישים דפים בירושלמי". יעזור ה' ונזכה גם אנו לכל הפחות לשאוף לדעת את כל התורה כולה...

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

🏠 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 053-3145900 📠 077-2092005

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586

קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310